

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi merimieseläkelain muuttamisesta sekä eläkelainsäädännön tarkistamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan vuoden 2005 alusta voimaan tulevan yksityisten alojen työeläkejärjestelmää koskevan uudistuksen täydentämistä. Merimieseläkejärjestelmään ulotetaan vastaavat lainmuutokset, jotka yksityisten alojen työeläkejärjestelmässä toteutetaan vuoden 2005 alusta ja lakeihin tehdään eräitä teknisiä muutoksia.

Ehdotettavat muutokset liittyvät tavoitteen saamiseen vaikuttaa eläkekustannusten nousun hillitsemiseen, riittävän ansiosidonnaisen eläketurvan turvaamiseen tulevaisuudessa sekä eläkkeelle siirtymisen myöhentämiseen kahdella — kolmella vuodella. Eläkkeen laskusäännön uudistamisella pyritään yksinkertaistamaan eläkkeen määräytymistä sekä varmistamaan nykyistä oikeudenmukaisempi eläketurva erilaisilla työurilla.

Merimieseläkelain mukainen eläke laskettaisiin kunkin vuoden palkan ja karttumisprosentin perusteella. Eläkkeen määrään vaikuttaisivat koko työhistorian ansiot. Eläkkeen karttuminen alkaisi myös merimieseläkejärjestelmässä 18 ikävuodesta. Eläkettä karttuisi vuodessa kuitenkin tästä järjestelmästä 1,6 prosentin suuruudesta työansioista ja karttuma nousisi 53 ikävuodesta 2,0 prosenttiin. Karttuma on 63 ikävuodesta 68 ikävuoteen 4,5 % työansioista.

Työkyvyttömyyseläke muuttuu myös merimieseläkejärjestelmässä vakuutetulla 63 vuoden iästä vanhuuseläkkeeksi. Jos hän jatkaa työssä, eläkettä karttuisi 68 ikävuoteen saakka. Osa-aikaeläkettä saisi myös 68 vuoden ikään. Merimieseläkejärjestelmän erityisluonteen johdosta järjestelmässä ehdotetaan vakuutetulla säilytettäväksi mahdollisuus saada vanhuuseläkettä niin sanotussa alennetussa eläkeiässä.

Tulevan ajan eläkepalkan laskenta-aika muuttuu vastaavalla tavalla kuin työntekijäin eläkelaisissa. Pitkään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien eläketason varmistamiseksi työkyvyttömyyseläkkeitä korotetaan iästä riippuvalla kertoimella, kun viisi vuotta on kulunut eläkkeen alkamisesta. Uutta palkkakertointia, jossa palkkojen osuus on 80 prosenttia ja hintojen 20 prosenttia, ja jolla varmistetaan kaikkina työuravuosina kertyneen eläketurvan säilyminen, sovelletaan myös merimieseläkejärjestelmässä. Palkattomilta jaksoilta kertyvän eläketurvan määräytyminen muuttuu vastaamaan työntekijäin eläkelainsäännöksiä.

Merimieseläkejärjestelmässä varaudutaan muun yksityisen työeläkejärjestelmän tavoin eliniän pitenemiseen vuodesta 2009 käyttöön otettavalla elinaikakertoimella.

Vuoden 2005 eläkelainsäädännön uudistuksen tavoitteena on luoda edellytykset yksityisalojen työeläkelakien yhdistämiseksi ja selkeyttämiseksi yhtenäistämällä eri lakien säännökset mahdollisimman kattavasti ja varmistamalla riittävän ajoissa yhtenäisen työeläkelain aikaansaaminen.

Lainmuutoksella selkeytettäisiin eläkkeen perusteena olevia työansioita koskevat säännökset vastaamaan vakiintunutta soveltamiskäytäntöä. Kuitenkin työsuhteen päättyessä maksettava vuosilomakorvaus otettaisiin nykyisestä poiketen aina huomioon eläkettä kartuttavissa työansioissa.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi säännöksiä palkattomilta ajoilta maksettujen sosiaalivakuutusetuuksien perusteella karttuvasta eläkkeestä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan eräitä muita teknisluonteisia täsmennyksiä vuoden 2005 alusta voimaan tuleviin yk-

sityisten alojen eläkelakeihin. Laissa olevien raha- ja rajamäärien perusvuodeksi ehdotetaan vuotta 2004.

Esityksessä ehdotetaan myös Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansan vakuutuskannan vastaanottaneiden työeläkevakuutusyhtiöiden jäljellä olevien saamisten kuolettamista vuoden 2005 vastuunjaon yhteydessä. Eläketur-

vakeskuksesta Vakuutusosakeyhtiö Garanti-alle siirtyneen luottovakuutusliikkeen varojen palautus tehtäisiin vuodesta 2005 alkaen Eläketurvakeskuksessa suoritettavan vastuunjaon yhteydessä.

Ehdotetut lainmuutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT	7
1. Johdanto	7
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	7
Merimieseläkkeen määräytyminen.....	7
Järjestelmän yleispiirteet	7
Tuleva aika.....	10
Eläkepalkka	10
Yhteensovitus	10
Indeksisidonnaisuus	10
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	10
2.1. Tavoitteet ja keinot tavoitteiden saavuttamiseksi.....	10
2.2. Vuoden 2005 keskeiset ehdotukset	10
MEL:n varhaiseläkkeitä ja vanhuuseläkkeitä koskevat muutokset.....	10
Työkyvyttömyyseläkettä koskevat muutokset	11
Eläkkeen laskusääntöä koskevat muutokset.....	12
Yhteensovitus	12
Palkkakerroin	12
Varautuminen elinajan odotteen kasvuun	13
Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta.....	13
Indeksiä koskevat muutokset	13
Vastuunjako	13
Näkökohtia MEL:n voimaantulossa	14
Vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen MEL-eläkkeen määrä.....	14
Varhennetun vanhuuseläkkeen suojasäännös	16
MEL:n mukaisen eläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi	16
Työttömyyseläkettä koskevat muutokset	16
Yksilöllinen varhaiseläke	17
Osa-aikaeläke.....	17
Lapsikorotus	17
Tulevan ajan palkan voimaantulo	17
Työkyvyttömyyseläkkeitä koskeva korotus	17
2.3. Vuoden 2005 eläkelainsäädännön (633—644/2003) tarkistukset	17
Eläkkeen perusteena olevat työansiot.....	17
Työkyvyttömyyseläke.....	18
Vanhuuseläke.....	18
Palkattomat jaksot ja jatkokarttuma	18

Osa-aikaeläke.....	19
Työansion vaikutus työkyvyttömyyseläkkeeseen.	19
Raha- ja rajamäärien perusvuositaso.....	19
Asiantuntijalääkäri.....	19
Muut muutokset	20
Kansaneläkelain ja perhe-eläkelain muutokset	21
Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta.....	21
2.4. Eläke-Kansa	21
2.5. Luottovakuutustoiminta.....	22
3. Esityksen vaikutukset.....	22
3.1. Taloudelliset vaikutukset	22
3.2. Sukupuolivaikutusten arviointi	23
4. Asian valmistelu	23
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	24
1. Merimieseläkelaki.....	24
1.1. Voimaantulosäännös.....	35
1.2. Työntekijäin eläkelaki.....	40
1.3. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	57
1.4. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta 59	
1.5. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	61
1.6. Laki taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.....	61
1.7. Laki taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	62
1.8. Laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta	62
1.9. Laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain 638/2003 voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	65
1.10. Laki maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta	66
1.11. Laki maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	68
1.12. Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta.....	68
1.13. Kansaneläkelaki.....	69
1.14. Perhe-eläkelaki.....	69
1.15. Laki Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansan vakuutuskantaa vastaanottaneiden eläkelaitosten saamisten kuolettamisesta	70
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	70
3. Voimaantulo	70
4. Säättämisjärjestys	70

LAKIEHDOTUKSET	71
merimieseläkelain muuttamisesta	71
työntekijäin eläkelain muuttamisesta	91
työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	103
lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	106
lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	109
taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	110
taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	111
yrittäjien eläkelain muuttamisesta	112
yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	115
maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta	117
maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	119
valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain muuttamisesta	121
kansaneläkelain muuttamisesta	123
perhe-eläkelain muuttamisesta	125
Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansan vakuutuskantaa vastaanottaneiden eläkelaitosten saamisten kuolettamisesta	126
RINNAKKAISTEKSTIT	127
merimieseläkelain muuttamisesta	127
työntekijäin eläkelain muuttamisesta	177
työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	205
lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	210
lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	216
taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	218
taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	220
yrittäjien eläkelain muuttamisesta	222
yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	228
maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta	231
maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	235
valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain muuttamisesta	238

kansaneläkelain muuttamisesta	241
perhe-eläkelain muuttamisesta.....	243

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Vuoden 2005 alusta tulee voimaan uusi eläkelainsäädäntö (634—644/2003), jonka tarkoituksena on turvata työntekijöille ja yrittäjille riittävä ansioeläketurva myös tulevaisuudessa. Eläkkeen laskusääntöä uudistetaan siten, että se antaa nykyistä oikeudenmukaisemman eläketurvan erilaisilla työurilla. Eläkettä karttuu kaikesta ansiotyöstä ja vakuutusmaksut on maksettava kaikesta siitä ansiotyöstä, josta eläkettä karttuu. Eläkkeelle siirtymisiän myöhentämisen lisäksi pyritään eläkejärjestelmä sopeuttamaan keskimääräisen eliniän jatkuvaan kasvuun siten, että osa kasvusta ohjautuu työssäoloaikojen pidentymiseen. Uudistuksen tavoitteet ilmenevät sitä koskevasta hallituksen esityksestä HE 242/2002 vp sekä työmarkkinoiden keskusjärjestöjen 12 päivänä marraskuuta 2001 ja 5 päivänä syyskuuta 2002 tekemistä sopimuksista.

Hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa toimenpiteet, joihin valtiolta on sitoutunut työmarkkinajärjestöjen tulopoliittisten sopimusten ja työttömyysturvaa sekä eläkkeitä koskevien ratkaisujen yhteydessä. Hallituksen tavoitteena on turvata kansalaisten täysipainoinen osallistuminen työelämään, vaikuttaa työssäoloajan pidentymiseen, parantaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista sekä tasa-arvoa ja vahvistaa työn houkuttelevuutta.

Eläkepolitiikan kestävyysperustana ja tavoitteina ovat hallitusohjelman mukaan taloudellinen kasvu, yleinen luottamus järjestelmän kestävyysperustan ja nykyistä pidempi jakaminen työelämässä. Kansaneläke- ja työeläkejärjestelmä muodostavat lakisääteisen eläkejärjestelmän pohjan.

Hallitusohjelman mukaan hallituskaudella saatetaan loppuun eduskunnan 19 päivänä helmikuuta 2003 hyväksymä yksityisalojen työeläkeuudistuksia koskevan uudistuksen toimeenpano. Uudistukset ulotetaan kullekin alalle sopivalla tavalla myös muihin ansioeläkkeisiin.

Julkisen alan eläkelainsäädännön uudistamisesta vuoden 2005 alusta annetaan eri hal-

lituksen esitykset. Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti on kuitenkin yksityisen työeläkealojen osalta voitava varautua riittävän ajoissa sitä koskevien eri työeläkelakien yhdistämiseen ja siitä aiheutuvien tietohallintajärjestelmien häiriöttömään kehittämiseen. Vain näin voidaan taata edellä mainitussa uudistuksessa eduskunnan hyväksymien lakien tavoitteet. Sen vuoksi nyt annettavaa hallituksen esitystä valmisteltaessa ehdotetut säädökset on laadittu siten, että myös julkisen alojen eläkelainsäädännön muutokset toteutetaan vuoden 2005 alusta. Työelämän ja etenkin työntekijöiden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että riittävän ajoissa voidaan varautua eläkejärjestelmissä tuleviin muutoksiin.

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Merimieseläkkeen määräytyminen

Järjestelmän yleispiirteet

Merimieseläkelakia (72/1956; MEL) sovelletaan työntekijään, joka tekee merimieseläkelaisa tarkoitettua työtä ulkomaanliikenteeseen käytettävässä suomalaisessa kauppa-aluksessa. Alus on suomalainen ja oikeutettu käyttämään Suomen lippua, jos Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö omistaa enemmän kuin kuusi kymmenesosaa aluksesta.

Jäänmurtaajissa MEL:a sovelletaan ainoastaan työsuhteessa työskenteleviin työntekijöihin.

Ulkomaanliikenteessä oleva alus voidaan laissa säädetyin edellytyksin merenkululaitoksen pitämään kauppa-alusluetteloon. Kauppa-alusluetteloon merkityllä aluksella MEL:a sovelletaan Suomen kansalaisiin ja Suomessa vakituisesti asuviin ulkomaalaisiin. Muihin ulkomaalaisiin MEL:a sovelletaan ainoastaan, jos Suomen solmimat kansainväliset sopimukset tähän velvoittavat.

Jos ulkomainen alus vuokrataan Suomeen pääasiassa ilman miehistöä, MEL:a sovelletaan ainoastaan niihin työntekijöihin, jotka ovat työsuhteessa suomalaiseen varustamoon

tai tämän käyttämään muuhun työnantajaan. Jos suomalainen alus vuokrataan ulkomaille pääasiassa ilman miehistöä, MEL:a sovelletaan ainoastaan niihin työntekijöihin, jotka ovat työsuhteessa aluksen omistajaan tai tämän käyttämään muuhun työnantajaan.

MEL:ssa päällystön ja miehistön eläkesäännökset poikkeavat toisistaan. Kummallakin ryhmällä on oma yleinen eläkeikä ja ansaittu eläkeikä. Yleinen eläkeikä tarkoittaa ikää, jolloin kaikilla kyseiseen ryhmään kuuluvilla on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle riippumatta meripalvelun pituudesta. Eläkkeelle jääminen ansaitussa eläkeiässä edellyttää, että työntekijällä on tietty määrä MEL-palvelua, työntekijä on MEL-palvelussa eläkeikänsä saakka ja työntekijä on viimeisen kolmen vuoden aikana ennen eläkeiän saavuttamista ollut MEL-palvelussa vähintään 18 kuukautta.

Päällystön yleinen eläkeikä on 65 vuotta ja ansaittu eläkeikä on 60—65 vuotta riippuen MEL-palvelun pituudesta. Ansaittu eläkeikä lasketaan kuukauden tarkkuudella vähentämällä 65 vuoden iästä ne MEL-palvelukuukaudet, jotka ylittävät 300 kuukautta. Eläkkeelle siirtyminen 60 vuoden iästä edellyttää 360 kuukautta (30 vuotta) MEL-palvelua.

Miehistön yleinen eläkeikä on 65 vuotta ja ansaittu eläkeikä on 55—65 vuotta riippuen MEL-palvelun pituudesta. Ansaittu eläkeikä lasketaan kuukauden tarkkuudella vähentämällä 65 vuoden iästä ne MEL-palvelukuukaudet, jotka ylittävät 300 kuukautta.

Eläkkeelle siirtyminen 55 vuoden iästä edellyttää 420 kuukautta (35 vuotta) MEL-palvelua.

Varhennettu vanhuuseläke voidaan myöntää enintään viidellä vuodella varhennettuna, ei kuitenkaan ennen 55 vuoden ikää. Varhennus lasketaan yleisestä eläkeiästä tai eläkkeelle siirtymiseen mennessä ansaitusta eläkeiästä.

Työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää, että merenkulkijan ansiomahdollisuudet ovat sairauden, vian tai vamman vuoksi alentuneet vähintään yhdellä kolmanneksella ja että työkyvyttömyys kestää vähintään kuusi kuukautta. Eläke myönnetään täytenä eläkkeenä, jos ansiomahdollisuudet ovat alentuneet enemmän kuin kahdella kolmanneksella ja osaeläkkeenä, jonka määrä on

puolet täyden eläkkeen määrästä, jos ansiomahdollisuudet ovat alentuneet vähintään yhdellä kolmanneksella.

Ammatillista kuntoutusta, kuntoutuskorotusta ja kuntoutusrahaa koskevat säännökset vastaavat työntekijäin eläkelain (395/1961; TEL) säännöksiä.

Yksilöllinen varhaiseläke määräytyy MEL:ssa samojen sääntöjen mukaan kuin TEL:ssa.

Perhe-eläke määräytyy MEL:ssa samojen sääntöjen mukaan kuten TEL:ssa. Poikkeuksen muodostaa ainoastaan ennen 1 päivänä heinäkuuta 1955 syntyneitä leskiä koskevat erityissäännökset.

Työttömyyseläke määräytyy MEL:ssa samojen sääntöjen mukaan kuin TEL:ssa.

Osa-aikaeläkettä koskevat säännökset vastaavat TEL:n säännöksiä. Poikkeuksen muodostavat ainoastaan merenkulun työaikoihin liittyvät osa-aikatyön määritelmää koskevat säännökset.

Hautausavustusta suoritetaan alle 67 vuoden ikäisenä kuolleen vakuutetun taikka vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä saavan leskelle tai kuolinpesälle laissa säädetyin edellytyksin.

Jos vakuutetun MEL-työsuhde on päättynyt ennen vanhuuseläkeiän täyttämistä tai jos työsuhteen päättymisestä työkyvyttömyyden alkamiseen on kulunut yli vuosi, on henkilöllä oikeus saada eläkettä vapaakirjan perusteella. Vanhuuseläkeoikeus alkaa tällöin kuitenkin henkilön täyttäessä 65 vuotta. Työkyvyttömyyseläke myönnetään henkilölle, jonka työkyvyn arvioidaan sairauden johdosta alentuneen ainakin kahdella viidesosalla vähintään yhden vuoden ajan. Vapaakirjan perusteella suoritetaan myös työttömyyseläkettä sekä perhe-eläkettä. Hautausavustusta ei vapaakirjaeläkettä saavan tai siihen oikeutetun henkilön jälkeen suoriteta.

Rahoituksen osalta MEL-järjestelmä poikkeaa muusta yksityisten alojen järjestelmästä. Merimieseläkekassan menoista vastaavat vakuutetut ja laivanvarustajat siten, että molemmat maksavat 10 prosenttia palkasta. Valtio maksaa kolmanneksen eläkkeistä.

MEL:n mukaan eläkettä karttuu kustakin työsuhteesta erikseen jokaiselta kuukaudelta 1/6 prosenttia työsuhteen eläkepalkasta eli 2 prosenttia jokaiselta vuodelta. Eläkekarttuma

on porrastettu tulevalta ajalta sekä ajalta, jolta työntekijä on saanut tulevaa aikaa sisältävää työkyvyttömyyseläkettä. Karttumisprosentti on 50 vuoden ikään asti 1/6 prosenttia kuukaudessa eli 2 prosenttia vuodessa, 50 vuoden iästä 60 vuoden ikään 17/120 prosenttia kuukaudessa eli 1,7 prosenttia vuodessa ja 60 vuoden iän jälkeiseltä ajalta 13/120 prosenttia kuukaudessa eli 1,3 prosenttia vuodessa. Eri työsuhteista ja mahdolliselta tulevalta ajalta ansaitut eläkkeet lasketaan yhteen. Näin lasketun ja myönnettävän eläkkeen määrä voi olla enintään 50 prosenttia 10 viimeisen meripalveluvuoden keski-kuukausipalkasta (MEL-pääsääntö).

Merenkulkijoille on kuitenkin taattu vähintään TEL:n tasoinen eläke (TEL-takuusääntö). Eläkettä karttuu kustakin työsuhteesta erikseen jokaiselta kuukaudelta 1/8 prosenttia eli 1,5 prosenttia jokaiselta vuodelta, ja sen vuoden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta, 5/24 prosenttia eli 2,5 prosenttia jokaiselta vuodelta työsuhteen eläkepalkasta. Eläkekarttuma on porrastettu tulevalta ajalta sekä ajalta, jolta työntekijä on saanut tulevaa aikaa sisältävää työkyvyttömyyseläkettä. Karttumisprosentti on 50 vuoden ikään asti 1/8 prosenttia kuukaudessa eli 1,5 prosenttia vuodessa, 50 vuoden iästä 60 vuoden ikään 1/10 prosenttia kuukaudessa eli 1,2 prosenttia vuodessa ja 60 vuoden iän jälkeiseltä ajalta 1/15 prosenttia kuukaudessa eli 0,8 prosenttia vuodessa. Eri työsuhteista ja mahdolliselta tulevalta ajalta ansaitut eläkkeet lasketaan yhteen. Myönnettävän eläkkeen määrä on enintään 60 prosenttia TEL:n 8 §:ssä säädetystä yhteensovitusperusteesta eli korkeimmasta vähintään vuoden kestäneen työsuhteen eläkepalkasta.

Eläkkeeseen oikeuttava aika lasketaan kunkin työsuhteen osalta erikseen työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Työsuhteen katsotaan päättyneen sen päivän lopussa, jolta viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka MEL:n 15 §:ssä tarkoitettun työkyvyttömyyden alkamista. Eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi lasketaan lisäksi aika, jonka perusteella vastikkeena tai muuna vastaavana suoritettava ylityökorvaus maksetaan työsuhteen päättyessä. MEL-pääsääntö mukaisessa eläkkeessä eläkkeeseen oikeuttavana aikana otetaan

huomioon myös alle 23-vuotiaan palvelusai-ka MEL:n piiriin kuuluvassa työssä.

MEL:n 11 §:n 1 momenttia on muutettu 1 maaliskuuta 2002 alkaen (151/2002) siten, että jos työsuhteen jatkuessa työnteko ja palkanmaksu ovat yhdenjaksoisesti keskeytyneinä enintään vuoden ajan, MEL-työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena. Tämän niin sanotun vuoden sääntöön mukaan eläkettä karttuu myös lyhyiden, korkeintaan vuoden kestävien palkattomien jaksojen ajalta niiden syystä riippumatta samoin kuin työssä oltaessa.

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on laissa säädetyin edellytyksin työntekijällä, joka ei ole täyttänyt 65 vuoden vanhuuseläkeikää. Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehtävästä työstä eläkettä karttuu samojen prosenttien mukaan kuin muustakin työstä. Lisäksi eläkettä karttuu kokoaikaisesta työstä osa-aikatyöhön siirtymisessä toteutuneesta ansion alenemasta siten, että vanhuuseläkkeeseen lisätään 1/16 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkkeeseen 1/6 prosenttia ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä.

MEL:n 14 §:ssä säädetään oikeudesta vanhuuseläkkeeseen. Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna enintään viidellä vuodella laskettuna 65 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta. Tällöin eläke myönnetään siten vähennettynä, että eläkkeen määrä vähenee 0,4 prosenttia kultakin kuukaudelta jolla eläkkeelle siirtymistä varhennetaan.

Jos työntekijä lykkää eläkkeelle siirtymistään yli alennetun tai yleisen eläkeiän eläkkeen määrää korotetaan lykkäyskorotuksella, jonka määrä on 0,6 prosenttia kultakin lykkäyskuukaudelta.

Työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläke muuttuvat vanhuuseläkkeeksi eläkkeen saajan täyttäessä edellä mainitun 65 vuoden yleisen eläkeiän.

Työntekijän siirtyessä pois MEL:n piiristä ennen vanhuuseläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkeiän täyttämistä hänen eläkeoikeutensa muuttuu niin sanotuksi vapaakirjaksi. Tällöin työntekijällä on pääsääntöisesti oike-

us vanhuuseläkkeeseen 65 vuoden iässä ja eläkkeen karttumisprosentti on 1/6 prosenttia kuukautta kohden ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1991 ja 1/8 prosenttia kuukautta kohden 1 päivästä tammikuuta 1991 alkaen.

Tuleva aika

MEL:n 12 a §:ssä säädetään oikeudesta niin sanotun tulevan ajan sisältävään eläkkeeseen. Sen mukaan eläkkeeseen oikeuttavana palvelusaikana otetaan huomioon aika eläketapahtumasta MEL 14 §:ssä säädetyn eläkeiän täyttämiseen, jos eläketapahtuma sattuu työsuhteen jatkuessa tai vuoden kuluessa sen päättymisestä. Tätä vuoden aikaa jatkavat opiskelu ja kuntoutus-, sairaus- ja työttömyysetuudet sekä lastenhoitoaika, lais-
sa erikseen säädetyllä tavalla.

Eläkepalkka

Eläkkeen perusteena olevaa palkkaa koskevia säännöksiä muutettiin vuoden 1996 alusta siten, että eläkepalkka lasketaan lähtökohtaisesti kunkin työsuhteen päättymisvuotta edeltäneen kymmenen viimeisen vuoden indeksikorjattujen työansioden perusteella. Eläkepalkasta säädetään MEL: n 16 a—16 d §:ssä. Kymmentä vuotta lyhyemmissä työsuhteissa eläkepalkka on koko työsuhteen ansioiden keskiarvo. Eläkepalkkaa laskettaessa jätetään pois ne vuodet, joiden ansio on alle puolet lasketusta keskiansiosta. Pois jätettäviä vuosia voi olla kuitenkin enintään kolme.

Sairausvakuutuslain (364/1963; SVL) mukainen erityisäitiys-, äitiys- ja vanhempainvapaan sekä hoitovapaan vaikutuksesta eläkepalkkaan säädetään MEL:n 16 c §:ssä. Jotta nämä palkattomat jaksot eivät pienennä eläkettä, eläkepalkassa otetaan huomioon vain sellaisia vuosia, joihin ei sisälly tällaista palkatonta aikaa. MEL:n 16 d §:ssä säädetään eläkepalkan harkinnanvaraisesta tarkistamisesta, jos eläkepalkka jostakin poikkeuksellisesta syystä ei vastaa vakiintunutta ansiotasoa.

Yhteensovitus

MEL:n 27 §:n ja TEL:n 8 §:n mukaan elä-

ke yhteensovitetaan muiden peruseläkkeiden ja jatkuvien korvausten kanssa siten, että eläkkeet yhteensä eivät ylitä yhteensovitusrajaa, joka on 60 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Yhteensovitusperuste on korkein peruseläkkeen perusteena oleva palkka sellaisesta työ- tai virkasuhteesta tai yrittäjätöiminnästä, joka on kestänyt vähintään vuoden. Jos eläkkeet ylittävät 60 prosentin yhteensovitusrajan, eläkettä vähennetään ylimenevältä osalta.

Ensisijaisia työeläkkeeseen nähden ovat taturma- ja liikennevakuutuslain säännöksiin perustuvat eläkkeet, jatkuvat korvaukset ja elinkorot. Työeläkettä maksetaan vain, jos sen määrä on suurempi kuin ensisijainen etuus.

Indeksisidonnaisuus

Eläketurvan sitomisesta maan palkka- ja hintatason muutoksiin säädetään TEL:n 9 §:ssä, jota MEL:ssä sovelletaan MEL:n 18 §:n viittaussäännöksen perusteella.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot tavoitteiden saavuttamiseksi

Merimieseläkejärjestelmä on osa yksityisten alojen ansiosidonnaista työeläketurvaa. Hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti ovat merimieseläkejärjestelmän kehittämisestä osaltaan vastaavat työmarkkinajärjestöt sopineet, että vuoden 2005 uudistus koskee myös merimieseläkejärjestelmää.

Nyt annettavassa hallituksen esityksessä MEL:iin ehdotetaan tehtäväksi soveltuvin osin vastaavat muutokset kuin lainmuutoksilla 633—644/2003 säädetään. Samalla MEL:iin on ehdotettu tehtäviksi samat tekniset tarkennukset, jotka tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäviksi muihin yksityisten alojen lakeihin.

2.2. Vuoden 2005 keskeiset ehdotukset

MEL:n varhaiseläkkeitä ja vanhuuseläkkeitä koskevat muutokset

Osana varhaiseläkettä koskevia lainmuutoksia ikääntyneitä henkilöitä koskeva pitkäaikainen työttömyysturva on siirretty eläkejärjestelmästä työttömyysturvajärjestelmään. Siten MEL:n mukainen työttömyyseläke ehdotetaan lakkauttavaksi vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneiltä henkilöiltä. Työttömyyseläke korvautuu oikeudella työttömyyspäivärahaan 65 vuoden iän täyttämiseen saakka. Myös MEL:n mukaan mainittuihin lisäpäiviin oikeutetuilla on mahdollisuus jäädä 62 vuoden iästä alkaen alentamattomalle vanhuuseläkkeelle.

Uuden lain mukaan vanhuuseläkkeelle voi siirtyä joustavasti 63 ikävuodesta lähtien. Työssä jatkamista kannustetaan 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen 4,5 prosentin eläkekattumalla.

Merimieseläkejärjestelmässä ansaitun eläkkeen suuruinen vanhuuseläke myönnettäisiin hakemuksesta työntekijän saavuttaessa meripalvelun pituudesta riippuvan alennetun eläkeiän tai 63 vuoden iässä.

Samalla ehdotetaan varhennettua vanhuuseläkettä koskevia sääntöjä muutettavaksi. Ehdotuksen mukaan vanhuuseläkkeen voisi ottaa enintään yhdellä vuodella varhennettuna laskettuna 63 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta. Tällöin eläkkeeseen tehdään 0,6 prosentin suuruinen varhennusvähennys kutakin varhennettua kuukautta kohti.

Työeläkettä karttuisi kaikista 18 vuoden täyttämisen jälkeisistä työssä saaduista ansiosta, ja karttumaprosentti kohoaisi iän noustessa. Ikävälillä 53—62 eläkettä karttuisi perusprosentin 1,6 sijasta 2,0 prosenttia vuosiansioista. Jos työntekijä jatkaa työssä 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen, eläkettä karttuisi 4,5 prosenttia vuodessa 68 vuoden ikään asti.

Eläkkeeseen maksettaisiin 0,4 prosentin lykkäyskorotus kultakin lykkäyskuukaudelta 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen.

Työkyvyttömyyseläkettä koskevat muutokset

Vuoden 2005 uudistuksen työeläkelakien työkyvyttömyyseläkettä koskevien muutos-

ten tavoitteena on säännösten selkiyttäminen ja eläkkeen määrään liittyvän sattumanvaraisuuden poistaminen. Työkyvyttömyyden määritelmä muutetaan vastaamaan TEL:n määritelmää. MEL:n mukaan oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä olisi työntekijällä, jonka työkyvyn voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, olevan yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kahdella viidenneksellä. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin työntekijälle, jonka työkyvyn voidaan arvioida olevan ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kolmella viidenneksellä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnettäisiin osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

MEL:n työkyvyttömyysmääritelmän muuttamisessa vastaamaan muiden yksityisalojen työeläkelakien työkyvyttömyysmääritelmää on tavoitteena työeläkelainsäädännön yhdenmukaistaminen. Viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaan Merimieseläkekassa myöntää myös muiden yksityisalojen työeläkelakien mukaan karttuneen työkyvyttömyyseläkkeen ilman erityistä neuvottelumenettelyä. MEL:n voimassa oleva työkyvyttömyysmääritelmä ei ole ammatillinen työkyvyttömyysmääritelmä, vaan se perustuu sairaudesta johtuvaan työkyvyn ja ansiomahdollisuuksien alenemiseen vastaavalla tavalla kuin muiden yksityisalojen työeläkelakien työkyvyttömyysmääritelmä. Ehdotuksen mukaan työkyvyttömyyseläkkeen määräytymistä muutetaan MEL:ssa myös siten, että kaikkiin työkyvyttömyyseläkkeisiin liittyy oikeus saada eläketapahtumasta eläkeiän täyttämiseen jäljellä olevalta ajalta eli tulevalta ajalta laskettava eläkeosuus. Tulevan ajan eläkkeen karttuma on 50 vuoden ikään asti 1,6 prosenttia ja 50 vuoden iästä lukien 1,4 prosenttia vuodessa työansioista, joka edustaa vakuutetun työkyvyttömyyttä edeltänyttä vakiintunutta palkkatasoa. Vakiintunut palkkataso

määriteltäisiin viiden eläketapahtumaa edeltävän kalenterivuoden vuosityöansioiden perusteella.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä vuosityöansioihin rinnastetaan myös ne palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot, joiden perusteella karttuu vanhuuseläkettä. Lisäksi työansioihin rinnastetaan aika, jolta on maksettu työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukilain mukaista työmarkkinatukea. Tulevan ajan ansioissa näiden etuuksien ansioperusteena on 1 047,22 euroa kuuksissa eli 12 566,70 euroa vuodessa. Rahamäärät ovat vuoden 2004 indeksissä.

Jos työntekijä palaa MEL:n alaiseen työhön työkyvyttömyyseläkkeeltä, työhön paluuta edeltävältä eläkkeelläoloajalta karttuu eläkettä 50 vuoden ikään asti 1,6 prosenttia vuodessa ja tämän jälkeen 63 vuoden ikään asti 1,4 prosenttia vuodessa tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Koska tuleva aika liittyy kaikkiin työkyvyttömyyseläkkeisiin, oikeutta tulevaan aikaan ei enää käytetä ammatillisen kuntoutuksen edellytyksenä. Myös MEL:ssa tulevan ajan vaatimus korvataan vaatimuksella, että työansiot viiden vuoden tarkasteluajana ovat yhteensä vähintään 25 133,40 euroa vuoden 2004 indeksitasossa.

Nuorina työkyvyttömäksi tulevien eläketaso varmistetaan MEL:ssa muun työeläkkeen tapaan. Työkyvyttömyyseläkkeeseen ehdotetaan tehtäväksi iästä riippuva kertakorotus, kun eläke on jatkunut viisi vuotta.

Myös MEL:n mukaisiin perhe-eläkkeisiin tehdään vastaava kertakorotus. Jos edunjäntäjä on kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella, tähän perhe-eläkkeen perusteena olevaan eläkkeeseen lisätään se korotus, jonka edunjäntäjä olisi saanut, jos kuolintapausta ei olisi sattunut ja eläke olisi jatkunut yhteensä viisi kalenterivuotta. Lisäys tehtäisiin siinä vaiheessa, kun edunjäntäjä itsekin olisi sen saanut. Jos edunjäntäjä ei vielä ollut eläkkeellä, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettaisiin sellainen työkyvyttömyyseläke, jonka edunjäntäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut kuolinhetkellä työkyvyttömäksi.

Lapsenhoidon vuoksi työelämästä poissaolien eläketason varmistamiseksi tarkasteluajan ansioita voidaan harkinnanvaraisesti tar-

kistaa, jos ansiot tarkasteluajana ovat vaikiintunutta ansiotasoa pienemmät alle kolmevuotiaan lapsen hoidon vuoksi. Tarkistaminen tehdään työntekijän hakemuksesta ja se edellyttää merkittävää vaikutusta hänen eläketurvaansa. Säännös korvaa MEL:ssa nykyisen lapsenhoitoajan eläkepalkan laskusäännön sekä säännöksen siitä, että oikeus tulevan ajan eläkkeeseen säilyy alle kolmevuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi, kuitenkin enintään yhdeksän vuoden ajan.

Eläkkeen laskusääntöä koskevat muutokset

Vuoden 2005 uudistuksen mukaisesti MEL:ssä luovutaan työsuhdekohtaisesta eläkkeenlaskentamallista sekä nykyisistä MEL-pääsäännön mukaisesta ja TEL-takuusäännön mukaisesta kahdesta eläkkeenlaskentasäännöstä ja siirrytään yhteen eläkkeenlaskentasääntöön. Sen mukaan myös MEL:ssä eläke lasketaan kunkin vuoden palkan ja karttumaprosentin perusteella. Eläkkeen määräytyminen ei siten ole riippuvainen siitä, millä tavoin työura on osittunut erillisiin työsuhteisiin. Uusi määräytymistapa antaa nykyistä oikeudenmukaisemman eläketurvan erilaisilla työhistorioilla. Uuteen eläkkeen laskusääntöön siirrytään siten, että ennen vuotta 2005 alkaneet työsuhteet päätetään teknisesti vuoden 2004 loppuun ja työsuhteista vuoden 2004 loppuun mennessä karttunut eläkeoikeus lasketaan nykyisten säännösten mukaisesti (tekninen vapaakirja). Vuodesta 2005 alkaen eläke lasketaan uuden laskusäännön mukaan.

Yhteensovitus

Vuonna 2005 tai sen jälkeen alkavien työeläkkeiden yhteensovituksesta luovutaan myös MEL:ssa. Siten korkeammat karttumaprosentit 53 vuoden iästä eteenpäin eivät työeläkkeiden yhteensovituksessa leikkaudu pois ja niiden työnteon jatkamista kannustava vaikutus säilyy. Eläkkeen karttumista ei rajoiteta 60 prosenttiin yhteensovitusperusteesta.

Palkkakerroin

Myös MEL:n mukaisessa järjestelmässä toteutetaan uudistus, jossa muun työeläkejär-

jestelmän tapaan eläkkeen määrää laskettaessa ansiot korotetaan laskentahetken tasoon palkkakertoimella, jonka perusteista säädetään TEL:ssa.

Varautuminen elinajan odotteen kasvuun

MEL:n mukaisiin eläkkeisiin sovelletaan myös TEL:ssa (634/2003) säädettyä elinäkakerrointa.

Vuodesta 2009 lukien vanhuuseläke kerrotaan eläkkeellesiirtymisestä riippumatta sillä kertoimella, joka määriteltiin eläkkeensaajan 62 vuoden iän täyttämivuonna. Tätä alemmassa eläkeiässä kertoimena käytetään eläkkeen alkamisvuotta edeltävänä vuonna vahvistettua kerrointa.

MEL:n mukaiseen yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ja työttömyyseläkkeeseen elinäkakerrointa ei sovelleta, ei myöskään lapseneläkkeisiin. Leskeneläkkeisiin sovelletaan elinäkakerrointa siinä vaiheessa, jolloin eläkkeeseen tehdään eläkesovitus. Elinäkakerrointa sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi ei kuitenkaan, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on ennen vuotta 2006. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet elinäkakerroimen soveltamisesta myös MEL:n osalta.

Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta

Vuoden 2005 alusta eläkettä karttuu ansiosidonnaisten päivärahojen ajalta siten, että vuosityöansioihin rinnastetaan niiden palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat ansiot, jotka nykyisin kartuttavat eläkettä työeläkelisän muodossa. Lisäksi eläkettä karttuu sairauspäivärahan, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan sekä vuorotteluvapaakorvauksen perusteella.

Vanhuuseläketä karttuu äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahakausien osalta etuuden perusteena olevasta työtulosta siten, että ansiota korotetaan kertoimella 1,17. Ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan ja vuorotteluvapaakorvauksen osalta vanhuuseläketä karttuu 75 prosentista etuuden perusteena olevasta ansiosta. Muiden ansiosidonnaisten päivärahojen, kuten sairauspäivärahan, tapaturmavakuutusjärjestelmän mukaisen päivärahojen sekä koulutus- ja kuntou-

tusetuuksien osalta vanhuuseläketä karttuu 65 prosentista etuuden perusteena olevasta ansiosta. Tulevan ajan eläkkeen osalta vastaava prosenttiluku kaikkien näiden etuuksien osalta on 100. Näiden etuuksien perusteella vanhuuseläketä karttuisi 1,5 prosenttia vuodessa vakuutetun iästä riippumatta.

Indeksiä koskevat muutokset

Vuoden 2005 alusta myös MEL:n mukaisia kaikenikäisten eläkkeensaajien maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan TEL:ssa säädettyllä eläkeindeksillä, jossa kuluttajahintaindeksin paino on 80 prosenttia ja ansiotasoindeksin paino 20 prosenttia.

Nykyistä TEL -indeksiä, jossa sekä ansiotasoindeksin että kuluttajahintaindeksin paino on 0,5 sovelletaan sellaisten eläkkeiden laskentaan, jotka vuoden 2005 jälkeenkin lasketaan nykyisten säännösten mukaan. Tällaisia eläkkeitä ovat muun muassa vuoden 1996 ja 2000 työttömyyseläkemuuostosten suojasäännösten piiriin kuuluvat. Sama koskee ennen vuotta 1947 syntyneiden osaaikaeläkkeensaajien osaaikaeläketä. Ennen vuotta 2005 muodostetut vapaakirjat korotetaan nykyisellä TEL:n 9 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla indeksillä vuoden 2004 tasoon ja siitä laskentahetken tasoon palkkakertoimella.

Vastuunjako

Merimieseläkejärjestelmä osallistuu yksityisalojen työeläkelakien mukaiseen vastuunjakoon MEL-eläkkeen TEL:n vähimmäiseläketurvaa vastaavalla määrällä. MEL:iin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat vastuunjakoa koskevat muutokset, jotka vuoden 2005 alusta toteutetaan muiden yksityisalojen työeläkelakien osalta.

Koska myös MEL:ssa luovutaan yleisestä vanhuuseläkeistä, on tarpeen määritellä se laskennallinen eläkeikä, jota vastaavana karttunut eläke rahastoidaan. Tämä laskennallinen eläkeikä on edelleen 65 vuotta. Eläkeikä 65 vastaavana rahastoitu eläkkeen osa muunnetaan vastaamaan työntekijän ikää eläkkeen alkaessa. Vanhuuseläketä rahastoidaan ikävälillä 18—54 puoli prosenttia palloista.

MEL:n säännösten mukaan vastuu tulevan ajan eläkkeestä on yksinään viimeisellä eläkelaitoksella. MEL:n vastuunjako toteutetaan vuoden 2005 uudistuksen tarkistuksen mukaisesti.

Näkökohtia MEL:n voimaantulossa

Tarkoituksena on, että nyt ehdotettavat MEL:n muutokset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Pääsääntöisesti niitä sovellettaisiin eläketapahtumiin, jotka sattuvat lain voimaantulon jälkeen.

Vuoden 2004 lopussa kaikki jatkuvana olevat MEL-työsuhteet päätetään ja työsuhteista lasketaan 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttunut eläke nykyisten säännösten mukaan (tekninen vapaakirja). Tämä tekninen vapaakirja talletetaan Eläketurvakeskuksen rekisteriin ja tarkistetaan eläkkeen laskentahetkeä vastaavaksi TEL:n 7 b §:ssä säädetyllä palkkakertoimella. Eläkettä myönnettäessä ennen vuotta 2005 päättyneet työsuhteet tarkistetaan 31 päivän joulukuuta 2004 tasoon nykyisen TEL:n 9 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisella työikäisten indeksillä ja siitä eläkkeen laskentahetkeä vastaavaksi ehdotettavassa TEL:n 7 b §:ssä määritellyllä palkkakertoimella.

Vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen MEL-eläkkeen määrä

Vuoden 1991 alusta MEL-eläkkeen määrä on laskettu työsuhteesta samalla tavalla kuin TEL-eläke työsuhteen keston ja työsuhteen eläkepalkan perusteella. MEL-eläkkeen määrä määräytyy joko MEL-pääsäännön perusteella tai TEL-takuusäännön perusteella. Eläke myönnetään sen säännön mukaisesti, joka antaa suuremman eläkkeen.

MEL-pääsäännön mukaan eläkettä karttuu kustakin työsuhteesta erikseen. Eläkkeen määrä on jokaiselta kuukaudelta 1/6 prosenttia työsuhteen eläkepalkasta eli 2 prosenttia vuodessa. Tulevalta ajalta eläkettä karttuu 1,7 prosenttia vuodessa 50 vuoden iästä lukien 60 vuoden ikään saakka ja 1,3 prosenttia vuodessa 60 vuoden iästä lukien. Alempi karttuma koskee ainoastaan tulevaa aikaa. Vanhuuseläkkeissä karttuma on aina 2 prosenttia vuodessa. Eri työsuhteista ansaitut

eläkkeet lasketaan yhteen. Myönnettävän eläkkeen määrä on enintään 50 prosenttia 10 viimeisen meripalveluvuoden keskikuukausipalkasta. Tällöin otetaan huomioon 10 viimeisen meripalveluvuoden kaikki työsuhteet. Nämä 10 viimeistä meripalveluvuotta määräytyvät samoin perustein kuin työsuhteen eläkepalkan laskennassa huomioon otettavat valintavuodet. Jos meripalvelun 10 viimeisen vuoden palkkataso olennaisesti poikkeaa siitä, mihin merenkulkijan palkkataso aikaisemmassa meripalvelussa oli vakiintunut, 50 prosentin enimmäismäärä lasketaan aikaisemman vakiintuneen palkkatason perusteella. Eri vuosien palkkoja vertailtaessa aikaisempien vuosien palkat muunnetaan TEL:n 9 §:n 2 momentissa tarkoitettulla indeksillä.

TEL-takuusäännön mukaan eläkettä karttuu kustakin työsuhteesta erikseen. Eläkkeen määrä on jokaiselta kuukaudelta 1/8 prosenttia eli 1,5 prosenttia vuodessa ja sen vuoden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta, 5/24 prosenttia eli 2,5 prosenttia vuodessa työsuhteen eläkepalkasta. Meripalvelua ennen 23 vuoden ikää ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi. Tulevalta ajalta eläkettä karttuu 1,2 prosenttia vuodessa 50 vuoden iästä lukien 60 vuoden ikään saakka ja 0,8 prosenttia vuodessa 60 vuoden iästä lukien. Näin lasketuna eläkkeen enimmäismäärä on 60 prosenttia TEL:n 8 §:ssä säädetyistä yhteensovitusperusteista.

Vuoden 1990 loppuun saakka eläkkeeseen oikeuttava aika määräytyi maksukuukausina. Niitä laskettaessa otettiin huomioon päivät, joilta vakuutusmaksua oli maksettava. Tällaisia päiviä olivat työssäolopäivien lisäksi muun muassa sairauspäivät, vuosiloma- ja vastikepäivät. Maksukuukausia saattoi vuoden aikana kertyä enintään 12. Eläkettä karttui MEL-pääsäännön mukaan 1/6 prosenttia maksukuukautta kohden eli 2 prosenttia vuotta kohden ja TEL-takuusäännön mukaan 1/8 prosenttia maksukuukautta kohden eli 1,5 prosenttia vuotta kohden. Eläkettä laskettaessa kaikki meripalvelu ennen vuotta 1991 muodostaa yhden työsuhteen. Jos merenkulkija oli merityösuhteessa vuodenvaihteessa 1990/1991, kaikki meripalvelu ennen vuotta 1991 liitetään tähän työsuhteeseen.

Jos työntekijä siirtyy pois MEL:n piiristä ennen MEL:n vanhuuseläkeiän täyttämistä,

hänen eläkeoikeutensa muuttuu vapaakirjaksi. Vapaakirjaeläkkeen eläkekarttuma on vuoden 1990 loppuun saakka 1/6 prosenttia kuukautta kohden eli 2 prosenttia vuotta kohden ja vuoden 1991 alusta alkaen 1/8 prosenttia kuukautta kohden eli 1,5 prosenttia vuotta kohden. Vaikka MEL:ssä luovutaan työsuhdekohtaisesta eläkkeenlaskentamallista sekä nykyisistä MEL-pääsäännön mukaisesta ja TEL-takuusäännön mukaisesta kahdesta eläkkeenlaskentasäännöstä ja siirrytään yhteen eläkkeenlaskentasääntöön, lakiin jää kuitenkin edelleen säännökset eri suuruisista eläkkeenkarttumisprosentteista riippuen siitä, onko työntekijä MEL-työsuhteessa eläkeikään saakka vai siirtykö hän pois MEL:n piiristä ennen eläkeiän saavuttamista. Ehdotuksen mukaan, jos työntekijä on MEL-työsuhteessa eläkeikään saakka hänelle karttuu eläkettä 1,6 prosenttia vuodessa MEL:n alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 53 vuotta. Tämän jälkeen vuotuinen eläkekarttuma on 2 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jolloin hän täyttää 63 vuotta ja 4,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jolloin hän täyttää 68 vuotta. Työntekijän eläke karttuu edellä mainituin tavoin myös työkyvyttömyyseläketapauksissa edellyttäen, että Merimieseläkekassa on viimeisen laitoksen periaatetta koskevien säännösten mukaan toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen ja työntekijän MEL:n mukaiset työansiot eläketapahtumakuukauden ja sitä edeltäneen kolmenkymmenenkuuden kalenterikuukauden aikana ovat yhteensä vähintään 16 800 euroa. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksissä ja se vastaa noin kuuden kuukauden keskimääräistä työansiota. Tällöin eläkettä karttuu lisäksi tulevalta ajalta 1,6 prosenttia vuotta kohden siltä osin, kun tuleva aika kohdistuu aikaan ennen sen kalenterikuukauden päättymistä, jolloin työntekijä täyttää 50 vuotta, ja 1,4 prosenttia vuotta kohden siltä osin, kun tuleva aika kohdistuu tätä myöhempään aikaan.

Jos työntekijä siirtyy pois MEL:n piiristä ennen MEL:n vanhuuseläkeiän täyttämistä hänen eläkeoikeutensa muuttuisi vapaakirjaksi. Tällöin hänen vuotuinen eläkekarttumansa on 1,5 prosenttia MEL:n alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista

työansioista sen kalenterikuukauden loppuun, jolloin hän on täyttänyt 53 vuotta ja 1,9 prosenttia vuotta kohden tämän jälkeiseltä ajalta. Työkyvyttömyyseläketapauksessa tulevalta ajalta karttuisi eläkettä 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kun tuleva aika kohdistuu aikaan ennen sen kalenterikuukauden päättymistä, jolloin työntekijä täyttää 50 vuotta ja 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika kohdistuu tätä myöhempään aikaan.

Uuteen eläkkeen laskusääntöön siirryttäisiin siten, että ennen vuotta 2005 alkaneet työsuhteet päätettäisiin teknisesti vuoden 2004 loppuun ja työsuhteesta vuoden 2004 loppuun mennessä karttunut eläkeoikeus lasketaan nykyisten säännösten mukaisesti.

Työntekijän siirtyessä vanhuuseläkkeelle MEL:n eläkeiässä suoraan MEL-työsuhteesta hänen vuotuinen eläkekarttumansa on 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen edellä mainittu iän mukaan porrastettu 1,6, 2,0 tai 4,5 prosenttia. Tällöin hänen vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen MEL-eläkkeen määrä laskettaisiin sekä MEL-pääsääntöä että TEL-takuusääntöä soveltaen, siten kuin se laskettaisiin, jos hän siirtyisi vanhuuseläkkeelle 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen eläketapahtuman ollessa joulukuun 31 päivä 2004. Näin laskettu MEL-pääsäännön mukainen eläke voisi sellaisenaan täysimääräisesti lisätynä ansaittuun eläkkeeseen aiheuttaa ylikompensaatiota. Myönnettävän eläkkeen määrää rajoitetaan siten, että vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen MEL-pääsäännön mukaisen eläkkeen määrän ja 2005 alkaen ansaitun eläkkeen yhteenlaskettu myönnettävä enimmäismäärä on 50 prosenttia kymmenen viimeisen meripalveluvuoden keskikuukausipalkasta. Vuosi 2004 ja sitä edeltävät vuodet muodostavat tässä tarkoitetut kymmenen viimeistä meripalveluvuotta. Tämän lisäksi lasketaan myös vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen MEL-pääsäännön mukaisen eläkkeen muunnettu määrä siten, että MEL-pääsäännön mukaisesti lasketun eläkkeen määrä kerrotaan kertoimella 0,8.

Vakuutetun siirtyessä pois MEL:n piiristä ennen vanhuuseläkeiän täyttämistä hänen vuotuinen eläkekarttumansa on 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen edellä mainittu iän mukaan porrastettu TEL:a vastaava 1,5 tai

1,9 prosenttia. Tällöin hänen vuoden 2004 loppuun mennessä karttunut eläkkeen määrä määräytyisi vapaakirjaeläkkeen säännön mukaan. Vapaakirjaeläkkeen 2 prosentin vuotuisesta eläkekarttumasta ajalta ennen 1991 ja siihen liittyvästä 50 prosentin enimmäismääräsäännöksestä johtuen myöskään vuoden 2004 loppuun mennessä ansaitun vapaakirjaeläkkeen määrää ei voida aina sellaisenaan lisätä 2005 alkaen ansaittuun eläkkeeseen, vaan se on erikseen laskettava.

Jos työntekijä on ollut MEL-työsuhteessa ainoastaan sinä aikana, jolloin vapaakirjaeläkkeen vuotuinen eläkekarttuma on ollut 1,5 prosenttia vuoden 1991 alusta alkaen, hänen vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen vapaakirjaeläkkeen määrä voidaan aina sellaisenaan rajoituksitta lisätä 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen ansaittuun eläkkeeseen.

Jos työntekijä on ollut MEL-työsuhteessa myös sinä aikana, jolloin vapaakirjaeläkkeen vuotuinen eläkekarttuma on ollut 2 prosenttia eli ennen vuotta 1991, myönnettävän eläkkeen enimmäismäärä rajoitetaan siten, että vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen vapaakirjaeläkkeen määrän ja 1 päivästä tammikuuta 2005 alkaen ansaitun eläkkeen määrän yhteenlaskettu enimmäismäärä on 50 prosenttia kymmenen viimeisen meripalveluvuoden keskikukausipalkasta. Vuosi 2004 ja sitä edeltävät vuodet muodostavat tässä tarkoitettujen kymmenen viimeistä meripalveluvuotta.

Varhennetun vanhuuseläkkeen suojausäännös

Ehdotuksen mukaan ennen vuotta 1950 syntyneillä työntekijöillä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen edelleenkin voimassa olevan MEL:n mukaan. Näin vähennetään sellaista varhennetulle vanhuuseläkkeelle hakeutumista, joka voisi seurata sääntöjen muuttumisesta. Ennen 62 vuoden iän täyttämistä varhennettu vanhuuseläke määrätään kuten nykyisin eli varhennusvähennys on 0,4 prosenttia kultakin varhennuskuukaudelta. Täytettyään 62 vuotta työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jossa varhennusvähennys on 0,6 prosenttia kultakin varhennuskuukaudelta.

MEL:n mukaisen eläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Ehdotettuja säännöksiä, jotka koskevat MEL:n mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi, sovelletaan niihin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain voimaantulon jälkeen.

Työttömyyseläkettä koskevat muutokset

Vuoden 2005 lainmuutokset vaikuttavat myös MEL:n mukaisiin työttömyyseläkkeisiin.

Vuoden 1996 alusta tulevan ajan karttumisprosentti MEL:ssä porrastettiin siten, että tuleva aika lasketaan 2 prosentin karttumalla 50 vuoden iän täyttämiseen saakka, 1,7 prosentin karttumalla 50-59 vuoden iässä ja 1,2 prosentin karttumalla 60 vuoden iän täyttämiseen lukien. Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen (1745/1995) mukaan ennen vuotta 1943 syntyneihin työntekijöihin, joilla 1 päivänä tammikuuta 1996 oli oikeus työttömyyspäivärahaan tai aikuiskoulutustukeen, sovelletaan edelleen MEL:n 16 § :n 2 momenttia sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa eli 2 prosentin tulevan ajan karttumaa vuodessa. Vuonna 1942 syntyneet työntekijät ovat nuorin ikäluokka, joka vielä kuuluu tämän voimaantulosäännöksen piiriin. He täyttävät 65 vuoden iän vuonna 2007.

Työttömyyseläkkeen laskentaa muutettiin vuoden 2000 alusta siten, että työttömyyseläkkeeseen ei enää liitetty tulevan ajan eläkeosuutta. Tulevan ajan eläkeosuus lasketaan kuitenkin työttömyyseläkkeen jälkeiseen vanhuus- ja perhe-eläkkeeseen. Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen mukaan ennen vuotta 1945 syntyneisiin työntekijöihin, joilla on 1 päivänä tammikuuta 2000 oikeus työttömyyspäivärahaan tai aikuiskoulutustukeen taikka, joille vuonna 1999 on maksettu työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään sadalta päivältä, sovelletaan MEL:n 15 e §:n 3 momenttia sellaisena kuin se on voimassa sanotun lain voimaan tullessa. Näiden työntekijöiden työttömyyseläkkeeseen liitetään edelleen tuleva aika joko edellä selostetun voimaantulosäännöksen mukaisella 2 prosentin vuosikarttumalla tai

edellä tarkoitetuilla porrastetuilla karttumisprosentteilla laskettuna. Tämän voimaantulosäännöksen piiriin kuuluva nuorin ikäluokka, vuonna 1944 syntyneet, täyttää 65 vuotta vuonna 2009.

Muiden kuin edellä selostettujen voimaantulosäännösten piiriin kuuluvien, vuonna 1945—1949 syntyneiden työntekijöiden työttömyyseläkkeeseen ei enää liity tulevaa aikaa, mutta työttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävään vanhuus—tai perhe-eläkkeeseen lisätään tuleva aika.

Nykyisin työttömyyseläkkeellä ollessa saa ansaita enintään kaksi kertaa TEL -vakuutuksen piiriin kuuluvan arvio rajan määrän ilman, että eläke keskeytetään tai lakkautetaan. Tämä ansiorajamäärä tarkistetaan 523,61 euroksi kuukaudessa. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksissä.

Yksilöllinen varhaiseläke

Muun yksityisten alojen eläkelainsäädännön mukaisesti vuoden 1943 jälkeen syntyneillä henkilöillä ei enää ole oikeutta yksilölliseen varhaiseläkkeeseen. Ennen vuotta 1944 syntyneet henkilöt säilyttävät kuitenkin oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään. Yksilöllistä varhaiseläkettä koskevat säännökset siirretään MEL:n voimaantulosäännökseen.

Osa-aikaeläke

Jos ennen vuotta 1947 syntynyt työntekijä jää osa-aikaeläkkeelle, osa-aikaeläkkeeseen ja sen rinnalla tehtävään työhön sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2002 voimassa olleita säännöksiä. Näin ollen heille karttuu osa-aikatyöstä eläkettä 2 prosenttia vuodessa. Osa-aikaeläkkeellä oloajalta eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodessa ansion alenemasta.

Vuoden 2005 alusta, mutta ennen osa-aikaeläkkeen alkamista olleesta kokopäivätyöstä, eläkettä karttuu uusien karttumisprosenttien mukaan myös ennen vuotta 1947 syntyneille työntekijöille. Näin ollen eläkkeen karttumisprosentti on 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen ennen osa-aika eläkkeelle siirtymistä 4,5.

Lapsikorotus

MEL:n mukaan ennen vuotta 1933 syntyneillä työntekijöillä on edelleen oikeus lapsikorotukseen ehdotettavan lainmuutoksen voimaantullessa voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Tulevan ajan palkan voimaantulo

Myös MEL:n mukaisessa eläkkeen laskennassa uuteen tulevan ajan eläkkeen määräytymiseen siirrytään asteittain siten, että ensimmäisen kerran vuonna 2006 tulevan ajan eläke määräytyy osittain ennen vuotta 2005 olleiden työansioiden ja vuoden 2005 työansioiden perusteella.

Tällöin vuoden 2004 ansiona käytetään vuosiansioksi muutettuna sitä eläkepalkkaa, jonka perusteella tulevan ajan eläke nyky-sääntöjen mukaan olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Jos työntekijällä ei tuolloin ole ollut oikeutta tulevaa aikaa sisältävään eläkkeeseen, uutta tulevan ajan eläkettä laskettaessa katsotaan, ettei vuonna 2004 ollut lainkaan työansioita.

Työkyvyttömyyseläkkeitä koskeva korotus

Myös MEL:n työkyvyttömyyseläkkeiden ikäkorotus myönnetään ensimmäisen kerran vuoden 2010 alusta. Se myönnetään myös ennen tämän lain voimaantuloa alkaneisiin työkyvyttömyyseläkkeisiin sen korotusprosentin mukaisena, joka vastaa työkyvyttömyyseläkkeen saajan ikää korotushetkellä eli vuoden 2010 alussa.

2.3. Vuoden 2005 eläkelainsäädännön (633—644/2003) tarkistukset

Eläkkeen perusteena olevat työansiot

Koska vuoden 2005 alusta työeläke määräytyy pääsääntöisesti työansioiden perusteella, esityksessä ehdotetaan muutettavaksi TEL:n säännöksiä, jotka koskevat eläkkeen perusteena olevia työansioita. Lainmuutoksella selkeytettäisiin eläkkeen perusteena olevaa työansiota koskevat säännökset työeläkelainsäädännössä vakiintunutta sovelta-

miskäytäntöä vastaaviksi. Kuitenkin työsuhteen päättyessä maksettava vuosilomakorvaus otettaisiin nykyisestä poiketen aina huomioon eläkkeen perusteena olevassa työansiossa. Muutos koskee myös MEL:a.

Vuoden 2005 alusta voimaan tulevaa julkisen alan työeläketurvaa ja merimiespalvelua koskevat muutokset

Yksityisten alojen työeläkelakeihin ehdotetaan tehtäviksi tarkistukset, jotka johtuvat siitä, että vuoden 2005 alusta voimaan tuleva työeläkeuudistus ulotetaan koskemaan myös julkisia aloja sekä merimiespalvelua. Nämä muutokset koskevat muun muassa tulevan ajan eläkettä ja sen kustantamista. Tarkistusten tavoitteena on helpottaa yhtenäisen työeläkelain aikaansaamista.

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyyseläkkeen laskemista koskevia säännöksiä tarkistetaan, jotta työkyvyttömyyseläkkeet kyettäisiin myöntämään heti SVL:n mukaiselle päivärähälle lasketun ensisijaisuusajan päätyttyä. Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva ansio lasketaan enintään viiden eläketapahtumavuotta edeltäneen kalenterivuoden ansioiden perusteella. Työkyvyttömyyseläkkeessä otetaan sekä karttunutta eläkettä että tulevan ajan eläkettä varten huomioon työansiot ja säädettyjen sosiaalivakuutusetuuksien perusteena olevat ansiot eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden loppuun. Säännökset, jotka koskevat tapauksia, joissa ansioita on vain eläketapahtumavuonna ja sitä edeltävänä vuonna sekä alle 23-vuotiaana ansaittuja tuloja, säilyvät vahvistetun, vuoden 2005 alusta voimaan tulevan lain mukaisina.

Vanhuuseläke

Vanhuuseläkkeen laskemista koskevia säännöksiä täsmennetään. Työansiot otetaan huomioon vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun. Vuosina 2005 ja 2006 sosiaalivakuutusetuuksien perusteena olevat ansiot otetaan kuitenkin huomioon ainoastaan vanhuuseläkkeen eläketapahtumaa edeltäneen kalenterivuoden loppuun kuten nykyisin, koska vuoden 2005 alkuun mennessä nykyistä vuosittaista ilmoitusliikennet-

tä ei ehditä muuttamaan kuukausittaiseksi ja ajantasaiseksi näitä etuuksia maksavien tahojen ja Eläketurvakeskuksen välille. Koska vuoden 2007 alusta siirrytään uuteen kaikkia ansioeläkkeitä koskevaan ansiorekisterijärjestelmään, on tarkoituksenmukaista, että myös tämä ilmoitusliikenne uudistetaan suoraan uuteen ansaintarekisteriin eikä pelkästään vuotta 2006 koskevana vanhaan rekisteriin. Tarkoitus on, että vuoden 2007 alusta myös sosiaalivakuutusetuudet otetaan huomioon vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun kuten työansiot. Muutokset koskevat myös MEL:a.

Koska työntekijä voi saada SVL:n mukaista päivärahaa vielä 63 vuotta täytettyään, on tarpeen täsmentää sairauspäivärahan ja vanhuuseläkkeen yhteensovittamista koskevia säännöksiä, jotta samalta ajalta ei maksettaisi päällekkäisiä sosiaalivakuutusetuksia. Jos vakuutettu täyttää 63 vuotta sairauspäivärahan ensisijaisuusaikana, työeläke lasketaan ja myönnetään suoraan vanhuuseläkkeenä. Jos sairauspäivärahaa on maksettu samalta ajalta, jolle myönnetään vanhuuseläkettä, vanhuuseläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin, kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairauspäivärahaa.

Palkattomat jaksot ja jatkokarttuma

Sosiaalivakuutusetuuksien perusteella kertyvää työeläkettä koskevia säännöksiä täsmennetään. Vahvistetussa laissa mainittujen sosiaalivakuutusetuuksien lisäksi tulevan ajan ansiossa otetaan huomioon SVL:n mukainen erityishoitoraha sekä työelämässä pysymiseen tai sinne tulemiseen kannustavat etuudet eli julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaiset tuet ja työtömyysturvain (1290/2002) mukainen koulutuspäiväraha.

HE 242/2003 vp yhteydessä todettiin, että työeläkelainsäädännön tarkoituksena ei ole, että eläkettä karttuisi samanaikaisesti sekä palkan että päivärahan perusteena olevan työtulon perusteella, ja että asia selvitetään myöhemmin. Sen vuoksi ehdotetaan, että vahvistetun, vuonna 2005 voimaan tuleva TEL:ssä tarkoitettu jatkokarttuma SVL:n mukaiselta äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudelta korvataan TEL:n toimeenpanon

kannalta tarkoituksenmukaisemmalla eläkekattumalla. Se lasketaan vanhempainpäivärahan perusteena olevasta ansiosta siten, että ansiota korotetaan kertoimella 1,17. Tämä eläkekertymä vastaa suuruudeltaan keskimäärin vahvistetussa TEL:ssä säädettyä jatkokattumaa.

Ansioperusteeksi perhepoliittisten etuuksien osalta säädetään 523,61 euroa kuukaudessa silloinkin, kun vanhempainetuuden perusteena oleva ansio jäisi sitä pienemmäksi. Jos vanhempainetuutta on työhön paluun vuoksi maksettu SVL:n mukaisen vähimmäispäivärahan suuruisena, eläkekattuman perusteena on vähimmäispäivärahan määrä (286,25 euroa vuoden 2004 indeksitasossa). Tällöin eläkettä karttuu sekä työansion että vähimmäispäivärahan perusteella.

Lisäksi lain säännöksiä selkiytetään siten, että 18 vuoden alaikäraja koskee sekä ansiotuloihin että sosiaalivakuutusetuuksiin perustuvaa eläkeoikeutta. Työeläkejärjestelmän tavoitteen mukaista ei kuitenkaan ole, että työeläkkeeseen olisi oikeus pelkästään sosiaalietuuksien perusteella. Sen vuoksi edellytetään, että työntekijällä on joka tapauksessa ennen eläketapahtumaa työeläkelakien alaisia ansioita vähintään 12 566,70 euroa. Edellä mainitut muutokset koskevat myös MEL:a.

Osa-aikaeläke

Osa-aikaeläkkeen voimaantulosäännöstä muutetaan vuonna 1946 tai sitä ennen syntyneiden osalta siten, että myös tällaiselle osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään hakemuksesta vanhuuseläke vähentämättömänä, ilman varhennusvähennystä jo 63-vuotiaana.

Jos vakuutettu jatkaa työssä eikä hae vanhuuseläkettä, osa-aikaeläke muuttuu 65-vuotiaalla automaattisesti samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi, vaikka työskentely ei lakkaisikaan. Työskentely ikävälillä 65—68 kartuttaa uutta eläkettä 1,5 prosentin vuotuisen karttuman mukaan. Jos vakuutettu ei hae eläkettä 68-vuotiaanakaan hän saa vanhuuseläkkeeseensä 0,4 prosentin suuruisen lykäyskorotuksen. Osa-aikaeläkkeessä vakiintunut ansiotaso määritellään myös vuonna 1946 tai sitä ennen syntyneiden osalta tulevan ajan eläkkeenperusteena olevan ansion mukaan, joka määräytyy viiden viimeisen

vuoden ansioiden perusteella. Muutokset koskevat myös MEL:a.

Työansion vaikutus työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Jotta työkyvyttömyyseläkettä ei maksettaisi ajalta, jolta eläkkeensaaja eläkkeellä ollessaan ansaitsee parempia työansioita kuin aikaisemmin työssä ollessaan, ehdotetaan, että työkyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta, jos työntekijän työansiot ylittävät 60 prosenttia aikaisemmasta vakiintuneesta ansiotasosta. Tällaiselta ajalta uutta eläkettä karttuu työansion, mutta ei eläkejakson perusteella. Työkykyisenä pidettävälle henkilölle aiheetta maksettu eläke voidaan periä takaisin, kuitenkin enintään kymmenen vuoden ajalta. Säännöksiä ei ole tarkoitus soveltaa, jos työskentelyä on vain vähän. Vaikka aiheettomasti maksettua eläkettä on peritty takaisin, tältä ajalta eläkettä karttuu kuitenkin työansioista tavallisten karttumisprosenttien mukaan eli 1,5 prosenttia 53 vuoden ikään asti ja 1,9 prosenttia 53 vuoden iästä 63 vuoden iän täyttämiseen saakka.

Raha- ja rajamäärien perusvuositaso

Uudessa yhtenäisessä työeläkelaiissa on tarkoitus kirjata laissa olevat raha- ja rajamäärät saman perusvuoden tasoon. Koska vuoden 2005 alusta voimaan tulevassa laissa olevien indeksimuutosten vuoksi joudutaan jo nyt valmistelemaan tietoteknisiä muutoksia, on tarkoituksenmukaista, että perusvuotta koskeva muutos tehdään tässä yhteydessä. Laissa olevat raha- ja rajamäärät muutetaan vuoden 2004 indeksitasoon. Yrittäjien eläkelaiissa (468/1969; YEL) ja maatalousyrittäjien eläkelaiissa (467/1969; MYEL) perusvuotena säilyy edelleen lain voimaantulovuosi 1970.

Asiantuntijalääkäri

Vuoden 2004 alusta voimaan tulleen työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (1332/2003) annetun lain 10 c §:n 2 momentin säännöstä työeläke-

laitoksen asiantuntijalääkärin asemasta ehdotetaan selkiytettäväksi.

Lähtökohtana on, että terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettu laki (559/1994) koskee myös työeläkelaitosten palveluksessa olevia lääkäreitä. Kuitenkin lain 23 § sääntele asioiden ratkaisemisessa käytettävien ulkopuolisten lääkäreiden asiantuntijalausuntoja, jotka on laadittava tiettyjen muotomääräysten mukaan ja allekirjoitettava kunnian ja omantunnon kautta. Jos asian ratkaiseva viranomaisella on pyytänyt tällaisen ulkopuolisen asiantuntijan lausunnon, sen on ennen asian ratkaisemista kuultava asianosaista lausunnon johdosta.

Eläkelaitoksen käsitellessä työkyvyttömyyseläkehakemusta eläkelaitoksen lääkäri ei laadi hakijasta erillistä asiantuntijalausuntoa. Työkyvyttömyyseläkeratkaisun perustelut pitävät sisällään myös lääketieteellisen kannanoton. Eläkelaitoksen palveluksessa oleva lääkäri osallistuu kokonaisarvion tekemiseen hakijan selviytymisestä työelämässä yhtenä asiantuntijana lakimiesten, eläkkeen laskijoiden, eläkeratkaisijoiden ja muiden hänen kanssaan samassa asemassa olevien asiantuntijoiden kanssa. Tätä kokonaisarviota ei voida jakaa lääketieteelliseen ja muuhun työkyvyttömyyttä koskevaan osaan, vaan eläkeoikeuteen vaikuttavat sekä lääketieteelliset että muut laissa luetellut seikat. Asiantuntijalääkäri toimii eläkehakemuksen käsittelyssä ja ratkaisemisessa osana eläkelaitoksen ratkaisuprosessia. Hän ei ole eläkelaitoksen ulkopuolinen tietolähde, jota pitäisi kuulla erikseen. Erillinen kuuleminen korostaisi työkyvyttömyysratkaisussa lain tavoitteen vastaisesti vain lääkärin arviota ja viivästyttäisi tarpeettomasti eläkeasioiden käsittelyä. Edellä mainittujen asiantuntijoiden kokonaisarvion perusteella hakijalle on lain mukaan annettava perusteltu päätös, johon hän voi hakea muutosta. Perusteluissa hakijan pitää saada tieto niistä asian ratkaisemiseen vaikuttaneista lainopillisista ja lääkeopillisista seikoista, joihin ratkaisu perustuu.

Eläkelaitoksen ratkaisutoimintaa, asiantuntijalääkärin toiminta mukaan lukien, valvoo valitusasian yhteydessä muutoksenhakuasteet. Niiden tehtävänä on ratkaista, onko eläkelaitoksen päätös syntynyt laissa säädetyllä tavalla. Hakija saa niin halutessaan nähtäväk-

seen asiantuntijalääkärin merkinnät ja hänellä on myös oikeus saada tietää hänen asiansa ratkaisemiseen osallistuneiden henkilöiden nimet, asiantuntijalääkärin nimi mukaan lukien.

Muut muutokset

Kaikkiin yksityisen alojen työeläkelakeihin lisätään säännös, joka mahdollistaa myös työnantajan hakemaan sitovaa päätöstä siitä, luetaanko jokin työntekijälle maksettu suoritus vakuutusmaksun ja eläkkeen perusteena olevaksi työansioksi.

Kansaneläkelaitoksen mahdollisuutta saada perittyä liikaa maksettu kansaneläke takautvasti myönnettävästä työeläkkeestä laajennetaan koskemaan eräitä työeläkelaitosten kuntoutustuen jatkamispäätöksiä.

Työeläkelaitoksia koskevan keskinäisen vastuunjaon osalta säännöksiä muutetaan siten, että niissä otetaan huomioon eläkelaitosten kustannusten jakautuminen sosiaalivakuutusetuuksien perusteella karttuvan eläkkeen osalta sekä tarkennetaan työkyvyttömyyseläkkeiden kustannustenjakoa.

Voimaantulosäännöksiin tehdään eräitä eläkelajien laskentaa yhdenmukaistavia ja toimeenpanoa helpottavia täsmennyksiä.

Lakia valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta (644/2003) täsmennetään teknisesti lastenhoitoajan ja opiskeluajan eläkekertymän osalta.

Vuoden 2005 alusta voimaan tuleviin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakiin (134/1962; LEL) ja lakiin taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelakiin (662/1985; TaEL) tehdään TEL:a vastaavat tarkistukset sekä yhdenmukaistetaan näiden lakien mukaisen eläkkeen määräytymistä TEL:n mukaiseksi. YEL:iin ja MYEL:iin tehdään TEL:n muutoksia vastaavat muutokset soveltuvilta osin. Yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetulla lailla (717/2003) vuoden 2005 alusta voimaan tulevia YEL:n työtulon joustoa lisääviä säännöksiä tarkistetaan teknisesti. Lisäksi TEL:n muuttamisesta annetussa laissa (1332/2003), joka on väliaikaisesti voimassa 31 päivään joulukuuta 2004 saakka, ovat muutokset saatetaan voimaan toistaiseksi.

Kansaneläkelain ja perhe-eläkelain muutokset

Esityksessä ehdotetaan tarkistettaviksi kansaneläkelain ja perhe-eläkelain säännöksiä vuoden 2005 alusta. Muutoksilla selkeytetään työntekijän 63 ikävuodesta lukien ansaitsemien työansioiden suhdetta kokonaiseläketurvan tavoitteeseen. Vakuutetun työntekijän 63 ikävuoden jälkeen parantaa olennaisesti hänen vanhuuseläketurvaansa, koska kansaneläke ei tältä osin alenisi. Sama koskee myös perhe-eläketurvan määräytymistä.

Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta

Vuoden 2005 alusta tulee voimaan laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta. Lailla täydennetään ansioperusteista työeläketurvaa valtion varoista myönnettävällä etuudella. Se hyvittää alle kolmivuotiaan lapsen hoidon ajalta tai opintojen ajalta menetettävää yksityisten alojen eläkelakien tai julkisen alojen eläkelakien mukaista ansioeläketurvaa. Etuutta ei lain mukaan kerry henkilölle, joka on jo eläkkeellä.

Etuutta ei kerry ennen 18 ikävuotta. Etuuden maksaa se työeläkelaitos, jossa henkilöllä on viimeksi työeläkejärjestelmässä vakuutettuja työansioita. Etuutta ei suoriteta pelkästään erillisenä etuutena, vaan henkilöllä täytyy olla työeläkejärjestelmässä tarkoitettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa ennen eläketapahtumaa edeltänyttä vuotta. Etuutta karttuu 523,61 euron suuruisen laskennallisen kuukausitulon perusteella 1/8 prosenttia kuukaudessa. Etuuden karttumamedellytyksiä tarkennetaan lailla mainituksi alaikärajaksi ja rahamäärien osalta perusvuodeksi säädetään 2004.

Lisäksi lakia tarkistetaan opintojen perusteella, siten että opintoajat porrastetaan vastaamaan keskimääräisiä tutkintoaikoja.

2.4. Eläke-Kansa

Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansa (Eläke-Kansa) asetettiin konkurssiin 30 päivä joulukuuta

1994, jolloin sen vastuulla olevat vakuutukset ja koko omaisuus siirrettiin Eläke-Kansan erityiseen selvityspesään. Selvityspesä luovutti Eläke-Kansan TEL-vakuutuskannan 1 päivänä tammikuuta 1997 kannanluovutus sopimuksella Vakuutusosakeyhtiö Eläke-Sammolle (nykyisin Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma), Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmariselle (nykyisin Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen), keskinäiselle vakuutusyhtiö Eläke-Varmalle (nykyisin Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennia), Keskinäiselle Eläkevakuutusyhtiö Tapiolalle ja Eläkevakuutusosakeyhtiö Verdandille (nykyisin Eläkevakuutusosakeyhtiö Veritas).

Eläke-Kansan erityinen selvityspesä on luovuttanut työeläkevakuutusyhtiöille siirtyneen vastuuvelan katteeksi pesän omaisuutta ja varoja vakuutuskannan luovuttamisen yhteydessä ja sen jälkeen vuosittain. Siltä osin kuin eläke tai muu etuus jäisi konkurssin johdosta turvaamatta, kuluista vastaavat yhteisesti työeläkejärjestelmän yhteisvastuun periaatteen mukaisesti TEL:n, LEL:n sekä TaEL:n mukaista toimintaa harjoittavat eläkelaitokset.

Eläke-Kansaan sovelletaan työeläkejärjestelmän yhteisvastuuta koskevaa sosiaali- ja terveysministeriön päätöstä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentissa tarkoitetuista perusteista (1116/96). Päätöksen mukaan edellä mainitut eläkelaitokset vastaavat kuluista vakuuttamiensa työntekijöiden työeläkelakien alaisen palkkojen suhteessa. Eläketurvakeskus suorittaa kalenterivuositteittäin kustannustenjaon mainittujen eläkelaitosten kesken. Tämä yhteisvastuusaaminen Eläke-Kansalta on tämän hetken arvion mukaan käytännöllisesti katsoen kuoletettu, mutta vakuutuskannan vastaanottaneilla viidellä työeläkevakuutusyhtiöllä on kuitenkin vielä pesän varoja vastaava saaminen pesästä. Jäljellä oleva saaminen on vuoden 2003 lopussa yhteensä arviolta noin 70 miljoonaa euroa eli noin 0,2 prosenttia työeläkelakien alaisista palkoista. Pesän kaikkien varojen realisointi saattaa viedä useita vuosia.

Koska Eläke-Kansan erityiseltä selvityspesältä jäljellä oleva saaminen on määrältään työeläkejärjestelmän rahavirtoihin verrattuna jo suhteellisen vähämerkityksinen, tätä erää

ei katsota olevan syytä enää pitää erillisenä mukana työeläkevakuutusyhtiöiden tilinpäätöksissä määräämättömän ajan.

Tämän johdosta ehdotetaan, että vakuutusyhtiöiden vielä jäljellä oleva saatava vakuutuskannan vastaanottamisesta suoritettaisiin niille kertasuorituksena vastuunjakojärjestelmästä, johon myös erityisestä selvityspesästä realisoituvat varat ehdotetaan ohjattavaksi vuodesta 2005 alkaen. Asiasta säädetäisiin erillinen laki, jolla myös kumottaisiin edellä mainittu sosiaali- ja terveystieteiden päätös 1116/96.

Eläke-Kansan vakuutuskannan vastaanotaneet työeläkevakuutusyhtiöt ovat antaneet tässä laissa tarkoitettulle järjestelylle suostumuksensa tekemällä asiasta sopimuksen Eläke-Kansan erityisen selvityspesän ja Eläketurvakeskuksen kanssa.

2.5. Luottovakuutustoiminta

Eläketurvakeskus luovutti TEL:iin perustuvan luottovakuutuskantansa ja -toimintansa Vakuutusosakeyhtiö Garantialle vuoden 1994 alusta lukien. Vastuun katteeksi Eläketurvakeskus luovutti Garantialle omaisuutta. Lisäksi kannan luovutukseen liittyy sopimus TEL:n 13 b §:n 4 momentin tarkoittaman määrän korvaamisesta Garantialle ja Garantian korvausten maksukyvyyn takaaminen luovutetun vakuutuskannan osalta, eli sopimus ylivahinko- ja maksuvalmiussuojasta. Sopimuksen perusteella Eläketurvakeskus korvaa Garantialle mahdolliset vuosittaiset vahinkoylitteet vuosilta 1994—2005.

Jos siirtyneen vakuutusliikkeen tuotot ylittävät TEL:n 13 a §:ssä ja 13 b §:ssä tarkoitettujen kulujen peittämiseen tarvittavan määrän, Garantia palauttaa syntyneen ylitteen Eläketurvakeskukselle. Eläketurvakeskus puolestaan jakaa saamansa palautuksen TEL:n, LEL:n ja TaEL:n mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, jotka palauttavat suoritukset edelleen työnantajille työeläkevakuutusmaksun vähennyksinä.

Viime vuosina on syntynyt palautettavaa ylitettä. Vuosien 2001 ja 2002 lopullisten palautusten määrät olivat molempina vuosina noin 20 miljoonaa euroa. Vuonna 2003 ja 2004 palautetut määrät olivat molempina vuosina 5—6 miljoonaa euroa ja jäljellä ole-

va palautettava määrä arvioidaan olevan yhteensä enintään 5 miljoonaa euroa. Määrä on noin 0,01 prosenttia työeläkelakien alaisista palkoista.

Luottovakuutusliikkeen rahoitukseen liittyvän selvittelyn vähäisen taloudellisen merkityksen johdosta ehdotetaan, että erillisestä selvittelystä luovutaan ja vuodesta 2005 lukien ylivahinkosopimuksen loppuselvitykseen mahdollisesti liittyvät palautukset otetaan huomioon Eläketurvakeskuksen vuosittain suorittaman eläkelaitosten keskinäisen vastuunjaon yhteydessä. Mikäli Eläketurvakeskus kuitenkin myy omistuksensa Garantiasta vuoden 2005 jälkeen, tästä saatava tuotto palautetaan eläkelaitoksille ja edelleen vakuutuksenottajina oleville työnantajille, sillä osakkeiden hankinta on rahoitettu vakuutusmaksun luottovakuutusosalla.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettujen muutosten vaikutus MEL:n mukaiseen eläkemenoon on arviolta +1,5 prosenttiyksikköä palkoista vuoteen 2020 mennessä sekä noin — 5,2 prosenttiyksikköä vuoteen 2050 mennessä. Esityksen vaikutuksia MEL-eläkkeisiin ja kustannuksiin on tutkittu syksyn 2002 aikana ja arviot perustuvat vuosina 1998—2002 Merimieseläkekassasta eläkkeelle jääneiden henkilöiden työ- ja ansiotietoihin.

Esityksessä on sekä eläkkeitä korottavia että laskevia muutoksia. Eläkettä korottavat muun muassa nykyiseen MEL-pääsäännön mukaiseen eläkkeeseen liittyvä 50 %:n enimmäisrajan poistaminen, uusi ansiotietojen tarkistuksessa käytettävä palkkakerroin ja eläkkeen aiempaa suurempi kertyminen eräiltä palkattomilta jaksoilta. Elinaikakerroin taas pienentää eläkettä, jollei työskentely pidenny vastaavasti.

Uudistuksen vaikutukset näkyvät täydellä teholla vasta pitkällä aikavälillä. Tasapainotilassa eläkkeet olisivat ilman elinaikakerroimen vaikutusta, mutta muiden muutosten ja käyttäytymisvaikutusten seurauksena noin viisi prosenttia nykyisen lainsäädännön antamia korkeampia. Välittömiä vaikutuksia ei

ehdotetuilla muutoksilla ole valtion varoilla rahoitettavaan osuuteen.

Työeläkejärjestelmään vuoden 2005 alusta ehdotettavilla lainmuutoksilla ei ole olennaista taloudellista vaikutusta työeläkejärjestelmän kokonaisuudistukseen.

3.2. Sukupuolivaikutusten arviointi

Eläkejärjestelmän osalta on sukupuolivaikutusten arviointi tehty HE 242/2002 vp yhteydessä. Nyt ehdotettavilla lainmuutoksilla ei ole olennaisia muutoksia sanottuun arviointiin.

Eduskunta on vastauksessaan 298/2002 vp — HE 242/2002 vp hyväksynyt viisi lausumaa eläkelainsäädännön osalta. Nämä selvitykset ovat vireillä.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmisteluun ovat osallistuneet valtiovarainministeriön, sisäasiainministeriön, Eläketurvakeskuksen, Työeläkevakuuttajien (TELA) ja Kansaneläkelaitoksen sekä keskeisten työmarkkinajärjestöjen ja yrittäjäjärjestöjen edustajat.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Merimieseläkelaki

1 §. Pykälän 4 momentin 2 kohdassa säädetään merimieseläkelain piiriin tulon alaikära-jaksi 18 vuotta. Työnantajan velvollisuus järjestää eläketurva työntekijälleen alkaa työntekijän 18 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alusta. MEL:n mukaisen työeläkevakuutuksen päättymisikää muutetaan siten, että lakia ei sovelleta työntekijän työsuhteeseen sen kuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta.

2 §. Pykälässä säädetään eläkehakemuksen ratkaisevasta eläkelaitoksesta sekä viimeisen laitoksen periaatteesta. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin TEL 10 d §:n 1 momenttiin. Pykälän 2 momenttiin lisätään säännös siitä, että palkattomien etuuksien perusteella karttuneen eläkkeen myöntää se yksityisten alojen eläkelaitos, jossa vähimmäisehdot täyttävä eläketurva on järjestetty eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa. Jos kuitenkin eläkehakemuksen ratkaisee viimeisenä eläkelaitoksena julkisten alojen eläkelaitos, se myöntää myös palkattomien etuuksien perusteella karttuneen eläkkeen. Pykälän 6 momentin pykäläviittausta tarkistetaan viittauksella 15 §:n 5 momenttiin.

3 §. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi koska eläkkeen perusteena olevat työansiot määritellään uudessa 11 a §:ssä. Pykälän 1 momentissa viitataan mainittuun 11 a §:ään.

3 a §. Pykälä sisältää TEL:n 12 §:ää vastaavat yksityisalojen työeläkelakien vastuunjako koskevat säännökset. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetään vanhuuseläkkeen rahastoinnista. Koska yleisestä vanhuuseläkeistä luovutaan, kohdassa on tarpeen määritellä se laskennallinen eläkeikä, jota vastaavana Merimieseläkekassan vastuu vanhuuseläkkeestä määritellään. Esityksen mukaan laskennallisena eläkeikänä käytetään 65 vuotta. Lisäksi momenttia on tarkistettu siten, että vanhuuseläkkeitä rahastoidaan edelleen puoli prosenttia palkoista.

Momentin 2 kohdassa säädetään, miten eläkekassan vastuu työkyvyttömyyseläkkeistä määräytyy. Esityksen mukaan vastuu työkyvyttömyyseläkkeistä jakautuu niiden eläkelaitosten kesken, joiden toimintapiiriin työntekijä on kuulunut eläketapahtumaa edeltävien kahden viimeisen kalenterivuoden aikana. Laskettaessa eläkelaitoksen osuutta eläkkeestä eläkelaitoksessa vakuutetut työansiot kahden tarkasteluvuoden ajalta suhteutetaan tämän tarkastelujakson kaikkien eläkelakien mukaan vakuutettujen työansioiden sekä eläkettä kartuttavien palkattomilta ajoilta maksettujen sosiaalivakuutusetuuksien perusteena olevien ansioiden yhteismäärään. Eläkkeen siitä osuudesta, joka vastaa mainitun tarkastelujakson muiden kuin TEL:n, LEL:n, MEL:n tai TaEL:n mukaan vakuutettujen työansioiden osuutta kaikista tarkastelujakson ansioista, vastaavat TEL:n, LEL:n, MEL:n ja TaEL:n mukaiset eläkelaitokset yhteisesti.

Jos kuitenkin työansioiden yhteismäärä on pienempi kuin 12 566,70 euroa, eläke kustannetaan yhteisesti momentin 3 kohdan mukaisesti. Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla on myös 12 c §:n mukainen työkyvyttömyyseläkkeen korotus.

Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä ehdotetaan rahastoitavaksi eläkekassan vastuulla oleva eläkkeen alkumäärä kokonaisuudessaan. Tällä hyvitetään näiden eläkkeiden muuttuminen vanhuuseläkkeeksi jo 63 vuoden iässä aiemman 65 vuoden sijaan. Pykälän sanamuotoa tarkistetaan myös työttömyyseläkkeen osalta, jotta työttömyyseläkkeen vastuunjako muutoin menisi kuten nykyisissä säädetään eli viimeinen eläkelaitos vastaa työttömyyseläkkeen kustannuksista.

Lisäksi momenttiin lisätään uusi 4 kohta, jossa säädetään eläkelaitosten vastuusta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä. Palkattomilta ajoilta karttunut eläke on kaikkien työeläkelaitosten, myös yrittäjien sekä julkisten alojen eläkelaitosten yhteisellä vastuulla. Vastuu näistä kustannuksista jaetaan vuosittain eläkelaitosten

kesken kunakin vuonna eläkelaitoksessa vakuutettujen palkkasummien suhteessa. Tarkemmat ohjeet annettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamissa perusteissa.

11 §. Pykälässä säädetään eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. Koska eläke karttuu vuosiansioiden perusteella, 1 momentin sanamuotoa tarkistetaan siten, että eläkkeeseen oikeuttavat ansiot, jotka työntekijä on ansainnut 18 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Eläkettä laskettaessa ansiot jaetaan koko sen kalenterivuoden ajalle, jona ne on ansaittu. Eläkettä kartuttavista työansioista säädetään 11 a §:ssä ja eläkettä kartuttavista palkattoman ajan etuuksista 11 b §:ssä. Työkyvyttömyyden alkamisvuonna saadut ansiot eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen, jos tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä. Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun tai tätä alempaan alennettuun eläkeikään. Työkyvyttömyyseläkkeen alkamisvuoden ansioista karttumatta jäävän eläkkeen korvaa eläkekarttuma tulevan ajan ansion perusteella. Työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumavuoden työansiot otetaan kuitenkin huomioon silloin, kun tulevaa aikaa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi sen vuoksi, että työntekijällä ei työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana ole työeläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumavuoden työansiot otetaan huomioon myös 12 a §:n tarkoittamissa poikkeustilanteissa eli silloin, kun työansioita on vain eläketapahtumavuonna tai sitä edeltävänä vuonna, tai kun kyseessä on alle 23-vuotias työntekijä.

11 a §. Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 11 a §, jossa määritellään eläkkeen perusteena olevat työansiot. Pykälä vastaa TEL:iin ehdotettavaa 7 §:ää.

11 b §. Pykälässä säädetään TEL 6 a §:ää vastaavasti palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista, jotka oikeuttavat eläkkeeseen. Pykälän 1 momentissa luetellaan ne ansiosidonnaiset etuudet, joiden perusteena ovat työ- ja an-

siotulot kartuttavat eläkettä. Eläkkeeseen oikeuttaisivat ne palkattomilta ajoilta maksetut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä. Eläkkeeseen eivät siten oikeuta ne etuudet, jotka työntekijä on saanut eläkkeellä ollessaan eivätkä eläketapahtumavuoden työansiot tai etuudet. Lisäksi lainkohdassa säädetään palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella karttuneen eläkeoikeuden saamiselle ansioedellytys. Työntekijällä tulee olla työeläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa ennen eläkkeelle siirtymistään. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksissä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahan perusteena olevan työtulon perusteella eläkettä karttuisi siinäkin tapauksessa, että päivärahaa ei makseta työntekijälle itselleen. Etuus maksetaan työnantajalle silloin, kun työntekijä on saanut samalta ajalta palkkaa. Tällöin eläkettä karttuu sekä palkan että päivärahan perusteena olevan työtulon perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että siltä ajalta jolta äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa on maksettu työntekijälle itselleen, eläkekarttuman perusteena käytettäisiin mainittua perustetta korotettuna kertoimella 1,17. Siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle äitiysvapaan ajalta maksetun palkan korvaamiseksi, eläkekarttuman perusteena olisi äitiyspäivärahan perusteena oleva työtulo muunnettuna kertoimella 0,17. Tältä ajalta eläkettä karttuu näin muunnetun työtulon sekä palkan perusteella, jolloin karttuma vastaisi edellä mainittua kertoimella 1,17 korotetun työtulon karttumaa. Jos äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainraha on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, karttuman perusteena on 523,61 euroa kuukaudessa. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksissä. Siinä tapauksessa, että vanhempainetuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, karttuman perusteena on työntekijälle maksettu vähimmäispäiväraha. Näissä tilanteissa eläkettä karttuu sekä palkan että vähimmäispäivärahan perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädetään 1 momentin 2—9 kohdassa mainittujen etuuksien eläkekarttuman perusteesta. Ansioon suhteutettuna työttömyyspäivärahan ja vuorotteluvaakorvauksen osalta karttuman perusteena on 75 prosenttia etuuden perusteena olevan ansion määrästä ja muiden etuuksien osalta 65 prosenttia etuuden perusteena olevan ansion tai työtulon määrästä.

Pykälän 4 momentin mukaan työntekijä voisi saada palkattomien jaksojen perusteella tulevan eläkekarttuman vain kertaalleen, vaikka hänellä olisi oikeus eläkkeeseen useamman työeläkelain mukaan. Tarkoitus on, että palkattomilta ajoilta alkaisi karttua eläkettä myös julkisen puolen työeläkelakien mukaan. Palkattomilta ajoilta tulevan eläkekarttuman myöntää ja maksaa 2 §:ssä tarkoitettu eläkelaitos, joka voi olla myös julkisen puolen eläkelaitos. Vastuu palkattomien aikojen eläketurvan kustantamisesta on kuitenkin kaikkien eläkelaitosten yhteistä.

12 §. Pykälässä on säännökset tulevan ajan eläkkeestä. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään tulevan ajan lukemisesta eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi. Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sen vuoden alusta, jona työntekijä tulee työkyvyttömäksi sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta. Työkyvyttömyyseläkkeen alkamisvuonna saatujen ansioiden ja palkattomien etuuksien perusteella ei kartu eläkettä, vaan tämän karttuman korvaa tulevan ajan karttuma. Niissä tapauksissa, joissa eläkekassa on 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, tuleva aika lasketaan kuitenkin sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä olisi saavuttanut 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän ollessaan yhdenjaksoisesti merimieseläkelain alaisessa työsuhteessa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta mainitun eläkeiän saavuttamiseen saakka, jos näin laskettu eläkeikä on 63 vuotta alempi. Oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määräytyy eläkepahtumavuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden työansioiden perusteella. Näiden samojen ansioiden perusteella lasketaan myös tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva palkka. Tätä työkyvyttömyyden alkamista edeltävää viiden vuoden kalenterivuoden aikaa nimitetään tarkasteluajaksi. Tulevan ajan ansio

saadaan jakamalla tarkasteluajana saatujen työansioiden summa tarkasteluajalla eli kuudella kymmenellä kuukaudella. Työansiot tarkistetaan työntekijän eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella laskentahetkeä vastaaviksi. Työansioina otetaan huomioon tämän lain alaisten ansioiden lisäksi myös muiden työeläkelakien alaiset ansiot, TEL, YEL, MYEL ja julkisten alojen eläkelait mukaan luettuna. YEL:n ja MYEL:n mukaiset työtulot otetaan huomioon vahvistettujen työtulojen suuruusina, maksamattomia vakuutusmaksuja ei niistä vähennetä.

Tulevan ajan eläkkeen yleisenä edellytyksenä on, että työntekijällä on työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana työeläkelakien alaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Se vastaa noin puolen vuoden työskentelyä keskimääräisillä ansioilla. Tämä vähimmäistyöskentelyvaatimus korvaa nykyisen 12 kuukauden työskentelyvaatimuksen kymmenen viimeisen kalenterivuoden aikana. Rahamäärä vastaa vuoden 2004 indeksissä.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluajana työansioita siitä syystä, että hän on sairaana, työttömänä tai lastenhoitovapaalla, tulevan ajan eläke voi jäädä hyvin pieneksi tai kokonaan saamatta. Tämän estämiseksi pykälän 3 momentissa säädetään niistä sosiaalivakuutusetuksista, joiden perusteena oleva työansio rinnastetaan tarkasteluajana työansioon. Työansioon rinnastetaan 11 b §:ssä mainittu palkattoman ajan etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo. Tulevan ajan palkkaa määrittäessä nämä ansiot ja työtulot otetaan huomioon täysimääräisinä siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle.

Pykälän 4 momenttiin mukaan tulevan ajan ansiossa otetaan huomioon myös tarkasteluajaksi kohdistuva työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki sekä työttömyysturvalain peruspäivärahan suuruinen työvoimapolitiittinen koulutustuki tai koulutuspäiväraha samoin kuin julkisesta työvoimapolitiittisesta annetun lain (1295/2002) mukainen perustuki. Nämä etuudet otetaan työansiona huomioon 1 047,22 euron suuruisina kuukautta kohti. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha on työntekijän sai-

rauden vuoksi myönnetty saman suuruisena sairauspäivärahana. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksissä.

Jos tarkasteluaikana ei ole lainkaan työansioita, tulevan ajan ansiota ei voida määrätä pelkästään palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella. Tästä säädetään pykälän 5 momentissa.

Pykälän 6 momentissa säädetään alle kolmi vuotiaan lapsen hoidon poikkeuksellisesta vaikutuksesta työntekijän eläketurvaan.

Säännös tulee voimaan asteittain samalla tavalla kuin säännös tulevan ajan eläkkeestä. Tarkastelussa on mukana myös vuoden 2004 lopussa muodostettu eläkepalkka, kunnes vuoden 2004 jälkeisiä vuosia on viisi, jolloin vuoden 2004 eläkepalkka jätetään pois tarkastelusta. Sen jälkeen vuosia lisätään yksi kerrallaan, kunnes vakiintuneen ansiotason määrittelyssä on mukana kymmenen vuotta.

12 a §. Pykälän 1 momentissa säädetään poikkeussääntö niitä tilanteita varten, joissa työntekijällä ei ole tarkasteluaikana yhtenäkkään vuonna sellaisia ansioita, jotka otetaan huomioon tulevan ajan tarkasteluaikaa määrittäessä. Tällaisessa tapauksessa otetaan huomioon työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kalenterikuukauden loppuun asti, jolloin työntekijä on tullut työkyvyttömäksi. Nämä työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot otetaan huomioon myös silloin, kun työansioita on vain tarkasteluajan viimeisenä vuonna. Tulevan ajan ansio saadaan jakamalla työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansioita ja mahdolliset sitä edeltävän vuoden työansioiden summa 60 kuukaudella. Työansioina otetaan huomioon myös 12 §:n 3 ja 4 momentissa mainitut ansiot ja etuudet.

Pykälän 2 momentti koskee nuorten tulevan ajan eläkkeen määräämistä. Tarkasteluaikana otetaan huomioon vain 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, päättymisen välinen aika. Tulevan ajan ansio saadaan jakamalla tänä lyhyempänä tarkasteluaikana saadut ansiot samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä. Tällöin kuitenkin edellytetään, että nuorella on ansiotuloja vähintään 12 §:n 1 momentissa mainittu vähimmäismäärä. Poikkeussääntö tulee sovellettavaksi nuoriin työntekijöihin, jotka tulevat työkyvyttömiksi

ennen sen vuoden loppua, jona täyttävät 23 vuoden iän. Tämän jälkeen pääsäännön mukainen tarkasteluaika on viisi vuotta.

Pykälän 3 momentin mukaan MEL:n tulevan ajan ansio olisi tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä sama suhteellinen osuus kuin mikä on tarkasteluaikana MEL:n mukaan vakuutettujen työansioiden osuus TEL:n 8 §:ssä mainittujen lakien ja eläkesäännön mukaan vakuutettujen työansioiden yhteismäärästä. Tarkasteluajan ansiossa mukana olevat palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat ansiot jakautuvat eläkelakien kesken tarkasteluaikana vakuutettujen työansioiden suhteessa.

Uuteen tulevan ajan määräytymiseen siirrytään asteittain siten, että huomioon otettavia kalenterivuosia lisätään yksi kerrallaan. Tulevan ajan eläkkeen perusteena on täydet viisi eläketapahtumavuotta edeltävää kalenterivuotta niissä työkyvyttömyyseläkkeissä, joissa työkyvyttömyys alkaa vuonna 2010. Tästä säädetään voimaantulosäännöksessä.

Pykälän 4 momentin mukaan Eläketurvakeskus antaisi tarkemmat ohjeet tarkasteluajan ja tulevan ajan ansion määrittelemisestä.

12 b §. Pykälään siirretään voimassa olevan lain 12 c §:n 1 momentti, joka koskee eläkkeellä oloajan lukemista eläkkeeseen oikeuttavaksi uutta eläkettä määrättäessä. Säännökseen tehdään uudesta tulevan ajan eläkkeen laskutavasta aiheutuvat muutokset. Lisäksi 2 ja 3 momenttiin siirretään nykyisen 12 c §:n 2—4 momentin säännökset uuden eläkkeen myöntämisestä entisin perustein. Pykälän 2 momenttiin lisätään vastaavasti kuin TEL:n 7 e §:n 2 momenttiin säännös, jonka mukaan myös vanhuuseläke myönnetään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke, jos vanhuuseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut enintään kaksi vuotta.

12 c §. Pykälän 1 momentissa säädetään nuorten työkyvyttömyyseläkkeiden tai kuntoutustukien korottamisesta erityisellä kertoimella. Korotus myönnettäisiin eläkkeen jatkuttua viisi täyttä kalenterivuotta. Korotuksen määrä riippuu eläkkeensaajan iästä korotushetkellä. Korotuksen voi saada aikaisintaan 24 vuotiaana, jos työkyvyttömyys on alkanut 18 vuoden iän täyttämisenä vuonna. Korotus on tällöin 21 prosenttia yksityisalojen työeläkkeiden

yhteismäärästä. Korotus pienenee 0,7:lla kutakin ikävuotta kohden. Korotusta ei enää myönnetä, jos työkyvyttömyys alkaa 50 vuoden iän täyttämisen jälkeen.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään entisin perustein, korotusta määrättäessä otetaan aikaisempi eläkkeelläoloaika huomioon. Vastaavasti uusin perustein eläkettä myönnettäessä aikaisempi korotus ei enää sisälly eläkkeeseen, vaan mahdollinen korotus määräytyy sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on uuden työkyvyttömyyseläkkeen korotushetkellä. Korotusta ei oteta huomioon kansaneläkettä vähentävänä eläketulona.

Pykälän 2 momentissa säädetään perhe-eläkkeisiin tehtävästä vastaavasta kertakorotuksesta. Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella, tähän perhe-eläkkeen perusteena olevaan eläkkeeseen lisätään se korotus, jonka edunjäntäjä olisi saanut, jos kuolintapausta ei olisi sattunut ja eläke olisi jatkunut yhteensä viisi kalenterivuotta. Lisäys tehdään siis siinä vaiheessa, kun edunjäntäjä itsekin olisi sen saanut. Jos edunjäntäjä ei ollut eläkkeellä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan sellainen työkyvyttömyyseläke, jonka hän olisi saanut, jos olisi tullut kuolinhetkellä työkyvyttömäksi. Näin laskettuun perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään se kertakorotus, jonka edunjäntäjä olisi saanut eläkkeen jatkuttua viisi täyttä kalenterivuotta. Lisäys tehtäisiin siitä ajankohdasta, josta edunjäntäjä olisi sen itsekin saanut, jos hän olisi tullut kuolinpäivänään työkyvyttömäksi.

13 §. Pykälässä säädetään vanhuuseläkkeen ja leskeneläkkeen määrään vaikuttavasta elinaikakertoimesta. Ensimmäisen kerran elinaikakertoimella tarkistetaan vuonna 2010 myönnettäviä eläkkeitä. Vanhuuseläke muunnetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämiseksi vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos vanhuuseläke alkaa 62 vuotta alemmassa iässä, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla kertomella. Leskeneläke tarkistetaan eläkesovitusta tehtäessä kyseiselle vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Lisäksi eläke tarkistetaan elinaikakertoimella silloin, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi tai kun osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään vanhuuseläke. Tällöinkin käy-

tään työntekijän 62 vuoden iän täyttämiseksi vahvistettua kerrointa. Elinaikakerrointa ei sovelleta työttömyyseläkkeen tai yksilöllisen varhaiseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi, ei myöskään työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa.

14 §. Pykälän 1 momentissa säädetään yleisestä eläkeiästä eli iästä, josta työntekijällä on oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle MEL:n alaisen meripalvelun pituudesta riippumatta. Voimassa olevan lain mukaan yleinen eläkeikä on 65 vuotta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työntekijällä on oikeus jäädä valintansa mukaan vanhuuseläkkeelle 63 vuoden ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä.

Pykälän 2 momentissa säädetään työntekijän oikeudesta siirtyä vanhuuseläkkeelle yleistä eläkeikää alemmassa ansaitussa eläkeiässä. Muutos on tekninen siten, että alennettu eläkeikä lasketaan vähentämällä 324 kuukautta ylittävät kuukaudet 63 vuoden iästä. Voimassa olevan lain mukaan se lasketaan vähentämällä 300 ylittävät kuukaudet 65 vuoden iästä.

Pykälän 3 momentissa säädetään varhennetusta eläkeiästä. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen enintään yhdellä vuodella varhennettuna laskettuna 63 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta pykälän 2 momentin mukaisesta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan 55 vuoden iästä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti jossa säädetään vanhuuseläkkeen aikana karttuneen eläkkeen alkamisesta. Tämä eläke myönnetään hakemuksesta 68 vuoden iässä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jossa säädetään miten alennetun eläkeiän määräytymisen edellyttämä aika laskettaisiin. Aika lasketaan palveluajan perusteella kunkin työsuhteen osalta erikseen työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Palveluajaksi muunnetaan, siten kuin erityöaikalaisissa (296/1976) säädetään ja työehtosopimuksissa on sovittu, lisäksi aika, jonka perusteella vastikkeena tai muuna vastaavana suoritettava ylityökorvaus maksetaan

työsuhteen päättyessä. Palveluaikaa tämän momentin mukaan laskettaessa työsuhteen katsotaan päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 15 §:ssä tarkoitetun työkyvyttömyyden alkamista. Jos työnteko ja palkanmaksu ovat yhdenjaksoisesti keskeytyneinä enintään vuoden ajan, palveluajan katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisesti. Jos työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneinä yhdenjaksoisesti kuitenkin yli vuoden ajan, työsuhteen katsotaan palveluaikaa laskettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta työntekijälle on viimeksi maksettu 11 a §:ssä tarkoitettuihin työansioihin luettavia eriä mainitun vuoden kuluessa työnteon ja palkanmaksun keskeytymisestä.

14 a §. Lainkohdan sanamuotoa selkeytetään ja lainkohdan työttömyysturvalakia koskevat viittaukset tarkistetaan vastaamaan 1 päivänä tammikuuta 2003 voimaantulleeseen työttömyysturvalain (1290/2002) säännöksiä. Lisäksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös aika, jolta työntekijälle on maksettu työmarkkinatukea voisi välittää lainkohdassa säädetyn oikeuden siirtyä vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä. Muilta osin lainkohdan sisältö pysyy muuttumattomana.

Lainkohdassa säädetään työntekijän oikeudesta siirtyä vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä tapauksissa, joissa työntekijä on työttömyyden takia joutunut lopettamaan meripalvelun ennen alennetun eläkeiän saavuttamista. Työntekijällä on MEL:n 14 §:n 1 momentin mukaan oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Työntekijällä on kuitenkin MEL:n 14 §:n 2 momentin mukaan oikeus saada vanhuuseläkettä alennetussa eläkeiässä, päällystöön kuuluva aikaisintaan 60 vuotta ja miehistöön kuuluva 55 vuotta täytettyään siten, että jokaista kuukautta kohden, jolla palveluaika ylittää 324 kuukautta, eläkeikä alenee 63 vuoden iästä yhdellä kuukaudella. Tällöin edellytetään lisäksi, että työntekijä on MEL:n alaisessa työsuhteessa alennetun eläkeiän täyttämiseen asti ja että hän on ollut kolmen vuoden aikana ennen eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen päättymistä MEL:n alaisessa työsuhteessa vähintään 18 kuukauden ajan.

Lainkohdan mukaan työntekijä säilyttää oikeutensa siirtyä vanhuuseläkkeelle siihen mennessä karttuneen palveluajan oikeuttavassa alennetussa eläkeiässä, jos työttömyys johtuu aluksen myynnistä, liikenteestä poistamisesta tai työvoiman supistamisesta taikka siitä, että vakuutettu on irtisanonut työsopimuksensa tai purkanut sen merimieslain 46 tai 49 §:ssä säädetyillä perusteilla. Edellytyksenä on lisäksi, että työntekijä saavuttaa eläkkeen saamiseen oikeuttavan alennetun eläkeiän viiden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä ja että hänellä on tältä ajalta oikeus saada työttömyysturvalain mukaista päivärahaa tai työmarkkinatukea taikka 15 e §:n mukaista työttömyyseläkettä. Edellä mainittu oikeus säilyy myös tapauksessa, jossa työntekijä on ottanut vastaan sellaisen työvoimaviranomaisen tarjoaman työttömyysturvalain 2 luvun 12 §:ssä tarkoitetun työn, josta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen. Tällöin on kuitenkin edellytyksenä, että hän työvoimaviranomaisten välityksellä jatkuvasti on työnhakijana MEL:n piiriin kuuluvaan alukseen.

14 b §. Pykälän 1 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen edellytyksistä. Osa-aikaeläkkeen yläikäraja muutetaan 65 vuodesta 68 vuoteen. Momentin 1 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin muutettavaksi ehdotettuun TEL:n 4 f §:n 1 momentin 1 kohtaan. Momentin 3 kohta kumotaan tulevan ajan eläkettä koskevien muutosten vuoksi. Lisäksi momentin 4 kohtaa muutetaan siten, että laskettaessa viiden vuoden karttumisaikaa ansioiden perusteella, ansiot otetaan huomioon siten kuin LEL:n 4 §:n 4 momentissa säädetään.

Momentin 8 kohtaa muutetaan siten, että osa-aikatyön ansiota verrataan pykälän 3 momentin mukaiseen vakiintuneeseen ansioon eli viiden vuoden tarkasteluajan ansioon.

Pykälän 3 momenttia tarkistetaan tulevaa aikaa koskevien säännösten muuttumisen vuoksi. Vakiintunut ansiotulo määritellään tulevan ajan eläkkeen perusteena olevan työansion perusteella. Myös tarkasteluajana saadut palkattomien aikojen ansiot ja etuudet otetaan huomioon. Pykälästä poistetaan teknistä katkaisua koskeva säännös.

14 c §. Myös osa-aikaeläkkeellä olevilla vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että vakuutettu lopettaa osa-aikatyön ja hakee vanhuuseläkettä. Jos vakuutettu jatkaa osa-aikatyötään vielä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen, jatketaan eläkkeen maksamista osa-aikaeläkkeen suuruisena, mutta eläkkeen nime muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

15 §. Pykälän 1 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen edellytyksistä. Nykyisin oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen on vakuutetulla, jonka ansiomahdollisuuksien on sairauden, vian tai vamman johdosta arvioitu alentuneen vähintään kolmanneksella siitä, mitä häntä vastavassa asemassa merimieslaissa tarkoitettussa työsuhteessa oleva henkilö ansaitsee, edellyttäen, että sanotun tilan on katsottava olevan pysyvä tai se on kestänyt yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, jonka ansiomahdollisuudet ovat alentuneet enemmän kuin kahdella kolmanneksella. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

MEL:n työkyvyttömyysmääritelmää muutetaan vastaamaan muiden yksityisalojen työeläkelakien työkyvyttömyysmääritelmää. Oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä on työntekijällä, jonka työkyvyn voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, olevan yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kahdella viidenneksellä. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. MEL:n 23 §:n 1 momentissa säädettäisiin muita yksityisalojen työeläkelakeja vastaavasti täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen rajanvedosta. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, jonka työkyvyn voidaan arvioida olevan ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kolmella viidenneksellä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uudet säännökset työkyvyttömyyseläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi sekä työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaitun eläkkeen myöntämisestä. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta alkaen. Tällöin myös osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Jos työkyvyttömyyseläkettä hakenut työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen SVL:n mukaisen ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Sekä täyden työkyvyttömyyseläkkeen aikana että osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana ansaitun uuden eläkekarttuman saa hakemuksesta aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Edellytyksenä kuitenkin on, että työsuhde on tuolloin päätynyt. Jos työsuhde edelleen jatkuu, eläkekarttuman saa aikaisintaan työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Vanhuuseläkkeen aikana karttuneen eläkkeen saa aikaisintaan 68-vuotiaana. Tällöin edellytyksenä on, että työsuhde on päätynyt. Momenttia täsmennetään myös siten, että jos työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen myönnetään uusi eläke uusin perustein eli uutta eläkettä määrättäessä ei sovelleta MEL:n 12 b §:n 2 tai 3 momentin säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein, työntekijällä on oikeus myös aiemman työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkekarttumaan.

Pykälän 5—8 momentissa säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen edellytyksistä ja sen maksamisesta. Koska vuoden 1943 jälkeen syntyneillä työntekijöillä ei ole oikeutta yksilölliseen varhaiseläkkeeseen, momentit ehdotetaan kumottaviksi ja säännökset siirrettäviksi voimaantulosäännökseen. Ennen vuotta 1944 syntyneillä henkilöillä on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä 63 ikävuoteen saakka, jolloin eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi. Yksilöllisen varhaiseläkkeen tulevan ajan edellytys määritellään nyky säännöin. Yksilöllisen varhaiseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei tarkisteta elin-aikakertoimella.

Voimassa olevan lain 17 §:n 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 15 §:n 5 momentiksi muutetussa muodossa. Säännös sisältää työkyvyttömyyseläkkeitä koskevan laukaus-säännön, jonka mukaan työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä ja ennen vuotta 1944 syntyneellä työntekijällä yksilöllistä varhaiseläkettä myös silloin, kun hänelle MEL:n alaisen työsuhteen päätyttyä on myönnetty myöhempään virka- tai työsuhteen perustuva eläke valtion eläkelain (280/1966) 9 tai 9 c §:n, kunnallisen eläkelain 24 tai 33 §:n, evankelisluterilaisen kirkon eläkelain 1 § :n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla.

15 c §. Pykälän 1 momentissa säädetään hautausavustuksen myöntämisen edellytyksistä. Hautausavustuksen myöntäminen edellyttää, että edunjättäjällä kuollessaan olisi oikeus 14 §:n mukaiseen vanhuuseläkkeeseen tai 15 §:n mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen tai että hänelle on maksettu mainittua eläkettä. Ehdotuksen mukaan hautausavustus myönnettään edellyttäen, että edunjättäjällä kuollessaan olisi ollut oikeus 16 §:n mukaisesti määräytyvään työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hän kuolinpäivänään olisi tullut työkyvyttömäksi, tai jos hän kuollessaan sai mainittua eläkettä tai 16 §:n mukaisesti määräytyvää vanhuuseläkettä. Edunjättäjää koskeva 67 vuoden ikäraja pysyy muuttumattomana. Momentissa säädetyt rahamäärät esitetään muutettaviksi euroiksi. Rahamäärät ovat vuoden 2004 indeksissä.

15 e §. Pykälän 1 momentissa säädetään työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksistä. Lakiin lisätään säännös, jonka mukaan työttömyyseläkkeeseen on oikeus ennen vuotta 1950 syntyneillä työntekijöillä. Vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneillä ei enää ole oikeutta työttömyyseläkkeeseen. Työttömyyseläkkeitä myönnetään 63 vuoden iän täyttämiseen saakka. Momentin 1 kohdan mukaan työntekijällä on eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 vuoden aikana täytynyt karttua eläkettä vähintään viisi vuotta. Esityksen mukaan momentin 1 kohdan sanamuoto tarkistetaan vastaamaan TEL 4 c §:n 1 momentin 1 kohdan sanamuotoa. Lisäksi pykälän 1 momentin 2 kohdassa oleva viittaus korjataan viittaukseksi työttömyysturvallain 6 luvun 7 ja 9 §:ään.

Pykälän 3 momenttiin tehdään tulevan ajan eläkettä koskevasta muutoksesta sekä lapsikorotuksen kumoamisesta johtuvat muutokset. Tulevan ajan edellytys ja eläkepalkka määrätään ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan.

Pykälän 4 momentin 2 kohdan rajamäärä muutetaan 523,61 euroksi kuukaudessa. Työttömyyseläkettä ei makseta kalenterikuukaudelta, jonka aikana ansiot ovat vähintään 523,61 euroa kuukaudessa. Rahamäärä on vuoden 2004 indeksissä.

Pykälän 10 momentissa säädetään työttömyyseläkkeen muuttamisesta vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Tulevan ajan eläkeosuus lisätään tällöin eläkkeeseen.

Pykälän 11 momenttia muutetaan siten, että työntekijällä on oikeus vanhuuseläkkeeseen ilman varhennusvähennystä 62 vuoden iässä, jos hän täyttää työttömyyseläkkeen edellytykset vasta 62 vuotta täytettyään. Työttömyyseläkeoikeutta ei ole 63 vuotta täyttäneillä, vaan heille myönnetään vanhuuseläke.

16 §. Pykälän 1 momentissa säädetään, millä edellytyksin myönnettävä eläke määräytyy 16 §:n mukaisesti. Vanhuuseläke määräytyy 16 §:ssä säädettyjen karttumisprosenttien mukaisesti edellyttäen, että työntekijä jää vanhuuseläkkeelle MEL:n alaisesta työsuhteesta. Työkyvyttömyyseläke määräytyy 16 §:ssä säädettyjen karttumisprosenttien mukaisesti edellyttäen, että työntekijällä olisi oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jota koskevan eläkehakemuksen Merimieseläkekassa olisi MEL:n 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään ja edellyttäen lisäksi, että työntekijän MEL:n mukaiset työansiot eläketapahtumakuukauden ja sitä edeltäneen kolmenkymmenenkuuden kalenterikuukauden aikana ovat yhteensä vähintään 16 800 euroa. Mikäli 1 momentissa säädetyt edellytykset eivät täyty, myönnettävä eläke määräytyy 17 §:n mukaisesti. Ennen vuotta 1950 syntyneellä työntekijällä on kuitenkin oikeus 16 §:n mukaisesti määräytyvään työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeeseen edellyttäen, että eläkekassa on 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään eläkettä koskevan hakemuksen ja työntekijällä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus tulevaan aikaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan

MEL:n 12 a—12 c §:n mukaan. Tästä säädetään voimaantulosäännöksessä.

Pykälän 2 momentissa säädetään eläkkeen karttumisesta. Pääsäännön mukaan eläkettä karttuu 1,6 prosenttia vuodessa kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista ansioista sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta. Tästä riippumatta eläkettä karttuu 1,6 prosenttia vuodessa myös niistä eläkkeen perusteena olevista ansioista, jotka eläkkeensaaja on ansainnut samanaikaisesti kuin hän on saanut TEL:n 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista työkyvyttömyys- työttömyys- tai vanhuuseläkettä, maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkettä, luopumiskorvausta tai luopumistukea taikka niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana. Työntekijän täytettyä 53 vuotta karttumisprosentti on 2,0 prosenttia vuodessa. Työntekijän täytettyä 63 vuotta karttumisprosentti on 4,5 prosenttia vuodessa edellyttäen, että työntekijä ei tänä aikana saa muuta eläkettä kuin osa-aikaeläkettä. Siltä osin kuin eläkettä karttuu 11 b §:ssä säädettyjen etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen perusteella eläkettä karttuu kuitenkin aina 1,5 prosenttia vuodessa.

Pykälän 3 momentissa säädetään eläkkeen karttumisesta tulevan ajan ansioista. Eläkkeen karttumisprosentti on 1,6 prosenttia vuodessa sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana työntekijä täyttää 50 vuotta ja 1,4 prosenttia vuodessa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä täyttää 50 vuotta, 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun.

Pykälän 4 momentissa säädetään eläkkeen karttumisesta ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea. Eläkettä karttuu tällöin työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättämiskuukauden loppuun 12 §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansion perusteella. Eläkkeen karttumisprosentti on 1,6 prosenttia vuodessa tulevan ajan ansiosta sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana työntekijä täyttää 50 vuotta ja 1,4 prosenttia vuodessa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä täyttää 50 vuotta, 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun.

Pykälän 5 momenttiin lisätään säännös,

jonka mukaan karttumisprosentti kuukautta kohden saadaan jakamalla vuotuinen karttumisprosentti jakajalla 12. Näin ollen 1,6 prosentin vuotuista karttumaa vastaa 16/120 prosenttia kuukaudessa, 2,0 prosentin vuotuista karttumaa 20/120 prosenttia kuukaudessa, 4,5 prosentin karttumaa 3/8 prosenttia kuukaudessa ja 1,4 prosentin karttumaa 14/120 prosenttia kuukaudessa.

Pykälän 6 ja 7 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän eläkkeen karttumisesta. Osa-aikatyöstä eläke karttuu kuten muustakin työstä 2 ja 3 momentissa säädettyjen karttumisprosenttien mukaisesti. Osa-aikaeläkkeen ajalta vanhuuseläkettä karttuu 0,75 prosenttia ansion alenemasta vuodessa eli 1/16 prosenttia kuukaudessa. Työkyvyttömyyseläkettä osa-aikaeläkkeen aikana karttuu 1,6 prosenttia ansion alenemasta vuodessa eli 16/120 prosenttia kuukaudessa. Tulevalta ajalta eläkettä myönnetään 1,4 prosenttia vuodessa eli 14/120 prosenttia kuukaudessa. Tässä yhteydessä muutetaan ainoastaan 63 vuoden iän täyttämisen jälkeistä osa-aika työn kannustin karttumaa sekä tulevan ajan karttumaa. Lisäksi 7 momentin sanamuotoa selkiytetään nykyisestä.

16 f §. Pykälässä säädetään perhe-eläkkeen määräytymisestä. Pykälään tehdään TEL:n 7 i §:ää vastaavat muutokset. Jos edunjättäjä on työskennellyt eläkkeellä ollessaan, myös tästä työstä karttunut eläke otetaan huomioon perhe-eläkettä määrättäessä. Perhe-eläkettä määrättäessä edunjättäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon 13 §:ssä säädettyä eläkkeen tarkistusta elinaikakertoimella.

16 g §. Pykälän 1-3 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeen määrästä ja se vastaa TEL:n 5 c §:ää. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla kuin mainittua TEL:n 5 c §:ää.

17 §. Pykälän 1 momentissa säädetään myönnettävän eläkkeen määräytymisestä TEL-takuusäännön perusteella 17 §:n mukaisesti, ellei lain piiriin kuuluneella työntekijällä ole oikeutta 16 §:n mukaisesti määrättyvään eläkkeeseen.

Pykälän 2 momentissa säädetään eläkkeen karttumisesta. TEL:n vastaavien säännösten mukaan eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodessa kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista ansioista sen kalenteri kuukauden

loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta. Iästä riippumatta eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodessa myös niistä eläkkeen perusteena olevista ansioista, jotka eläkkeen saaja on ansainnut samanaikaisesti kuin hän on saanut 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista työkyvyttömyys- työttömyys- tai vanhuuseläkettä, maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkettä, luopumiskorvausta tai luopumistukea taikka niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana sekä 11 b §:ssä tarkoitetusta eläkkeen perusteesta. Työntekijän täytettyä 53 vuotta karttumisprosentti on 1,9 prosenttia vuodessa. Työntekijän täytettyä 63 vuotta karttumisprosentti on 4,5 prosenttia vuodessa edellyttäen, että työntekijä ei tänä aikana saa muuta eläkettä kuin osa-aikaeläkettä.

Pykälän 3 momentissa säädetään eläkkeen karttumisesta tulevan ajan ansioista. Eläkkeen karttumisprosentti on 1,5 prosenttia vuodessa sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana työntekijä täyttää 50 vuotta ja 1,3 prosenttia vuodessa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä täyttää 50 vuotta, 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun.

Pykälän 4 momentissa säädetään eläkkeen karttumisesta ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea. Eläkettä karttuu tällöin työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättämiskuukauden loppuun 12 §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansion perusteella. Eläkkeen karttumisprosentti on 1,5 prosenttia vuodessa tulevan ajan ansiosta sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana työntekijä täyttää 50 vuotta ja 1,3 prosenttia vuodessa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana työntekijä täyttää 50 vuotta, 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun.

Pykälän 5 momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan karttumisprosentti kuukautta kohden saadaan jakamalla vuotuinen karttumisprosentti jakajana 12. Näin ollen 1,5 prosentin vuotuista karttumaa vastaa 1/8 prosenttia kuukaudessa, 1,9 prosentin vuotuista karttumaa 19/120 prosenttia kuukaudessa, 4,5 prosentin karttumaa 3/8 prosenttia kuukaudessa ja 1,3 prosentin karttumaa 13/120 prosenttia kuukaudessa.

Pykälän 6 ja 7 momentissa säädetään osa-

aikaeläkkeellä olevan työntekijän eläkkeen karttumisesta. Osa-aikatyöstä eläke karttuu kuten muustakin työstä 2 ja 3 momentissa säädettyjen karttumisprosenttien mukaisesti. Osa-aikaeläkkeen ajalta vanhuuseläkettä karttuu 0,75 prosenttia ansion alenemasta vuodessa eli 1/16 prosenttia kuukaudessa. Työkyvyttömyyseläkettä osa-aikaeläkkeen aikana karttuu 1,5 prosenttia ansion alenemasta vuodessa eli 1/8 prosenttia kuukaudessa. Tulevalta ajalta eläkettä myönnetään 1,3 prosenttia vuodessa eli 13/120 prosenttia kuukaudessa. Tässä yhteydessä muutetaan ainoastaan 63 vuoden iän täyttämisen jälkeistä osa-aikatyön kannustinkarttumaa sekä tulevan ajan karttumaa. Lisäksi 7 momentin sanamuotoa selkiytetään nykyisestä.

17 a §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka vastaa TEL 10 a §:n 3 momenttiin lisättäväksi ehdotettua säännöstä. Säännös antaa työnantajalle oikeuden saada eläkekassalta päätöksen siitä, onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike MEL:n mukaan vakuutettavaa työansiota, sekä siitä, miltä ajalta työansiot on vakuutettava tämän lain mukaan. Työntekijä voi nykyisinkin saada asiasta sitovan päätöksen, mutta työnantaja ei. Säännöksen antamaa oikeutta käyttämällä työnantaja voisi etukäteen varmistaa tulinnanvaraisissakin tilanteissa sen, tuleeko hänen periä työntekijälle maksettavasta erästä työntekijän eläkemaksu ja maksaa työeläkevakuutusmaksu vai ei. Siten välttytään tilanteelta, jossa työnantaja joutuisi jälkikäteen maksamaan takautuvasti vakuutusmaksut sellaisesta erästä, jota ei sitä maksettaessa ole pidetty tämän lain mukaisena eläketyöansiona. Pykälän nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

17 b §. Voimassa olevan lain 17 §:n 8—10 momentit ehdotetaan siirrettäväksi sisällöltään muuttumattomina uuteen 17 b §:ään. Pykälän 1 momentissa säädetään, että jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, hänen oikeutensa eläkkeeseen määräytyy kunkin työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Mikäli työsuhte on vakuutettu TEL:n, MYEL:n tai YEL:n mukaisesti, muutetaan MEL:n mukaisen eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sellaisen työntekijän, jonka viimeinen työ- tai virkasuhde on vakuutettu kunnallisen eläkelain (549/2003; KuEL) tai valtion eläkelain (280/1966; VEL) mukaisesti, ansaittua vanhuuseläkettä, jos työntekijän viimeisen työ- tai virkasuhteen eläkeikä on alempi kuin 62 vuotta ja sen pätevyysvaatimuksena on ollut MEL:n mukaisen meripalvelun edellyttävä tutkinto tai tietty määrä MEL:n mukaista meripalvelua.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että eläkkeen ehdot ja sen laskemista varten tarvittavat perusteet vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö eläkekassan esityksestä.

18 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös koskien TEL:n 7 b §:n palkkakerrointa, jota käytetään eläkettä laskettaessa ansioiden sekä laissa säädettyjen ansiorajojen ja rahamäärien tarkistamisessa.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin nykyinen eläkettä koskeva TEL:n 9 §:n indeksitarkistusta koskeva viittaussäännös.

22 §. Pykälän 1 momentissa säädetään lykkäyskorotuksesta. Jos vanhuuseläkkeen alkaminen lykkääntyy 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen, eläkettä korotetaan lykkäyskorotuksella sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien, jona työntekijä täyttää 68 vuotta. Korotuksen määrä on 0,4 prosenttia eläkkeestä jokaiselta kuukaudelta, jonka eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Pykälän 2 momentissa säädetään varhennusvähennyksestä. Varhennusvähennys on 0,6 prosenttia eläkkeestä jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke maksetaan ennen 14 §:ssä säädetyn eläkeiän täyttämistä. Enimmillään varhennusvähennys on siis 7,2 prosenttia eläkkeestä. Jos työntekijä jatkaa jotakin työsuhdetta varhennetulle vanhuuseläkkeelle jäätyään ja myös tämä työsuhte päättyy ennen 14 §:ssä säädetyn eläkeiän täyttämistä, tästä työsuhteesta karttunut eläke lisätään vanhuuseläkkeeseen varhennettuna tämän uuden eläkkeen alkamisajankohtaan.

Pykälän 3 momentin mukaan työttömyysurvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesti lisäpäiviin oikeutetulla työntekijällä olisi oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä ilman varhennusvähennystä. Tuolloin eläk-

keeseen liitetään myös tulevalta ajalta laskettu eläkkeenos.

23 §. Pykälässä säädetään työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisestä joko täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä sekä ansiotyön vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeeseen. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaan, sen sisältöä selkiytetään ja siitä poistetaan yksilöllistä varhaiseläkkeitä koskevat kohdat. Työkyvyttömyyseläke myönnetään täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä uuden TEL:n säännöksiä vastaavaan työkyvyttömyysmäärittelyn mukaisesti. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, jonka työkyvyn on 15 §:n 1 momentin mukaisesti arvioitu olevan ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kolmella viidenneksellä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

Pykälän 4 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen, kuntoutustuen ja kuntoutusrahan lakkauttamisesta ja keskeyttämisestä. Työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona eläkkeen saajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Kuntoutusraha lakkautetaan, jos kuntoutusrahan saaja ilman pätevää syytä kieltäytyy ammatillisesta kuntoutuksesta tai keskeyttää sen. Pätevänä syyinä voidaan pitää muun muassa sairauden pahenemista, uutta sairautta tai muissa olosuhteissa tapahtuneita muutoksia. Työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja on ansiotyössä.

Pykälän 5 momentin mukaan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon työntekijän työansioissa tapahtuneet muutokset. Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta sinä aikana, jona työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia eläketapahtumaa edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen sinä aikana, jona työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta. Työkyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan keskeyttäisi tai lakkautettaisi, jos työansiot tilapäisesti ylittävät mainitun keskiansion.

Pykälän 6 momentissa säädetään työkyvyt-

tömyyseläkkeen lakkauttamisesta tai keskeyttämisestä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta osatyökyvyttömyyseläkkeeksi.

Pykälän 7 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkettä ei tarkistettaisi pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Mainittu koskee myös eläkkeen keskeyttämistä ja lakkauttamista.

Pykälän 8 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkettä lakkautettaessa se voitaisiin maksaa kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Työkyvyttömyyseläkettä lakkautettaessa tai kuntoutustuen päättyessä sen maksamista voidaan työhönpaluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta.

23 a §. Pykälän 1 momentissa säädetään osatyökyvyttömyyseläkkeen, yksilöllisen varhaiseläkkeen ja ammatillisen kuntoutuksen ennakkopäätöksestä. Koska yksilöllistä varhaiseläkettä koskevat säännökset siirretään voimaantulosäännökseen, pykälän sanamuotoa tarkistetaan vastaavasti.

25 §. Pykälässä säädetään ammatillisen kuntoutuksen myöntämisen edellytyksistä ja se vastaa sisällöltään TEL:n 25 §:ää. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti kuin TEL:n 25 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

28 §. Pykälän 4 momentissa säädetään tilanteista joissa täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittaminen alkaa ennen sairausvakuutuslain ensisijaisuusajan päättymistä. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti kuin TEL:n 4 d §:n 2 momenttia.

Pykälän 10 momentin viittaussääntöä ehdotetaan tarkistettavaksi.

28 c §. Pykälässä säädetään takautuvan eläkkeen maksamisesta muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti kuin TEL:n 19 c §:ää.

63 a §. Pykälässä säädetään eläkkeen tai etuuden viivästyessä maksettavasta viivästykskorotuksesta. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti kuin TEL:n 19 d §:n 4 momenttia.

64 §. Pykälässä viitataan niihin TEL:n säännöksiin, joita soveltuvin osin sovelletaan myös MEL:n piiriin kuuluviin. MEL:n 3 c § jossa säädetään Eläketurvakeskuksen suorittamasta yksityisten alojen ja julkisten alojen eläkelaitosten välisestä kustannusten selvittelystä ehdotetaan kumottavaksi ja 64 §:ään ehdotetaan otettavaksi asiaa koskeva viittaus TEL:n 12 d §:ään.

64 a §. Pykälän 2 momentissa säädetään asiantuntijalääkärin osallistumisesta asian käsittelyyn silloin, kun kyseessä on työkyvyttömyys- tai kuntoutusasian tai muun lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävän asian ratkaiseminen. Lainkohtaa ehdotetaan samansisältöiseksi kuin TEL:n 10 c §:n 2 momenttia.

1.1. Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan. Siten ehdotettuja säännöksiä, jotka koskevat työkyvyttömyys-, työttömyys- ja osa-aikaeläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi, sovelletaan niihin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan kuitenkin nykyisiä säännöksiä. Nykyisiä säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen vanhuuseläkkeeseen, jossa työntekijä on täyttänyt MEL:n 14 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn yleisen tai alennetun eläkeiän ennen tämän lain voimaantuloa. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta vuonna 2005, hänellä on oikeus saada vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos taas työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2005, tuleva aika lasketaan ennen lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Jos työkyvyttömyyseläkettä hakenut työntekijä on työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumahetkellä täyttänyt 63 vuotta, hänellä on työkyvyttömyyseläkkeen sijaan oikeus vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen. Perhe-eläke määrätään edunjättäjän vähentämättömän vanhuuseläkkeen perusteella, jos edunjättäjä oli kuollessaan vuonna 2005 täyttänyt 63 vuotta. Momentissa säädetään lisäksi, että

jos työntekijä on 62-vuotias täyttäessään työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vähentämätön vanhuuseläke. Säännös ei kuitenkaan koske niitä vuoden 1996 tai 2000 lainmuutoksissa suojattuja työntekijöitä, joihin sovelletaan voimaantulosäännöksen 11 momenttia.

Voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan lain voimaantullessa alle 18-vuotiaista työntekijöistä työnantajan vakuuttamisvelvollisuus päättyisi lain voimaantulopäivään. Lisäksi momentti sisältää palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien voimaantuloa koskevan säännöksen. Sen mukaan 11 b §:ssä mainittujen palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella karttuu eläkettä niiden etuuksien perusteella, jotka työntekijä on saanut lain tultua voimaan.

Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan vuoden 2004 lopussa kaikki jatkuvana olevat työsuhteet päätetään ja työsuhteista lasketaan 31 päivään joulukuuta 2004 mennessä karttunut eläke nykyisten säännösten mukaan. Samana ajankohtana myös työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin nykyisten säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Näin muodostetut eläkeoikeudet talletetaan Eläketurvakeskuksen rekisteriin ja tarkistetaan laskentahetkeä vastaavaksi työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä säädettyllä palkkakertoimella. Eläkettä laskettaessa ennen vuotta 2004 muodostetut vapaa-kirjat korotetaan vuoden 2004 tasoon nykyisellä TEL 9 §:n 2 momentin 1 virkkeen mukaisella niin sanotulla työikäisten indeksillä ja siitä laskentahetken tasoon uudella TEL 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Voimaantulosäännöksen 5 momentissa säädetään, miten työntekijän vuoden 2004 loppuun mennessä karttunut eläkeoikeus määräytyy tapauksissa, joissa työntekijän eläke määräytyy 16 §:n mukaisesti. Momentin 1 kohdan mukaan lasketaan 31 päivään joulukuuta 2004 saakka karttunut MEL-pääsäännön mukainen eläkkeen määrä. Karttunut eläkeoikeus määräytyy tällöin soveltaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita MEL:n 16 §:ssä säädettyjä eläkkeen karttumissäännöksiä ja 20 §:n 1 momentissa

säädettyjä myönnettävän eläkkeen enimmäismääräsäännöksiä sekä MEL:n muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momenttia. Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen enimmäismäärä on 50 prosenttia työntekijän kymmenen viimeisen meripalveluvuoden eri työsuhteiden yhteenlaskettujen palkkojen keskimääräisestä kuukausipalkasta. Kymmentä viimeistä meripalveluvuotta laskettaessa otetaan huomioon vuosi 2004 ja sitä edeltäneet kalenterivuodet kuitenkin siten, että ajalta ennen vuotta 1996 otetaan huomioon enintään neljä kalenterivuotta. Kymmentä viimeistä meripalveluvuotta laskettaessa jätetään kuitenkin huomioon ottamatta sellaiset meripalveluvuodet, joilta työntekijälle on maksettu 14 b §:ssä tarkoitettua osaaikaeläkettä. Eläkkeen 50 prosentin enimmäismäärää rajoittava keskimääräinen kuukausipalkka määräytyy kuitenkin niiden kalenterivuosien ja niiden ansioiden perusteella, kuin se olisi määräytynyt, soveltaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen MEL:n 20 §:n 1 momentin säännöksiä sekä MEL:n muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momenttia, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004.

Momentin 2 kohdan mukaan momentin 1 kohdassa säädetyllä tavalla laskettu eläkkeen määrä muunnetaan kertoimella 0,8, joka saadaan jakamalla 16 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyllä eläkkeen karttumisprosentin osoittama luku 1,6 luvulla 2.

Momentin 3 kohdan mukaan 1 päivään joulukuuta 2004 saakka karttunut eläkeoikeus määräytyy TEL-takuusäännön mukaisesti soveltaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen MEL:n 22 a §:n säännöksiä.

Voimaantulosäännöksen 6 momentissa säädetään, miten tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrän ja vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrän myönnettävä yhteismäärä määräytyy tilanteissa, joissa tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrää määräytyy 16 §:n mukaisesti. Momentin 1 kohdan mukaan tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 5 momentin 1 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään. Näin laskettuna

myönnettävän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrä voi kuitenkin ylittää edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetyn 50 prosentin enimmäismäärän ainoastaan siltä osin, kuin tämän lain mukaan karttunut eläke on karttunut sen kalenterikuukauden päättymisen jälkeen, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 14 §:n 1 momentissa säädetyn 63 vuoden iän tai 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän.

Momentin 2 kohdan mukaan tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 5 momentin 2 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään. Momentin 3 kohdan mukaan tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 5 momentin 3 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään. Myönnettävä eläke määräytyy soveltaen 6 momentin 1,2 tai 3 kohdan säännöksiä sen mukaisesti, mitä sääntöä soveltaen myönnettävän eläkkeen määrä muodostuu suurimmaksi.

Voimaantulosäännöksen 7 momentissa säädetään, miten työntekijän vuoden 2004 loppuun mennessä karttunut eläkeoikeus määräytyy tapauksissa, joissa työntekijän tämän lain mukainen eläke määräytyy 17 §:n mukaisesti. Momentin 1 kohdan mukaan lasketaan 31 päivään joulukuuta 2004 saakka karttunut MEL-vapaakirjasäännön mukainen eläke. Karttunut eläkeoikeus määräytyy tällöin soveltaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita MEL:n 17 §:ssä säädettyjä eläkekarttumissääntöjä ja 20 §:n 1 momentissa säädettyjä myönnettävän eläkkeen enimmäismääräsäännöksiä sekä MEL:n muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momenttia. MEL:n vapaakirjasäännön mukaan eläkettä karttuu 2 prosenttia vuodessa ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1991 ja TEL:n karttuvia vastaavasti 1 päivä tammikuuta 1991 alkaen. Vuotuisesta 2 prosentin eläkekarttumasta johtuen, MEL-vapaakirjaeläke ei kuitenkaan voi muodostua suuremmaksi kuin suoraan MEL-työsuhteesta eläkkeelle siirtyneen työntekijän MEL-pääsäännön mukainen eläke. Karttuneen eläkkeen enimmäismäärä määräytyy sen johdosta siten kuin edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetään.

Momentin 2 kohdan mukaan lasketaan 31 päivään joulukuuta 2004 saakka karttunut MEL-vapaakirjasäännön mukainen eläke kuitenkin siten, että ennen 1 päivää tammikuuta 1991 ansaitulta eläkkeeseen oikeuttavalta maksukuukaudelta eläkettä karttuu 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Näin laskettuna edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetty 50 prosentin enimmäismäärä ei rajoita karttuneen eläkkeen määrää.

Voimaantulosäännöksen 8 momentissa säädetään, miten tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrän ja vuoden 2004 loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrän myönnettävä yhteismäärä määräytyy tilanteissa, joissa tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä määräytyy 17 §:n mukaisesti. Momentin 1 kohdan mukaan tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 7 momentin 1 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään. Johtuen MEL-vapaakirjaeläkkeen 2 prosentin vuotuisesta eläkekarttumasta ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1991, myönnettävän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrä voi näin laskettuna kuitenkin olla enintään edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän suuruisen. Momentin 2 kohdan tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 7 momentin 2 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään. Myönnettävä eläke määräytyy soveltaen 8 momentin 1 tai 2 kohdan säännöksiä sen mukaisesti, mitä sääntöä soveltaen myönnettävän eläkkeen määrä muodostuu suuremmaksi.

Voimaantulosäännöksen 9 momentissa säädetään, että laskettaessa myönnettävän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrää soveltaen voimaantulosäännöksen 6 momentin 1 kohtaa tai 8 momentin 1 kohtaa, rajoitetaan myönnettävän eläkkeen määrä voimaantulosäännöksen 5 momentin 1 kohdassa säädettyyn 50 prosentin enimmäismäärään. Koska työstä karttunut eläke tällöin ei voi ylittää mainittua 50 prosentin enimmäismäärää, myönnettävän eläkkeen määrä ei voi ylittää mainittua enimmäismäärää siinäkään tapauksessa, että se on osittain karttunut eläkettä kartuttavien palkattomien aikojen pe-

rusteella. Mahdollinen ylite vähennetään merimieseläkelain mukaisesta eläkkeestä.

Voimaantulosäännöksen 10 momentin mukaan ennen vuotta 1950 syntyneillä työntekijöillä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen edelleenkin nykyisten säännösten mukaisesti. Ennen 62 vuoden iän täyttämistä varhennettu vanhuuseläke määrätään kuten nykyisin eli varhennusvähennys on 0,4 prosenttia kultakin varhennuskuukaudelta. Täytettyään 62 vuotta työntekijällä on oikeus ehdotetun lain mukaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jossa varhennusvähennys on 0,6 prosenttia kultakin varhennuskuukaudelta.

Voimaantulosäännöksen 11 momentissa säädetään yksilöllisestä varhaiseläkkeestä. Ennen vuotta 1944 syntyneellä henkilöllä on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään. Hänelle myönnetään 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen yksilöllisen varhaiseläkkeen sijasta vanhuuseläke. Eläkkeen edellytyksenä oleva oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määritellään MEL:n ennen vuotta 2005 voimassa olevien säännösten mukaan.

Voimaantulosäännöksen 12 momentissa on työttömyyseläkkeitä koskeva siirtymäsäännös. Säännöksen mukaan vuoden 1996 ja 2000 lainmuutosten suojasäännösten piiriin kuuluvien työntekijöiden työttömyyseläkkeet lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan.

Voimaantulosäännöksen 13 momentissa säädetään osa-aikaeläkkeestä. Ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläke ja sen jälkeen myönnettävä vanhuuseläke määräytyy nykyisten sääntöjen mukaan muutoin, mutta työntekijällä on kuitenkin oikeus saada 63 vuoden iän täytettyään vanhuuseläke vähentämättömänä. Vanhuuseläkettä ei myöskään yhteensoviteta muiden työeläkkeiden kanssa. Jos työntekijä jatkaa osa-aikatyössä 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen, osa-aikaeläke muuttuu saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi ja osa-aikatyöstä karttuu uutta eläkettä 1,6 prosentin vuotuisen karttuman mukaan 65 vuoden iän ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeeseen sovelletaan uusia säännöksiä siten, että tuleva aika lasketaan 63 vuoden ikään tai tätä alempaan alennet-

tuun eläkeikään saakka ja karttumisprosentti on 16 §:n mukainen 1,4 tai 17 §:n mukainen 1,3 . Tulevan ajan ansio lasketaan viiden vuoden tarkasteluajan ansioiden perusteella. Osa-aika eläkkeen rinnalla tehty työ rekisteröidään vuosiansioitten mukaan, ja myös vanhuuseläkkeen laskennassa käytetään uusien säännösten mukaisia karttumaprosentteja siten, että osa-aikatyöstä karttuu eläkettä 2 prosenttia vuodessa 16 §:n mukaisesti ja 1,9 prosenttia vuodessa 17 §:n mukaisesti sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta. Sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 65 vuotta eläkettä karttuu aina 2 prosenttia vuodessa ja 65 vuoden iän ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana vuotuinen karttuma on mainittu 1,6 prosenttia.

Jos osa-aikaeläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2005, osa-aikaeläkkeen vakiintunut ansio määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Myös ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän vakiintunut ansio määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, jos eläketapahtuma on vuonna 2005 ja uusien säännösten mukaan, jos eläketapahtuma on vuonna 2006 tai sen jälkeen.

Voimaantulosäännöksen 14 momentissa säädetään, että jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, eläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä sen estämättä mitä 2 momentissa säädetään tämän lain 16 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti tai 17 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä.

Voimaantulosäännöksen 15 momentin mukaan vanhuuseläkkeellä olevan työntekijän vakuuttamisvelvollisuus ja uuden eläkkeen karttuminen eläkeaikana tehdystä työstä koskee myös niitä vanhuuseläkkeitä, joissa työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkeiän ennen lain voimaantuloa.

Voimaantulosäännöksen 16 momentin mukaan eläkettä karttuu niiden työansioiden perusteella, jotka vuoden 1986 jälkeen syntyneet

työntekijä on ansainnut tämän lain tultua voimaan. Vastaavasti eläkettä ei kartu niiden työansioden perusteella, jotka 68 vuotta täyttänyt työntekijä on ansainnut tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen.

Voimaantulosäännöksen 17 momentin mukaan ennen vuotta 1933 syntyneillä työntekijöillä on oikeus lapsikorotukseen tämän lain voimaantullessa voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Voimaantulosäännöksen 18 momentin mukaan uuteen tulevan ajan eläkkeen määräytymiseen siirrytään asteittain siten, että ensimmäisen kerran vuonna 2006 tulevan ajan eläke määräytyy osittain ennen vuotta 2005 olleiden työansioden ja vuoden 2005 työansioden perusteella. Tällöin vuoden 2004 ansiona käytetään vuosiansioksi muutettuna sitä eläkepalkkaa, jonka perusteella tulevan ajan eläke nykysääntöjen mukaan olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Jos työntekijällä ei tuolloin olisi ollut oikeutta tulevaa aikaa sisältävään eläkkeeseen, uutta tulevan ajan eläkettä laskettaessa katsotaan, ettei vuonna 2004 ollut lainkaan työansioita. Vuoden 2006 jälkeen lisätään huomioon otettavia kalenterivuosia yksi kerrallaan. Tulevan ajan eläkkeen perusteena olisi täydet viisi eläketapahtumavuotta edeltävää kalenterivuotta niissä työkyvyttömyyseläkkeissä, joissa työkyvyttömyys alkaa vuonna 2010. Tarkasteluaikaa pidennettäisiin vastaavasti asteittain vuosi kerrallaan. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2006, tarkasteluaikea on pääsäännön mukaan 24 kuukautta. Pääsäännön mukaan myös tarkasteluaikea on viisi kalenterivuotta niissä työkyvyttömyyseläkkeissä, joissa työkyvyttömyyseläke alkaa vuonna 2010. Tämän lain 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ammatillisen kuntoutuksen ansioedellytystä määrättäessä otettaisiin kuitenkin huomioon työansioita kuntoutustapahtumapäivää edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.

Voimaantulosäännöksen 19 momentissa säädetään nuorten työkyvyttömiä eläkkeensaajien kertakorotuksesta. Nuorten työkyvyttömiä kertakorotus lisätään vuoden 2010 alussa myös sellaisiin työkyvyttömyyseläkkeisiin, joiden eläketapahtuma on ennen vuotta 2005. Korotus lisätään myös sellaisiin perhe-eläkkeen perusteena oleviin työkyvyt-

tömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on ennen vuotta 2005.

Voimaantulosäännöksen 20 momentin mukaan ennen vuotta 1950 syntyneellä työntekijällä on oikeus tämän lain 16 §:n 2-7 momentin mukaisesti määräytyvään työkyvyttömyyseläkkeeseen tai työttömyyseläkkeeseen edellyttäen, että eläkekassa on MEL:n 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään eläkettä koskevan hakemuksen ja työntekijällä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus täysitehoiseen eläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan MEL:n 12a-12c §:n mukaan. Mikäli työntekijä ei täytä mainittuja ehtoja hänen eläkkeensä määräytyy tämän lain 17 §:n mukaisesti.

Voimaantulosäännöksen 21 momentin mukaan TEL:n muuttamisesta annetun lain (634/2003) 9 §:ää sovelletaan myös eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Voimaantulosäännöksen 22 momentin mukaan voimaantulosäännöksen 12 momentissa tarkoitettuja eläkkeitä vuoteen 2011 saakka laskettaessa sovelletaan TEL:n mukaista indeksia, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5.

Voimaantulosäännöksen 23 momentin mukaan tässä esityksessä ehdotettua uutta eläkkeen perusteena olevan työansion käsitettä sovelletaan myös niihin eläkkeisiin, jotka tämän lain voimaantulosäännöksen 2, 12 tai 13 momentin mukaan lasketaan ennen vuotta 2005 voimassa olevien säännösten mukaan. Siten myös työsuhteen päättyessä maksettava vuosiloman korvaus otetaan huomioon eläkepalkkaa laskettaessa.

Voimaantulosäännöksen 24 momentin mukaan lain voimaantulon jälkeen sattuneen eläketapahtuman yhteydessä voitaisiin kuitenkin harkinnanvaraisesti tarkistaa ennen vuotta 2005 päättyneen työsuhteen eläkepalkka tämän lain voimaantullessa voimassaolevan MEL:n 16 d §:ssä säädetyin edellytyksin. Eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen edellyttää, että poikkeuksellisesta syystä johtuen työsuhteen ansiotasoa on alentunut ennen poikkeuksellisen syyn ilmaantumista vakiintuneesta ansiotasostaan siten, että kokonaiseläketurva on 20 prosenttia pienempi kuin kokonaiseläketurva olisi ilman poikkeuksellisen syyn vaikutusta.

MEL:n muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen mukaan, jos työsuhde on päätynyt ennen vuotta 1996, eläke palkan harkinnanvaraisen tarkistamisen edellytyksenä on, että poikkeuksellisen syyn vaikutus kokonaiseläketurvaan on 7,5 prosenttia.

Voimaantulosäännöksen 25 momentissa säädetään laissa olevien rahamäärien sitomisesta vuoden 2004 palkkaindeksilukuun.

Voimaantulosäännöksen 26 momentissa säädetään, että sen estämättä mitä tämän lain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, tämän lain 12 §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemasta tarkasteluaikana on vuosi 2005, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006.

Voimaantulosäännöksen 27 momentissa säädetään, että sellaisen työkyvyttömyyseläkkeen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, tarkistamiseen, lakkauttamiseen tai keskeyttämiseen sovelletaan merimieseläkelain 15 §:n 1 ja 3 momentin, 17 §:n 1 momentin sekä 23 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän lain voimaantuloa. Sellaisen eläkkeensaajan, jonka työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa sovelletaan näin ollen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olutta työkyvyttömyysmääritelmää

Voimaantulosäännöksen 28 momentin mukaan 2 §:n 2-6 momentissa olevia viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos eläkettä määrättäessä yksityisten alojen eläkelaitos soveltaa nykyisiä säännöksiä ja julkisten alojen eläkelaitos vuoden 2005 alusta voimaan tulevia säännöksiä tai päinvastoin. Koska tällöin eläkettä laskettaessa käytettäisiin eri laskentasääntöjä, muun muassa ansioiden tarkistamisessa toisessa järjestelmässä nykyistä niin sanottua puoliväliindeksiä ja toisessa järjestelmässä uutta palkkakerrointa, aiheuttaisi viimeisen eläkelaitoksen järjestelmän soveltaminen tietojärjestelmiin suuria muutoksia, joiden toteuttaminen voimaantulovaiheeseen liittyvien, verrattain harvalukuisten tapausten vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista. Viimeisen eläkelaitoksen järjestelmän toimeenpanon kannalta ovat

ongelmallisia myös tilanteet, joissa yksityisten alojen eläkelaitos olisi viimeinen eläkelaitos ja se myöntää vanhuuseläkkeen vähentämättömänä sellaiselle työkyvyttömyyseläkettä hakeneelle työntekijälle, joka täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain mukaisen ensisijaisuusajan täyttymistä. Näissä tilanteissa yksityisalojen eläkelaitos ei tutki työntekijän työkyvyttömyyttä vaan myöntää eläkkeen suoraan vanhuuseläkkeenä. Sen sijaan julkisten alojen eläkelaitos tutkii, onko työntekijä työkyvytön ja myönteisessä tapauksessa laskee eläkkeen työkyvyttömyyseläkkeenä, jolloin siihen sisältyy tulevan ajan eläkkeenosa. Eläke kuitenkin myönnetään vanhuuseläkkeenä. Koska yksityisten alojen eläkelaitos ei tutki työntekijän työkyvyttömyyttä, ei viimeistä eläkelaitosta koskevien säännösten soveltaminen ole mahdollista. Eläkelaitokset voivat kuitenkin halutessaan sopia viimeisen eläkelaitoksen järjestelmän soveltamisesta näissäkin tilanteissa. Säännös vastaa TEL:n voimaantulosäännöksen 4 momenttia.

1.2. Työntekijän eläkelaki

1 §. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädetään TEL:n piiriin kuulumisen alaraja, joka on 15,14 euroa kuukaudessa vuoden 1966 indeksissä. Rahamäärä ehdotetaan muutettavaksi vuoden 2004 indeksiin, jolloin se on 229,34 euroa kuukaudessa.

1 c §. Pykälässä säädetään ulkomaan työn vakuuttamisesta. Pykälän 5 momentin mukaan siltä osin, kuin ulkomaantyö on vakuutettu vapaaehtoisesti, työntekijän katsotaan työskentelevän uudessa työsuhteessa. Samoin menetellään, jos eläkkeen perusteena oleva työansio on määrätty 4 momenttia soveltaen eli työansiota määrättäessä on otettu huomioon ulkomaan työn perusteella saatava eläketurva. Koska vuoden 2005 alusta voimaantulevan lain mukaan eläke ei enää määräydy työsuhteittain, vaan kunkin vuoden ansioiden perusteella, säännös on käynyt tarpeettomaksi ja ehdotetaan kumottavaksi.

4 §. Pykälän 6 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen muuttamisesta vanhuuseläkkeeksi sekä siitä, mistä ajankohdasta työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkekarttumaan.

Vahvistetun vuoden 2005 alusta voimaan tulevan lain mukaan työkyvyttömyyseläkkeitä myönnetään 63 vuoden ikään asti. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi työntekijän täyttäessä 63 vuotta. Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittu uusi eläke lisätään vanhuuseläkkeeseen 63 vuoden iässä edellyttäen, että työsuhte on tuolloin päättynyt. Jos tämä työsuhte jatkuu 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen, pykälän 2 momentin mukaan uusi eläkekarttuma lisätään vanhuuseläkkeeseen aikaisintaan 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lisäksi osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus siitä ajankohdasta, jona osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi tai 63 vuoden iästä, jolloin osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi.

Vahvistetun lain mukaan osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana ansaitun eläkkeen saa osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttuessa täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi, kun taas täyden työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaitun eläkkeen saa aikaisintaan 63 vuoden iässä. Jotta täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen saajat olisivat tässä suhteessa samanarvoisessa asemassa, ehdotetaan 6 momentin säännöksiä yhdenmukaistettavaksi siten, että sekä täyden työkyvyttömyyseläkkeen että osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana ansaitun uuden eläkekarttuman saisi hakemuksesta aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Edellytyksenä kuitenkin on, että työsuhte on tuolloin päättynyt. Jos työsuhte edelleen jatkuu, eläkekarttuman saisi aikaisintaan työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Jos työntekijä aloittaa uuden työsuhteen vanhuuseläkkeellä ollessaan, pykälän 2 momentin mukaan vanhuuseläkkeen aikana karttuneen eläkkeen saisi aikaisintaan 68-vuotiaana. Tällöinkin edellytyksenä on, että työsuhte on päättynyt.

Nykykäytännön mukaan osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi se muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi. Asiasta ehdotetaan lisättäväksi säännös 6 momenttiin, jonka mukaan osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläk-

keeksi 63 vuoden iässä. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että jos työkyvyttömyyseläkettä hakenut työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen SVL:n mukaisen ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Momenttia täsmennetään myös siten, että jos työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uutta eläkettä määrättäessä ei sovelleta 7 e §:n 2 tai 3 momentin säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisiin perusteisiin, uutta eläkettä määrättäessä on oikeus aiemman työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkekarttumaan.

4 c §. Pykälän 1 momentissa säädetään työttömyyseläkkeen saamisen edellytyksistä. Momentin 1 kohdan mukaan työntekijällä tulee olla eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 vuoden aikana karttunut eläkettä vähintään viisi vuotta. Esityksen mukaan momentin 1 kohdan sanamuoto tarkistetaan vastaamaan 4 f §:n 1 momentin 4 kohdan sanamuotoa. Mainituissa lainkohdassa säädetään vastaavasta osa-aikaeläkkeen työskentelyedellytyksestä.

Pykälän 4 momentin 2 kohdan mukaan työttömyyseläkettä ei makseta kalenterikuukaudelta, jonka aikana ansiot ovat vähintään 500 euroa kuukaudessa. Rahamäärä on vuoden 2002 indeksissä ja ehdotetaan muutettavaksi vuoden 2004 indeksiin, jolloin se on 523,61 euroa kuukaudessa.

4 d §. Pykälässä säädetään työkyvyttömyyseläkkeen alkamisesta. Pykälän 2 ja 4 momenttiin tehdään tekninen korjaus ja niistä poistetaan maininta yksilöllisestä varhaiseläkkeestä.

4 f §. Pykälässä säädetään osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan eläkkeeseen on oikeus 58—67-vuotiaalla työntekijällä edellyttäen, että hänellä ei ole oikeutta saada 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä. TEL:n mukaan osa-aikaeläkkeen edellytyksenä on lisäksi, että työntekijällä on kokoaikaista ansiotyötä 12 kuukautta viimeisen 18 kuukauden aikana. Julkisten alojen eläkelakien mukaan taas edellytetään, että työntekijällä välittömästi

ennen osa-aikaeläkkeen alkamista on viiden kalenterivuoden aikana kolmena kalenterivuonna VEL:n tai KuEL:n alaisia ansioita vähintään 12 000 euroa vuodessa. Lisäksi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista työntekijän tulee olla VEL:n tai KuEL:n piiriin kuuluvaa kokoaikaista palvelua vähintään kuusi kuukautta. Jotta työntekijälle ei syntyisi oikeutta sekä TEL:n että julkisten alojen eläkelakien mukaiseen päällekkäiseen osa-aikaeläkkeeseen, ehdotetaan 1 momentin 1 kohtaan lisättäväksi säännös siitä, että jos työntekijällä on TEL:n piiriin kuuluvan työsuhteen päättymisen jälkeen KuEL:n 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai VEL:n 9 d §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun kokoaikaisen palvelun perusteella oikeus mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen, hänellä ei ole oikeutta TEL:n mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen.

Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan osa-aikatyöstä saatujen ansioiden tulee olla vähintään 35 ja enintään 70 prosenttia osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 18 kuukauden aikana työeläkelakien mukaan vakuutettujen ansiotöiden yhteenlasketusta vakiintuneesta ansiotulosta. Säännöstä muutetaan siten, että osa-aikatyön ansioita verrataan 4 f §:n 3 momentin mukaiseen vakiintuneeseen ansioon eli viiden vuoden tarkasteluajan ansioon.

4 h §. Pykälässä säädetään työeläkekuntoutuksesta, jonka edellytyksenä pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan on, että työntekijällä on tarkasteluajana työeläkelakien mukaan vakuutettuja ansioita vähintään 24 000 euroa. Rahamäärä on vuoden 2002 indeksissä. Mainittu rahamäärä muutetaan vuoden 2004 indeksiin, jolloin se on 25 133,40 euroa. Lisäksi pykälän 1 momentin 2 kohtaan on lisätty kuntoutustapahtumapäivän käsite TEL:n muuttamisesta annetulla lailla (1332/2003), joka on väliaikaisesti voimassa 31 päivään joulukuuta 2004 saakka.

5 §. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan eläkettä karttuu vuodessa 1,5 prosenttia muun muassa täyden työkyvyttömyyseläkkeen ja vanhuuseläkkeen aikana saaduista ansioista. Sen sijaan osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana saaduista ansioista eläkettä karttuu kuten muustakin työstä eli 1,5 prosentin mukaan 53 vuoden ikää saakka ja 1,9

prosentin mukaan 53 vuoden iästä 63 vuoden ikään saakka.

Nykykäytännön mukaan osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi se muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi. Ei ole kuitenkaan perusteltua, että osatyökyvyttömyyseläkkeen saaja saisi eläkkeen aikaisesta ansiotyöstä eläkettä eri karttumaprocentin mukaan kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen saaja. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana saaduista ansioista eläkettä karttuu aina 1,5 prosentin mukaan.

Lisäksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös työttömyyseläkkeen aikana saaduista ansioista eläkettä karttuisi 1,5 prosentin mukaan. Tämä koskisi myös niitä työttömyyseläkkeitä, joiden eläketapahtuma on ennen vuotta 2005. Tästä säädetään voimaantulosäännöksen 10 momentissa. Lisäksi säännöstä tarkennetaan siten, että TEL:n mukaan vakuutettava työansio kartuttaa eläkettä mainitun prosentin mukaan myös silloin, kun työntekijä saa julkisten alojen eläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai työttömyys- tai vanhuuseläkettä, maatalousyrittäjien saamia muita kuin MYEL:iä taikka, näitä kaikkia eläkkeitä vastaavaa ulkomailta maksettavaa eläkettä.

Pykälän 3 momentissa säädetään eläkkeen kartumisesta ajalta, jolta työntekijä on saanut täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja 4 momentissa eläkkeen kartumisesta ajalta, jolta työntekijä on saanut osatyökyvyttömyyseläkettä. Näitä säännöksiä sovelletaan silloin, kun työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki lakkaa ja sen jälkeen myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 7 e §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisiin perusteisiin. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen eläkejaksosta eläkettä karttuu tulevan ajan ansion perusteella ja osatyökyvyttömyyseläkkeen eläkejaksosta tulevan ajan ansion puolesta määrästä. Esityksessä tämä karttuma ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi siten, että myös siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu koko tulevan ajan ansion määrän perusteella. Siten 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi täyttä työkyvyttömyyseläkettä koskeva rajaus ja 4 momentti kumottavaksi tarpeettomana.

5 b §. Pykälän 4 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutustuen lakkauttamisesta ja keskeyttämisestä. Työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki lakkautetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja on ansiotyössä. Lainkohtaan lisätään säännös siitä, että kuntoutusraha lakkautetaan myös silloin, jos kuntoutusrahan saaja ilman pätevää syytä kieltäytyy ammatillisesta kuntoutuksesta tai keskeyttää sen. Pätevästä syystä voidaan pitää muun muassa sairauden pahenemista, uutta sairautta tai muissa olosuhteissa tapahtuneita muutoksia.

Vahvistetun vuoden 2005 alusta voimaan tulevan pykälän 5 momentin mukaan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon työntekijän työansioissa tapahtuneet muutokset. Momenttiin lisätään säännös siitä, että osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta sinä aikana, jona työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia eläketapahtumaa edeltävästä vakiintuneesta keskiansiota eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen sinä aikana, jona työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta. Työkyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan keskeytettäisi tai lakkautettaisi, jos työansiot tilapäisesti ylittävät mainitun keskiansion. Aiheettomasti maksettu työkyvyttömyyseläke voidaan vuoden 2004 alusta voimaan tulleen TEL:n 18 §:n 5 momentin mukaan periä takaisin viimeistään kymmenen vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä lukien.

Pykälän 5 momentissa säädetään myös työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta tai keskeyttämisestä tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Tätä koskeva säännös siirtyy sisällöltään muuttumattomana 6 momentiksi.

Pykälän 7 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkettä ei tarkisteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Esityksen mukaan säännöstä täsmennetään siten, että edellä

mainittu koskee myös eläkkeen keskeyttämistä ja lakkauttamista.

Pykälän 8 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkettä lakkautettaessa se voidaan maksaa kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Lainkohtaan lisätään säännös, jonka mukaan työkyvyttömyyseläkettä lakkautettaessa tai kuntoutustuen päättyessä sen maksamista voidaan työhönpaluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruusena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta.

5 c §. Pykälässä säädetään osa-aikaeläkkeen määrästä. Pykälän 1 momenttia muutetaan siten, että osa-aikaeläke on puolet vakiintuneen ansiotulon ja työeläkelakien piirin kuuluvan osa-aikatyön ansiotulon erotuksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan silloin kun työntekijällä on samanaikaisesti osa-aikaeläkeoikeus useamman eläkelain mukaan, TEL:n mukainen osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan erotuksesta, joka saadaan vähentämällä samanaikaisista töistä saatujen ansiotulojen yhteismäärästä osa-aikaisten ansiotulojen yhteismäärä ja jakamalla erotus siinä suhteessa, joka vastaa kunkin osa-aikaeläkkeeseen oikeuttavan eläkelain piirissä tapahtunutta ansionalenemaa. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että näissä tilanteissa TEL:n mukainen osa-aikaeläkkeen määrä olisi sama suhteellinen osuus vakiintuneen ansiotulon ja osa-aikatyöstä saadun ansiotulon erotuksesta, kuin TEL:n mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista niiden lakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Pykälän 3 momenttia täsmennetään siten, että osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia 8 §:n mukaan yhteensovitusta eläkkeestä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain mukaan, rajattaessa osa-aikaeläkkeiden määrä 75 prosentin enimmäismäärään vähennys tehdään niiden lakien, joiden perusteella työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

6 §. Pykälässä säädetään eläkkeeseen oikeuttavista ansioista. Sen mukaan eläkkeeseen oikeuttavat ansiot, jotka työntekijä on an-

sainnut 18 ja 68 vuoden iän täyttämisen väli-senä aikana. Pykälän 1 momenttiin ehdote-taan lisättäväksi säännös, jonka mukaan työ-kyvyttömyyden alkamisvuonna saadut ansiot eivät oikeuttaisi eläkkeeseen. Tässä esityk-sessä 7 c §:n 1 momentin säännöstä tulevan ajan eläkkeenosasta ehdotetaan muutettavak-si siten, että tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi työkyvyttömyyden alkamis-vuoden alusta 63 vuoden iän täyttämiskuu-kauden loppuun. Siten työkyvyttömyyseläk-keen alkamisvuoden ansioista karttumatta jäävän eläkkeen korvaksi eläkekarttuma tule- van ajan ansion perusteella. Työkyvyttö- myyseläkkeen eläketapahtumavuoden työan-siot otetaan kuitenkin huomioon siinä tapa- uksessa, että tulevaa aikaa ei lueta eläkkee- seen oikeuttavaksi sen vuoksi, että työnteki- jällä ei työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aika- na ole työeläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Työ- kyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumavuoden työansiot otetaan huomioon myös 7 d §:n tarkoittamissa poikkeustilanteissa eli silloin kun työansioita on vain eläketapahtuma- vuonna tai sitä edeltävänä vuonna tai kun ky- seessä on alle 23-vuotias työntekijä.

6 a §. Pykälässä säädetään palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista, jotka oikeuttavat eläk- keeseen. Pykälän 1 momentissa luetellaan ne ansiosidonnaiset etuudet, joiden perusteena ovat työ- ja ansiotulot kartuttavat eläkettä. Pykälän 1 momentin johtolauseen sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi ja siihen eh- dotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan eläkkeeseen oikeuttaisivat ne palkattomilta ajoilta maksetut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä. Eläk- keeseen eivät siten oikeuttaisi ne etuudet, jotka työntekijä on saanut eläkkeellä olles- saan eivätkä eläketapahtumavuoden työansi- ot tai etuudet. Lisäksi lainkohdassa säädettäi- siin palkattomilta ajoilta maksettujen etuuk- sien perusteella karttuneen eläkeoikeuden saamiselle ansioedellytys. Sen mukaan työn- tekijällä tulisi olla työeläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa ennen eläkkeelle siirtymistään. Raha-

määrä on vuoden 2004 indeksissä. Vastaava edellytys etuuden saamiselle on myös valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaami- sesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain 4 §:n 1 momen- tissa. Näin varmistetaan se, ettei työeläkettä voi saada yksinomaan sosiaalivakuutus- etuuksien perusteella.

Pykälän 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että SVL:n mukaisen äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainra- han perusteena olevan työtulon perusteella eläkettä karttuisi siinäkin tapauksessa, että päivärahaa ei makseta työntekijälle itselleen. Etuus maksetaan työnantajalle silloin, kun työntekijä on saanut samalta ajalta palkkaa. Tällöin eläkettä karttuisi sekä palkan että päivärahan perusteena olevan työtulon perus- teella, pykälän 2 momenttiin ehdotetun muu- toksen mukaan työtulo kertoimella 0,17 muunnettuna.

Lisäksi momentin 7 kohtaan tehdään sa- namuodon korjaus ja lisätään säännös siitä, että kuntoutusraha oikeuttaa eläkkeeseen siltä ajalta, jolta kuntoutusraha on maksettu työn- tekijälle itselleen. Kuntoutusraha voidaan maksaa työnantajalle siltä ajalta, jolta työntekijälle on maksettu palkkaa esimerkiksi työ- kokeilun vuoksi. Ehdotetulla muutoksella es- tetään päällekkäinen karttuma sekä palkan et- tä kuntoutusrahan perusteella. Lisäksi eläk- keeseen oikeuttavien etuuksien luetteloon momentin 8 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi SVL:n mukainen erityishoitoraha, jota mak- setaan alle 16-vuotiaan sairaan tai vammai- sen lapsen vanhemmalle. Erityishoitoraha kartuttaisi eläkettä samalla tavalla kuin saira- usvakuutuslain mukainen päiväraha.

Pykälän 2 momentin mukaan ansiosidon- naisten etuuksien perusteella eläkettä karttuu etuuden perusteena olevan ansion tai työtul- on perusteella. Lainkohdan mukaan äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan osalta eläkkeen perusteena on 100 prosenttia etuuden perusteena olevasta työtulosta. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, et- tä siltä ajalta, jolta etuutta on maksettu työn- tekijälle itselleen, eläkekarttuman perusteena käytettäisiin mainittua perustetta korotettuna kertoimella 1,17. Siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle äitiysvapaan ajalta maksetun palkan korvaamiseksi, eläkekart-

tuman perusteena olisi äitiyspäivärahan perusteena oleva työtulo muunnettuna kertoimella 0,17. Tältä ajalta eläkettä karttuu näin muunnetun työtulon sekä palkan perusteella, jolloin karttuma vastaisi edellä mainittua kertoimella 1,17 korotetun työtulon karttumaa. Ehdotetulla muutoksella korvataan pykälän 3 momentissa säädetty jatkokarttuma. Jatkokarttumaa koskevan säännöksen mukaan vanhempainetuuksien perusteella eläkettä karttuu aina 12 kuukauden ajalta lasta kohden. Jos eläkekarttuman perusteena on etuuden perusteena oleva työtulo korotettuna kertoimella 1,17, karttuma vanhempainetuuksien ajalta on suunnilleen saman suuruinen kuin minkä jatkokarttuma tuottaisi. Ehdotettu muutos antaa saman eläketurvan kuin jatkokarttuma ja on lain teknisen toimeenpanon kannalta huomattavasti yksinkertaisempi.

Lisäksi pykälän 2 momentin mukaan, jos äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainraha on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, karttuman perusteena on 500 euron suuruinen kuukausiansio. Rahamäärä muutetaan vuoden 2004 indeksiin, jolloin se on 523,61 euroa kuukaudessa. Siinä tapauksessa, että vanhempainetuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, karttuman perusteena on työntekijälle maksettu vähimmäispäiväraha. Näissä tilanteissa eläkettä karttuu sekä palkan että vähimmäispäivärahan perusteella.

Vahvistetussa laissa pykälän 2 momentissa säädetään myös 1 momentin 2—9 kohdassa mainittujen etuuksien eläkekarttuman perusteesta. Nämä säännökset ehdotetaan siirrettäväksi 3 momenttiin.

7 §. Pykälässä määritellään eläkkeen perusteena olevat työansiot. Pääsääntö on, että eläkkeen perusteena olevaa työansiota määriteltäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Eläkkeen perusteena oleviin työansioihin luettaisiin siten peruspalkka, joka voi määräytyä ajan tai työsuorituksen tai molempien perusteella. Peruspalkka on nykyisen käytännön mukaisesti eläkkeeseen oikeuttavaa palkkaa riippumatta siitä, onko se ansaittu säännöllisestä työstä, ylityöstä, hätätyöstä tai esimerkiksi sairausajan palkkana taikka irtisanomisajan palkka-

na. Myös työntekijän työsuoritukseen perustuva provisio tai bonus maksetaan korvauksena työstä. Eläkkeen perusteena olevaan työansioon luettaisiin nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti myös erilaiset palkan lisät ja korotukset, esimerkiksi osuuhdelisiä, vuorotyöisiä, ilta- ja yötyöisiä sekä ylityökorotus, sunnuntaityökorotus ja hälytysluonteisesta työstä tai seisokkityöstä maksettava korotus. Lisäksi työstä maksettavaksi korvaukseksi katsottaisiin nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti erilaiset varallaolokorvaukset, arkipyhä- tai vapaavuorokorvaukset sekä rahana maksetut korvaukset siitä, ettei työajan lyhentämiseksi sovittuja vapaita (pekkasvapaita) ole voitu pitää. Työansiossa otettaisiin huomioon myös erilaiset ylimääräiset palkkaerät, jotka maksetaan työntekijälle sopimuksen mukaan tai vakiintuneesti. Tällaisia eriä ovat esimerkiksi jouluraha tai 13. kuukauden palkka. Myös määrättyjen palveluvuosien perusteella maksettava korvaus tai lahja luettaisiin eläkkeen perusteena oleviin työansioihin. Sen sijaan työnantajan työntekijän merkkipäivän tai muun vastaavan henkilökohtaisen syyn perusteella antamat tavanomaiset esine- tai rahalahjat eivät ole vastiketta tehdystä työstä. Nämä lahjat olisivat eläkettä kartuttavan työansioikäsitteen ulkopuolella riippumatta niiden verotuskohtelusta.

Työansioihin luettaisiin myös työstä maksettavaksi sovittu palkka, joka työnantajan maksukyvyttömyyden vuoksi on jäänyt saamatta, jos siitä on saatu luotettava näyttö esimerkiksi konkurssituomiossa.

Perinteiset palkanmaksutavat palkitsevat tehdystä työstä. Viime vuosina perinteisen aika- tai suorituspalkan rinnalle on tullut enenevässä määrin erilaisia tulospalkkioita, joissa maksetun palkkion määrä ei ole suoraan riippuvainen yksilön tekemästä työstä, vaan palkkion määrä voi määräytyä työntekijäryhmien tai työyksiköiden aikaansaannosten perusteella tai jopa koko yrityksen tuloksen perusteella. Vaikka tällaisen palkkion määrä ei ole suoraan riippuvainen yksilön tekemästä työstä, kyse on yleensä niin sanotusta tulospalkkauksesta. Tällaista tulospalkkausta ovat esimerkiksi ryhmätasolla maksettava bonus, yrityksen vuosivoiton perusteella määräytyvä tantiemi sekä tuotantopalkkio ja

tuotantolisä. Lisäksi työnantaja voi täydentää aika- ja suorituspalkkoja tulospalkkiolla tai tulospalkkiolisällä, jotka yleensä ovat ryhmäpalkkaa ja joiden käyttämisestä, sisällöstä ja rakenteesta päättää yrityksen johto. Tällaiset tulospalkkioerät luettaisiin nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti eläkkeen perusteena olevaan työansioon.

Työstä maksettuna palkkana pidettäisiin nykykäytännön mukaisesti vuosilomapalkkaa sekä lomaltapaluurahaa, lomarahaa tai muuta sitä vastaavaa etuutta. Työsuhteen päättyessä maksettavan lomakorvauksen osalta nykyistä tilannetta muutettaisiin siten, että työsuhteen päättyessä maksettava lomakorvaus luettaisiin aina eläkkeen perusteena oleviin työansioihin, kun se nyt otetaan huomioon vain LEL:n mukaista ansiota määrittäessä. Lomakorvaus otettaisiin huomioon sen suuruisena kuin se määräytyy lain tai työehtosopimuksen mukaan.

Työstä maksettavana vastikkeena pidetään vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan myös luontoisetuja. Siten esimerkiksi asunto-, ruoka- ja autoetu luettaisiin eläkkeen perusteena oleviin työansioihin riippumatta siitä, suoritetaanko niitä rahapalkan lisäksi tai yksinomaisena vastikkeena työstä. Luontoisedut arvioitaisiin rahaksi nykykäytännön mukaisesti verohallituksen vahvistamien perusteiden mukaan. Ne luontoisedut, joiden arvoa verohallitus ei vahvista, arvostettaisiin käypään arvoon.

Palkka tai muu vastike, joka on sovittu maksettavaksi korvauksena työstä, luettaisiin eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja). Sijaismaksaja käsitteellä pyritään varmistamaan, ettei se, että palkan maksaa teknisesti muu maksaja kuin itse työnantaja, vaikuttaisi työntekijän eläkkeen perusteena oleviin ansioihin. Siten työnantajan konkurssipesän maksama palkka tai palkkaturvan kautta maksettu palkka luettaisiin eläkkeen perusteena oleviin ansioihin. Säännöksellä tarkoitetaan vain tilanteita, joissa sijaismaksaja maksaa työnantajan sijasta palkan. Siten lain tarkoittamiin tilanteisiin eivät kuulu esimerkiksi tilanteet, joissa sairausajan

palkanmaksu on järjestetty niin, että Kansaneläkelaitoksen tai vakuutuskassalaissa tarkoitettujen sairauskassan maksama päiväraha maksetaan suoraan työntekijälle. Näissä tilanteissa Kansaneläkelaitos ja sairauskassa maksavat sairausvakuutuslain mukaisista päivärahaa, eivätkä sijaismaksajana palkkaa. Säännös ei muuttaisi vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 2 momentissa luettaisiin tilanteita, joissa palkan maksaa muu maksaja kuin työnantaja. Säännöksen mukaan yleisöltä saadut palvelurahat otettaisiin huomioon eläkkeen perusteena oleviin ansioihin. Jos muuta selvitystä ei esitettäisi, palvelurahat otettaisiin huomioon saman suuruisena kuin viimeksi toimitetussa verotuksessa. Palvelurahoista säädetään voimassa olevassa TEL:n 7 e §:n 4 momentissa sekä työntekijäin eläkeasetuksen 7 §:n 4 momentissa, eikä käytäntö niiden osalta esityksen mukaan muuttuisi.

Työehtosopimuksessa voidaan sopia esimerkiksi sairaus- taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainloma-ajan palkan maksamisesta työnantajan yhteydessä toimivan työpaikkakassan kautta. Tällä tavoin maksettu, täydennyspäivärahaksi määritelty erä luettaisiin 2 momentin 2 kohdan mukaan eläkkeen perusteena oleviin työansioihin. Niissä tilanteissa, joissa osa päivärahasta maksetaan SVL:n mukaisena päivärahana ja osa täydennyspäivärahana, vain täydennyspäivärahana maksettu osuus luettaisiin eläkkeen perusteena oleviin työansioihin. Käytäntö ei tältä osin muuttuisi nykyisestä. Sairauskassa voi suorittaa työntekijälle myös lisäpäivärahaa. Lisäpäiväraha on etuus, jota maksetaan sen jälkeen, kun jäsenen työehtosopimuksen mukainen oikeus sairausajan palkkaan tai täydennyspäivärahaan on päättynyt. Lisäpäivärahaa ei ole soveltamiskäytännössä pidetty vastikkeena työstä, vaan vakuutuskorvauksena. Sitä ei edelleenkään esityksen mukaan luettaisi eläkkeen perusteena oleviin ansioihin.

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1127/1966) mukaan lapsen hoidon järjestämiseksi yksityisessä päivähoitossa maksetaan yksityisen hoidon tukea suoraan vanhemman valitsemalle yksityisen päivähoitajan tuottajalle. Tukeen voi kuulua hoitoraha ja tulosisonnainen hoitolisä. Lisäk-

si kunta voi päättää, että hoitorajaa tai hoitolisää maksetaan korotettuna (kunnallinen lisä). Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain hallituksen esityksessä (HE 208/1966) todetaan, että perheen oikeudeksi säädettyä yksityisen hoidon tukea voidaan luonteensa puolesta pitää perheen hoidon tuottajalle maksamana työsopimuslain tarkoitettuna palkkana, jonka teknisluonteinen maksatus tapahtuu Kansaneläkelaitoksen kautta. Näin ollen työsuhteessa olevan hoitajan palkkaan luettaisiin perheen mahdollisesti hoitajalle maksaman palkan lisäksi Kansaneläkelaitoksen hoitajalle suoraan maksama tuki. Jos hoitajan palkka on sovittu maksettavaksi niin, että osan siitä muodostaa yksityisen hoidon tuki ja siihen maksettava kunnallinen lisä, myös tällainen kunnallinen lisä luettaisiin eläkkeen perusteena oleviin ansioihin, vaikka kunta maksaisi sen suoraan työntekijälle. Esitys vastaa nykyisin voimassa olevaa soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan esimerkinomaista luetteloa eristä, joita ei oteta huomioon eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä. Työansioon ei luettaisi sellaisia etuja tai suorituksia, jotka saadaan työsuhteen perusteella, mutta muuten kuin varsinaisena työstä sovittuna vastikkeena. Siten eläkkeen perusteena oleviin työansioihin ei luettaisi työnantajalta saatua henkilökuntaetua. Henkilökuntaedulla tarkoitetaan työnantajan työntekijöilleen muussa muodossa kuin rahana antamia, yleensä jatkuviksi tarkoitettuja etuuksia, jotka yleensä eivät ole työsuhteen ehtoja. Koska nämä edut eivät ole palkkaan rinnastettavia luontoisetuja, niiden raha-arvoa ei ole vahvistettu verohallituksen vuosittain antamassa luontoisetupäätöksessä. Tällainen henkilökuntaetu voi olla henkilökunta-alennus tai liikennettä harjoittavan yrityksen henkilökunnalleen maksuita tai alennettuun hintaan antama matka. Työnantaja voi myös tukea työntekijöidensä virkistys- ja harrastustoimintaa, järjestää maksuttoman terveydenhoidon tai työntekijöiden lapsille tarkoitettua päivähoitoa ja niin edelleen. Henkilökuntaetu on kollektiivinen etuus. Silloin, kun vastaavanlainen etu on annettu vain tietyille henkilöille yrityksessä, kyseessä ei olisi henkilökuntaetu, vaan kyse olisi työstä maksettavasta vastikkeesta ja siten eläkkeen

perusteena oleviin ansioihin luettavasta erästä. Jos työnantaja ottaa työntekijälleen yksilöllisen eläkevakuutuksen, luetaan työnantajan maksamat vakuutusmaksut työansioiksi siltä osin kuin ne katsotaan verotuksessa työntekijän veronalaiseksi ansiotuloksi. Esitys ei muuta tältä osin nykyistä soveltamiskäytäntöä.

Eläkkeen perusteena oleviin työansioihin luettavana vastikkeena ei pidettäisi korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta. Työansioon ei luettaisi myöskään työsuhteen perustuvaa oikeutta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytössä. Niissä tilanteissa, joissa oikeus merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan on rajattu koskemaan vain tiettyjä henkilöitä, etua voidaan pitää vastikkeena työstä ja siten eläkkeen perusteena oleviin ansioihin luettavana. Säännös vastaisi tältä osin nykykäytäntöä.

Eläkkeen perusteena oleviin työansioihin ei luettaisi tuloverolain (1535/1992) 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista suoritusta, joka pääosin määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella. Säännös perustuu nykyiseen soveltamiskäytäntöön. Optiojärjestelmät perustuvat osakkeenomistajien päätöksiin, eivät yritysjohdon määrittelemiin palkkausjärjestelmiin. Työntekijän optio-oikeuden perusteella saaman hyödyn arvo ei ole edusta sovittaessa palkan tavoin selvästi arvioitavissa, vaan optioedun suuruus paljastuu vasta siinä vaiheessa, kun työntekijä voi käyttää optio-oikeutensa mukaisen oikeuden ostaa työnantajayrityksen osakkeita. Sellaisissa yrityksissä, joiden osakkeet ovat julkisen noteerauksen kohteena, optiojärjestelmistä mahdollisesti tuleva hyöty perustuu yrityksen pörssikurssikehitykseen ja siten optiosta tai muusta yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella saatavasta suorituksesta saatu etu muodostuu täysin osakemarkkinoilla. Työntekijän tai koko yrityksenkään henkilöstön työpanoksella ei siten ole välitöntä vaikutusta saadun edun määrään. Näin työsuhdeoption käyttämisestä saadun edun ja muun yrityksen osakkeen arvon muutokseen perustuvan edun sidos työntekijän työpanokseen on yleensä olematon.

Myös sellaisissa yrityksissä, joiden osakkeita ei noteerata pörssissä tai muussa julkisessa markkinapaikassa, voi olla käytössä työsuhdeoptiojärjestelmiä tai niihin rinnastettavia kannustinjärjestelmiä. Myöskään tällaisissa yrityksissä ei optioista saatavan mahdollisen edun voida katsoa olevan niin kiinteästi sidoksissa yrityksen työntekijöiden työpanokseen, että etua olisi pidettävä eläkkeen perusteena olevana työansiona. Myös julkisesti noteeraamattomien osakkeiden arvonnousuun voivat vaikuttaa monet seikat, jotka ovat riippumattomia yrityksen työntekijöiden työsuorituksista, joten noteeraamattomien osakkeiden arvonnousun perusteella maksettuja suorituksia on arvioitava samalla tavalla kuin pörssiosakkeisiin perustuvia työsuhdeoptioita, vaikka edun arvo verotuksessa määriteltäisiin yrityksen osakkeen matemaattisen arvon perusteella.

Lainkohdassa mainitulla, yhtiön osakkeen arvon perusteella määräytyvällä suorituksella tarkoitettaisiin esimerkiksi synteettisiä optioita. Tällainen palkitsemisjärjestelmä perustuu tiettyyn määrään yhtiön kuvitteellisia (synteettisiä) osakkeita, joiden kurssi seuraa todellisen, pörssinoteeratun osakkeen kurssia tai muulla tavalla määriteltä osakkeen käypää arvoa. Työntekijälle maksetaan tietyn ajan kuluttua tällaisen kuvitteellisen osakkeen arvonnousua vastaava hyöty käteissuorituksena. Synteettinen optiojärjestelmä on pitkälti samanlainen kuin työsuhdeoptioihin perustuva palkitsemisjärjestelmä, joten myöskään sen perusteella saatu suoritus ei ehdotuksen mukaan tulisi luettavaksi eläkkeen perusteena oleviin ansioihin. Säännöksellä rajattaisiin eläkettä kartuttavan työansion ulkopuolelle myös sellaiset sekamuotoisten kannustinjärjestelmien perusteella maksetut suoritukset, joiden suuruus määräytyy osittain yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella ja osittain esimerkiksi yrityksen tuloksen tai liikevaihdon perusteella, jos työntekijän saamaan etuun voidaan arvioida olennaisesti vaikuttaneen yhtiön osakkeen arvossa tapahtuneet muutokset ja jos muulla perusteella saatua etua ei voida erottaa arvonmuutokseen perustuvasta edusta.

Eläkkeen perusteena olevaan työansioon ei 3 momentin 5-7 kohtien mukaan luettaisi työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kus-

tannusten korvausta siltä osin kuin se on verovapaa, työsopimuslaissa tarkoitettua odotusajan palkkaa tai työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta. Työsopimuslain mukaan työnantaja voidaan määrätä maksamaan työntekijälle korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä. Lisäksi työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia työsuhteen päättämisestä ja sen johdosta työntekijälle maksettavasta korvauksesta. Kyseiset erät eivät ole vastiketta tehdystä työstä, vaan korvauksia kustannuksista tai vahingosta. Odotusajan palkka on koron luonteinen suoritus, jota työntekijällä on oikeus saada, jos hänen palkkansa maksu tai muu työsuhteesta johtuvan saatavan suoritus viivästyy työsuhteen päättyessä. Esitys on tältä osin vakiintuneen soveltamiskäytännön mukainen.

Henkilöstörahasolaki (814/1989) on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990. Lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 41/1989 vp) todetaan, ettei rahaston suorituksista jäsenilleen tulisi periä sosiaaliturva- eikä TEL-maksuja. Käytännössä henkilöstörahasaston jäsenilleen suorittamia eriä ei olekaan luettu eläkkeen perusteena oleviin ansioihin edellä mainitussa hallituksen esityksessä otetun kannan takia. Ehdotettu 3 momentin 8 kohta olisi siten vakiintuneen soveltamiskäytännön mukainen.

Henkilöstörahasolakia on muutettu vuoden 2000 (1145/1999) alusta lukien siten, että henkilöstörahasaston jäsenellä on oikeus nostaa osuutensa voittopalkkioerään käteisenä, mikäli yrityksen tai viraston käyttöönottama voittopalkkiojärjestelmä sen sallii. Muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 126/1999) todetaan, että kun käteisenä maksettavat voittopalkkio-osuudet eivät tule rahastoon, niihin ei liittyisi myöskään samoja verotuksellisia ja muita erityisesti työnantajamaksuihin sovellettavia poikkeuksia, joita rahaston kautta maksettaviin voittopalkkioihin liittyy. Lisäksi esityksessä todetaan, ettei työnantajalle saisi aiheutua lisäkustannuksia käteisenä voittopalkkio-osuutensa nostavien jäsenten osuuksien maksamisesta. Sen vuoksi lain 17 a §:n 1 momentissa todetaankin, että käteisenä nostettavan voittopalkkio-osuuden määrä ennen ennakonpidätyksen toimittamista on yhdessä sen perusteella määräytyvien

sosiaalivakuutusmaksujen kanssa jäsenen sääntöjen mukaan määräytyvän voittopalkkio-osuuden suuruinen.

Henkilöstörahastolain mukaiset käteiset voittopalkkiot ovat siinä määrin uusia, ettei vakiintunutta soveltamiskäytäntöä vielä ole siitä, tulisiko tällaiset erät lukea eläkkeen perusteena oleviin työansioihin vai ei. Voittopalkkion maksaminen henkilöstörahastoon ei ole luonteeltaan sellainen etu, joka olisi katsottava vastikkeeksi työsuorituksesta. Henkilöstörahastolain muutoksella haluttiin lisätä yksilön valintamahdollisuuksia. Sillä ei puututtu voittopalkkioerän luonteeseen. Käteisenä nostettava voittopalkkioerää ei siten lueta eläkkeen perusteena oleviin ansioihin.

Jos yhtiökokous päättää jakaa osan osakeyhtiön voitosta työntekijöille, kyseessä ei ole työstä maksettava vastike. Nykyisen soveltamiskäytännön mukaan myöskään käteisenä maksettua voittopalkkiota ei lueta eläkkeen perusteena oleviin ansioihin, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Työeläkejärjestelmän vuodesta 1995 vallinneen käytännön mukaan käteisellä voittopalkkiolla tarkoitetaan muuta käteistä voittopalkkiota kuin henkilöstörahastolain mukaista käteistä voittopalkkiota. Esityksessä ehdotetaan, että käytäntö kirjataan lakiin. Esityksen 3 momentin 9 kohdan mukaan edellytyksenä sille, että käteistä voittopalkkiota ei luettaisi eläkkeen perusteena oleviin ansioihin, on, että se maksetaan koko henkilöstölle. Jos käteinen voittopalkkio maksetaan vain tietyille rajatulle henkilöstöryhmälle tai tietyille yksittäisille työntekijöille, kyse on eläkkeen perusteena olevaan työansioon luettavasta tulospalkan luonteisesta erästä. Koko henkilöstöllä tarkoitetaan yrityksen vakinaista tai pidempiaikaista henkilöstöä. Yrityksellä saattaa olla palveluksessaan henkilöitä, joiden työsuhde kestää vain lyhyen ajan, kuten kesälomansijaisia tai lyhytaikaista työtä tekeviä työntekijöitä. Lain edellyttämän vaatimuksen koko henkilöstölle maksamisesta katsotaan täyttyvän, vaikka käteistä voittopalkkiota ei maksettaisi kesätyöntekijöille tai muille vastaavanlaisessa lyhyessä määräaikaaisessa työsuhteessa oleville työntekijöille. Lisäksi edellytetään, että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset, yhtiön vapaan pääoman määrä on

suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä eikä käteisellä voittopalkkiolla pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää.

Osakeyhtiön vähemmistöosakasta pidetään TEL:ia sovellettaessa työsuhteessa olevana. Sama koskee muun muassa kommandiittiyhtiön äänetöntä yhtiömiestä. Osakkaan saamaa voitto-osuutta tai osinkoa ei ehdotetun 3 momentin 10 kohdan mukaan pidettäisi eläkkeen perusteena olevaan työansioon luettavana siltäkään osin kuin sitä verotetaan ansiotulona. Esitys perustuu tältäkin osin nykyiseen soveltamiskäytäntöön.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi käteistä voittopalkkiota määrättäessä noudatettavat menettelylliset edellytykset, joiden on täyttyttävä, että kyse voidaan katsoa olevan 3 momentin 9 kohdan mukaisesta eläkkeen perusteena olevan työansion ulkopuolelle jäävästä käteisestä voittopalkkiosta. Esityksen mukaan edellytyksenä on, ettei käteisen voittopalkkion maksamisesta ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta, ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkio maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi tarkoituksena on, että työntekijät ovat tietoisia siitä, että kyseisestä erästä ei makseta työeläkevakuutusmaksuja, eikä siitä katu työeläkettä. Tämä varmistettaisiin säätämällä, että asia on käsiteltävä yrityksessä yhteistoimintamenetelyssä tai muulla vastaavalla tavalla. Periaatteessa olisi suotavaa, että työnantaja informoisi työntekijöitä mainitulla tavalla käteisten voittopalkkioiden mahdollisesta maksamisesta ja eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuulumattomuudesta jo ennen kuin se tilikausi on alkanut, jolta voittopalkkio mahdollisesti tulee maksettavaksi. Ennen tilikauden alkamista tapahtuvaa käsittelyä ei kuitenkaan voida pitää välttämättömänä edellytyksenä sille, että voittopalkkiota ei luettaisi työansioksi.

Pykälän 5 momentissa säädetään ulkomaantyön eläkettä kartuttavasta työansiosta (vakuutuspalkka). Pykälään siirretään nykyisessä TEL:n 7 e §:n 2 momentissa oleva ulkomaantyön vakuutuspalkkaa koskeva

säännös. Säännös vastaa nykyistä käytäntöä.

Lain sanamuotoa ja perusteluita täydenneään vastaamaan vallitsevaa soveltamiskäytäntöä tietyissä ulkomaan työskentelyyn liittyvissä tilanteissa.

Vakuutuspalkka on tarkoitettu koskemaan Suomesta ulkomaille lähetettyjen työntekijöiden tekemää työtä. EU:n sosiaaliturvasetuksen (ETY N:o 1408/71) mukaan työntekijä, joka työskentelee asuinmaansa Suomen lisäksi muissakin EU-maissa, tulee vakuuttaa myös ulkomailla tehdyn työn osalta Suomessa. Jos ulkomailla ulkomaiselle työnantajalle tehty työ vakuutetaan Suomessa, sovelletaan 5 momentin sijasta 1-4 momentin säännöksiä. Vakuutuspalkkaa ei sovelleta näihin tilanteisiin sen vuoksi, että ulkomailla ulkomaisen työnantajan lukuun tehtyä työtä vastaavaa työtä ei välttämättä ole Suomessa. Vakuutuspalkkaa sovelletaan kuitenkin edelleen entiseen tapaan tilanteissa, joissa Suomessa toimiva yritys lähettää työntekijänsä ulkomaille ulkomaisen yrityksen palvelukseen.

Työnantajan sekä työntekijän tulisi yhdessä määrittellä vakuutuspalkka ennen ulkomaan komennusta. Jos työntekijän tehtävät ulkomailla muuttuvat tai komennuksessa tapahtuu muita oleellisia muutoksia, voivat työnantaja ja työntekijä yhdessä määrittellä vakuutuspalkan uudelleen komennuksen aikana. Muutoin yksittäisiä yksilöllisiä palkankorotuksia ei oteta huomioon. Vakuutuspalkassa tulee kuitenkin aina ottaa huomioon ulkomaantyötä vastaavan Suomessa tehdyn työn palkkausta nostavat yleiskorotukset.

Vakuutuspalkkaa ei erikseen tarvitse määrittellä lyhyille alle kuusi kuukautta kestäville komennuksille, jos komennuksen ajaksi ei ole sovittu erillistä palkkaa ja työntekijän palkka maksetaan edelleen Suomesta normaaliin tapaan lisätyn mahdollisilla verottomilla ulkomaanpäivärahoilla. Edellytyksenä on lisäksi, että henkilön työtehtävät ulkomailla vastaavat hänen Suomessa tekemäänsä työtä.

Eläkkeen perusteena oleviin työansioihin 1 momentin mukaan luettavat bonukset ja luontoisedut tulee myös alun perin ottaa huomioon vakuutuspalkassa, jos ulkomaantyötä vastaavaan työhön Suomessa liittyy

vastaavia etuuksia. Jos kuitenkin olosuhteet merkittävästi muuttuvat, vakuutuspalkkaa voidaan tarkistaa. Luontoisedut otetaan huomioon enintään verohallituksen Suomessa vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

7 a §. Pykälässä säädetään työntekijän eläkemaksun vähentämisestä. Esityksessä ehdotetaan lainkohdan sanamuotoa tarkennettavaksi siten, että 53 vuotta täyttäneiden työansioista vähennetään korotettua maksua vastaava määrä.

7 c §. Pykälässä on säännökset tulevan ajan eläkkeen määräytymisestä. Pykälän 1 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuleva aika alkaisi sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä tulee työkyvyttömäksi. Työkyvyttömyyden alkamisvuonna saatujen ansioiden ja palkattomien etuuksien perusteella ei karttuisi eläkettä, vaan tämän karttuman korvaisi tulevan ajan eläkekarttuma. Muutoksen johdosta päätökset työkyvyttömyyseläkkeistä voitaisiin antaa nopeammin, koska työkyvyttömyyseläkettä myönnettäessä ei tarvitsisi odottaa eläketapahtumavuoden ansioiden selvitystä. Erityisesti palkattomien etuuksien perusteena olevien ansioiden selvittely saattaisi viivästyttää huomattavasti päätöksentekoprosessia. Ehdotetulla muutoksella varmistettaisiin se, että eläke voisi jatkossakin alkaa välittömästi sairauspäivärahan päättymisen jälkeen.

Lisäksi pykälän 1 momentissa mainittu tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä oleva 12 000 euron työansio muutetaan vuoden 2004 indeksiin, jolloin se on 12 566,70 euroa.

Pykälän 2 momentin mukaan tulevan ajan eläke määrätään eläketapahtumaa edeltävän viiden kalenterivuoden (tarkastelu-aika) ansioiden perusteella. Momentista poistetaan säännös, jonka mukaan eläketapahtumavuosi luetaan tarkastelu-aikaan, jos eläketapahtuma on vuoden viimeisenä päivänä.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena ovat eläketapahtumaa edeltävän viiden kalenterivuoden tarkastelu-aikana saadut työansiot sekä palkattomilta ajoilta saatujen ansiosidonnais-

ten etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot. Pykälän 4 momentin mukaan myös tarkasteluajaksi kohdistuva työttömyysturvain (1290/2002) mukainen päiväraha ja työmarkkinatuki otetaan työansiona huomioon 1 000 euron suuruisena kuukautta kohden. Se ehdotetaan muutettavaksi vuoden 2004 indeksiin, jolloin se on 1 047,22 euroa kuukautta kohden. Esityksen mukaan 4 momenttiin lisätään tulevan ajan eläkkeen perusteena olevassa huomioon otettavina etuuksina tarkasteluajaksi kohdistuvat työhön kannustavat etuudet kuten julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain (1295/2002) mukaiset tuet ja työttömyysturvain mukainen koulutuspäiväraha. Nämä etuudet otettaisiin huomioon tulevan ajan ansiossa, vaikka niitä ei oteta huomioon ansaitussa eläkkeessä. Tulevan ajan ansiossa otettaisiin huomioon myös vähimmäispäivärahan suuruinen sairauspäiväraha, joka on maksettu työttömyysturvain mukaisen peruspäivärahaajan aikana sairastuneelle työntekijälle.

7 d §. Pykälässä on poikkeussäännös tulevan ajan eläkkeestä niissä tilanteissa, joissa työntekijällä ei ole tarkasteluajaksi yhtenäisenä vuotena sellaisia ansioita, jotka otetaan huomioon tulevan ajan tarkasteluajaksi määrättäessä. Pykälän 1 momentin johdantokappaleen mukaan tällaisessa tilanteessa otetaan huomioon työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot työkyvyttömyyden alkamista edeltävän kalenterikuukauden loppuun asti. Johdantokappale ehdotetaan muutettavaksi siten, että työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot otetaan huomioon sen kuukauden loppuun asti, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi. Vastaavasti ehdotetaan muutettavaksi myös pykälän 2 momentin säännöstä nuorten työkyvyttömyyden tulevan ajan eläkkeen määrittämisestä. Tarkasteluajaksi otetaan huomioon 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alun ja sen kuukauden, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, päättymisen välinen aika. Näissäkin tilanteissa tuleva aika otettaisiin huomioon eläketapahtumavuoden alusta 63 ikävuoden täyttämiskuukauden loppuun.

Pykälän 3 momentin mukaan TEL:n tulevan ajan ansio on nykyisin tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä sama suhteellinen osuus, kuin mikä on tarkasteluajaksi huomi-

oon otettujen TEL:n alaisten ansioiden osuus vastaavasta TEL:n, LEL:n, TaEL:n, YEL:n, MYEL:n ja MEL:n alaisten työansioiden yhteismäärästä. Koska myös julkisten alojen eläkelakeja ehdotetaan muutettaviksi siten, että tulevan ajan ansio määräytyy viiden vuoden tarkasteluajan ansioiden perusteella, lainkohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi. TEL:n tulevan ajan ansio olisi tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä sama suhteellinen osuus, kuin mikä on tarkasteluajaksi TEL:n mukaan vakuutettujen työansioiden osuus 8 §:ssä mainittujen lakien ja eläkesäännön mukaan vakuutettujen työansioiden yhteismäärästä. Tarkasteluajan ansiossa mukana olevat palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat ansiot jakautuvat eläkelakien kesken tarkasteluajaksi vakuutettujen työansioiden suhteessa.

7 e §. Pykälän 1 momentissa säädetään eläkkeellä oloajan lukemista eläkkeeseen oikeuttavaksi uutta eläkettä määrättäessä. Pykälän 1 momentin mukaan eläkkeeseen oikeuttavaksi lasketaan aika, jolta työntekijällä on oikeus saada aikaisempaa eläkettä. Kuten nykyisinkin, eläkkeeseen oikeuttaa myös aika, jolta eläkettä ei ole jäänyt maksettavaksi tapaturmavakuutuslain ja liikennevakuutuslain mukaisten korvausten yhteensovituksen vuoksi. Esityksen mukaan eläkkeeseen oikeuttavaksi ei kuitenkaan laskettaisi aikaa, jolta työkyvyttömyyseläkettä on liian suurten työansioiden vuoksi maksettu aiheuttomasti. Laskettaessa eläkettä aiemman työkyvyttömyyseläkkeen ajalta perusteena käytetään tulevan ajan ansiota. Jos työntekijä on tarkasteluajaksi saanut myös julkisten alojen eläkelakien mukaisia ansioita, eläkkeellä oloajalta TEL:n mukaista eläkettä laskettaessa perusteena käytetään sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansiosta, joka vastaa TEL:n mukaan vakuutettujen työansioiden määrää tarkasteluajan ansioiden yhteismäärästä.

Pykälän 2 momentissa säädetään eläkkeen myöntämisestä entisin perustein. Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke uuden työkyvyttömyyden perusteella, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke, jos aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut enintään kaksi vuotta.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan myös vanhuuseläke myönnetään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke, jos vanhuuseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut enintään kaksi vuotta. Tällaisessa tilanteessa eläkkeen uudelleen laskenta vanhuuseläkeiässä saattaisi aiheuttaa eläketurvaa heikentäviä eroja välittömästi vanhuuseläkkeeksi muuttuvan ja uudelleen laskettavan vanhuuseläkkeen välillä.

7 f §. Pykälässä säädetään siitä, miten työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio määrätään silloin, kun nykyisten säännösten mukaan tulevan ajan oikeus liittyy julkisten alojen eläkelakien mukaan vakuutettuun palvelussuhteeseen. Koska myös julkisten alojen eläkelakeja ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulevan ajan ansio määräytyy viiden vuoden tarkasteluajan ansioiden perusteella, säännös on tarpeeton ja se ehdotetaan kumottavaksi. Siitä, miten TEL:n mukainen tulevan ajan ansio määrätään siinä tapauksessa, että tulevan ajan ansiossa on myös muiden yksityisten alojen eläkelakien sekä julkisten alojen eläkelakien mukaan vakuutettuja työansioita, säädetään 7 d §:n 3 momentissa.

7 i §. Pykälässä säädetään perhe-eläkkeen määräytymisestä. Pykälän 1 momentin mukaan perhe-eläke määrätään sen edunjäntäjän TEL:n vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Esityksen mukaan momenttiin lisätään säännös siitä, että tällöin edunjäntäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon eläkkeen tarkistusta elinaikakertoimella. Koska 7 h §:n 1 momentin mukaan leskeneläke tarkistetaan elinaikakertoimella eläkesovitusta tehtäessä, tällä estetään leskeneläkkeen kaksinkertainen tarkistaminen elinaikakertoimella. Lapseneläkkeeseen elinaikakerroin ei siten vaikuttaisi lainkaan.

8 §. Pykälässä säädetään yhteensovituksesta. Pykälän 6 momenttiin tehdään tekninen korjaus ja poistetaan viittaus TEL:n muuttamisesta annetulla lailla (634/2004) kumottuun saman pykälän 5 momenttiin.

8 d §. Pykälässä säädetään leskeneläkkeen eläkesovitusperusteesta. Pykälässä mainitut rahamäärät ehdotetaan muutettavaksi vuoden 2004 indeksiin.

10 a §. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka antaa työnantajalle oikeuden saada eläkelaitokselta päätöksen siitä, onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike tämän lain mukaan vakuutettavaa työansiota, sekä siitä, miltä ajalta työansiot on vakuutettava tämän lain mukaan. Työntekijä voi nykyisinkin saada asiasta sitovan päätöksen, mutta työnantaja ei. Säännöksen antamaa oikeutta käyttämällä työnantaja voisi etukäteen varmistaa tulkinvaraisissa tilanteissa sen, tuleeko hänen perii työntekijälle maksettavasta erästä työntekijän eläkemaksu ja maksaa oma työeläkevakuutusmaksunsa. Siten välttyään tilanteelta, jossa työnantaja joutuisi jälkikäteen maksamaan takautuvasti vakuutusmaksut sellaisesta työansiosta, jota ei sitä maksettaessa ole pidetty TEL:n mukaisena eläkettä kartuttavana työansiona.

10 c §. Pykälän 2 momentissa säädetään asiantuntijalääkärin osallistumisesta asian käsittelyyn silloin, kun kyseessä on työkyvyttömyys- tai kuntoutusasian tai muun lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävän asian ratkaiseminen. Työeläkelainsäädäntöön ehdotetaan otettavaksi säännökset, jotka täsmentävät eläkelaitoksen asiantuntijalääkärin asemaa suhteessa terveyden huollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:ään. Oikeuskäytännössä on tulkittu yksityisen puolen työeläkeyhtiön olevan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (59/1994) 23 §:ssä tarkoitettu viranomainen. Mainitussa laissa tai sen perusteluissa ei kuitenkaan siinä tarkoitettuna viranomaisena pidetä yksityisen työeläkejärjestelmän eläkelaitoksia. Eläkkeenhakijalle annettavasta päätöksestä on vastuussa lain mukaan eläkelaitos eikä sen palveluksessa oleva lääkäri.

10 d §. Pykälässä säädetään eläkehakemuksen ratkaisevasta eläkelaitoksesta sekä viimeisen laitoksen periaatteesta. Pykälän 1 momenttiin lisätään säännös siitä, että palkattomien etuuksien perusteella karttuneen eläkkeen myöntää se yksityisten alojen eläkelaitos, jossa vähimmäisehdot täyttyvä eläketurva on järjestetty eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa. Jos kuitenkin 10 d §:n 3 momentin nojalla eläkehakemuksen ratkaisee viimeisenä eläkelaitoksena julkisten alojen eläkelaitos, se myöntää

myös palkattomien etuuskien perusteella karttuneen eläkkeen.

12 §. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädetään, miten eläkelaitosten keskinäinen vastuu määräytyy työkyvyttömyyseläkkeestä. Lainkohtaan lisätään säännös siitä, että laskettaessa eläkelaitoksen osuutta eläkkeestä eläkelaitoksessa vakuutetut työansiot kahden tarkasteluvuoden ajalta suhteutetaan tämän tarkastelujakson kaikkien eläkelakien mukaan vakuutettujen työansioiden sekä eläkettä kartuttavien palkattomilta ajoilta maksettujen sosiaalivakuutusetuuskien perusteena olevien ansioiden yhteismäärään. Eläkkeen siitä osuudesta, joka vastaa mainitun tarkastelujakson muiden kuin TEL:n, LEL:n, MEL:n tai TaEL:n mukaan vakuutettujen työansioiden osuutta kaikista tarkastelujakson ansioista, vastaavat TEL:n, LEL:n, MEL:n ja TaEL:n mukaiset eläkelaitokset yhteisesti. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 6 kohta, jonka mukaan palkattomilta ajoilta karttunut eläke on kaikkien työeläkelaitosten, myös yrittäjien sekä julkisten alojen eläkelaitosten yhteisellä vastuulla. Vastuu näistä kustannuksista jaetaan vuosittain eläkelaitosten kesken kunakin vuonna eläkelaitoksessa vakuutettujen palkkasummien suhteessa. Tarkemmat ohjeet annettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamissa perusteissa. Uudesta 6 kohdasta johtuvat muutokset tehdään myös momentin 2 ja 4 kohtaan. Lisäksi pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

12 a §. Pykälän 3 momenttia muutetaan siten, että vakuutusmaksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon myös palkattomilta ajoilta maksettujen ansiosidonnaisten etuuskien perusteella aiheutuva kustannus.

12 b §. Pykälän 1 momentista poistetaan tarpeettomana Eläketurvakeskuksen luottovakuutustoimintaa koskeva maininta.

12 c §. Pykälän 1 momentista poistetaan tarpeettomana Eläketurvakeskuksen luottovakuutustoimintaa koskeva maininta. Momentissa viitataan kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin, joka on kumottu sen tilalle tulleella KuEL:lla. Siten lainkohdassa oleva viittaus ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi KuEL:iin. Lisäksi pykälän 2 momenttia muutetaan siten, että Eläketurvakeskus jakaa työttömyysvakuutusrahastolta

saadun maksun eläkelaitosten kesken kunakin vuonna eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden suhteessa. Lain voimaantulosäännöksen 1 momentin mukaan säännöstä sovellettaisiin kuitenkin vasta vuodesta 2007 alkaen. Siihen asti maksu jaettaisiin soveltaen nykyisiä jakoperiaatteita, jotka perustuvat 1 momentissa mainittujen etuuspäivien lukumääriin ja etuuskien perusteena oleviin ansiotuloihin.

12 d §. Pykälän 1 momentissa säädetään kustannusten selvittämisestä niissä tilanteissa, joissa yksityisten alojen eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena maksanut eläkettä julkisten alojen eläkelaitoksen puolesta. Vastaavasti pykälän 2 momentissa säädetään kustannusten selvittämisestä silloin, kun julkisten alojen eläkelaitos on viimeisenä laitoksena maksanut eläkettä yksityisten alojen eläkelaitoksen puolesta. Säännösten selkiyttämiseksi momentit ehdotetaan yhdistettäväksi.

13 a §. Pykälässä säädetään Eläketurvakeskuksen luottovakuutustoiminnasta. Säännös ehdotetaan kumottavaksi, koska luottovakuutusta koskevat säännökset jäävät tarpeettomiksi.

13 b §. Pykälässä säädetään Eläketurvakeskuksen luottovakuutustoiminnasta. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että vuodesta 2005 lukien luottovakuutusliikkeen mahdollinen ylijäämän palautus tai lisämaksu otetaan huomioon Eläketurvakeskuksen vuosittain suorittaman työeläkelaitosten välisen vastuunjaon yhteydessä. Kustannukset jaettaisiin eläkelaitosten kesken TEL:n vähimmäisehtojen mukaista vakuutusta koskevan toimintansa laajuuden mukaisessa suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön antamien työntekijäin eläkelain 12 § 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaisesti. Vastaavasti meneteltäisiin, mikäli luottovakuutusliike tuottaa ylijäämää.

17 a §. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetään Eläketurvakeskuksen oikeudesta saada etuuskien myöntäjältä tietoja tulevan ajan määrittelyä varten 360 päivän jälkikarenssiaikaa jatkavista 6 a §:n 2 momentissa tarkoitetuista palkattomilta ajoilta maksettavista etuuksista sekä 7 f §:n 1 momentissa tarkoitetuista etuuksista, jotka oikeuttavat työeläkelisään. Koska vuoden 2005 alusta ansio-

sidonnaisten palkattomien etuuskien perusteella eläkettä karttuu etuuden perusteena olevan työ- tai ansiotulon perusteella, säännöstä muutetaan vastaavasti. Koska tietoja jälkikarenssiaikaa jatkavista ja työeläkelisään oikeuttavista etuuksista tarvitaan edelleenkin muun muassa voimaantulosäännöksen 8 momentin mukaiseen työttömyyseläkkeen laskentaan, asiasta otetaan säännös voimaantulosäännöksen 5 momenttiin.

17 b §. Pykälän 2 momentissa säädetään työkyyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta. Säännöstä täsmennetään siten, että työkyyvyttömyyseläkkeen saajan on ilmoitettava ryhtymisestäään ansiotyöhön. Lähtökohtaisesti työnantaja ilmoittaa ansioista eläkelaitokseen. Usein tämä tapahtuu vasta vuosi-ilmoitusten yhteydessä. Työkyyvyttömyyseläkkeensaajan ansioiden valvomiseksi ja jotta eläke voidaan tarvittaessa keskeyttää ajoissa, edellytetään, että myös eläkkeensaajan on itse ilmoitettava ansioistaan. Pykälästä poistetaan yksilöllisen varhaiseläkkeen saajan velvollisuus ilmoittaa ryhtymisestäään ansiotyöhön. TEL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännökseen lisätään uusi 29 momentti, jonka mukaan säännöstä sovelletaan myös työkyyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, sekä yksilölliseen varhaiseläkkeeseen.

19 b §. Pykälän 5 momentissa säädetään eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena. Nykyisen säännöksen mukaan, jos vanhuuseläke tai sellainen täysi työkyyvyttömyyseläke, johon ei sisälly tulevan ajan eläkettä, on pienempi kuin 0,84 euroa kuukaudessa, eläkelaitos voi maksaa eläkkeen kertamaksuna. Eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena myös mainittua rahamäärää pienemmän perhe-eläkkeen sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perusteella maksetun niin sanotun erotusetuuden, joka maksetaan tietyin edellytyksin Suomesta ulkomailla asuvalle lapselle. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamien perusteiden mukaan.

Vuoden 2005 alusta voimaan tulevan lain mukaan lähes kaikkiin työkyyvyttömyyseläkkeisiin sisältyy tulevan ajan eläkkeenosa. Säännöksestä poistetaan tulevan ajan edellytys. Kertasuorituksena voidaan maksaa sel-

lainen täysi työkyyvyttömyyseläke tai vanhuuseläke, joka ennen yhteensovittamista on pienempi kuin 0,84 euroa kuukaudessa vuoden 1966 indeksissä. Rahamäärä ehdotetaan muutettavaksi vuoden 2004 indeksiin, jolloin se on 12,72 euroa. Lisäksi momenttiin lisätään säännös siitä, että jos eläkelaitos maksaa täyden työkyyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, samalla se maksaa kertasuorituksena myös työkyyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Sosiaali- ja terveystieteiden vahvistaa uudet kertasuorituksen perusteena olevat perusteet, jotka on laskettu nykyisiä kuolevuusoletuksia vastaaviksi.

19 c §. Pykälässä säädetään takautuvan eläkkeen maksamisesta muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen. Pykälän 2 momentin mukaan takautuva eläke maksetaan työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen, työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen koulutustuen tai työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain mukaisen koulutuspäivärahan korvaamiseksi. Tammi-kuun alusta 2003 voimaan tulleella työttömyysturvalailla (1290/2002) on kumottu työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annettu laki (1402/1997) sekä työmarkkinatuesta annettu laki (1542/1993). Uudessa työttömyysturvalaissa säädetään paitsi työttömyyspäivärahasta, myös työmarkkinatuesta sekä koulutuspäivärahasta. Samoin vuoden 2003 alusta voimaan tulleella lailla julkisesta työvoimapalvelusta (1295/2002) on puolestaan kumottu työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki (763/1990). Pykälän 2 momenttiin tehdään mainituista muutoksista aiheutuvat muutokset.

Pykälän 3 momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen regressiooikeudesta tilanteissa, joissa valituksen johdosta eläke myönnetään takautuvasti. Nykyisin Kansaneläkelaitoksen regressiooikeus koskee ainoastaan aikaa, jolta takautuvaa työeläkettä myönnetään valituksen johdosta. Kansaneläkelaitoksen regressiooikeutta takautuvasti myönnettävään työeläkkeeseen ehdotetaan laajennettavaksi tilanteisiin, joissa eläkelaitos myöntää muutoksenhakuelimen päätöksen jälkeen jatko-päätöksellä työeläkettä muutoksenhakueli-

men päättämää määräaika pitemmälle ajalle ja Kansaneläkelaitos on maksanut eläkkeensaajalle kansaneläkettä tältä samalta ajalta.

Muutoksenhakuasteen päädyttyä määräaikaiseen ratkaisuun eläkkeensaaja toimittaa usein terveydentilastaan uutta lääketieteellistä selvitystä ennen kuin eläkelaitos ehtii panna muutoksenhakuelimen päätöksen täytäntöön. Tällöin myös eläkkeen jatkopäätös saattaa koskea osittain takautuvaa aikaa, jolloin eläkkeensaaja saa eläkelaitoksen myöntämän työeläkkeen takautuvalla jatkoajalla samanaikaisesti sekä työeläkettä että liian suurta kansaneläkettä. Työeläkkeen kanssa yhteensovittamaton kansaneläke peritään takaisin eläkkeensaajalta. Menettely on kuitenkin hallinnollisesti raskas, eikä takaisinperintä ja siitä mahdollisesti aiheutuva ulosotto ole eläkkeensaajankaan kannalta mielekäs, kun se osa työeläkkeen aiheuttamasta kansaneläkkeen liikamaksusta, joka perustuu muutoksenhakuelimen ratkaisuun, peritään lain mukaan suoraan takautuvasta työeläkkeestä. Siksi TEL:n 19 c §:n 3 momentissa säädettyä kansaneläkelaitoksen regressioikeutta laajennetaan siten, että takautuva työeläke voidaan maksaa Kansaneläkelaitokselle myös silloin, kun valituksen johdosta myönnetyn määräaikaisen työeläkkeen jälkeen eläkelaitos myöntää eläkkeelle jatkoa takautuvasti samalle ajalle, jolta Kansaneläkelaitos on maksanut kansaneläkettä. Takautuvan työeläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle olisi mahdollista myös silloin, kun eläkelaitos määräaikaisen oikaisupäätöksen antamisen jälkeen myöntää eläkkeelle takautuvasti jatkoa uudella päätöksellä.

Pykälään lisätään uusi 7 momentti, jolloin nykyinen 7 momentti muuttuu 8 momentiksi. Uudessa 7 momentissa säädetään samalle ajalle myönnetyn vanhuuseläkkeen SVL:n mukaisen päivärahan yhteensovittamisesta. Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut SVL:n mukaista päivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan määrää.

Pykälän 8 momenttiin tehdään uudesta 7 momentista johtuva muutos. Eläke maksetaan 1—7 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, työttömyyskassalle, Kan-

saneläkelaitokselle, 4 momentissa tarkoitettulle toimielimelle, kunnalle tai sairausvakuutusrahastolle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

19 d §. Pykälän 4 momentissa oleva rahamäärä muutetaan vuoden 2004 indeksiin. Lisäksi säännöstä täsmennetään, sillä nykyisen TEL-indeksin sijaan sitä tarkistetaan vuosittain 7 b §:ssä säädetyllä palkkakertoimella.

19 e §. Pykälää on muutettu TEL:n muuttamisesta annetulla lailla (1332/2003), joka on voimassa 31 päivään joulukuuta 2004. Lisäksi TEL:n muuttamisesta annetulla lailla (634/2003) on kumottu 1 momentin 1 kohta. Tässä esityksessä säännös saatetaan voimaan toistaiseksi sekä tehdään 1 momentin 1 kohdan kumoamisesta johtuvat korjaukset.

Voimaantulosäännös

TEL:n lakimuutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Lain 12 c §:n 2 momenttia sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 2007.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan, mitä 5 b § 5—8 momentissa säädetään oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta, keskeyttämisestä tai tarkistamisesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa.

Voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan tämän lain 7 §:ssä ehdotettua uutta eläkkeen perusteena olevan työansion käsitettä sovelletaan myös niihin eläkkeisiin, jotka tämän lain voimaantulosäännöksen 2, 5, 8 tai 9 momenttien mukaan lasketaan ennen vuotta 2005 voimassa olevien säännösten mukaan. Siten myös työsuhteen päättyessä maksettava vuosiloman korvaus otetaan huomioon laskettaessa eläkepalkka nykyisten säännösten mukaan.

Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan 10 d §:n 2—5 momentissa olevia viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos eläkettä määrättäessä yksityisten alojen eläkelaitos soveltaa nykyisiä säännöksiä ja julkisten alojen eläkelaitos vuoden 2005 alusta voimaan tulevia säännöksiä tai päinvastoin. Koska tällöin eläkettä laskettaessa käytettäisiin eri laskentasääntöjä, muun

muassa ansioiden tarkistamisessa toisessa järjestelmässä nykyistä niin sanottua puoliväli-indeksiä ja toisessa järjestelmässä uutta palkkakerrointa, aiheuttaisi viimeisen eläkelaitoksen järjestelmän soveltaminen tietojärjestelmiin suuria muutoksia, joiden toteuttaminen voimaantulovaiheeseen liittyvien, verrattain harvalukuisten tapausten vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista. Viimeisen eläkelaitoksen järjestelmän toimeenpanon kannalta ovat ongelmallisia myös tilanteet, joissa yksityisten alojen eläkelaitos olisi viimeinen eläkelaitos ja se myöntää vanhuuseläkkeen vähentämättömänä sellaiselle työkyvyttömyyseläkkeellä hakeneelle työntekijälle, joka täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain mukaisen ensisijaisuusajan täyttymistä. Näissä tilanteissa yksityisalojen eläkelaitos ei tutki työntekijän työkyvyttömyyttä vaan myöntää eläkkeen suoraan vanhuuseläkkeenä. Sen sijaan julkisten alojen eläkelaitos tutkii, onko työntekijä työkyvyttön ja myönteisessä tapauksessa laskee eläkkeen työkyvyttömyyseläkkeenä, jolloin siihen sisältyy tulevan ajan eläkkeenos. Eläke kuitenkin myönnetään vanhuuseläkkeenä. Koska yksityisten alojen eläkelaitos ei tutki työntekijän työkyvyttömyyttä, ei viimeistä eläkelaitosta koskevien säännösten soveltaminen ole mahdollista. Eläkelaitokset voivat kuitenkin halutessaan sopia viimeisen eläkelaitoksen järjestelmän soveltamisesta näissäkin tilanteissa.

TEL:n muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan nykyisiä säännöksiä. Siten vuonna 2005 sovelletaan nykyistä kustannustenjakosääntöä. Voimaantulosäännökseen lisätään 5 momentti, jonka mukaan työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuman ollessa vuonna 2006, lain 12 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovelletaan siten, että tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemesta tarkasteluaikana on vuosi 2005.

Voimaantulosäännöksen 6 momentissa säädetään luottovakuutustoimintaa koskevan muutoksen voimaantulosta. Esityksen mukaan Eläketurvakeskuksen loppuselvityksen jälkeen mahdollisesti saamat varat tai syntyvät tappiot selvitetään eläkkeiden vastuunjaon yhteydessä. Mikäli Eläketurvakeskus kui-

tenkin vuoden 2005 jälkeen myy hankkimansa luottovakuutusyhtiön osakkeet, jotka on rahoitettu vakuutusmaksun luottovakuutusosalla, tästä saatava tuotto hyvitetään eläkelaitoksille ja edelleen vakuutuksenottajina oleville työnantajille ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan lainsäädännön periaatteiden mukaisesti. Palautus voidaan suorittaa siten, kuin se on teknisesti parhaiten toteutettavissa.

Voimaantulosäännöksen 7 momentissa säädetään Eläketurvakeskuksen oikeudesta saada etuuden myöntäjiltä tiedot tulevan ajan oikeuden jälkikarensiaikaa jatkavista sekä työeläkelisään oikeuttavista etuuksista. Näitä tietoja tarvitaan edelleenkin muun muassa TEL:n muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 momentin mukaiseen työttömyyseläkkeen laskentaan.

Voimaantulosäännöksen 8 momentin mukaan 17 b §:n 2 momentin työkyvyttömyyseläkkeen saajan velvollisuus ilmoittaa ryhtymisestään ansiotyöhön koskee myös työkyvyttömyyseläketä, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa sekä yksilöllistä varhaiseläketä.

Voimaantulosäännöksen 9 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös eläkepalkan harkinnanvaraisesta tarkistamisesta. TEL:n muuttamisesta annetulla lailla (634/2003) kumottiin TEL:n 7 d §, joka koskee eläkepalkan harkinnanvaraista tarkistamista. Ehdotetun 8 momentin mukaan lain voimaantulon jälkeen sattuneen eläketapahtuman yhteydessä voidaan kuitenkin harkinnanvaraisesti tarkistaa ennen vuotta 2005 päättyneen työsuhteen eläkepalkka tämän lain voimaantullessa voimassa olevan TEL:n 7 d §:ssä säädetyin edellytyksin. Eläketapahtuman yhteydessä voidaan harkinnanvaraisesti tarkistaa myös vuoden 2004 lopussa muodostetun teknisen vapaakirjan eläkepalkka. Eläkepalkan harkinnanvarainen tarkistaminen edellyttää, että työsuhteen ansiotasoo on alentunut ennen poikkeuksellisen syyn ilmaantumista vakiintuneesta ansiotasosta siten, että kokonaiseläketurva on 20 prosenttia pienempi kuin kokonaiseläketurva olisi ilman poikkeuksellisen syyn vaikutusta. TEL:n muuttamisesta annetun lain (1482/1995) voimaantulosäännöksen mukaan, jos työsuhte on päätty-

nyt ennen vuotta 1996, eläkepalkan harkinanvaraisen tarkistamisen edellytyksenä on, että poikkeuksellisen syyn vaikutus kokonaiseläketurvaan on 7,5 prosenttia.

Voimaantulosäännöksen 10 momentissa säädetään eräiden laissa olevien raha- ja rajamäärien perusvuositasosta. Laissa olevat raha- ja rajamäärät yhdenmukaistetaan siten, että perusvuotena käytetään vuotta 2004 ja palkkakertoimen arvoa 1 000.

1.3. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 1 momentin mukaan laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Momenttiin lisätään säännös siitä, että 11 §:n 8 momenttia sovelletaan kuitenkin 31 päivästä joulukuuta 2004. TEL:n 11 §:n 8 momentin mukaan vähimmäisetujen saamisen ehtoja koskeva parannus lakkaa 31 päivänä joulukuuta 2004 ja mainitusta etuudesta muodostetaan 65 vuoden ikää vastaava maksuvapaa vakuutus.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Näin ollen jos työntekijä täyttää 63 vuotta vuonna 2005, on hänellä oikeus saada vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos taas työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2005, tuleva aika lasketaan ennen lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan 65 vuoden ikään saakka. Voimaantulosäännöksen 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että jos työkyvyttömyyseläkettä hakenut työntekijä on työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumahetkellä täyttänyt 63 vuotta, hänellä on työkyvyttömyyseläkkeen sijaan oikeus tuohon ajankohtaan mennessä ansaitsemaansa vanhuuseläkkeeseen vähentämättömänä. Siten myös perhe-eläke määrätään edunjättäjän vähentämättömän vanhuuseläkkeen perusteella, jos edunjättäjä oli kuollessaan vuonna 2005 täyt-

tänyt 63 vuotta. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että jos työntekijä on 62-vuotias täyttäessään työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vähentämätön vanhuuseläke. Säännös ei kuitenkaan koske niitä vuoden 1996 ja 2000 lainmuutoksissa suojattuja työntekijöitä, joihin sovelletaan voimaantulosäännöksen 8 momenttia.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädetään vakuuttamisvelvollisuuden ikärajojen muutoksen voimaantulosta. Hallituksen esityksen (HE 242/2002 vp) perusteluissa todetaan, että jos työntekijä on jo täyttänyt vanhuuseläkeiän ennen lain voimaantuloa ja jatkaa työtään edelleen samassa työsuhteessa lain voimaantulon jälkeenkin, tähän työsuhteeseen sovelletaan ennen lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Uutta eläketurvaa alkaisi karttua lain voimaantulopäivästä myös niille 65 vuotta täyttäneille työntekijöille, jotka aloittavat uuden työsuhteen 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen. Tämä ei kuitenkaan käy selvästi ilmi voimaantulosäännöksestä. Tästä syystä 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että jos työntekijä on täyttänyt TEL:n 11 §:n mukaisen rekisteröidyn lisäeläkejärjestelyn alemman eläkeiän ennen lain voimaantuloa, lisäturvan järjestäneen työnantajan vakuuttamisvelvollisuus päättyy työntekijän täytettyä 65 vuotta. Koska näissä tilanteissa vanhuuseläkkeen eläketapahtuma eli rekisteröidyn lisäeläkejärjestelyn alemman eläkeiän täyttäminen on ennen vuotta 2005, työsuhteeseen sovelletaan ennen lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Lisäksi momenttiin lisätään palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien voimaantuloa koskeva säännös. Sen mukaan 6 a §:ssä mainittujen palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella karttuu eläkettä lain voimaantulosta lukien.

Voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaan lain voimaantullessa jatkuvana olevasta työsuhteesta karttunut eläke lasketaan myös nykysäännösten mukaan edellyttäen, että työsuhte jatkuu yhdenjaksoisena eläketapahtumaan saakka ja eläketapahtuma on viimeistään vuonna 2011. Säännökseen tehdään tek-

ninen korjaus ja poistetaan viittaus TEL:n 7 a ja 7 b §:iin.

Voimaantulosäännöksen 8 momentissa on työttömyyseläkkeitä koskeva siirtymäsäännös. Säännöksen mukaan vuoden 1996 ja 2000 lainmuutosten suojasäännösten piiriin kuuluvien työntekijöiden työttömyyseläkkeet lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Lainkohtaan lisätään viittaus 12 §:n 2 momenttiin. Siten myös vastuunjaon osalta noudatetaan vuonna 2004 voimassa olevia säännöksiä.

Voimaantulosäännöksen 9 momentin mukaan ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläke ja sen jälkeen myönnettävä eläke määräytyvät ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Säännöksen tarkoituksena on ollut, että tämä työntekijäryhmä säilyttää oikeuden osa-aikaeläkkeeseen nykyisten säännösten mukaan eli 56 vuoden iässä ja että ansion alemasta eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodessa. Karttuma osa-aikatyöstä on 1,5 prosenttia vuodessa 60 vuoden ikään saakka ja 2,5 prosenttia vuodessa 60 vuoden iän täyttämisenstä 65 vuoden ikään saakka. Osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen eläkeikä olisi 65 vuotta. Varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja on 60 vuotta ja varhennusvähennys 0,4 prosenttia kultakin 65 vuoden ikää edeltävältä varhennuskuukaudelta. Osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävä eläke myös yhteensovitetaan muiden työeläkkeiden kanssa.

Voimaantulosäännöksen 9 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Esityksen mukaan ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläke ja sen jälkeen myönnettävä vanhuuseläke määräytyisi nykyisten sääntöjen mukaan muutoin, mutta työntekijällä olisi kuitenkin oikeus saada hakemuksestaan 63 vuoden iän täytettyään vanhuuseläke vähentämättömänä jäädessään pois työstä. Vanhuuseläketä ei myöskään yhteensovitettaisi muiden työeläkkeiden kanssa. Jos työntekijä jatkaa osa-aikatyössä 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen, osa-aikaeläke muuttuisi saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi ja osa-aikatyöstä karttuisi uutta eläkettä 1,5 prosentin vuotuisen karttuman mukaan 65 vuoden iän ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä ai-

kana. Muutokset helpottavat lain teknistä täytäntöönpanoa. Samasta syystä tällaisilla henkilöillä työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeeseen sovellettaisiin uusia säännöksiä siten, että tuleva aika lasketaan 63 vuoden ikään saakka ja karttumisprosentti olisi 1,3. Tulevan ajan ansio lasketaan viiden vuoden tarkasteluajan ansioiden perusteella. Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehty työ rekisteröidään vuosiansioitten mukaan, vaikka vanhuuseläkkeen laskennassa käytetäänkin nykyisäännösten mukaisia karttumaprosentteja.

Voimaantulosäännöksen 9 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännös siitä, että jos osa-aikaeläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2005, osa-aikaeläkkeen vakiintunut ansio määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Myös ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän vakiintunut ansio määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, jos eläketapahtuma on vuonna 2005 ja uusien säännösten mukaan, jos eläketapahtuma on vuonna 2006 tai sen jälkeen.

Voimaantulosäännöksen 10 momentin mukaan vakuuttamisvelvollisuus ja uuden eläkkeen karttuminen eläkeaikana tehdystä työstä koskee myös niitä työkyvyttömyyseläkkeitä, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen vuotta 2005. Voimaantulosäännöstä täsmennetään siten, että se koskee työkyvyttömyyseläkkeitä, jotka on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Koska tässä esityksessä 5 §:n 1 momenttiin ehdotetun muutoksen mukaan myös osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä aina 1,5 prosentin mukaan, voimaantulosäännöksen ehdotetaan tehtäväksi tätä vastaava muutos. Vakuuttamisvelvollisuus ja uuden eläkkeen karttuminen 1,5 prosentin mukaan koskisi myös sellaista työttömyyseläkettä, joka on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Lisäksi momenttiin lisätään säännös siitä, että näin karttunut uusi eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä tai jos työntekijä kuuluu TEL:n 11 §:n mukaisen lisäeläkejärjestelyn piiriin, lisäeläkejärjestelyn alemmassa eläkeiässä siten kuin 4 §:n 6 momentissa säädetään.

Voimaantulosäännöksen 13 momentissa säädetään tulevan ajan säännöksen soveltamisesta siirtymäkauden eli vuosien 2006-2009 aikana. Momenttiin lisätään säännös siitä, miten kuntoutuksen 25 133,40 euron työansioedellytystä sovelletaan tänä aikana. Työeläkekuntoutuksen edellytyksenä on, että työntekijällä on työansioita vähintään 25 133,40 euroa tulevan ajan viiden vuoden tarkastelujakson aikana. Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan siirtymäkauden 2006-2009 aikana huomioon myös vuoden 2004 työansiot. Vuoden 2004 työansiona otetaan huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Esityksen mukaan kuntoutusedellytystä arvioitaessa otettaisiin vuotta 2005 edeltävältä ajalta kuitenkin huomioon työntekijän todelliset työansiot myös kuntoutustapahtumapäivää edeltävältä viideltä kalenterivuodelta. Lisäksi momentista poistetaan viittaus tässä esityksessä kumottavaksi ehdotettuun TEL:n 7 f §:ään.

Voimaantulosäännöksen 14 momentissa säädetään nuorten työkyvyttömiä kertakorotuksesta. Nuorten työkyvyttömiä kertakorotus lisätään vuoden 2010 alussa myös sellaisiin työkyvyttömyyseläkkeisiin, joiden eläketapahtuma on ennen vuotta 2005. Lainkohtaan tarkistetaan, että kun korotus lisätään perhe-eläkkeeseen, joka on määrätty ennen vuotta 2005 voimassa olevien säännösten mukaan, korotus lisätään nykyisten säännösten mukaan yhteensovitettuun perhe-eläkkeeseen.

Voimaantulosäännöksen 15 momentissa eläkesovituksessa käytettävät rahamäärät ehdotetaan muutettavaksi perusvuoden 2004 tasoon.

Voimaantulosäännöksen 16 ja 23 momenttiin tehdään tekninen korjaus. Viittaus TEL:n 9 §:n 2 momenttiin korjataan viittaukseksi TEL:n 9 §:ään.

Voimaantulosäännöksen 17 momentin mukaan nykyistä TEL-indeksiä, jossa palkkatasoon muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5, sovelletaan edelleen laskettaessa eläkkeitä voimaantulosäännöksen 5, 8 ja 9 momentin nojalla nykyisten säännösten mukaan. Voimaantulo-

säännöstä täsmennetään siten, että TEL-indeksiä vahvistettaessa sovelletaan ennen vuotta 2005 voimassa olevaa työntekijän eläkeasetuksen 9 §:ää. Lisäksi momentista poistetaan viittaus voimaantulosäännöksen 9 momenttiin, joka koskee ennen vuotta 1947 syntyneiden työntekijöiden osa-aikaeläkkeitä. Myös tällä ryhmällä osa-aikaeläkettä tarkistetaan TEL-eläkeindeksillä ja osa-aikatyöstä saatuja ansioita eläketapahtumahetken tasoon palkkakertoimella.

Voimaantulosäännöksen 20 momentin mukaan lain voimaantullessa tiettyjen lisäeläkejärjestelyjen piiriin kuuluvilla, lain voimaan tullessa eläkkeellä jo olevilla työntekijöillä on oikeus saada eläke 62 vuotta alemmassa iässä. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että oikeus saada vanhuuseläke 62 vuotta alemmassa iässä koskee myös TEL:n 11 §:n mukaisen rekisteröidyn lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluneita henkilöitä, jotka työsuhteen päättymisen tai rekisteröidyn lisäeläkejärjestelyn lakkaamisen jälkeen ovat itse jatkaneet vakuutusta. Tällaisia vakuutuksia on nykyisin erittäin vähän, vuoden 2004 alussa vain noin sata kappaletta.

1.4. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijän eläkelain muuttamisesta

4 §. Pykälän 2 momentissa säädetty rahamäärä ehdotetaan muutettavaksi vuoden 2004 indeksitasoon yhdenmukaisesti TEL:iin ehdotettujen rahamäärien indeksimuutosten kanssa. Pykälän 4 momenttia täsmennetään siten, että siinä säädettyä laskentasääntöä sovelletaan myös työttömyyseläkkeen, edellytyksenä olevaa viiden vuoden työssäoloedellytystä ratkaistaessa. Muutokset ovat kaikilta osin teknisiä ja ne eivät muuta nykyistä soveltamiskäytäntöä.

5 §. Pykälän 2 momentissa todetaan nykyisin, että työsuhteen päättyessä maksettu vuosiloman korvaus otetaan TEL:n säännöksistä poiketen huomioon LEL:n mukaista eläkettä määrättäessä. Säännös ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Myös TEL:ssa otettaisiin työsuhteen päättyessä maksettu vuosiloman korvaus huomioon eläkkeen perusteena.

Pykälän 3 momentissa säädetään nykyisin, että LEL:n mukaista vanhuuseläkettä laskettaessa ei oteta huomioon todellisia työansioita eläkkeelle jäämiseen asti, vaan viimeisen kuuden kuukauden ansioina käytetään aikaisempien työansioiden perusteella laskettua laskennallista palkkaa. LEL:n mukaisen vanhuuseläkkeen laskenta eroaa siten siltä osin tarpeettomasti TEL-eläkkeen ja myös TaEL-eläkkeen laskemisesta. Säännös ehdotetaan kumottavaksi, jotta eri työeläkelakien mukaisten eläkkeiden laskenta olisi mahdollisimman yhdenmukaista. Eläkkeen määrään muutoksella ei käytännössä ole vaikutusta eikä muutoksen voida arvioida myöskään viivästyttävän eläkeasian käsittelyä, koska työansiotiedot on nykyisillä tiedonvälitysmenetelmillä mahdollista kohtuullisessa ajassa selvittää eläkkeelle jäämiseen asti.

Pykälän 4 momentissa oleva säännös TEL:n 6 a §:ssä tarkoitettujen palkattomien aikojen huomioon ottamisen etusijajärjestyksestä ehdotetaan korvattavaksi säännöksellä, jonka mukaan työntekijä voi saada palkattomien jaksojen perusteella tulevan eläkekarttuman vain kertaalleen, vaikka hänellä olisi oikeus eläkkeeseen useamman työeläkelain mukaan. Tarkoitus on, että palkattomilta ajoilta alkaisi karttua eläkettä myös julkisen puolen työeläkelakien mukaan. Palkattomilta ajoilta tulevan eläkekarttuman myöntäisi ja maksaisi TEL:n 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelaitos, joka voi olla myös julkisen puolen eläkelaitos. Vastuu palkattomien aikojen eläketurvan kustantamisesta olisi kuitenkin kaikkien eläkelaitosten yhteistä. Vastuun jakautumisesta eläkelaitosten kesken säädettäisiin 9 §:n 1 momenttiin lisättävässä 5 kohdassa ja TEL:n 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa.

6 §. Pykälästä poistetaan tarpeettomana lisäys, jonka mukaan LEL:n mukaisen vakuutusmaksun perusteena on TEL:n mukaisen työansion lisäksi työsuhteen päättyessä maksettu vuosiloman korvaus, koska TEL:iin ehdotetun muutoksen vuoksi mainittu korvaus sisältyisi jo TEL:n mukaiseen työansioon. Lisäksi säännöksessä oleva asetuksenantovaltuutus muutetaan nykyistä perustuslakia vastaavaksi.

9 §. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa muutetaan vastaavasti ja samoin perustein kuin

TEL:n 12 §:n 1 momentin 2 kohtaa. Lisäksi mainittuun momenttiin lisätään uusi 5 kohta, jossa säädetään eläkelaitoksen vastuusta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä.

9 a §. Pykälästä poistetaan viittaus kumottavaksi ehdotettuun TEL:n 13 a §:ään.

10 a §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi kokonaan. Pykälässä säädetään nykyisin, että LEL:n mukainen vakuutusmaksu voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden palkoista, jotka kyseisen kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia. Käytännössä tällaista alennettua vakuutusmaksuprosenttia ei kuitenkaan ole vahvistettu. Alennuksen myöntämiselle ei ole enää perusteita senkään vuoksi, että myös alle 23-vuotiaille työntekijöille maksetut palkat kartuttavat eläkettä.

13 a §. Pykälässä viitataan niihin TEL:n säännöksiin, joita soveltuvin osin sovelletaan myös LEL:n piiriin kuuluviin. Pykälä on viimeksi muutettu väliaikaisesti vuoden 2004 loppuun saakka voimassaolevalla lailla 1333/2003. Nämä lähinnä tietojen antamiseen, saamiseen ja salassapitoon sekä eläkelaitoksen päätöksen postittamiseen liittyvät viittaussäännökset on tarkoitettu säätää olemaan voimassa toistaiseksi myös vuoden 2005 alusta lukien. Lisäksi säännöksestä poistetaan viittaus kumottavaksi ehdotettuun TEL:n 7 f §:ään.

Voimaantulosäännös.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan myös LEL:ssä käytettäisiin laissa olevien raha- ja rajamäärien perusvuotena vuotta 2004, jolloin TEL:n 7 b §:n mukaisen palkkakertoimen arvo on 1. Näin ollen 4 §:n 2 momentissa oleva rahamäärä vastaa tätä palkkakertoimen arvoa.

Voimaantulosäännökseen lisätään 3 momentti, jonka mukaan työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuman ollessa vuonna 2006, lain 9 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovelletaan siten, että tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemesta tarkasteluajana on vuosi 2005. Säännös vastaa TEL:n voimaantulosäännöksen 4 momenttia.

Voimaantulosäännökseen 4 momentissa säädetään LEL:n mukaisen eläkkeen laske-

misesta vapaakirjana vuodenvaihteeseen 2004—2005 mennessä karttuneen eläkeoikeuden osalta. Lain voimaantuloajankohtaan mennessä LEL:n piiriin kuuluneesta ansiotyöstä karttunut eläke laskettaisiin erikseen nykyisten laskentasääntöjen mukaan ja uusia laskentasääntöjä sovellettaisiin vain lain voimaantuloajankohdan jälkeen maksettuihin työansioihin. Muutos on tekninen eikä se vaikuta työntekijän eläketurvan tasoon. Karttunut eläkeoikeus tarkistettaisiin eläkkeen myöntämisaikojen tasoon TEL:n 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

1.5. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi vastaavasti kuin TEL:n muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momenttia. Lain voimaantullessa 65, mutta ei 68 vuotta täyttäneet työntekijät kuuluisivat kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 2005 lukien LEL:n piiriin, vaikka työsuhte olisi alkanut ennen lain voimaantuloa.

Voimaantulosäännöksen 4 momenttia muutetaan samalla tavalla kuin TEL:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 8 momenttia työttömyyseläkkeitä koskevan siirtymäsäännöksen osalta.

1.6. Laki taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

3 §. Pykälän 2 momentissa säädetty rahamäärä ehdotetaan muutettavaksi vuoden 2004 indeksitasoon yhdenmukaisesti TEL:iin ehdotettujen rahamäärien indeksimuutosten kanssa.

4 §. Pykälän 2 momenttia muutetaan vastaavasti ja samoin perusteiden kuin LEL:n 5 §:n 4 momenttia siten, että TEL:n 6 a §:ssä tarkoitettujen palkattomien aikojen huomioon ottamisen ehdotetaan korvattavaksi säännöksellä, jonka mukaan työntekijä voi saada palkattomien jaksojen perusteella tulevan eläkekarttuman vain kertaalleen, vaikka hänellä olisi oikeus eläkkeeseen useamman työeläke-

lain mukaan. Tarkoitus on, että palkattomilta ajoilta alkaisi kertyä eläkettä myös julkisen puolen työntekijälakien mukaan. Palkattomilta ajoilta tulevan eläkekarttuman myöntäisi ja maksaisi TEL:n 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelaitos, joka voi olla myös julkisen puolen eläkelaitos. Vastuu palkattomien aikojen eläketurvan kustantamisesta olisi kuitenkin kaikkien eläkelaitosten yhteistä.

7 §. Pykälän 1 momentin viimeisessä virkkeessä säädetään nykyisin, että TAEL:n mukainen vakuutusmaksu voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden palkoista, jotka kyseisen kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia. Käytännössä tällaista alennettua vakuutusmaksuprosenttia ei kuitenkaan ole vahvistettu. Alennuksen myöntämiselle ei ole enää perusteita senkään vuoksi, että myös alle 23-vuotiaille työntekijöille maksetut palkat kartuttavat eläkettä. Sen vuoksi momentista ehdotetaan poistettavaksi kyseinen virke.

Voimaantulosäännös.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan myös TaEL:ssa käytettäisiin laissa olevien raha- ja rajamäärien perusvuotena vuotta 2004, jolloin TEL:n 7 b §:n mukaisen palkkakertoimen arvo on 1. Lain 4 §:n 2 momentissa oleva rahamäärä vastaa tätä palkkakertoimen arvoa.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädetään TaEL:n mukaisen eläkkeen laske- misesta vapaakirjana vuodenvaihteeseen 2004—2005 mennessä karttuneen eläkeoikeuden osalta. Lain voimaantuloajankohtaan mennessä TaEL:n piiriin kuuluneesta ansiotyöstä karttunut eläke laskettaisiin erikseen nykyisten laskentasääntöjen mukaan ja uusia laskentasääntöjä sovellettaisiin vain lain voimaantuloajankohdan jälkeen maksettuihin työansioihin. Muutos on tekninen ja eikä vaikuta työntekijän eläketurvan tasoon. Muutos vastaa LEL:n muuttamisesta annetun lain sekä YEL:n ja MYEL:n muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksiin ehdotettuja muutoksia. Karttunut eläkeoikeus tarkistettaisiin eläkkeen myöntämisaikojen tasoon TEL:n 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

1.7. Laki taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momenttia ehdotetaan eläketapahtuman ja eläkkeen saamisen ehtojen osalta tarkistettavaksi vastaamaan TEL:n muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 2 momenttia.

Voimaantulosäännöksen 3 momenttiin tehdään vastaava tarkennus kuin LEL:n muuttamisesta annetun lain (635/2003) voimaantulosäännöksen 3 momenttiin koskien lain voimaantullessa 65 vuotta täyttäneen työntekijän kuulumista lain piiriin.

1.8. Laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta

1 §. Pykälän 3 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain piiriin kuulumisen vähimmäistyötulon määrittelyssä luovuttaisiin viittauksesta TEL:iin. Rajamäärä olisi kuitenkin edelleen sama kuin nykyisin. Muutos on tekninen ja se liittyy myös TEL:iin ehdotettaviin rahamäärien muutoksiin. Rahamäärä olisi YEL:n voimaantulo vuoden 1970 indeksitasossa kuten muutkin YEL:ssa säädettyt rahamäärät.

4 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Pykälässä säädetään nykyisin, että YEL:n mukainen eläke määrätään erikseen kultakin jaksolta, jonka yrittäjän toiminta on jatkunut vähintään neljä kuukautta. Säännös käy tarpeettomaksi, koska eläkkeen laskennassa ehdotetaan siirryttäväksi vuositekniikkaan, jolloin eläke määrättäisiin kunkin kalenterivuoden yrittäjätyötulojen perusteella. Muutos vastaa TEL:ssa toteutettavaa muutosta, jossa luovutaan eläkkeen määräämisestä työsuhdekohtaisesti.

5 §. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi virke, jonka mukaan yrittäjäeläkettä määrättäessä otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet. Myös vakuutuksen piiriin sisältyneet vajaat kuukaudet otettaisiin siten jatkossa eläkkeen suuruutta laskettaessa huomioon samalla tavalla kuin

TEL:ssa. Muutos on tekninen ja se liittyy yrittäjäeläkkeen laskennan vuositekniikkaan.

6 §. Pykälästä poistetaan viittaus kumottavaksi ehdotettuun TEL:n 7 f §:ään.

7 §. Pykälän 3 momentissa säädetään vahvistetussa laissa yrittäjän työtulon vahvistamisesta ja tarkistamisesta. Yrittäjän työtuloa ei saa muuttaa takautuvasti. Tästä pääsäännöstä on kuitenkin voimassaolevassa laissa tehty poikkeus silloin, kun yrittäjälle myönnetään osa-aikaeläke ja hän jatkaa yrittäjätoimintaansa osa-aikaisesti. Tällöin yrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet osa-aikaeläkkeen perusteena olevasta vakiintuneesta ansiotulosta osa-aikaeläkkeen alkamisesta lukien. Vuonna 2005 (717/2003) voimaantulevien muutosten myötä myös työkyvyttömyyseläkkeellä ollessa tehdystä työstä alkaa karttua eläkettä. Esimerkiksi osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvä henkilö voi jatkaa yrittäjätoimintaansa osittain, jolloin hän on vakuuttamisvelvollinen eläketapahtuman jälkeenkin. Nykyisin yrittäjäeläkevakuutus päätetään yleensä eläketapahtumaan tai sitä edeltävään päivään. Eläkettä myönnettäessä yrittäjätoiminnassa voi kuitenkin yleensä tapahtua muutoksia, joilla on vaikutusta yrittäjän työtulon tasoon. Ottaen huomioon muun muassa SVL:n mukaisen päivärahan ensisijaisuusajan, eläke tulee kuitenkin yleensä myönnettäväksi vasta pitkäköön ajan kuluttua työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuman jälkeen. Tällöin yrittäjän työtuloa ei nykyisen tai vahvistetun lain mukaan voida tarkistaa eläketapahtumasta lukien, koska yrittäjätyötuloa ei pääsääntöisesti saa muuttaa takautuvasti. Työtulon tasolla voi kuitenkin olla vaikutusta eläkeoikeutta ratkaistaessa. Periaatteessa koko eläketapahtuma voidaan joutua siirtämään myöhemmäksi sen vuoksi, että yrittäjän työtuloa ei voida muuttaa taannehtivasti, vaikka työtuloon vaikuttavissa seikoissa olisi jo aiemmin tapahtunut olennainen muutos, joka johtuu yrittäjän työkyvyn alenemisesta. Kaikkien sairauspäivärahalle jäävien yrittäjien työtulojen seuraaminen ei toisaalta voi tulla kysymykseen, koska sairausloma voi jäädä myös tilapäiseksi, jolloin sillä ei ole vaikutusta yrittäjän työtulon määrään. Edellä olevan vuoksi ehdotetaan, että nykyisessä laissa säädetyn osa-aikaeläketilanteen lisäksi myös työkyvyttömyyseläkkeeseen tai

osatyökyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun yrittäjän työtulona voitaisiin työtulon pitää yrittäjän tosiasiallisen työskentelyn perusteella arvioitua työtuloa hänen työkykynsä alentumisesta lähtien, vaikka päätös työtulon muuttamisesta tehtäisiinkin vasta eläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä takautuvasti. Tällöin yrittäjän työtulo vastaisi hänen työpanostaan siitä lukien, kun hän on joutunut eläkkeeseen oikeuttavan työkyvyn heikentymisen vuoksi tekemään muutoksia yrittäjätoimintaansa.

Pykälän 6 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että yrittäjä voisi maksaa vakuutusmaksua vahvistettua työtuloa pienempänä tai suurempana vain, jos hänellä on saman kalenterivuoden aikana ollut tämän lain mukainen vakuutus voimassa koko kalenterivuoden ajan. Vajaalta kalenterivuodelta ei voisi maksaa lisämaksua tai pienennettyä vakuutusmaksua. Ehdotettu muutos täsmentää lakia siten, että myös vakuutuksen alkamis- ja päättymisvuosi jäisivät yleensä joustomahdollisuuden ulkopuolelle. Muutos on tekninen ja helpottaa lain täytäntöönpanoa.

Pykälän 7 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että yrittäjän kunkin vuoden kokonaistyötuloa laskettaessa otetaan huomioon vain kyseiseen kalenterivuoteen kohdistuvat, vahvistettuun työtuloon perustuvat vakuutusmaksut ja saman vuoden aikana maksettu lisävakuutusmaksu ja vakuutusmaksun pienennys. Yrittäjä voi maksaa saman kalenterivuoden aikana myös aikaisempiin vuosiin kohdistuvia vahvistettuihin työtuloihin perustuvia vakuutusmaksuja. Esimerkiksi yrittäjätoimintaa takautuvasti vakuutettaessa yrittäjä voi maksaa usean vuoden vakuutusmaksut saman vuoden aikana. Muutos on tekninen.

Pykälän 9 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että yrittäjä ei voisi maksaa yrittäjäeläkemaksua pienempänä tai suurempana sellaiselta kalenterivuodelta, jona hänellä on ollut oikeus 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun aloittavan yrittäjän vakuutusmaksualennukseen. Vuoden 2005 alusta voimaan tulevassa lainmuutoksessa yrittäjän joustomahdollisuutta on rajoitettu vain siltä ajalta, jona oikeus alennettuun vakuutusmaksuun on olemassa. Lain mukaan ei ole kuitenkaan mahdollista maksaa korotettua tai alennettua

vakuutusmaksua vain osalta kalenterivuotta. Jos oikeus aloittavan yrittäjän vakuutusmaksualennukseen päättyy keskellä kalenterivuotta, saattaa kuitenkin tosiasiallisesti syntyä osaa vuotta koskeva tilanne. Sen vuoksi momenteissa 6 ja 9 ehdotetaan, että lisämaksu tai pienennetty vakuutusmaksu voisivat aina kohdistua vain kokonaiseen kalenterivuoteen. Uutena rajoituksena joustavan vakuutusmaksun käyttämiselle ehdotetaan, että yrittäjä ei voisi maksaa lisävakuutusmaksua tai pienennettyä vakuutusmaksua samana kalenterivuonna, jona hän siirtää YEL:n mukaisen vakuutuksensa toiseen eläkelaitokseen, vaikka vakuutus olisi yhteensä voimassa koko kalenterivuoden ajan. Joustavan vakuutusmaksun toimeenpano vakuutuksen siirtyessä kesken vuotta eläkelaitoksesta toiseen on käytännössä osoittautunut hyvin hankalasti toteutettavaksi muun muassa yhtiöiden välisen tiedonvaihdon ja tietojärjestelmien suunnittelun osalta. Eläkelaitoksen vaihtaminen kesken kalenterivuoden on yrittäjän itsensä vapaasti päätettävissä. Siirtämällä vakuutuksensa toiseen eläkelaitokseen vasta vuoden vaihteesta lukien yrittäjä voisi edelleen halutessaan maksaa joustavaa eläkemaksua jokaiselta kalenterivuodelta, jona YEL-vakuutus on voimassa koko vuoden. Muutoksella ei ole vaikutusta vakuutetun yrittäjän asemaan. Lisäksi 9 momentin säännös ehdotetaan samalla tarkistettavaksi sanamuodoltaan.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 momentti, jonka mukaan kalenterivuoden aikana tehty ilmoitus maksaa vahvistetun työtulon perusteella määräytyvää suurempaa tai pienempää vakuutusmaksua peruuntuisi, jos yrittäjän vahvistettua työtuloa, myöhemmin saman kalenterivuoden aikana, tarkistettaisiin työtuloon vaikuttavissa olosuhteissa sattuvan olennaisen muutoksen vuoksi. Yrittäjä voisi kuitenkin työtulomuutoksen jälkeen tehdä uudelleen ilmoituksen vakuutusmaksun joustosta, jolloin 7 §:n 4 ja 5 momentissa säädetty edellytykset jouston käytölle laskettaisiin uuden joustoilmoituksen ajankohdan mukaisesta painotetusta työtulosta olettaen, että viimeksi vahvistettu työtulo säilyy loppuvuoden. Muutos on tekninen ja lain toimeenpano yksinkertaistava.

7 a §. Pykälä muutetaan kokonaan. Pykälän

nykyisessä 1 ja 2 momentissa olevat säännökset ehdotetaan yhdistettäväksi siten, että nykyisessä 2 momentissa säädettyä eläkkeen laskennan vuositekniikkaa sovellettaisiin myös nykyisessä, 1 momentissa tarkoitettuna aikana harjoitettuun yrittäjätoimintaan. Eläke määräytyisi myös siltä osin vastaavasti, kuin TEL:n mukainen eläke kunkin kalenterivuoden työansion perusteella. Muutos on tekninen eikä vaikuta yrittäjän eläketurvan tasoon. Yrittäjä voisi itse vuosittain helpommin seurata eläketurvansa kehitystä. Järjestelmän toimeenpanossa ei tarvitsisi ylläpitää kahta erilaista laskentajärjestelmää. Eläke laskettaisiin pelkästään kalenterivuosittaisten keskimääräisten voimassaoloajalla painotettujen tötulojen ja laissa säädettyjen eläkkeen karttumisprosenttien perusteella. Sellaiselta kalenterivuodelta, jolloin yrittäjä kuitenkin on käyttänyt 7 §:ssä säädettyä oikeuttaan maksaa suurempaa tai pienempää vakuutusmaksua, eläkkeen perusteena oleva kokonaistötulo määräytyisi maksettujen vakuutusmaksujen perusteella, siten kuin 7 §:n 7 momentissa säädetään.

Pykälän 2 momentti vastaa vahvistetun lain 3 momenttia. Momentin sanamuotoa täsmennetään 7 §:n 6 momenttiin ehdotetun muutoksen vuoksi. Ehdotuksen mukaan yrittäjä voisi maksaa lisävakuutusmaksua tai pienennettyä vakuutusmaksua vain sellaiselta kalenterivuodelta, jolloin hänellä on YEL:n mukainen vakuutus voimassa koko vuoden. Tämän vuoksi tilanteessa, johon tulee sovellettavaksi TEL:n 7 d §:n 1 tai 2 momentin säännös, ei eläketapahtumavuodelta voisi olla olemassa joustoa, jonka vaikutus tulevan ajan ansiota laskettaessa täytyisi poistaa. Sen sijaan eläketapahtumaa edeltävänä vuonna maksetun lisävakuutusmaksun vaikutus tulevan ajan ansioon poistettaisiin muissa tilanteissa keinottelumahdollisuuksien estämiseksi.

Lisäksi 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi vastaavasti kuin TEL:n 7 d §:n 3 momenttia. Julkisten alojen työeläkelakien mukaan tulevan ajan ansio määräytyy viiden vuoden tarkasteluajan ansioiden perusteella. YEL:n mukainen tulevan ajan ansio on tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä sama suhteellinen osuus, kuin mikä on tarkasteluajana YEL:n mukaan vakuutettujen työansioiden (työtulojen) osuus TEL:n 8 §:n 4 mo-

mentissa mainittujen lakien ja eläkesäännön mukaan vakuutettujen työansioiden yhteismäärästä. Tarkasteluajan ansiossa mukana olevat palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat ansiot jakautuvat eläkelakien kesken tarkasteluajana vakuutettujen työansioiden suhteessa.

Pykälän 3 momentti vastaa vahvistetun lain 4 momenttia. Momentissa oleva viittaus muutetaan viittaukseksi 1 momenttiin ja säännöstä täsmennetään 1 momenttiin ehdotetun säännöksen vuoksi.

Pykälän 4 momentti vastaa vahvistetun lain 5 momenttia. Säännöstä täsmennetään TEL:iin ehdotettuja muutoksia vastaavasti. Säännöksessä viitattaisiin TEL:n 6 a §:ään, jossa säädetään palkattomien aikojen etuuksien huomioon ottamisesta eläkettä laskettaessa. Yrittäjän saaman aikuiskoulutustuen osalta olisi YEL:ssä kuitenkin erityissäännös, koska yrittäjänä saatu aikuiskoulutustuki ei perustu työ- ja ansiotuloihin. Yrittäjän saaman aikuiskoulutustuen perusteena olevana ansiotulona pidettäisiin TEL:n 6 a 1 §:n 2 momentissa säädettyä rahamäärää 523,61 euroa kuukaudessa. Sama rahamäärä otettaisiin viittaussäännöksen ja TEL:n 7 c §:n nojalla huomioon myös 2 momentissa tarkoitettua tulevan ajan ansiota laskettaessa, jos yrittäjä on saanut aikuiskoulutustukea mainitussa TEL:n säännöksessä tarkoitettuna tarkasteluajana. Vahvistetussa laissa olevat säännökset palkattomien aikojen huomioon ottamisesta eri työeläkelakien kesken ehdotetaan korvattaviksi 5 momenttiin otettavilla säännöksillä.

Pykälän 5 momentin mukaan, yrittäjä voi saada palkattomien aikojen etuuksien perusteella tulevan eläkekarttuman vain kertaalleen, vaikka hänellä olisi oikeus eläkkeeseen useamman työeläkelain mukaan. Tarkoitus on, että palkattomilta ajoilta alkaisi karttua eläkettä myös julkisen puolen työeläkelakien mukaan. Palkattomilta ajoilta tulevan eläkekarttuman myöntäisi ja maksaisi TEL:n 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelaitos, joka voi olla myös julkisen puolen eläkelaitos. Kustannukset palkattomien aikojen eläketurvasta jaettaisiin kuitenkin kaikkien eläkelaitosten kesken yhteisesti. Vastuun jakautumisesta eläkelaitosten kesken säädetäisiin TEL:n 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa.

9 §. Pykälän 5 momentista poistetaan tarpeettomana Eläketurvakeskuksen luottovakuutustoimintaa koskeva maininta.

17 §. Pykälän 1 momentissa viitataan niihin TEL:n säännöksiin, joita soveltuvin osin sovelletaan myös YEL:n piiriin kuuluviin. Momentti on viimeksi muutettu väliaikaisesti vuoden 2004 loppuun saakka voimassaolevalla lailla 1335/2003. Nämä lähinnä tietojen antamiseen, saamiseen ja salassapitoon liittyvät viittaussäännökset on tarkoitus säätää olemaan voimassa toistaiseksi myös vuoden 2005 alusta lukien.

Voimaantulosäännös.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Lain 1 §:ssä säädetävä rahamäärä olisi vuoden 1970 indeksitasossa kuten kaikki muutkin YEL:ssä olevat rahamäärät.

Voimaantulosäännöksen 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi vuoden 2005 alussa voimaantulevaa yrittäjän joustavaa vakuutusmaksua koskeva siirtymäsäännös. Sen mukaan yrittäjän eläkettä laskettaessa sovellettaisiin joustavaa vakuutusmaksua ja työtuloa koskevia vuonna 2005 voimaantulevia säännöksiä, vaikka yrittäjälle tulisi myönnettäväksi eläke, jota määrättäessä muutoin sovelletaan ennen vuotta 2005 voimassa olleita säännöksiä. Yrittäjän ilmoitus lisävakuutusmaksun tai pienennetyn vakuutusmaksun maksamisesta jäisi voimaan, vaikka myöhemmin tulisi ilmi, että yrittäjälle myönnetään sellainen eläke, joka määräytyy vuonna 2004 voimassaolevin säännöin. Yrittäjän työtulona pidettäisiin eläkettä laskiessa lisävakuutusmaksulla tai pienennetyllä vakuutusmaksulla muunnettua työtuloa. Säännös yksinkertaistaa lain toimeenpanoa, koska eläketapahtuman sattuessa yrittäjän mahdollisesti maksamia lisävakuutusmaksuja ei tarvitsisi palauttaa ja hän myös saisi niitä vastaavan eläketurvan. Jos yrittäjä olisi ennen eläkkeelle jäämistään käyttänyt oikeuttaan maksaa pienennettyä vakuutusmaksua, ei häneltä jouduttaisi takautuvasti perimään pienennetyn vakuutusmaksun ja vahvistetun työtulon perusteella määräytyvän vakuutusmaksun erotusta.

Voimaantulosäännöksen 4 momenttiin ehdotetaan eläkelaskennan ja toimeenpanon yksinkertaistamiseksi säännöstä, jonka mukaan

1 päivänä tammikuuta 2005 jälkeen jatkuvaan yrittäjätoimintaan ei enää sovellettaisi lain voimaantullessa voimassaolevassa 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua yrittäjäeläkevakuutuksen teknistä katkaisua, vaikka eläke muutoin laskettaisiin ennen mainittua ajankohtaa voimassaolevin säännöin.

Voimaantulosäännöksen 5 momentissa säädetään luottovakuutustoimintaa koskevan muutoksen voimaantulosta. Esityksen mukaan Eläketurvakeskuksen hankkimiansa luottovakuutusyhtiön (Garantia) osakkeiden mahdollisesta myynnistä 31 päivän joulukuuta 2005 jälkeen saaman tuoton johdosta palautettavaa osaa ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa.

1.9. Laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain 638/2003 voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos eläkkeen laskennassa käytetään vahvistettuja YEL-työtuloja, jotka kohdistuvat lain voimaantulon jälkeiselle ajalle, ne otettaisiin huomioon sen määräisinä, kuin ne ovat olleet yrittäjältä perittyjen vakuutusmaksujen perusteena, vaikka eläkkeen laskentaan muutoin sovellettaisiin ennen lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistetut työtulot tarkistetaan yrittäjältä perittävien vakuutusmaksujen määräämiseksi TEL:n 7 b § mukaisella palkkakertoimella ja vakuutusmaksu peritään näin tarkistettujen työtulojen perusteella. Eläkkeen laskennassa voitaisiin käyttää samalla tavalla tarkistettuja ja samansuuruisia työtuloja kuin, mistä yrittäjä on maksanut lain mukaisen vakuutusmaksun. Säännös koskisi myös niitä YEL:n mukaisia eläkkeitä, jotka viittaussäännöksen ja TEL:n muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen perusteella edelleen lasketaan ennen lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten perusteella, vaikka eläketapahtuma sattuisi lain voimaan tulon jälkeen. Säännökseen tehtäisiin myös sama tarkennus kuin TEL:n muuttamisesta annetun lain vastavaan voimaantulosäännökseen, jonka mu-

kaan 63 vuotta viimeistään vuonna 2005 täytäneelle henkilölle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke vähentämättömänä. Myös perhe-eläke määrätään edunjättäjän vähentämättömän vanhuuseläkkeen perusteella, jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt 63 vuotta. Jos yrittäjä, joka ei kuulu vuoden 1996 ja 2000 lainmuutosten suojasäännösten piiriin, on 62 vuotias täyttäessään työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä.

Voimaantulosäännöksen 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös yrittäjäeläke lasketaan erikseen 31 päivänä joulukuuta 2004 mennessä karttuneesta eläkeoikeudesta vapaakirjana. Tämä selkeyttää ehdotukseen sisältyvää vuositekniikkaan siirtymistä, kun aikaisemmalla laskentatekniikalla karttunut eläkeoikeus laskettaisiin erikseen nykyisten laskentasääntöjen mukaan ja lain toimeenpanossa ei tarvitsisi ylläpitää kahta erilaista laskentajärjestelmää. Eläke laskettaisiin erikseen myös sellaisesta yrittäjäjaksoista, joka ei vuodenvaihteessa ole ehtinyt kestää neljää kuukautta, jos kyseinen yrittäjätoiminta jatkuu vuonna 2005 ja kyseinen aika mukaan lukien kestää vähintään neljä kuukautta. Eläke tulisi laskettavaksi alle neljän kuukauden yrittäjäjakson perusteella myös, jos yrittäjävakuutukseen on tehty nykyisen YEL:n 7 §:n 3 momentin mukainen niin sanottu tekninen katkaisu 31 päivänä elokuuta 2004 jälkeen, mutta ennen 30 päivää marraskuuta 2004. Vapaakirjana huomioon otettavan yrittäjäjakson tulisi kuitenkin olla jatkunut vähintään yhden kuukauden. Karttunut eläkeoikeus tarkistettaisiin eläkkeen myöntämisaikakohdan tasoon TEL:n 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Voimaantulosäännöksen 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuuttamattajättämispäätöksen voimassaolo siirtymäaikana vuosina 2005 ja 2006 ei olisi sidottu päätöksen antamisaikakohtaan vaan siihen, milloin vakuuttamattajättämistä koskeva hakemus on tullut vireille eläkelaitokseen tai Eläketurvakeskukseen. Jos hakemus on tehty ennen 1 päivänä tammikuuta 2005, voitaisiin siihen soveltaa ennen nyt muutettavan lain voimaantuloa voimassaolevia säännöksiä,

vaikka päätös tehtäisiinkin 1 päivänä tammikuuta 2005 jälkeen. Vakuuttamattajättämispäätös saattaa edellyttää yksityiskohtaisia eläkelaskelmia hakemuksen tekemisaikakohtaan mennessä karttuneesta eläketurvasta. Hakemus saattaa edellyttää tietoja myös julkisen puolen eläkelakien mukaisesta eläketurvasta. Sen vuoksi aivan vuoden lopussa tehtyjä vakuuttamattajättämishakemuksia ei välttämättä ehdittäisi käsitellä ennen vuodenvaihdetta, minkä vuoksi hakijat saattaisivat joutua eriarvoiseen asemaan. Käsitelyaika eri eläkelaitoksissa ja Eläketurvakeskuksessa saattaa myös vaihdella. Kun siirtymäsäännöksen soveltaminen sidotaan vain hakemuksen tekemisaikakohtaan, eivät hakijat joudu eriarvoiseen asemaan siitä riippuen, missä ja milloin hakemus tulee ratkaistavaksi.

Voimaantulosäännöksen 6 momenttia muutetaan vastaavasti kuin TEL:n voimaantulosäännöksen 10 momenttia ja TEL:n 5 §:n 1 momenttia. Osatyökyvyttömyyseläkkeen rinnalla saaduista työansioista karttuisi uutta eläkettä aina 1,5 prosentin mukaan riippumatta vakuutetun iästä.

Voimaantulosäännöksen 8 momentista poistetaan viittaus kumottavaksi ehdotettuun YEL:n 7 a §:n 1 momenttiin ja siihen tehdään YEL:n 7 a § 2 momentista johtuva tarkennus.

1.10. Laki maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta

1 §. Pykälän 3 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain mukaisen vähimmäistyötulon määrittelyssä luovutettiin viittauksesta TEL:iin. Lain piiriin kuuluvien vähimmäistyötulo olisi edelleen sama kuin nykyisin. Muutos on tekninen ja se liittyy myös TEL:iin ehdotettaviin rahamäärien muutoksiin. Rahamäärä olisi MYEL:n voimaantuloavuoden 1970 indeksitasossa kuten muutkin MYEL:ssä säädetyt rahamäärät.

5 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska eläkkeen laskennassa ehdotetaan siirryttäväksi vuositekniikkaan

6 §. Säännös ehdotetaan muutettavaksi teknisesti. Se liittyy maatalousyrittäjäeläkkeen laskentatekniikan muutokseen, jonka perusteella eläkkeen laskennassa siirryttäisiin vuositekniikkaan.

7 §. Pykälästä poistetaan viittaus kumottavaksi ehdotettuun TEL:n 7 f §:ään.

8 h §. Pykälän muutos liittyy siihen, että vuonna 2005 voimaantulevien muutosten myötä myös työkyvyttömyyseläkkeellä tai osatyökyvyttömyyseläkkeellä ollessa harjoitetusta maatalousyrittäjätoiminnasta karttuu eläkettä. Maatalousyrittäjän työtulona voitaisiin pitää maatalousyrittäjän tosiasiallisen työskentelyn perusteella arvioitua työtuloa hänen työkykynsä alentumisesta lähtien, vaikka päätös työtulon muuttamisesta tehtäisiinkin vasta eläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä takautuvasti. Tällöin maatalousyrittäjän työtulo vastaisi hänen työpanostaan siitä lukien, kun hän on joutunut eläkkeeseen oikeuttavan työkyvyn heikentymisen vuoksi tekemään muutoksia maatalousyrittäjätoimintaansa.

8 i §. Pykälä muutetaan kokonaan. Vahvistetun lain 1 ja 2 momentti ehdotetaan yhdistettäväksi. Muutos on tekninen ja se liittyy maatalousyrittäjäeläkkeen laskentatekniikan muutokseen, jonka perusteella eläkkeen laskennassa siirryttäisiin koko työuran osalta vuositekniikkaan. Maatalousyrittäjän eläketurvan tasoon laskentatekniikalla ei käytännössä ole vaikutusta, mutta maatalousyrittäjä voisi itse vuosittain helpommin seurata eläketurvansa kehitystä. Vahvistetun lain 1 momentissa säädetty poikkeussäännös, joka koskee vuosina 1983-1991 maatalousyrittäjätoimintaa harjoittaneita henkilöitä, käy tarpeettomaksi, koska ehdotuksen mukaan kaikesta ennen 1 päivää tammikuuta 2005 harjoitetusta maatalousyrittäjätoiminnasta karttunut eläkeoikeus laskettaisiin erikseen ennen mainittua ajankohtaa voimassaolleiden säännösten mukaan.

Pykälän 2 momentti vastaa vahvistetun lain 3 momenttia. Säännöksen viittaussäännös tarkistetaan 1 momentin muutosta vastaavaksi sekä täsmennetään vastaavasti ja samoin perusteiden kuin TEL:n 7 d §:n 3 momentti ja YEL:n 7 a §:n 2 momentti tältä osin. Muutos johtuu siitä, että myös julkisten alojen työeläkelakeja ehdotetaan muutettaviksi siten, että tulevan ajan ansio niidenkin mukaan määräytyy viiden vuoden tarkasteluajan ansioiden perusteella.

Pykälän 3 momentti vastaa vahvistetun lain 4 momenttia. Säännöksen viittaus tarkistetaan ehdotettuun 1 momenttiin.

Pykälän 4 momentti vastaa vahvistetun lain 5 momenttia. Säännöstä täsmennetään TEL:iin ja YEL:n 7 a §:n 4 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavasti. Säännöksessä viitattaisiin TEL:n 6 a §:ään, jossa säädetään palkattomien aikojen etuuskien huomioon ottamisesta eläkkeessä. Myös maatalousyrittäjälle karttuisi aikuiskoulutustuen ajalta eläkettä TEL:n 6 a §:n 2 momentissa säädetyn rahamäärän 523,61 euroa kuukaudessa perusteella samoin kuin YEL:n piiriin kuuluvilla yrittäjillä. Vahvistetussa laissa olevat säännökset palkattomien aikojen huomioon ottamisen eri työeläkelakien kesken ehdotetaan korvattaviksi uuteen 5 momenttiin otettavilla säännöksillä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin samoin perusteiden kuin YEL:n 7 a §:n 5 momentissa. palkattomien aikojen eläkekarttumasta tilanteessa, jossa maatalousyrittäjällä on oikeus eläkkeeseen yhtä useamman työeläkelain mukaan.

10 §. Pykälän 6 momentista poistetaan tarpeettomana Eläketurvakeskuksen luottovakuutustoimintaa koskeva maininta.

19 §. Pykälän 1 momentissa viitataan niihin TEL:n säännöksiin, joita soveltuvin osin sovelletaan myös MYEL:n piiriin kuuluviin. Momentti on viimeksi muutettu väliaikaisesti vuoden 2004 loppuun saakka voimassaolevalla lailla 1334/2003. Nämä lähinnä tietojen antamiseen, saamiseen ja salassapitoon liittyvät viittaussäännökset on tarkoitus säätää olemaan voimassa toistaiseksi myös vuoden 2005 alusta lukien.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan lain 1 §:ssä säädettävä rahamäärä olisi vuoden 1970 indeksitasossa kuten kaikki muutkin MYEL:ssä olevat rahamäärät.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädetään luottovakuutustoimintaa koskevan muutoksen voimaantulosta. Esityksen mukaan Eläketurvakeskuksen hankkimensa luottovakuutusyhtiön (Garantia) osakkeiden mahdollisesta myynnistä 31 päivän joulukuuta 2005 jälkeen saaman tuoton johdosta palautettavaa osaa ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa.

1.11. Laki maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos eläkkeen laskennassa käytetään vahvistettuja MYEL-työtuloja, jotka kohdistuvat lain voimaantulon jälkeiselle ajalle, ne otettaisiin huomioon sen määräisinä, kuin ne ovat olleet maatalousyrittäjältä perittyjen vakuutusmaksujen perusteena, vaikka eläkkeen laskentaan muutoin sovellettaisiin ennen lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistetut työtulot tarkistetaan maatalousyrittäjältä perittävien vakuutusmaksujen määräämiseksi TEL:n 7 b § mukaisella palkkakertoimella ja maksu peritään näin tarkistettujen työtulojen perusteella. Näin eläkkeen laskennassa voitaisiin käyttää samalla tavalla tarkistettuja ja samansuuruisia työtuloja kuin, mistä maatalousyrittäjä on maksanut lain mukaisen vakuutusmaksun. Säännös koskisi myös niitä eläkkeitä, jotka TEL:n muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen perusteella edelleen lasketaan ennen lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten perusteella, vaikka eläketapahtuma sattuisi lain voimaan tulon jälkeen. Säännökseen tehtäisiin myös sama tarkennus kuin TEL:n muuttamisesta annetun lain vastaavaan voimaantulosäännökseen, jonka mukaan 63 vuotta viimeistään vuonna 2005 täyttäneelle henkilölle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke vähentämättömänä. Myös perhe-eläke määrätään edunjättäjän vähentämättömän vanhuuseläkkeen perusteella, jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt 63 vuotta. Jos maatalousyrittäjä, joka ei kuulu vuoden 1996 ja 2000 lainmuutosten työttömyyseläkettä koskevien suojaäännösten piiriin, on 62-vuotias täyttäessään työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä.

Voimaantulosäännöksen 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös maatalousyrittäjäeläke lasketaan erikseen 31 päivänä joulukuuta 2004 mennessä karttuneesta eläkeoikeudesta vapaakirjana. Muutos selkeyttää ehdotukseen sisältyvää vuositekniik-

kaan siirtymistä. Lain toimeenpanossa ei tarvitsisi ylläpitää kahta erilaista laskentajärjestelmää.

Eläke laskettaisiin erikseen sellaisesta maatalousyrittäjäjaksosta, joka ei vuodenvaihteessa ole ehtinyt kestää neljää kuukautta, jos kyseinen maatalousyrittäjätoiminta jatkuu vuonna 2005 ja kyseinen aika mukaan lukien kestää vähintään neljä kuukautta. Vapaakirjana huomioon otettavan maatalousyrittäjäjaksoson tulisi kuitenkin olla jatkunut vähintään yhden kuukauden. Karttunut eläkeoikeus tarkistettaisiin eläkkeen myöntämisaikakohdan tasoon TEL:n 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Voimaantulosäännöksen 5 momenttia, joka koskee ennen lain voimaantuloa tehdyn vakuuttamattajättämistä koskevassa hakemuksen johdosta annettavaa päätöstä ja sen voimassaoloa siirtymäaikana vuosina 2005 ja 2006 ehdotetaan muutettavaksi samoin perustein kuin YEL:n muuttamisesta annetun lain (638/2003) voimaantulosäännöksen vastaavaa säännöstä. Jos hakemus vakuuttamattajättämisestä tehdään ennen 1 päivää tammikuuta 2005, sen ratkaisemisessa sovelletaan ennen lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä ja vakuuttamattajättäminen voi jatkua 31 päivään joulukuuta 2006 saakka, jos perusteet säilyvät ennallaan.

Voimaantulosäännöksen 6 momenttia muutetaan vastaavasti kuin TEL:n voimaantulosäännöksen 10 momenttia ja TEL:n 5 §:n 1 momenttia. Muutos liittyy siihen, että osatyökyvyttömyyseläkkeen rinnalla saaduista työansioista karttuisi uutta eläkettä aina 1,5 prosentin mukaan riippumatta vakuutetun iästä.

Voimaantulosäännöksen 8 momentista poistetaan viittaus kumottavaksi ehdotettuun MYEL:n 8 i §:n 1 momenttiin.

1.12. Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmi-vuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta

2 §. Lain sanamuotoa selkeytetään. Etuutta ei edelleenkaan kerry siltä ajalta, jolta henkilölle karttuu SVL:n mukaisen erityisäitiysrahan tai vanhempainvapaiden aikana ansioeläketurvaa.

3 §. Lain sanamuotoa täsmennetään opintojen aikaisen etuuden määrittämiseksi. Lain alkuperäisen tavoitteen mukaan etuutta ammatilliseen tutkintoon johtaneiden opintojen perusteella saa enintään viideltä vuodelta. Lain aikaisempi sanamuoto määritellä kotimaassa suoritettuihin tutkintoihin kulunut keskimääräinen aika opintukilain perusteella on vanhentunut. Tutkinnot on ehdotuksessa arvioitu niihin kuluviin koulutusaikojen perusteella. Ulkomailla suoritettu tutkinto oikeuttaa etuuteen, jos henkilö on saanut opintukilain mukaista opintotukea.

4 §. Pykälään on täsmennetty, että muun työeläkkeen tavoin myös tämä etuus alkaa karttua vasta 18 vuoden iän täyttämistä lukiin.

5 §. Pykälään on lisätty viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta johtuva täsmennys etuuden myöntävän laitoksen osalta. Myös opintojen aikaisen etuuden alkamista on täsmennetty lain 3 §:n säännöksistä johtuen.

7 §. Pykälään on lisätty maininta etuutta koskevan lainvoimaisen päätöksen poistamisesta samalla tavalla kuin menetellään muussa työeläke-etuutta koskevissa asioissa.

9 §. Lain voimaantulosäännöstä on täsmennetty opintojen perusteella karttuvan etuuden osalta.

Opintojen perusteella etuutta karttuu vain lain voimaantulosta lähtien. Säännös ei kuitenkaan edellytä, että koko laskennallinen aika pitäisi tässä yhteydessä olla 3 §:ssä tarkoitettua pituinen. Etuuteen oikeuttaa se laskennallinen aika, joka lain voimaantulosta on kulunut tutkinnon suorittamiseen. Pykälään on tehty myös lain perustasoa määrittävä indeksitaso täsmennys.

1.13. Kansaneläkelaki

26 §. Kansaneläkettä määrättäessä tulisi ottaa tulona huomioon kaikki 63 ikävuoteen mennessä karttuneet työeläkkeet. Pykälän nykyisen sanamuodon mukaan, jos henkilö jatkaa työtekoa jäätyään eläkkeelle alle 63-vuotiaana, hänen alle 63-vuotiaana tekemästään työstä karttunut eläke ei vähentäisi kansaneläkettä. Sen vuoksi pykälän 2 momentin 4 kohdan sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi ja selkeytettäväksi siten, että se kattaa kaikki ne tilanteet, joissa 63 ikävuoden täyt-

tämisen jälkeen karttunutta eläkettä ei otettaisi tuloksi.

45 §. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan Kansaneläkelaitoksen regressiooikeuden laajentamista koskemaan tilanteita, joissa työeläkelaitos ja muu korvauksen maksaja myöntää muutoksenhakuelimen päätöksen jälkeen kansaneläkkeensaajalle jatkopäätöksellä eläkettä tai korvausta. Takautuva työeläke voitaisiin maksaa Kansaneläkelaitokselle myös silloin, kun työeläkelaitos myöntää määräaikaisen oikaisupäätöksen jälkeen eläkkeelle takautuvasti jatkoa uudella päätöksellä. Asiasta säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Vastaavat säännökset sisältyvät TEL:iin.

46 a §. Kansaneläkelaitos tarvitsee kansaneläkkeen ja leskeneläkkeen täydennysmäärän määrittämistä varten tiedot henkilön 63 ikävuoteen mennessä karttuneesta eläkkeestä. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin 3 kohdasta saadaan kyseiset tiedot työeläkelaitoksilta ja muilta eläkkeen maksajilta.

46 c §. Jos henkilö jatkaa työntekeään edelleen kansaneläkelain mukaisella vanhuuseläkkeellä ollessaan, työeläke otetaan tuloksi, vaikka työeläke ole vielä maksussa. Tämän niin sanotun ennakoitun eläkkeen määrä vastaa 63 ikävuoteen mennessä karttuneen työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen määrää. Kansaneläkelaitos tarvitsee tiedon ennakoitun eläkkeen määrästä vanhuuseläkkeen määrittämistä varten. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta tietojen saamisesta Eläketurvakeskukselta. Samalla pykälästä poistettaisiin tarpeettomana maininta tietojen saamisesta 65 vuotta täyttävistä henkilöistä, joille Kansaneläkelaitos lähettää nykyään ilmoituksen mahdollisuudesta hakea vanhuuseläkettä.

1.14. Perhe-eläkelaki

15 b §. Kansaneläkelain 26 §:n 2 momentin 2—6 kohdissa mainittuja etuoikeutettuja korotuksia ja eläkekertymiä vastaavat korotukset ja kertymät on säädetty etuoikeutetuiksi leskeneläkkeen täydennysmäärässä lukuun ottamatta 63 ikävuoden jälkeistä vanhuuseläkkeellä ollessa tehdystä työstä karttunutta eläkettä sekä 68 vuoden iän jälkeistä lyk-

käyskorotusta. Eläkkeiden määrittämisen yhdenmukaisuuden ja selkeyden vuoksi olisi tarkoituksenmukaista etuoikeuttaa myös edellä mainitut karttumat leskeneläkkeen täydennysmäärässä. Tämän vuoksi pykälän 3 momentin 15 kohdan sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi ja momentin 16 kohtaan lisättäväksi lykkäyskorotuksen etuoikeuttamista koskeva kohta, jolloin nykyiset 16 ja 17 kohdat siirtyvät 17 ja 18 kohtaan.

1.15. Laki Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansan vakuutuskantaa vastaanottaneiden eläkelaitosten saamisten kuolettamisesta

1 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, mitä menettelyä noudatetaan kuolettaessa Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansan vakuutuskantaa vastaanottaneiden eläkelaitosten saamiset. Saaminen hyvitetäisiin vuodelta 2005 tehtävässä kustannusten selvityksessä.

Kustannuksista vastaisivat TEL:n, LEL:n sekä TaEL:n mukaista toimintaa harjoittavat eläkelaitokset vakuutusmaksutulojensa suhteessa. Jatkossa realisoituvat varat suoritettaisiin Eläketurvakeskukselle, joka hyvittäisi ne eläkelaitoksille vastuunjaon yhteydessä. Kustannukset ja tuotot otettaisiin huomioon sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön antamissa TEL:n 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa perusteissa.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Lailla kumotaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön päätös 1116/96.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivä-

nä tammikuuta 2005. Ehdotetut soveltamis-säännökset on selostettu lakien perusteluissa.

4. Säättämisyjärjestys

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on mietinnössään PeVL 60/2002 — HE 242/2002 vp linjannut vuoden 2005 alusta voimaan tuleville eläkelainsäädännön muutoksille perustuslain 15 §:ssä säännellyn omaisuuden suojaan ja 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuun perustoimeentulon turvaan liittyvät valtiosääntöoikeudelliset näkökohdat. Nämä on otettu huomioon laeissa 634—644/2003.

Nyt ehdotettavissa MEL:n säännöksissä eläkkeen saamisen ehdot ja niihin ehdotettavat tarkistukset ovat samansisältöiset kuin edellä mainituissa laeissa. Ehdotettavat muutokset tulevat MEL:n osalta voimaan lyhyemmässä ajassa, kuin muissa yksityisen työeläkejärjestelmän piirissä. MEL:n eläketurvan piiriin kuuluvat henkilöt ovat kuitenkin voineet varautua eläketurvaansa kohdistuviin muutosvaatimuksiin vireillä olleiden muiden lainmuutosten seurauksena siten, että nyt ehdotettavan uudistuksen ei voida katsoa heikentävän heidän oikeutettuja odotuksiaan oman eläketurvansa määräytymiseen.

Muihin lakiehdotuksiin sisältyvillä muutoksilla ei puututa kenenkään perustuslailla suojattuihin oikeuksiin siten, kuin perustuslakivaliokunnan lausuntojen Pe VL 10/1993, Pe VL 13/1995 ja Pe VL 4/1994 pohjalta eläkeuudistusta tarkastellaan. Lakiehdotukset voidaan siten säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

kumotaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 3 §:n 2 momentti, 14 b §:n 1 momentin 3 kohta, 15 §:n 6—8 momentti, 15 d, 16 a -16 e, 20 ja 22 a §,

sellaisena kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti laissa 1046/1999, 14 b §:n 1 momentti laissa 1595/1993, 15 §:n 6, 7 ja 8 momentti laissa 1745/1995, 15 d § laissa 493/1975, 16 a—16 d § mainitussa laissa 1745/1995, 16 e § mainitussa laissa 1745/1995 ja laeissa 1169/1996 sekä 655/2002, 20 § laeissa 504/1971 ja 223/1998 sekä 22 a § mainituissa laeissa 1745/1995 ja 223/1998 sekä laissa 632/2002,

muutetaan 1 §:n 4 momentin 2 kohta, 2 §:n 2 momentti ja 6 momentti, 3 §:n 1 momentti, 3 a §:n 2 momentin 1—3 kohta, 11, 12, 12 a—12 c, 14 ja 14 a §, 14 b §:n 1 momentin johdantokappale, 1, 4 ja 8 kohta sekä 3 momentti, 14 c §:n 2 momentti, 15 §:n 1, 3 ja 5 momentti, 15 c §:n 1 momentti, 15 e §:n 1 momentin johdantokappale, 1 ja 2 kohta, 3 momentti, 4 momentin 2 kohta, 10 ja 11 momentti, 16 §, 16 f §:n 1 momentti, 16 g §:n 1—3 momentti, 17 §, 17 a §, 18, 22, 23 ja 23 a §, 25 §:n 1 momentin 2 kohta, 28 §:n, 4, 6 ja 10 momentti, 28 c §:n 1 momentti ja 63 a §:n 4 momentti, 64 §, 64 a §:n 2 momentti

sellaisina kuin niistä ovat, 1 §:n 4 momentin 2 kohta ja 17 a §:n 1 momentti mainitussa laissa 1169/1996, 2 §:n 2 momentti ja 28 §:n 4 momentti laissa 379/2001, 3 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1046/1999, 3 a §:n 2 momentin 1 kohta laissa 1346/1990, 3 a §:n 2 momentin 2 kohta, ja 15 §:n 5 momentti mainitussa laissa 632/2002, 3 a §:n 2 momentin 3 kohta laissa 1295/1996, 11 § laissa 151/2002, 12 § mainitussa laissa 1346/1990 sekä laissa 1595/1993, 12 a § mainituissa laeissa 1595/1993 ja 655/2002, 12 b ja 12 c §, 14 b §:n 1 momentin johdantokappale sekä 1 ja 4 kohta mainitussa laissa 1595/1993, 14 § mainituissa laeissa 1038/1986 ja 1346/1990 sekä laissa 1253/1995, 14 a § mainitussa laissa 1038/1986 sekä laissa 567/1988, 14 b §:n 1 momentin 8 kohta sekä 3 momentti mainitussa laissa 223/1998, 14 c §:n 2 momentti ja 15 §:n 1 momentti, 16 g §:n 1-3 momentti, 18 § ja 28 §:n 6 momentti mainitussa laissa 1745/1995, 15 §:n 3 momentti, 23 a § ja 25 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1336/2003, 15 c §:n 1 momentti laissa 768/1970, 15 e §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 sekä 2 kohta ja 4 momentin 2 kohta laissa 52/1985, 15 e §:n 3, 10 ja 11 momentti sekä 16 f §:n 1 momentti laissa 1268/1999, 16 § mainituissa laeissa 1745/1995, 223/1998 ja 632/2002, 17 § mainituissa laeissa 1038/1986, 1745/1995 ja 379/2001 sekä laissa 1174/2003, 17 a §:n 2 momentti mainitussa laissa 1346/1990, 22 § mainitussa laissa 1268/1999 ja laissa 1333/1999, 23 § mainituissa laeissa 1595/1993 ja 1745/1995, 28 §:n 10 momentti ja 28 c §:n 1 momentti mainitussa laissa 1333/1999 sekä 63 a §:n 4 momentti laissa 1285/2001,

lisätään lain 3 a §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1346/1990, laissa 1295/1996 ja mainitussa laissa 632/2002, uusi 4 kohta, uusi 11 a ja 11 b sekä uusi 13 § mainitulla lailla 1346/1990 kumotun 13 §:n tilalle ja 14 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1038/1986, 1346/1990 ja 1253/1995, uusi 5 ja 6 momentti, seuraavasti:

1 §

Tätä lakia ei sovelleta:

2) työntekijän työsuhteeseen ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 18 vuotta, eikä sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta;

2 §

Eläkelaitos, jossa työntekijän työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 § :n 4 momentin 1,2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain (yksityisten alojen eläkelait) mukainen vähimmäisehdot täyttävä eläketurva oli järjestetty eläketahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketahtumaa, käsittelee ja ratkaisee eläkehakemuksen, joka koskee edellä tarkoitetun lain mukaista vähimmäisehdot täyttävää eläketurvaa. Tämä eläkelaitos (yksityisten alojen eläkelaitos) hoitaa myös kyseisten lakien mukaisen eläkkeen maksamisen ja eläkkeeseen liittyvät eläkelaitoksen muut tehtävät, jollei 4 momentissa tarkoitetun viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraa. Tämä eläkelaitos käsittelee ja ratkaisee myös 11 b §:ssä mainitun etuuden perusteella karttuneen eläkkeen, jollei 4 momentissa tarkoitetun viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraa.

Jos julkisten alojen eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena ratkaisee työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen tai yksilölliseen varhaiseläkkeeseen valtion eläkelain (280/1966) 9 §:n 1 momentin a tai b kohdan tai 9 c §:n, kunnallisen eläkelain (549/2003) 24 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 33 §:n, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) 1 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:n nojalla ja jos yksityisten alojen eläkelaitoksen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun rahamäärän kolminkertaisena, tämän julkisten alojen eläkelaitoksen on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen eläkelaitoksen arvio työntekijän työkyvystä. Jos yksityisten alojen eläkelaitos ja viimeinen eläkelaitos ovat tällöin työntekijän työkyvyn arvioinnista

eri mieltä, eläkkeeseen ei sovelleta, mitä säädetään 15 §:n 5 momentissa oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen ja yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ja edellä 4 momentissa viimeisestä eläkelaitoksesta.

3 §

Vakuutettu ja hänen työnantajansa ovat kumpikin velvolliset suorittamaan saman suuruisen vakuutusmaksun eläkekassalle. Vakuutusmaksu, jonka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa, on määrättävä tuhannesosissa vakuutetun 11 a §:ssä säädetystä työansiosta.

3 a §

Tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavasta osasta ja kuntoutusrahasta eläkekassa on vastuussa seuraavasti:

1) vanhuuseläkkeestä siltä osin kuin se perustuu palvelusaikaan ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijä täyttää 55 vuotta, eläkekassa on vastuussa määrästä, joka vastaa puolen prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänä 65 vuotta ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaisesti; lisäksi eläkekassa on vastuussa siitä eläkkeen määrästä, joka ministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan eläkkeen osaan tämän osan arvon säilyvyyden tukemiseksi tai eläkekassan vastuun ulottamiseksi eläkkeeseen, myös siltä osin kuin se perustuu palvelusaikaan sen kalenterivuoden jälkeen, jona työntekijä täyttää 54 vuotta, taikka työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke-aikaan, taikka työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti;

2) sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 12 ja 12 a §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) perusteella ehkä saatavat eläkkeen osat, mutta ei 25 b §:n mukaista korotusta eikä 18 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia eikä 12 c §:n mukaista korotus-

ta eikä jäljempänä 4 kohdassa mainittua eläkkeen osaa, sekä siitä kuntoutusrahasta, joka vastaa 12 ja 12 a §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavaa eläkkeen osaa, eläkekassa vastaa samassa suhteessa kuin mikä on eläkekassassa vakuutettujen tämän lain alaisten 12 §:n mukaisten työansioden osuus vastaavien työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioden sekä 11 b §:ssä ja 12 §:n 4 momentissa tarkoitettujen työ- ja ansiotulojen yhteismäärästä 12 §:ssä tarkoitettua tarkasteluajan kahtena viimeisenä kalenterivuotena, mikäli työntekijäin eläkelain 8 § 4 momentin 1,2,12 ja 13 kohdissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioden yhteismäärä on vähintään 12.566,70 euroa; lisäksi eläkekassa on vastuussa siitä työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan eläkkeen osaan työntekijän eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti; lisäksi sellaisesta työttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 12 ja 12 a §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatavat eläkkeen osat, mutta ei 18 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin eläkekassa jos työntekijä kuului eläkekassan toimintapiiriin 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen merimieseläkelain 12 a §:ssä tarkoitettua työsuhteen perusteella soveltaen tuona ajankohtana voimassa olevaa lakia;

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 § :n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden ja kuntoutusrahan siitä määrästä, joka ylittää 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, perhe-eläkkeestä, osa-aika-eläkkeestä sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta sekä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista siirroista johtuvista kustannuksista vastaa eläkekassa yhdessä työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työnteki-

jän eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten kanssa siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään; eläkkeen ja kuntoutusrahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon jäljempänä 4 kohdassa tarkoitettua eläkkeen osaa; sekä

4) edellä 11 b §:ssä mainittujen etuuskien perusteella karttuneesta eläkkeen osasta aiheutuvasta kustannuksesta vastaavat työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien ja eläkesäännön mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioden mukaisessa suhteessa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaisesti.

3 luku

Eläkkeeseen oikeuttavat ansiot

11 §

Eläkkeeseen oikeuttavat 1 §:n mukaan vakuutettavat työansiot, jotka työntekijä on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä. Eläkkeeseen eivät kuitenkaan oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 12 §:ssä säädetään.

11 a §

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, merimiesten palkkaturvavastaa huolehtiva viranomaislainen tai muu maksaja (sijaismaksaja).

Jos työstä suoritettava vastike on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi

1) yleisöltä saatavilla palvelurahoilla tai vapaaehtoisilla lahjoilla, tai;

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettuna sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta,

myös tällainen tulo luetaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei pidetä muun muassa:

- 1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
- 2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;
- 3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;
- 4) tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhteeseen käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;
- 5) työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;
- 6) merimieslain 18 §:n 5 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;
- 7) työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;
- 8) henkilöstörahasolaisissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeria, jotka on siirretty henkilöstörahasoloon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahasolosta nostettua rahasto-osuutta;
- 9) eria, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää, ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahasolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä
- 10) yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

Edellä 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettuna tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajan velvoittavaa sopimusta ja että omistajat

tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

11 b §

Eläkkeeseen oikeuttavat myös ne jäljempänä 1-9 kohdissa mainitut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä. Edellytyksenä on, että työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua eläkelain tai eläkesäännön mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista muuta kuin perhe-eläkettä. Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

1) äitiys- erityisäitiys-, isyys- tai vanhempanrahan perusteena oleva sairausvakuutuslain (364/1963) mukainen työtulo;

2) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena oleva ansio;

3) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio edellyttäen, että päivärahaa on saatu joko työttömyysturvalaissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrittäjänä, siltä osin kuin päivärahaa on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä;

4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen ansiotuen perusteena oleva ansio;

5) työttömyysturvalain 10 luvussa tarkoitettua koulutuspäivärahan perusteena oleva ansio;

6) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena oleva ansio;

7) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kun-

toutusrahalain (611/1991) mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikenevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetyskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle;

9) tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetyskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle, jos työntekijälle ei makseta sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tämän ansionmenetyskorvauksen vuoksi.

Siltä ajalta, jolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on maksettu työntekijälle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo korotettuna kertoimella 1,17. Ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo muunnettuna kertoimella 0,17. Jos kuitenkin etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, eläkkeen perusteena on 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, etuuden perusteena on työntekijälle maksetun vähimmäispäivärahan määrä.

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitettujen etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta.

Jos työntekijällä on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan edellä 1 momentissa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaalleen. Niistä karttuneen eläkkeen osan maksaa 2 §:ssä tarkoitettu eläkelaitos.

12 §

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä lue-

taan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta (tuleva aika). Eläkekassan ollessa 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, tuleva aika lasketaan kuitenkin sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä olisi saavuttanut 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän ollessaan yhdenjaksoisesti tämän lain alaisessa työsuhteessa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta mainitun eläkeiän saavuttamiseen saakka, jos näin laskettu eläkeikä on 63 vuotta alempi. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijällä on työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön alaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (tulevan ajan ansio) määrätään niiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisten työansioiden perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkastelu-aika). Tulevan ajan ansiota määrättäessä vuosityöansiot tarkistetaan työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti. Tulevan ajan ansio on tarkastelu-aikana saatujen, näin tarkistettujen työansioiden summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä siihen luetaan myös tarkastelu-aikaan kohdistuva 11 b §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo tarkistettuna palkkakertomella.

Jos työntekijä on tarkastelu-aikana saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea tai työttömyysturvalain peruspäivärahan suuruista työvoimapolitiittista koulutustukea tai koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapolitiittista koulutustukea, otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä työansiona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttö-

myysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

Jos tulevan ajan ansiota määrättäessä tarkasteluaikana työntekijällä ei ole 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen ansioiden lisäksi 2 momentissa tarkoitettuja työansioita, työntekijällä ei ole oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen.

Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluaikana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmevuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 12 §:n 1 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään viimeiseltä kymmeneltä vuodelta.

12 a §

Sen estämättä, mitä 12 §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kalenterikuukauden loppuun asti, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, jos

1) työntekijällä ei ole tarkasteluaikana yhtenäkin vuonna sellaisia työansioita, jotka 12 §:n 2, 3 ja 6 momentin mukaan otetaan huomioon tulevan ajan ansiota määrättäessä; tai

2) työntekijällä on 1 kohdassa tarkoitettuja työansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna.

Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluaika on sen estämättä, mitä 12 §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, päättymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluaikana saatujen työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä.

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus 12 §:n 2—4 ja 6 momentissa sekä edellä 1 ja 2 momentissa

määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien ja eläkesäännön mukaisten ansioiden yhteismäärästä 12 §:n 2 momentin sekä edellä 2 momentin mukaisena tarkasteluaikana.

Eläketurvakeskus antaa eläkekassalle tarkemmat ohjeet 12 ja 12 a §:n soveltamisesta.

12 b §

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella eläkettä, eläkkeeseen oikeuttavaksi lasketaan myös aika, jolta hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä. Eläkkeeseen oikeuttavaksi ei kuitenkaan lasketa aikaa, jolta 23 §:n 5 momentin mukaan ei ole oikeutta eläkkeeseen. Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansiosta, joka vastaa tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden määrää työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesäännön mukaisten työansioiden yhteismäärästä.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. Jos vanhuuseläke alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi työkyvyttömyyseläke.

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, eläke määrätään niillä perusteilla, joiden mukaan se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutusrahakauden alkaessa.

12 c §

Työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertomella sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkettä tai kuntoutustukea on maksettu yhteensä viideltä täydeltä kalenterivuodelta. Tämä kertakorotus lasketaan työntekijälle myönnetyn työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainittujen lakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa siten, että iän ollessa 24—26 vuotta, korotusprosentti on 21. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Iän ollessa yli 55 vuotta, korotusta ei tehdä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kertakorotus ei sisältynyt edunjäntäjän eläkkeeseen tai jos edunjäntäjä ei ollut eläkkeellä kuollessaan, lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen se kertakorotus, jonka edunjäntäjä olisi saanut, jos työkyvyttömyyseläke olisi jatkunut 1 momentissa tarkoitettuna ajan. Kertakorotus lisätään perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki olisi jatkunut yhteensä viisi täyttä kalenterivuotta.

13 §

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen vuoden 2009 jälkeen siten, että vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos vanhuuseläke kuitenkin alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Leskeneläke muunnetaan eläkesovitusta tehtäessä kyseiselle vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 62 vuoden iässä tai sen jälkeen, eläke tarkistetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodeksi vahvistetulla elinaikakertoimella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua elinaikakertoimesta säädetään tarkemmin työntekijäin eläkelain 7 h §:ssä.

14 §

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle.

Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläkettä alennetussa eläkeiässä, päällystään kuuluva aikaisintaan 60 vuotta ja miehistöön kuuluva 55 vuotta täytettyään siten, että jokaista kuukautta kohden, jolla 6 momentissa säädetyllä tavalla laskettu aika ylittää 324 kuukautta, eläkeikä alenee 63 vuoden iästä yhdellä kuukaudella. Lisäksi edellytetään, että työntekijän työsuhte päättyy hänen saavuttaessaan sanotulla tavalla lasketun alennetun eläkeiän ja että hän on ollut kolmen vuoden aikana ennen eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen päättymistä tämän lain mukaisessa työsuhteessa vähintään 18 kuukauden ajan.

Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna enintään yhdellä vuodella laskettuna 63 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta 2 momentin mukaisesta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta. Tällöin eläke myönnetään siten vähennettynä kuin 22 §:n 2 momentissa säädetään. Vanhuuseläke myönnetään lykättynä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen siten korotettuna kuin 22 §:n 1 momentissa säädetään. Varhennettuun ja lykättyyn vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä vanhuuseläkkeestä säädetään.

Vanhuuseläke myönnetään seuraavan kuukauden alusta sen jälkeen, kun oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, kuitenkin aikaisintaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista. Jos vanhuuseläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, eläke myönnetään kuitenkin työsuhteen päättymistä lähinnä seuraavan kuukauden alusta.

Vanhuuseläkkeen aikaisista työansioista karttuneeseen eläkkeeseen on oikeus aikaisintaan 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Edellä 2 momentissa säädetyin alennetun eläkeiän laskemista varten palveluajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta erikseen aika

työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Palveluajaksi muunnetaan, siten kuin erityöaikalaisissa (296/1976) säädetään ja työehtosopimuksissa on sovittu, lisäksi aika, jonka perusteella vastikkeena tai muuna vastaavana suoritettava ylityökorvaus maksetaan työsuhteen päättyessä. Palveluaikaa tämän momentin mukaan laskettaessa työsuhteen katsotaan päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 15 §:ssä tarkoitettua työkyvyttömyyden alkamista. Jos työnteko ja palkanmaksu ovat yhdenjaksoisesti keskeytyneinä enintään vuoden ajan, palveluajan katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisesti. Jos työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneinä yhdenjaksoisesti kuitenkin yli vuoden ajan, työsuhteen katsotaan palveluaikaa laskettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta työntekijälle on viimeksi maksettu 11 a §:ssä tarkoitettuihin työansioihin luettavia eriä mainitun vuoden kuluessa työnteon ja palkanmaksun keskeytymisestä.

14 a §

Jos työntekijän työsuhde on päättynyt ennen 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän täyttämistä ja tämä on johtunut aluksen myymisestä, liikenteestä poistamisesta tai työvoiman supistamisesta taikka siitä, että työntekijä on irtisanonut työsopimuksensa tai purkanut sen merimieslain 46 tai 49 §:ssä säädetyllä perusteella, työntekijän oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle työsuhteen päättymiseen mennessä ansaitsemassaan 14 §:n 2 momentissa säädettyssä alennetussa eläkeiässä säilyy ja myönnettävä vanhuuseläke määräytyy 16 §:n mukaisesti edellyttäen, että työntekijä täyttää 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän viiden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä ja että hänellä on tältä ajalta oikeus saada työttömyysturvalain mukaista päivärahaa tai työmarkkinatukea taikka 15 e §:n mukaista työttömyyseläkettä. Työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen tai eläkkeen maksamisen keskeytyminen jätetään kuitenkin huomioon ottamatta, jos keskeytyminen ei ole jatkunut yhdenjaksoisena 60 päivää pitempää aikaa.

Jos työntekijä on ottanut vastaan työvoimaviranomaisen tarjoaman työttömyysturva-

lain 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettua työtä, josta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatukeen taikka jos hän on siirtynyt työhön 1 §:ssä tarkoitettuun ulkomaiseen alukseen, oikeutta vanhuuseläkkeeseen määrättäessä noudatetaan, mitä 1 momentissa säädetään edellyttäen, että vakuutettu on työvoimaviranomaisen välityksellä jatkuvasti hakenut 1 §:ssä tarkoitettua työtä.

14 b §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67 -vuotiaalla työntekijällä, edellyttäen, että:

1) hänellä ei ole oikeutta saada työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työtai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä eikä tämän lain mukaisen työsuhteen päättymisen jälkeen kunnallisen eläkelain 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai valtion eläkelain 9 d §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen;

4) hänelle on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työtai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä viisi vuotta; ansioiden perusteella karttumisaikaa otetaan tällöin huomioon siten, kuin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n 4 momentissa säädetään;

8) hänen työansionsa on vähentynyt siten, että hänen 5 tai 6 kohdassa tarkoitettua osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat vähintään 35 ja enintään 70 prosenttia 3 momentissa tarkoitettua vakiintuneesta ansiosta; työajan vähentyminen ei kuitenkaan saa olennaisesti poiketa työansioissa tapahtuneesta vähennyksestä.

Vakiintuneena ansiotulona pidetään osa-aikaeläkettä määrättäessä sitä edellä 12 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiota, jonka perus-

teella työntekijän työkyvyttömyyseläke laskettaisiin, jos työntekijä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

14 c §

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos työntekijä ei enää täytä 14 b §:ssä säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuoritukseksi. Jos työntekijä täytettyään 68 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä mitä muualla tässä laissa säädetään, saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Työntekijän lopettaessa osa-aikatyön maksetaan vanhuuseläkkeen lykkääntynyt osa siten korotettuna kuin 22 §:n 1 momentissa säädetään ja lisätynä 16 §:ssä tarkoitulla määrällä.

15 §

Oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä on työntekijällä, jonka työkyvyn voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, olevan yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kahdella viidenneksellä. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. Työkyvyn vaihdellessa otetaan huomioon vuotuinen ansio.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 4 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Tällöin osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Jos kuitenkin työntekijä

on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus hakemuksesta aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien edellyttäen, ettei työntekijä ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle, tai siitä ajankohdasta, jona työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä myönnetään sellainen uusi eläke, johon ei sovelleta 12 b §:n 2 tai 3 momenttia.

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä ja ennen vuotta 1944 syntyneellä työntekijällä yksilöllistä varhaiseläkettä myös silloin, kun hänelle tämän lain alaisen työsuhteen päätyttyä on myönnetty myöhempään virka- tai työsuhteeseen perustuva eläke valtion eläkelain 9 tai 9 c §:n, kunnallisen eläkelain 24 tai 33 §:n, evankelisluterilaisen kirkon eläkelain 1 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla, jollei 2 §:n 6 momentista muuta johdu.

15 c §

Jos edunjättäjä kuollessaan ei ollut täyttänyt 67 vuotta ja jos hänellä kuollessaan olisi ollut oikeus 16 §:n mukaisesti määräytyvään työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hän kuolinpäivänään olisi tullut työkyvyttömäksi, tai jos hän kuollessaan sai mainittua eläkettä tai 16 §:n mukaisesti määräytyvää vanhuuseläkettä, suoritetaan hänen leskelleen tai, mikäli hän kuollessaan ei ollut avioliitossa, hänen kuolinpesälleen jäljempänä säädetyin poikkeuksin hautausavustusta alla olevan taulukon mukaisesti:

Edunjättäjän ikä kuollessa	Hautausavustuksen määrä euro
—50	10 190
51—55	7 643
56—60	5 096
61—66	2 548

15 e §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä on oikeus saada työttömyyseläkettä 60 vuotta täytettyään siihen saakka kunnes hän täyttää 63 vuotta edellyttäen, että

1) hänelle on 3 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viideltä vuodelta; ansioiden perusteella karttumisaikaa otetaan tällöin huomioon siten kuin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n 4 momentissa säädetään; .

2) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä ole enää oikeutta työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaan; ja että

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tulevan ajan eläkettä laskettaessa sovelletaan kuitenkin 12 a, 12 b, 16 a, 16 b ja 16 c §:ää sellaisena kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä tulevan ajan eläkettä . Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jona työntekijä täyttää kaikki 1 momentissa tarkoitettujen työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään 523,61 euroa kuukaudessa; eikä

Työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi ei kuitenkaan sovelleta, mitä 13 §:ssä säädetään. Jos työttömyyseläkettä määrättäessä oli sovellettu 3 momentin toista virkettä, vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläke. Van-

huuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläke myös silloin, kun edellisessä virkkeessä tarkoitettu työttömyyseläke on 9 momentin nojalla muutettu työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Jos työntekijä täyttää edellä tässä pykälässä säädetty edellytykset 62 vuotta täytettyään, hänelle myönnetään vanhuuseläke siten kuin 22 §:n 3 momentissa säädetään.

16 §

Eläkettä karttuu siten kuin 2—7 momentissa säädetään edellyttäen, että

1) työntekijä jää vanhuuseläkkeelle tämän lain alaisesta työsuhteesta, tai;

2) työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jota koskevan eläkehakemuksen eläkekassa on 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään ja työntekijän tämän lain mukaiset työansiot eläketapahtumakuukauden ja sitä edeltäneen kolmenkymmenenkuuden kalenterikuukauden aikana ovat yhteensä vähintään 16 800 euroa.

Eläkettä karttuu vuodessa tämän lain alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista:

1) 1,6 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, ja niistä eläkkeen perusteena olevista työansioista, jotka eläkkeensaaja on saanut työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeen, luopumiskorvauksen tai luopumistuen taikka niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana;

2) 2,0 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 vuotta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta;

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, ei kuitenkaan, jos työntekijä saa tänä aikana eläkettä muuna kuin osa-aikaeläkkeenä;

4) 1,5 prosenttia 11 b §:ssä tarkoitettusta eläkkeen perusteesta.

Tulevan ajan eläke on 12 §:ssä tarkoitettusta tulevan ajan ansiosta:

1) 1,6 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuo-

den iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,4 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

Ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättymiskuukauden loppuun 12 §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansion perusteella siten kuin 12 b §:n 1 momentissa säädetään:

1) 1,6 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,4 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

Kun eläkekarttuma lasketaan kuukautta kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 edellä 2—4 mainitusta määrästä.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuu eläkettä siten kuin 2 momentissa säädetään.

Osa-aikaeläkettä saaneen työntekijän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 16/120 prosenttia ja vanhuuseläkkeeseen 1/16 prosenttia jäljempänä säädetystä ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkettä määrättäessä ansion alenema on se 16 g §:n 1 momentin mukainen työansioiden erotus, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu. Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan tulevan ajan eläke, tulevalta ajalta eläke lasketaan 3 momentin 2 kohdan mukaisesti myös edellä tarkoitettusta ansion alenemasta.

16 f §

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Tällöin edunjäntäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon 13 §:n mukaista eläkkeen muuntoa. Jos edunjäntäjän saama eläke oli sellainen työttömyyseläke tai 15 e §:n 9 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon

ei ollut lisätty 15 e §:n 3 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosaa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen. Niinkään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke. Jollei edunjäntäjä saanut ensimmäisessä virkkeessä mainittua eläkettä, edunjäntäjän eläke lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä.

16 g §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 50 prosenttia 14 b §:n 3 momentin mukaan määritellyn vakiintuneen ansiotulon ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesäännön piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua lain tai eläkesäännön perusteella, tämän lain mukainen osa-aikaeläke on sama suhteellinen osuus 1 momentissa tarkoitettua määrästä kuin tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista niiden lakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti yhteensovitettua eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu rajausta vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansi-

oiden suhteessa.

17 §

Jos tämän lain alaisuuteen kuuluneella työntekijällä ei ole oikeutta 16 §:n mukaisesti määräytyvään vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen, eläkettä karttuu siten kuin 2—7 momentissa säädetään.

Eläkettä karttuu vuodessa tämän lain alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista:

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, ja niistä eläkkeen perusteena olevista työansioista, jotka eläkkeensaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeen, luopumiskorvauksen tai luopumistuen taikka niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana sekä 11 b §:ssä tarkoitettua eläkkeen perusteesta;

2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 vuotta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta;

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, ei kuitenkaan, jos työntekijä saa tänä aikana eläkettä muuna kuin osa-aikaeläkkeenä.

Tulevan ajan eläke on 12 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

Ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläketä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päätymiskuukauden loppuun 12 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansion perusteella siten kuin 12 b §:n 1 momentissa säädetään:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

Kun eläkekarttuma lasketaan kuukautta kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 edellä 2—4 momentista mainitusta määrästä.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuu eläkettä siten kuin 2 momentissa säädetään.

Osa-aikaeläkettä saaneen työntekijän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 1/8 prosenttia ja vanhuuseläkkeeseen 1/16 prosenttia edellä säädetystä ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkettä määrättäessä ansion alenema on se 16 g §:n 1 momentin mukainen työansioden erotus, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu. Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan tulevan ajan eläke, tulevalta ajalta eläke lasketaan 3 momentin 2 kohdan mukaisesti myös edellä tarkoitettua ansion alenemasta.

17 a §

Eläkekassan on asianomaisen työnantajan hakemuksesta annettava päätös siitä, onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike sellaista 11 a §:ssä tarkoitettua, eläkettä kartuttavaa työansiota, joka on vakuutettava tämän lain mukaan. Lisäksi eläkekassan on työnantajan hakemuksesta annettava päätös siitä, miltä ajalta työntekijän työansiot on vakuutettava tämän lain mukaan.

Tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta, niin kuin 59 §:ssä säädetään.

17 b §

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, hänen oikeutensa eläkkeeseen määräytyy kunkin työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Mikäli eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi ja työntekijän viimeinen työsuhde on vakuutettu työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain mukaisesti, muutetaan tämän lain

mukaisen eläkkeen määrä siten, että alkupe-
räinen pääoma-arvo säilyy.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sellaisen työntekijän, jonka viimeinen työ- tai virkasuhde on vakuutettu kunnallisen eläkelain tai valtion eläkelain mukaisesti, ansaittua vanhuuseläkettä, jos viimeisen työ- tai virkasuhteen eläkeikä on alempi kuin 62 vuotta ja sen pätevyysvaatimuksena on ollut tämän lain mukaisen meripalvelun edellyttävä tutkinto tai tietty määrä tämän lain mukaista meripalvelua.

Eläkkeen ehdot ja sen laskemista varten tarvittavat perusteet vahvistaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö eläkekassan esityksestä.

18 §

Tässä laissa säädettyt rahamäärät ja ansiorajat sekä eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansioita tarkistetaan siten kuin työntekijän eläkelain 7 b §:ssä säädetään.

Eläkkeeseen tehdään indeksitarkistus siten kuin työntekijän eläkelain 9 §:ssä säädetään.

22 §

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan eläkettä 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Jos vanhuuseläke myönnetään 14 §:n 3 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 14 §:ssä tarkoitettua eläkeiän täyttämiskautta seuraavan kalenterikuukauden alkua. Vähennys lasketaan eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut eläkkeen alkamisajankohdan mennessä.

Sen estämättä, mitä 14 §:n 3 momentissa ja edellä 2 momentissa säädetään, työntekijällä, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä vähentämättömänä.

23 §

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, jonka työkyvyn on 15 §:n 1 momentin mukaisesti arvioitu ole-

van ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kolmella viidenneksellä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään 16 §:n 2-4 momentin tai 17 §:n 2-4 momentin mukaan. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä eläkkeestä.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu vähintään vuoden ajaksi siten, että muutoksella on 1 momentin mukaan vaikutusta eläkkeen suuruuteen, eläke tarkistetaan muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 28 §:stä muuta johdu.

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää tai lakkauttaa, jos eläkkeensaaja on ansiotyössä. Kuntoutusraha lakkautetaan, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen.

Eläkkeensaajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon hänen työansioissaan tapahtuneet muutokset. Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta eikä ansiorajan ylitys ole tilapäistä.

Jos työansioita on vähintään 40 mutta enintään 60 prosenttia 5 momentissa mainitusta keskiansiosta, eläke tarkistetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Jos työansioita on yli 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hake-
muksesta tai eläkekassan aloitteesta edellä 1 ja 3—6 momentissa säädettyjen edellytyksien mukaisesti. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläk-

keensaajan tarkistushakemusta tai eläkekassan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeyttämisaikakohdasta lukien.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 25 §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

23 a §

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän

1) osatyökyvyttömyyseläkkeen 15 §:n 1 momentissa ja 23 a §:n 1 momentissa mainitut; tai

2) ammatillisen kuntoutuksen 25 §:n 1 ja 2 momentissa mainitut saamisen edellytykset.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja työntekijän sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos kuntoutussuunnitelma toimitetaan eläkekassaan yhdeksän kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta niin kuin 59 §:ssä säädetään.

25 §

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos

2) työntekijän eläkkeeseen sisältyvän 12 §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansiot ovat vähintään 25.133,40 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana (kuntoutustapahtumapäivä), jona hakemus tehtiin tai jona hakijan kuntoutustarve on viimeistään selvitettävä kansaneläkelaitoksen järjestä-

mästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, että tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun rajamäärän suuruiset tai että eläkkeessä on otettu huomioon 12 a ja 12 b §:n mukainen tuleva aika sellaisena kuin lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Kuntoutustapahtumapäivä on kuitenkin kuntoutustoimenpidettä edeltävä päivä, jos kuntoutusta haetaan kuntoutustoimenpiteen jo alettua, tai sairausloman ensimmäinen päivä, jos hakija on jäänyt sairauslomalle työsuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa

28 §

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, täyttää työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 1 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 3 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. Jos päivärahan suorittaminen lakkaa ensisijaisuusaikana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle suoritetaan täyttää työkyvyttömyyseläkettä sanotun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan 1 momentissa säädetystä ajankohdasta.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 3 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä

osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

Jos työkyvyttömyyseläke 28 b §:n 5 momentin mukaisesti suoritetaan kertasuorituksen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään.

28 c §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 59 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkekassan on suoritettava takautuva eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos eläkekassa jatkaa 59 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai silloin, kun työntekijä on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä samalta ajalta, jolta eläkekassa 61 §:n 2 momentin mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuelle jatkoa takautuvasti.

Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan määrää.

Eläke maksetaan 1 —6 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työttömyyskassalle, Kansaneläkelaitokselle, 3 momentissa tarkoitetu-

le toimielimelle, kunnalle, kuntayhtymälle tai sairausvakuutusrahastolle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkekassalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

63 a §

Etuuden korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 5,39 euroa, ei makseta. Edellä mainittua rahamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain 7 b §:ssä säädetyllä palkkakertoimella.

64 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijän eläkelain 12 d §:ssä 17 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17e §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1 ja 3—5 momentissa sekä 17 j §:ssä säädetään.

64 a §

Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden ratkaisemiseen eläkekassassa on osallistuttava yhden tai useamman asiantuntijalääkärin. Eläkekassan asiantuntijalääkärin tässä toimessaan arvioon ei sovelleta, mitä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain toimeenpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, taikka sellaiseen vanhuuseläkkeeseen, jossa työntekijä on täyttänyt merimieseläkelain 14 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyt vanhuuseläkeiän ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia

säännöksiä. Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä säädetyn ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos työntekijä on 62-vuotias täyttäessään tämän lain 15 e §:ssä tarkoitettua työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin tämän lain 22 §:n 3 momentissa säädetään, jollei 11 momentista muuta johdu.

Tämän lain 1 §:n 4 momentin 2 kohtaa sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2005. Tämän lain 11 b §:ssä mainitun etuuden perusteella eläkettä karttuu tämän lain voimaantulosta lähtien.

Ennen tämän lain voimaantuloa alkanut ja lain voimaantullessa jatkuva työsuhde päätetään 31 päivänä joulukuuta 2004 ja työsuhteesta karttunut eläkeoikeus lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Samoin ennen tämän lain voimaantuloa merimieseläkelain 16 e §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Eläkettä myönnettäessä karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertomella.

Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määräytyessä 16 §:n mukaisesti, ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttunut eläkeoikeus määräytyy siten kuin tämän momentin 1—3 kohdassa säädetään soveltaen merimieseläkelain 16 §:n, 20 §:n 1 momentin ja 22 a §:n säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän lain voimaantuloa sekä merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 mo-

menttia.

1) Kunkin työsuhteen osalta erikseen määrätty eläkkeet lasketaan yhteen. Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 50 prosenttia työntekijän kymmenen viimeisen meripalveluvuoden eri työsuhteiden yhteenlaskettujen palkkojen keskimääräisestä kuukausipalkasta. Kymmentä viimeistä meripalveluvuotta laskettaessa otetaan huomioon vuosi 2004 ja sitä edeltäneet kalenterivuodet kuitenkin siten, että ajalta ennen vuotta 1996 otetaan huomioon enintään neljä kalenterivuotta. Kymmentä viimeistä meripalveluvuotta laskettaessa jätetään kuitenkin huomioon ottamatta sellaiset meripalveluvuodet, joilta työntekijälle on maksettu 14 b §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä. Keskimääräinen kuukausipalkka määräytyy kuitenkin niiden kalenterivuosien ja niiden ansioiden perusteella kuin se olisi määräytynyt jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Jos edellä mainittu keskimääräinen keskikuukausipalkka on olennaisesti alhaisempi tai korkeampi kuin se palkka, jota vakuutettu on saanut merimiestoimesta niin pitkänä aikana, että korkeampaa palkkaa tai alhaisempaa palkkaa on voitu pitää vakiintuneena, pidetään keskimääräisenä kuukausipalkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut jollei muutosta olisi esiintynyt.

2) Karttunut eläkeoikeus lasketaan kuten 1 kohdassa säädetään. Näin laskettu eläkkeen määrä muunnetaan kertoimella, joka saadaan jakamalla tämän lain 16 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyn eläkkeen karttumisprosentin osoittama luku 1,6 luvulla 2.

3) Karttunut eläkeoikeus määräytyy soveltaen merimieseläkelain 22 a §:n säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määräytyessä 16 §:n mukaisesti tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrän ja edellä 5 momentissa säädetyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrän myönnettävä yhteismäärä määräytyy siten kuin 1, 2 tai 3 kohdassa säädetään.

1) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 5 momentin 1 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaan-

tuloa karttuneen eläkkeen määrään. Näin laskettuna myönnettävän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrä voi kuitenkin ylittää edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän ainoastaan siltä osin kuin tämän lain mukainen eläke on karttunut sen kalenterikuukauden päättymisen jälkeen jonka aikana työntekijä on täyttänyt tämän lain 14 §:n 1 momentissa säädetyn 63 vuoden iän tai 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän.

2) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 5 momentin 2 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään.

3) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 5 momentin 3 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään.

Myönnettävä eläke määrätään soveltaen sitä 1, 2 tai 3 kohdan sääntöä, jonka mukaan eläkkeen määrä muodostuu suurimmaksi.

Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määräytyessä 17 §:n mukaisesti, ennen tämän lain voimaantuloa karttunut eläkeoikeus määräytyy siten kuin tämän momentin 1 tai 2 kohdassa säädetään soveltaen merimieseläkelain 17 §:n ja 20 §:n 1 momentin säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän lain voimaantuloa sekä merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momenttia.

1) Karttunut eläkeoikeus määräytyy siten kuin edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetään.

2) Karttunut eläkeoikeus määräytyy soveltaen merimieseläkelain 17 §:n säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän lain voimaantuloa siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttava aika kohdistuu 31 päivänä joulukuuta 1990 jälkeiseen aikaan. Ennen 1 päivää tammikuuta 1991 ansaitulta eläkkeeseen oikeuttavalta maksukuukaudelta eläkkeen määrä on 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määräytyessä 17 §:n mukaisesti tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrän ja edellä 7 momentissa säädetyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrän myönnettävä yhteismäärä määräytyy siten kuin 1 tai 2 kohdassa säädetään.

1) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 7 momentin 1 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään. Näin laskettuna myönnettävän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrä voi kuitenkin olla enintään edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän suuruinen.

2) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 7 momentin 2 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään.

Myönnettävä eläke määrätään soveltaen sitä 1 tai 2 kohdan sääntöä jonka mukaan eläkkeen määrää muodostuu suuremmaksi.

Jos 6 momentin 1 kohdassa tai 8 momentin 1 kohdassa säädetyllä tavalla lasketun vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen sekä tämän lain 11 b §:n mukaan karttuneen eläkkeen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan karttuneen eläkkeen yhteismäärä ylittää 5 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän, vähennetään merimieseläkelain mukaisesta vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeestä määrä, joka vastaa edellä mainitun enimmäismäärän ylittävän määrän. Eläkkeiden yhteismäärää laskettaessa ei kuitenkaan huomioida sitä 6 momentin 1 kohdassa säädettyä tämän lain mukaan karttunutta eläkettä, joka on karttunut sen kalenterikuukauden päättymisen jälkeen jonka aikana työntekijä on täyttänyt tämän lain 14 §:n 1 momentissa säädetyn 63 vuoden iän tai 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän.

Ennen vuotta 1950 syntyneellä työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan 62 vuoden iän täyttämiseen asti.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, ennen vuotta 1944 syntyneellä työntekijällä on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen merimieseläkelain 15 §:n ja 23 a §:n mukaan, kuitenkin siten, että hänelle myönnetään 63 vuotta täytettyään vanhuuseläke. Yksilöllisen varhaiseläkkeen edellytyksenä oleva tulevan ajan oikeus määritellään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan

merimieseläkelain 12 a ja 12 b §:n mukaan. Eläkettä laskettaessa noudatetaan kuitenkin 12 ja 12 a §:n työkyvyttömyyseläkettä koskevia säännöksiä. Yksilöllinen varhaiseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä. Tällöin vanhuuseläkkeeseen ei kuitenkaan sovelleta 13 §:ää.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettuun henkilöön merimieseläkelain 16 §:n 1 momenttia, 17 §:n 3 momenttia ja 22 a §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne ovat voimassa mainitun lain voimaantullessa. Mainittuun henkilöön ja merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1268/1999) voimaantulosäännöksen 6 ja 7 momentissa tarkoitettuun henkilöön sovelletaan merimieseläkelain 15 e §:n 3 momenttia sellaisena kuin se on voimassa viimeksi mainitun lain voimaantullessa sekä merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohtaa, 11, 12 §:ää, 12 a—12 c §:ää, 16 §:ää, 16 a—16 d §:ää, 17 §:ää, 20 §:ää, 22 a §:ää sekä työntekijäin eläkelain 8 §:ää sellaisina kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä mitä tämän lain 14 b §:n 3 momentissa säädetään, jos osa-aikaeläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2005, vakiintunut ansio määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Lisäksi ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkkeeseen ja sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen sovelletaan mitä merimieseläkelain 14 §:ssä, 14 b §:n 1 momentin johdantokappaleessa sekä 14 c §:n 2 momentissa, sellaisena kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa, sekä 16 §:n 4 momentissa ja 17 §:n 7 momentissa sellaisena kuin ne ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2002, säädetään. Tällaisella työn-teki-jällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan, kuitenkin siten, että työntekijällä on oikeus saada vanhuuseläke vähentämättömänä 63 vuotta täytettyään. Jos työntekijä kuitenkin jatkaa osa-aikatyössä 65 vuotta täytettyään osa-aikaeläke muuttuu saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Sen

estämättä mitä tämän lain 16 §:n 2 momentin 3 kohdassa ja 17 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään, eläkettä karttuu työansioista 2 prosenttia vuodessa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta sen kalenterikuukauden loppuun jona työntekijä täyttää 65 vuotta ja 1,6 prosenttia vuodessa 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alun ja 68 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välisenä aikana, työntekijän jatkaessa osa-aikatyössä 63 vuotta täytettyään. Jos osa-aikatyöstä karttunut vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, lykättyä eläkkeen osaa korotetaan siten kuin tämän lain 22 §:n 1 momentissa säädetään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisen osa-aikaeläkkeen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, jälkeen myönnettävään eläkkeeseen.

Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, eläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään tämän lain 16 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti tai 17 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, vanhuuseläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä tämän lain 16 §:n 2 momentin 1 kohdan tai 17 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti tämän lain voimaantulosta lukien ja näin karttunut eläke myönnetään tämän lain 14 §:n 5 momentin mukaan, vaikka työntekijä on täyttänyt merimieseläkelain 14 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn vanhuuseläkeiän ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain 11 §:n 1 momentissa säädettyä 18 vuoden alaikärajaa sovelletaan vuoden 1986 jälkeen syntyneen työntekijän työansioihin, jotka on ansaittu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Samassa lainkohdassa tarkoitettua 68 vuoden ikärajaa sovelletaan työntekijän työansioihin, jotka on ansaittu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, ennen vuotta 1933 syntyneellä työntekijällä

on oikeus lapsikorotukseen edelleen tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tämän lain 12 §:ää ja 12 a ja 12 b §:ää sovelletaan eläketapahtumaan, joka sattuu 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen. Jos eläketapahtuma sattuu vuosina 2006—2009, tulevan ajan ansiota määrittäessä otetaan vuoden 2004 työansiona huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004, ja vuoden 2005 työansiot otetaan huomioon siten kuin tämän lain 12 ja 12 a §:ssä säädetään. Tällöin myös tarkasteluajana käytetään vastaavasti tulevan ajan ansion perusteena huomioon otettavien vuosien määrä. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2010, otetaan vuoden 2005 työansiot huomion siten kuin tämän lain 12 §, 12 a ja 12 b §:ssä säädetään ja tarkasteluajana määrätään vastaavasti vuosien 2005—2010 perusteella. Kuitenkin tämän lain 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ansioedellytystä määrittäessä otetaan huomioon työansioita kuntoutustapahtumapäivää edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.

Tämän lain 12 c §:n mukainen korotus myönnetään myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Jos perhe-eläke määrätään edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, korotus lisätään myös perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tällöin korotus myönnetään sen tämän lain 12 c §:ssä tarkoitetun korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän ikää vuoden 2010 alussa. Korotus myönnetään työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) 8 tai 8 a §:n mukaan yhteensovitettuun eläkkeeseen. Jos perhe-eläke määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, korotus myönnetään työntekijäin eläkelain 8 tai 8 a §:n mukaan yhteensovitettuun perhe-eläkkeeseen, sellaisina kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä mitä tämän lain 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään ennen vuotta 1950 syntyneellä työntekijällä on oikeus tämän lain 16 §:n 2—7 momentin mukaisesti

määräytyvään työkyvyttömyyseläkkeeseen tai työttömyyseläkkeeseen edellyttäen, että eläkekassa on merimieseläkelain 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään eläkettä koskevan hakemuksen ja työntekijällä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus tulevaan aikaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan merimieseläkelain 12 a—12 c §:n mukaan.

Työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) 9 §:ää sovelletaan myös eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 12 momentissa tarkoitettuja eläkkeitä vuoteen 2011 saakka laskettaessa sovelletaan indeksiä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5 ja siten kuin työntekijäin eläkeasetuksen 9 §:ssä säädetään, sellaisena kuin se on voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Mitä tämän lain 11 a §:ssä säädetään eläkkeen perusteena olevista työansioista, sovelletaan myös eläkkeeseen, joka tämän lain voimaantulosäännöksen 2, 12 tai 13 momentin nojalla määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan.

Sen estämättä mitä tässä laissa säädetään, lain voimaantullessa tai sen jälkeen sattuneen eläketapahtuman yhteydessä voidaan harkinnanvaraisesti tarkistaa ennen tämän lain voimaantuloa päättyneen työsuhteen eläkepalkka ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan 16 d §:n mukaan ja ennen vuotta 1996 päättyneen työsuhteen eläkepalkka merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 8 momentin mukaan.

Tämän lain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdassa, 11 b §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 ja 4 momentissa, 15 c §:n 1 momentissa, 15 e §:n 4 momentin 2 kohdassa, 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 63 a §:n 4 momentissa säädetyt rahamäärät vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Sen estämättä mitä 3 a §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, 12 §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemesta tarkasteluajana on vuosi 2005,

jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006.

Sellaisen työkyvyttömyyseläkkeen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa tai vuonna 2005, tarkistamiseen osatyökyvyttömyyseläkkeestä täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi tai täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä osatyökyvyttömyyseläkkeeksi taikka eläkkeen lakkauttamiseen tai keskeyttämiseen sovelletaan merimieseläkelain 15 §:n 1 ja 3 momentin, 17 §:n 1 momentin sekä 23 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä sellaisina, kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä mitä tämän lain 2 §:n 2—6

momentissa säädetään, viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei sovelleta, jos järjestelyn piiriin kuuluvat eläkelaitokset soveltavat, toinen eläkelaitos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä ja toinen eläkelaitos vuoden 2005 alusta voimaan tulevia säännöksiä, elleivät eläkelaitokset sovi viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn noudattamisesta. Sama koskee tilannetta, jossa yksityisten alojen eläkelaitos olisi viimeinen eläkelaitos ja työntekijä hakee työkyvyttömyyseläkettä, joka myönnetään tämän lain 15 §:n 3 momentin perusteella työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vähentämättömänä vanhuuseläkkeenä.

2.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 c §:n 5 momentti, 5 §:n 4 momentti, 7 f §, 12 §:n 2 momentti ja 13 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 c §:n 5 momentti, 5 §:n 4 momentti, 6 a §:n 3 momentti ja 7 f § laissa 634/2003, 12 §:n 2 momentti laissa 639/1966 sekä 13 a § laeissa 979/1993, 846/1994 ja 390/1995 sekä

muutetaan 1 §:n 1 momentin 3 kohta ja 4 §:n 6 momentti, 4 c §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 momentin 2 kohta, 4 d §:n 2 ja 4 momentti, 4 f §:n 1 momentin 1 ja 7 kohta, 4 h §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti, 5 b §:n 4—8 momentti, 5 c §:n 1—3 momentti, 6 §, 6 a §, 7 §, 7 a §, 7 c §:n 1, 2 ja 4 momentti, 7 d §:n 1 momentin johdantokappale sekä 2 ja 3 momentti, 7 e §:n 1 ja 2 momentti, 7 i §, 8 §:n 6 momentti, 8 d §:n 1 momentti, 10 c §:n 2 momentti, 10 d §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta, 12 a §:n 3 momentti, 12 b §:n 1 momentti, 12 c §, 12 d §:n 1 momentti, 13 b §:n 4 momentti, 17 a §:n 2 momentin 1 kohta, 17 b §:n 2 momentti, 19 b §:n 5 momentti, 19 c §:n 2, 3 ja 7 momentti, 19 d §:n 4 momentti sekä 19 e §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 3 kohta, 4 §:n 6 momentti, 4 c §:n 4 momentin 2 kohta, 4 f §:n 1 momentin 7 kohta, 4 h §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti, 5 b §:n 4—8 momentti, 5 c §:n 3 momentti, 6 §, 6 a §, 7 §, 7 a §, 7 c §:n 1, 2 ja 4 momentti, 7 d §:n johdantokappale sekä 2 ja 3 momentti, 7 e §:n 1 ja 2 momentti, 7 i §, 8 d §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta, 12 b §:n 1 momentti, 12 c §:n 1 momentti, 19 b §:n 5 momentti mainitussa laissa 634/2003, 4 c §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1263/1999, 4 f §:n 1 momentin 1 kohta laissa 603/1986, 4 j §:n 2 momentti ja 10 §:n 2 momentti laissa 1332/2003, 5 c §:n 1 momentti laissa 559/1993, 5 c §:n 2 momentti laissa 605/1989, 8 §:n 6 momentti laissa 50/1985, 8 d §:n 2 ja 3 momentti laissa 100/1990, 10 d §:n 1 momentti ja 12 d § laissa, 375/2001, 12 a §:n 3 momentti ja 13 b §:n 4 momentti mainitussa laissa 390/1995, 17 a §:n 2 momentin 1 kohta ja 17 b §:n 2 momentti laissa 1169/2003, 19 c §:n 2, 3 ja 8 momentti laissa 1331/1999 ja 19 d §:n 4 momentti laissa 1284/2001, sekä

lisätään 5 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 634/2003, uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyy 7 momentiksi ja nyt muutettu 7 momentti siirtyy 8 momentiksi, 7 i §:ään uusi väliotsikko, 10 a §:ään lailla 861/1999 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti sekä 12 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 639/1966, 1239/1996, 10401998 ja mainitussa laissa 634/2003, uusi 6 kohta seuraavasti:

Eläketurvan järjestämisvelvollisuus

1 §

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden. Työntekijä on velvollinen osallistumaan tä-

män lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

3) jossa työansio sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla alittaa 229,34 euroa kuukaudessa;

Eläkeoikeus

4 §

Työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan, jollei 4 d §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, 63 vuoden ikään asti. Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 7 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Tällöin osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitettua ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus hakemuksesta aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien edellyttäen, ettei työntekijä ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle, tai siitä ajankohdasta, jona työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä myönnetään sellainen uusi eläke, johon ei sovelleta 7 e §:n 2 tai 3 momenttia.

4 c §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä on oikeus saada työttömyyseläkettä 60 vuotta täytettyään siihen saakka, kunnes hän täyttää 63 vuotta edellyttäen, että:

1) hänelle on 3 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viideltä vuodelta; ansioiden perusteella karttumisaikaa otetaan tällöin huomioon siten kuin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien

työntekijäin eläkelain 4 §:n 4 momentissa säädetään;

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään 523,61 euroa kuukaudessa; eikä

4 d §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 4 §:n 6 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraahakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. Jos päivärahan suorittaminen lakkaa ensisijaisuusajana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun muun lain tai eläkesäännön mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle suoritetaan täyttä työkyvyttömyyseläkettä sanotun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan 4 §:n 6 momentissa säädetystä ajankohdasta.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 1 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

4 f §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aika-

työhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla työntekijällä, edellyttäen että:

1) hänellä ei ole oikeutta saada 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä eikä tämän lain mukaisen työsuhteen päättymisen jälkeen kunnallisen eläkelain 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai valtion eläkelain 9 d §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen;

7) hänen ansionsa on vähentynyt siten, että hänen 5 kohdassa tarkoitettua osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat vähintään 35 ja enintään 70 prosenttia 3 momentissa tarkoitettua vakiintuneesta ansiosta ja kuitenkin vähintään 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn rahamäärän suuruinen; työajan vähentyminen ei kuitenkaan saa olennaisesti poiketa työansioissa tapahtuneesta vähennyksestä.

Kuntoutus

4 h §

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos

2) työntekijän eläkkeeseen sisältyvän 7 c §:ssä tarkoitettujen tulevan ajan ansiot ovat vähintään 25 133,40 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana (kuntoutustapahtumapäivä), jona hakemus tehtiin tai jona hakijan kuntoutustarve on viimeistään selvitettävä kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, että tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun rajamäärän suuruiset tai että eläkkeessä on otettu huomioon 6 a ja 6 b §:n mukainen tuleva aika sellaisena kuin lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Kuntoutustapahtumapäivä on kuitenkin kuntoutustoimenpidettä edeltävä päivä, jos kuntoutusta haetaan kuntoutustoimenpiteen jo alettua, tai sairausloman ensimmäinen päivä, jos hakija on jäänyt sairauslomalle työsuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa

teessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa

Eläkkeen suuruus

5 §

Eläkettä karttuu vuodessa tämän lain alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista:

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, ja niistä eläkkeen perusteena olevista työansioista, jotka eläkkeensaaja on saanut 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeen, luopumiskorvauksen tai luopumistuen, taikka niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana sekä 6 a §:ssä tarkoitettua eläkkeen perusteesta; siten kuin 7 e §:n 1 momentissa säädetään:

Ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättymiskuukauden loppuun 7 c §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansion perusteella, siten kuin 7 e §:n 1 momentissa säädetään.

5 b §

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää tai lakkauttaa jos eläkkeensaaja on ansiotyössä. Kuntoutusraha lakkautetaan, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen.

Eläkkeensaajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon hänen työansioissaan tapahtuneet muutokset. Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia

työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta eikä ansiorajan ylitys ole tilapäistä.

Jos työansioita on vähintään 40 mutta enintään 60 prosenttia 5 momentissa mainitusta keskiansiosta, eläke tarkistetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Jos työansioita on yli 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta edellä 1 ja 3—6 momentissa säädetyn edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemuksesta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeyttämisaikakohdasta lukien.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 4 h §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

5 c §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 50 prosenttia 4 f §:n 3 momentin mukaan määritellyn vakiintuneen ansiotulon ja 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesäännön piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun lain tai eläkesäännön perusteella, tämän lain mukainen osa-aikaeläke on sama suhteellinen osuus 1 momentissa tarkoitettusta määrästä kuin tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista niiden lakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä 8 §:n mukaisesti yhteensovitetusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu rajausta vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

Eläkkeeseen oikeuttavat ansiot

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavat 1 §:n mukaan vakuutettavat työansiot, jotka työntekijä on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä. Eläkkeeseen eivät kuitenkaan oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 7 c §:ssä säädetään.

6 a §

Eläkkeeseen oikeuttavat myös ne jäljempänä 1—9 kohdissa mainitut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä. Edellytyksenä on, että työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuna eläkelain tai eläkesäännön mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista muuta kuin perhe-eläkettä.

Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

1) äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempanrahan perusteena oleva sairausvakuutus-

lain (364/1963) mukainen työtulo;

2) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena oleva ansio;

3) työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio edellyttäen, että päivärahaa on saatu joko työttömyysturvalaissa tarkoitettuna palkan-saajana tai mainitun lain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrittäjänä, siltä osin kuin päivärahaa on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä;

4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen ansiotuen perusteena oleva ansio;

5) työttömyysturvalain 10 luvussa tarkoitettun koulutuspäivärahan perusteena oleva ansio;

6) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena oleva ansio;

7) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/1991) mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetyskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle;

9) tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetyskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle, jos työntekijälle ei makseta sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tämän ansionmenetyskorvauksen vuoksi.

Siltä ajalta, jolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on maksettu työntekijälle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo korotettuna kertoimella 1,17. Ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo muunnettuna kertoimella 0,17. Jos kuitenkin etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäi-

syyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, eläkkeen perusteena on 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, etuuden perusteena on työntekijälle maksetun vähimmäispäivärahan määrä.

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettun etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitettun etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta.

7 §

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja).

Jos työstä suoritettava vastike on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi

1) yleisöltä saatavilla palvelurahoilla tai vapaaehtoisilla lahjoilla;

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettun sairauskassan maksamalla päivärähalla, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovittun palkan sijasta, tai;

3) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1966) mukaisella yksityisen hoidon tuella tai muulla valtion tai kunnan maksamalla tuella,

myös tällainen tulo luetaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei pidetä muun muassa:

1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;

2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;

3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;

4) tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhteeseen käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta,

joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;

6) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

7) työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

8) henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeria, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;

9) eria, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä

10) yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

Edellä 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettua tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajan velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Kun työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään tai kun hänet otetaan ulkomailla suomalaisen työnantajan palvelukseen siten, että hän tulee tämän lain soveltamispiiriin, eläkkeen perusteena olevana työansiona on 1—4 momentista säädetystä poiketen pidettävä sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä Suomessa ei ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

7 a §

Eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle vuodelle vahvistettua 12 b §:ssä tarkoitettua työntekijäin eläkemaksuprosenttia tai 53 vuotta täyttäneiden osalta korotettua mak-
sua.

Tulevan ajan eläke

7 c §

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta (*tuleva aika*). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijällä on työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (tulevan ajan ansio) määrätään niiden 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisten työansioiden perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkastelu-aika*). Tulevan ajan ansiota määrättäessä vuosityöansiot tarkistetaan 7 b §:n mukaisesti. Tulevan ajan ansio on tarkastelu-aikana saatujen, näin tarkistettujen työansioiden summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Jos työntekijä on tarkastelu-aikana saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea tai työttömyysturvalain peruspäivärahan suuruista työvoimapolitiittista koulutustukea tai koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista perustukea, otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä työansiona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

7 d §

Sen estämättä, mitä 7 c §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun asti, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, jos

 Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkastelu-aika on sen estämättä, mitä 7 c §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, päättymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkastelu-aikana saatujen, 7 b §:n mukaan tarkistettujen työansioden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä.

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus 7 c §:n 2—4 ja 6 momentissa sekä edellä 1 ja 2 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioden osuus on 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien ja eläkesäännön mukaisten ansioiden yhteismäärästä 7 c §:n 2 momentin sekä edellä 2 momentin mukaisena tarkastelu-aikana.

7 e §

 Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella eläkettä, eläkkeeseen oikeuttavaksi lasketaan myös aika, jolta hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä. Eläkkeeseen oikeuttavaksi ei kuitenkaan lasketa aikaa, jolta 5 b §:n 5 momentin mukaan ei ole oikeutta eläkkeeseen. Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansiosta, joka vastaa tämän lain mukaan vakuutettujen työansioden määrää 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesäännön mukaisten työansioden yhteismäärästä.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteel-

la, joka on alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. Jos vanhuuseläke alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin työkyvyttömyyseläke.

Perhe-eläkkeen määrä

7 i §

 Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Tällöin edunjäntäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon 7 h §:n mukaista eläkkeen muuntoa. Jos edunjäntäjän saama eläke oli sellainen työttömyyseläke tai 4 c §:n 9 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty 4 c §:n 3 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosaa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen. Niin ikään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke. Jollei edunjäntäjä saanut ensimmäisessä virikkeessä mainittua eläkettä, edunjäntäjän eläke lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvittä.

Yhteensovitus ja eläkesovitus

8 §

 Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, eläkkeitä yhteensovitettaessa ei oteta huomioon tapaturmavakuutuslakiin (608/1948), liikennevakuutuslakiin (279/1959) sotilasvammalakiin (404/1948) tai sotilastapaturmalakiin (1211/1990) perustuvaa sellaista korvausta, jota työntekijä on saanut vähintään kolmen vuoden ajan välittömästi ennen eläketapahtumaa, siltä osin

kuin korvaus ei ylitä eläketapahtumaa edeltänyttä tasoa vastaavaa korvausta eikä tällaiseen korvaukseen perustuvaa perhe-eläkettä. Uutena eläketapahtumana ei tällöin pidetä työttömyyseläkkeen muuttumista työkyvyttömyyseläkkeeksi, osaeläkkeenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen muuttumista työttömyyseläkkeeksi, työkyvyttömyyseläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi eikä oikeuden syntymistä perhe-eläkkeen saamiseen eläkkeensaajan jälkeen. Niin ikään ei oteta eläkkeitä yhteen sovitettaessa huomioon sellaista sotilasvammalain mukaista korvausta, joka perustuu vuosien 1939—1945 sodissa saatuun vammaan.

8 d §

Eläkesovituksessa vähennetään 7 i ja 8 §:n mukaisesti määrättyä leskeneläkettä, jos lesken 8 c §:ssä tarkoitetut ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjäntäjän 7 i §:n 1 momentin mukaisesti laskettu eläke ja 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet taikka niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 324,77 euroa.

10 a §

Eläkelaitoksen on asianomaisen työnantajan hakemuksesta annettava päätös siitä, onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike sellaista 7 §:ssä tarkoitettua, eläkettä kartuttavaa työansiota, joka on vakuutettava tämän lain mukaan. Lisäksi eläkelaitoksen on työnantajan hakemuksesta annettava päätös siitä, miltä ajalta työntekijän työansiot on vakuutettava tämän lain mukaan.

10 c §

Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisäl-

tävien asioiden ratkaisemiseen eläkelaitoksessa on osallistuttava yhden tai useamman asiantuntijalääkärin. Eläkelaitoksen asiantuntijalääkärin tässä toimessaan antamaan arviointiin ei sovelleta, mitä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 §:ssä säädetään.

10 d §

Eläkelaitos, jossa työntekijän 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain (*yksityisten alojen eläkelait*) mukainen vähimmäisehdot täyttävä eläketurva oli järjestetty eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa, käsittelee ja ratkaisee eläkehakemuksen, joka koskee edellä tarkoitettua lain mukaista vähimmäisehdot täyttävää eläketurvaa. Tämä eläkelaitos (*yksityisten alojen eläkelaitos*) hoitaa myös kyseisten lakien mukaisen eläkkeen maksamisen ja eläkkeeseen liittyvät eläkelaitoksen muut tehtävät, jollei 3 momentissa tarkoitettu viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraa. Tämä eläkelaitos käsittelee ja ratkaisee myös 6 a §:ssä mainitun etuuden perusteella karttuneen eläkkeen, jollei 3 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraa.

Vastuunjako

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutusrahasta määräytyy sekä eläkkeistä ja kuntoutusrahasta eläkelaitoksille aiheutuvat kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 4 j §:n mukaista korotusta eikä 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia eikä 7 g §:n mukaista korotusta eikä jäljempänä 6 kohdassa mainittua eläkkeen osaa, sekä siitä

kuntoutusrahasta, joka vastaa 7 c ja 7 d §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää eläkettä, vastaa kukin eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului 7 c §:ssä tarkoitettun tarkasteluajan kahtena viimeisenä kalenterivuotena, samassa suhteessa kuin mikä on kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen tämän lain alaisten 7 c §:n mukaisten työansioiden osuus vastaavien 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden sekä 6 a §:ssä ja 7 c §:n 4 momentissa tarkoitettujen työ- ja ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina, mikäli 8 § 4 momentin 1, 2, 12 ja 13 kohdissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden yhteismäärä on vähintään 12 566,70 euroa; lisäksi eläkelaitos on vastuussa siitä työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan eläkkeen osaan 12 a §:n 5 momentin mukaisesti; lisäksi sellaisesta työttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä tarkoitettun työsuhteen perusteella soveltaen tuona ajankohtana voimassa olevaa lakia;

4) muista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä lukuun ottamatta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan ja merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrä samoin kuin eläkkeiden ja kuntoutusrahan siitä määrästä, joka ylittää 1—3 kohdan mukaiset määrät, perhe-eläkkeestä, osa-aikaeläkkeestä sekä maksujen tai rahastojen laskuperusteiden yleisestä muutoksesta samoin kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista siirroista johtuvista kustannuksista ja lyhytaikaisissa työsuhteissa

olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa sekä merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista sanottuihin lakeihin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudesta vastaavat eläkelaitokset yhteisesti ministeriön eri kullajaja varten antamien perusteiden mukaisesti; eläkkeen ja kuntoutusrahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon jäljempänä 6 kohdassa tarkoitettua eläkkeen osaa; sekä

6) edellä 6 a §:ssä mainittujen etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeen osasta aiheutuvasta kustannuksesta vastaavat 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien ja eläkesäännön mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaisesti.

12 a §

Vakuutusyhtiöiden ja eläkekassojen maksettava osuus 12 §:n 1 momentin 4—6 kohdassa sekä 4 momentissa tarkoitetuista kuluista otetaan huomioon vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan eläkevakuutuksen maksun suuruutta määrättäessä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettamien ehdoin ja vahvistamien perusteiden voidaan kuitenkin käyttää myös ennakolta rahastoivaa menetelmää mainittujen kulujen suorittamista varten. Sama koskee myös eläkesäätiön eläkevastuun laskemista.

12 b §

Työntekijäin eläkemaksu on kolme prosenttia lisätynä puolella siitä prosenttimäärästä, jolla tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräinen vakuutusmaksu ilman 53 vuotta täyttäneiden korotettua maksua, prosentteina palkasta ylittää luvun 18,2. Työntekijäin eläkemaksu 53 vuoden iän täyttämistä lukien on edellä tarkoitettu työntekijäin eläkemaksu kerrottuna luvulla 19/15. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa vuosittain päätökset sovellettavista työntekijäin eläkemaksuprosenteista.

12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkeläissa tarkoitettulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisessa eläkeläissa tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) tarkoitettun työttömyysvakuutusrahaston suorittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräajassa Eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, jonka suuruuden sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa siten, että se arvion mukaan vastaa 75 prosenttia siitä määrästä, joka saataisiin, jos 6 a §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu, ja 65 prosenttia siitä määrästä, joka saataisiin, jos 6 a §:n 1 momentin 4—6 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotettua maksua. Eläketurvakeskuksen ja työttömyysvakuutusrahaston yhteisestä esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

Vakuutusmaksuna 1 momentin mukaan saadut varat Eläketurvakeskus hyvittää 1 momentissa mainituille eläkelaitoksille eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaan.

12 d §

Jos yksityisten alojen eläkelaitos on 10 d §:n 2 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut 8 §:n 4 momentin 3, 4, 7 tai 8 kohdassa mainitun lain tai vastaavan perhe-eläketurvan mukaista eläkettä tai jos 10 d §:n 3 momentissa tarkoitettu julkisten alojen eläkelaitos

on viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain mukaista eläkettä, Eläketurvakeskus selvittää kustannukset eläkelaitosten välillä, perii eläkelaitokselta tai hyvittää eläkelaitokselle nämä eläkekustannukset korkoineen viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana. Tätä varten voidaan suorittaa myös ennakkoa. Eläkekustannukset peritään ja hyvitetään siten kuin Eläketurvakeskus ja julkisten alojen eläkelaitokset asiasta erikseen tarkemmin sopivat.

13 b §

Jolleivät tässä pykälässä tarkoitettun luottovakuutusliikkeen varat riitä kattamaan liikkeestä Eläketurvakeskukselle aiheutuneita kuluja, eläkelaitokset vastaavat puuttuvasta määrästä yhteisesti 31 päivään joulukuuta 2005 saakka ja kulut otetaan huomioon tämän lain 12 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisissa kuluissa. Kustannukset jaetaan eläkelaitosten kesken tämän lain vähimmäisetuujen mukaista vakuutusta koskevan toiminnan laajuuden mukaisessa suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön antamien 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaisesti. Vastaavasti menetellään, mikäli luottovakuutusliike tuottaa ylijäämää.

17 a §

Eläketurvakeskuksella on 1 momentin johdantokappaleessa tarkoitettulla tavalla lisäksi oikeus saada:

1) eläkkeen laskemista varten tiedot työntekijöille myönnettyistä 6 a §:ssä ja 7 c §:n 4 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien myöntäjiltä; tiedot on annettava Eläketurvakeskukselle sen määräämällä tavalla kultakin kalenterivuodelta seuraavan vuoden toukokuun loppuun tai muuhun Eläketurvakeskuksen kanssa sovittuun ajankohtaan mennessä;

17 b §

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja on velvol-

linen ilmoittamaan eläkelaitokselle työkykynsä palautumisesta, ryhtymisestä ansio-työhön ja kuntoutuksen keskeytymisestä.

Eläkkeen hakeminen, maksaminen ja viivästyskorotus

19 b §

Jos vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke on ennen tämän lain 8 tai 8 a §:n mukaista yhteensovitusta pienempi kuin 12,72 euroa kuukaudessa, eläkelaitos voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena. Jos eläkelaitos maksaa työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Niin ikään eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena mainittua rahamäärää pienemmän perhe-eläkkeen tai eläkkeen, joka sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perusteella maksetaan Suomesta lapselle niiden etuuksien, joihin lapsella olisi oikeus Suomesta, ja lapsen asuinmaan myöntämien etuuksien erotuksena. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

19 c §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvallain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kan-

saneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 21 §:ssä tarkoitettujen valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on suoritettava takautuva eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos eläkelaitos jatkaa 21 §:ssä tarkoitettujen valituksen johdosta myönnettäviä kuntoutustukea takautuvasti tai silloin, kun työntekijä on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä samalta ajalta, jolta eläkelaitos 21 d §:n 2 momentin mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuelle jatkoa takautuvasti.

Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan määrää.

Eläke maksetaan 1-7 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, työttömyyskassalle, kansaneläkelaitokselle, 4 momentissa tarkoitettulle toimielimelle, kunnalle, kuntayhtymälle tai sairausvakuutusrahastolle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

19 d §

Etuuden korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 5,39 euroa, ei makseta. Edellä mainittua rahamäärää tarkistetaan vuosittain 7 b §:ssä säädetyllä palkkakertoimella.

Ennakkopäätös

19 e §

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän

- 1) osatyökyvyttömyyseläkkeen 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa mainitut; tai
- 2) ammatillisen kuntoutuksen 4 h §:n 1 ja 2 momentissa mainitut saamisen edellytykset.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja työntekijän sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos kuntoutussuunnitelma toimitetaan eläkelaitokseen yhdeksän kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta niin kuin 21 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Mitä 12 c §:n 2 momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 2007.

Mitä tämän lain 5 b §:n 5—8 momentissa säädetään oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä työkyvyttömyyseläkkeen lakauttamisesta, keskeyttämisestä tai tarkistamisesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa.

Mitä tämän lain 7 §:ssä säädetään eläkkeen perusteena olevista työansioista, sovelletaan myös eläkkeeseen, joka työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 2, 5, 8 tai 9 momentin nojalla määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan.

Sen estämättä, mitä tämän lain 10 d §:n 2—5 momentissa säädetään, viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei sovelleta, jos järjestelyn piiriin kuuluvat eläkelaitokset soveltavat, toinen eläkelaitos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä ja toinen eläkelaitos vuoden 2005 alusta voimaan tulevia säännöksiä, elleivät eläkelaitokset sovi viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn noudattamisesta. Sama koskee tilannetta, jossa yksityisten alojen eläkelaitos olisi viimeinen eläkelaitos ja työntekijä hakee työkyvyttömyyseläkettä, joka myönnetään tämän lain 4 §:n 6 momentin perusteella työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vähentämättömänä vanhuuseläkkeenä.

Sen estämättä mitä 12 §:n 1 momentin 2

kohdassa säädetään, 7 c §:ssä tarkoitettun tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemesta tarkasteluajana on vuosi 2005, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006.

Sen estämättä mitä 13 b §:n 4 momentissa säädetään, Eläketurvakeskuksen saama tuotto hankkimiensa, 13 b §:n 5 momentissa tarkoitettun luottovakuutusyhtiön osakkeiden mahdollisesta myynnistä 31 päivän joulukuuta 2005 jälkeen palautetaan eläkelaitoksille ja otetaan huomioon työnantajan vakuutusmaksussa soveltuvin osin tämän lain voimaantullessa voimassa olevien työntekijäin eläkelain periaatteiden mukaisesti.

Sen estämättä mitä tämän lain 17 a §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään, Eläketurvakeskuksella on oikeus saada tiedot ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevassa 6 a §:n 2 momentissa ja 7 f §:n 1 momentissa tarkoitetuista etuuksista.

Mitä tämän lain 17 b §:n 2 momentissa säädetään eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa, sekä yksilölliseen varhaiseläkkeeseen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, lain voimaantullessa tai sen jälkeen sattuneen eläketapahtuman yhteydessä voidaan harkinnanvaraisesti tarkistaa ennen tämän lain voimaantuloa päättyneen tai työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaan päätetyn työsuhteen eläkepalkka ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen 7 d §:n mukaan ja ennen vuotta 1996 päättyneen työsuhteen eläkepalkka työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1482/1995) voimaantulosäännöksen 8 momentin mukaan.

Tämän lain 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa, 4 h §:n 1 momentin 2 kohdassa, 6 §:n 2 momentissa, 6 a §:n 2 momentissa, 7 c §:n 1 ja 4 momentissa, 8 d §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 19 b §:n 5 momentissa ja 19 d §:n 4 momentissa säädetyt rahamäärät vastaavat 7 b §:ssä tarkoitettun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

3.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta 27 päivänä kesäkuuta 2003 annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 1—3, 5, 9 ja 10, 13-17, 20, 23 ja 24 momentti ja *lisätään* voimaantulosäännökseen uusi 26—29 momentti seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Mitä 11 §:n 8 momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin 31 päivästä joulukuuta 2004 lukien. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain toimeenpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä säädetyn ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos työntekijä on 62-vuotias täyttäessään tämän lain 4 c §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin 5 a §:n 3 momentissa säädetään, jollei jäljempänä 8 momentista muuta johdu.

Tämän lain 1 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2005. Saman momentin 2 kohtaa sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa 65 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jonka työsuhde alkaa lain voimaan tullessa tai sen jälkeen. Jos työntekijä on täyttänyt tämän lain 11 §:ssä tarkoitetun lisäeläkejärjestelyn

mukaisen 65 vuotta alemman eläkeiän ennen tämän lain voimaan tuloa, lisäeläketurvan järjestäneen työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva päättyy työntekijän täytettyä 65 vuotta. Tämän lain 6 a §:ssä mainitun etuuden perusteella eläkettä karttuu tämän lain voimaantulosta lukien.

Jos edellä 4 momentissa tarkoitettu työsuhde jatkuu yhdenjaksoisena eläketapahtumaan saakka, muu kuin osa-aikaeläke lasketaan myös ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden työntekijäin eläkelain säännösten mukaan edellyttäen, että eläketapahtuma sattuu ennen vuotta 2012. Eläkettä määrättäessä työsuhteen ei katsota tällöin katkenneen 1 päivänä tammikuuta 2005. Eläkettä laskettaessa sovelletaan myös työntekijäin eläkelain 2, 5, 5 a, 6, 7 ja 7 c, 7 d §:n sekä 9 §:n 2 momentin säännöksiä sellaisina kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa. Jos työsuhteesta näin laskettu eläke on suurempi kuin tämän lain mukaan laskettu eläke, erotus lisätään tämän lain mukaan laskettuun eläkkeeseen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1482/1995) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettuun henkilöön työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on voimassa mainitun lain voimaan tullessa. Mainittuun henkilöön ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1263/1999) voimaantulosäännöksen 4 ja 5 momentissa tarkoitettuun henkilöön sovelletaan työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momenttia sellaisena kuin se on voimassa viimeksi mainitun lain voimaan tullessa sekä työntekijäin eläkelain 5, 6,

6 a—6 c, 7, 7 a—7 d sekä 8 §:ää ja 12 §:n 1 momentin 2 kohtaa sekä 2 momenttia sellaisina kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä mitä tämän lain 4 f §:n 3 momentissa säädetään, jos osa-aikaeläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2005, vakiintunut ansio määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Lisäksi ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkkeeseen ja sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen sovelletaan, mitä työntekijäin eläkelain 4 §:n 2 momentissa, 4 f §:n 1 momentin johdantokappaleessa, 4 g §:n 2 momentissa sekä 5 §:n 4 momentissa, sellaisena kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa, sekä 5 §:n 6 momentissa, sellaisena kuin se on voimassa 31 päivänä joulukuuta 2002, säädetään. Tällaisella työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen 60 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Varhenuusvähennys tehdään 65 vuoden iästä eläkkeen alkamiseen 5 a §:n 2 momentissa mainittujen varhennuskertoimien mukaisesti, sellaisena kuin se on voimassa ennen tämän lain voimaantuloa. Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläke vähentämättömänä 63 vuotta täytettyään. Jos kuitenkin työntekijä jatkaa osa-aikatyössä 65 vuotta täytettyään, osa-aikaeläke muuttuu saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Tällöin työansioista karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 68 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välisenä aikana. Jos osa-aikatyöstä karttunut vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, lykättyä eläkkeen osaa korotetaan siten kuin tämän lain 5 a §:n 1 momentissa säädetään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisen osa-aikaeläkkeen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, jälkeen myönnettävään eläkkeeseen.

Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, eläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä sen estämättä, mitä 2 momentissa

säädetään, tämän lain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä, tai jos työntekijä kuuluu työntekijäin eläkelain 11 §:n mukaisen lisäeläkejärjestelyn piiriin, jossa vanhuuseläkeikä on 65 vuotta alempi, lisäeläkejärjestelyn alemmassa eläkeiässä siten kuin tämän lain 4 §:n 6 momentissa säädetään.

Tämän lain 7 c—7 e §:ää sovelletaan eläketapahtumaan, joka sattuu 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen. Jos eläketapahtuma sattuu vuosina 2006—2009, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan vuoden 2004 työansiona huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004, ja vuoden 2005 työansiot otetaan huomioon siten kuin tämän lain 7 c ja 7 d §:ssä säädetään. Tällöin myös tarkasteluaikana käytetään vastaavasti tulevan ajan ansion perusteena huomioon otettavien vuosien määrää. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2010, otetaan vuoden 2005 työansiot huomioon siten kuin tämän lain 7 c, 7 d ja 7 e §:ssä säädetään ja tarkasteluaika määrätään vastaavasti vuosien 2005—2010 perusteella. Kuitenkin tämän lain 4 h §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ansioedellytystä määrättäessä otetaan huomioon työansioita kuntoutustapahtumapäivää edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.

Tämän lain 7 g §:n mukainen korotus myönnetään myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Tällöin korotus myönnetään sen tämän lain 7 g §:ssä tarkoitettua korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän tai edunjäntäjän ikää vuoden 2010 alussa. Korotus myönnetään tämän lain 8 tai 8 a §:n mukaan yhteen sovitettuun eläkkeeseen. Jos perhe-eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, korotus myönnetään tämän lain 8 tai 8 a §:n mukaan yhteensovitettuun perhe-eläkkeeseen, sellaisina kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmäi-

sen kerran ennen vuotta 2004, käytetään tämän lain 8 d §:n 1 momentissa tarkoitettuna eläkesovitusperusteena vuonna 1990 649,69 euron asemesta 886,61 euroa, josta vähennetään 16,97 euroa kunakin seuraavana vuonna. Rahamäärät vastaavat 7 b §:ssä tarkoitettun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Tämän lain 9 §:ää sovelletaan myös eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 5 ja 8 momentissa tarkoitettuja eläkkeitä vuoteen 2011 saakka laskettaessa sovelletaan indeksiä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa indeksin kalenterivuositain siten kuin työntekijäin eläkeasetuksen 9 §:ssä säädetään, sellaisena kuin se on voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Oikeus saada tämän lain mukainen eläke 62 vuotta alemmassa iässä koskee myös 18 momentissa tarkoitetuista eläkejärjestelyistä tämän lain voimaan tullessa eläkkeellä jo olevia henkilöitä sekä henkilöitä, jotka ovat jatkaneet vakuutusta ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan työntekijäin eläkelain 11 §:n 3 momentin mukaan.

Tämän lain 7 b §:n ja 9 §:n voimaantulosta johtuva indeksitarkistuksen muutos otetaan huomioon työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin toisen virkkeen edellyttämän kohtuusperiaatteen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa työntekijäin eläkelain 11 §:n mukaisen vakuutuksen perusteissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

4.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 5 §:n 2 ja 3 momentti ja 10 a §,

sellaisena kuin ne ovat 5 §:n 2 ja 3 momentti laissa 536/2003 ja 10 a § laissa 927/1982, sekä *muutetaan* 4 §:n 2 ja 4 momentti, 5 §:n 4 momentti, 6 §, 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta, 9 a § ja 13 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 2 ja 4 momentti, 5 §:n 4 momentti, 6 §, 9 §:n 1 momentin 2 kohta ja 13 a § mainitussa laissa 635/2003 sekä 9 a § laissa 980/1993 ja

lisätään 9 §:n 1 momentti uusi 5 kohta seuraavasti

4 §

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän palkka tai muu vastike tässä laissa tarkoitettusta työstä on kalenterivuodessa vähintään 723,60 euroa. Palkan katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu.

Työntekijäin eläkelain 4 c §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 4 f §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu viiden vuoden karttumisaika kuukausina lasketaan tämän lain alaisista työsuhteista saatujen 15 viimeksi kuluneen kalenterivuoden ansiotulojen perusteella jakamalla kalenterivuotena saatujen ansiotulojen määrä työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla rahamäärällä. Tällöin otetaan huomioon vain täydet kuukaudet, kuitenkin enintään niin monta kuukautta, että ne yhdessä työntekijäin eläkelain 4 c §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 4 f §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen karttuma-aikojen kanssa ovat 12 kuukautta kalenterivuotta kohden.

5 §

Jos työntekijällä on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan mainitun lain 6 a §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena

olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaalleen. Niistä karttuneen eläkkeen osan maksaa mainitun lain 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelaitos.

6 §

Työansio, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy työntekijäin eläkelain 7 §:n mukaisesti. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin erityisestä syystä päättää, että työansion määräytymisessä jollakin työalalla voidaan noudattaa myös muita määräämisperusteita.

9 §

Tässä laissa säädetystä eläketurvasta vastaavat 2 §:ssä tarkoitettut eläkelaitokset, sikäli kuin ne eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luetuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei työntekijäin eläkelain 4 j §:n ja 7 g §:n mukaisia korotuksia eikä mainitun lain 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia eikä jäljempänä 5 kohdassa mainittua eläkkeen osaa, sekä siitä kuntoutusrahasta, joka vastaa työntekijäin

eläkelain 7 c ja 7 d §:ää soveltaen myönnettystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää eläkettä, vastaa kukin eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului työntekijäin eläkelain 7 c §:ssä tarkoitettun tarkasteluajan kahtena viimeisenä vuotena, samassa suhteessa kuin mikä on kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen tämän lain alaisten, työntekijäin eläkelain 7 c §:n mukaan määräytyvien työansioiden osuus vastaavien mainitun lain 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden sekä työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä ja 7 c §:n 4 momentissa tarkoitettujen työ- ja ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina, mikäli työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2, 12 ja 13 kohdassa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden yhteismäärä on vähintään 12 566,70 euroa; lisäksi eläkelaitos on vastuussa siitä eläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan eläkkeen osaan työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti; lisäksi sellaisesta työttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelain 7 §:n nojalla tai, jos hän ei silloin enää ollut tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa, se eläkelaitos, jonka piiriin hän viimeksi on kuulunut soveltaen tuona ajankohtana voimassa olevaa lakia;

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden ja kuntoutusrahan niistä osista, jotka ylittävät 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, perhe-eläkkeestä, osa-aikaeläkkeestä samoin kuin työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista vastaavista vähimmäiseläketurvan

mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja vastaavista merimieseläkelain perusteella maksettavista, sanotun lain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta sekä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista siirroista johtuvista kustannuksista samoin kuin eläketurvakeskuksen kustannuksista vastaavat eläkelaitokset yhdessä työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten ja merimieseläkekassan kanssa, siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetään; eläkkeen ja kuntoutusrahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon jäljempänä 5 kohdassa tarkoitettua eläkkeen osaa; sekä

5) työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä mainittujen etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeen osasta aiheutuvasta kustannuksesta vastaavat mainitun lain 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien ja eläkesäännön mukaisista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaisesti.

9 a §

Mitä työntekijäin eläkelain 13 b §:n 4 momentissa säädetään sanotun lain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta, sovelletaan vastaavasti 2 §:ssä tarkoitettuihin eläkelaitoksiin.

13 a §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 1 §:n 6 ja 7 momentissa, 1 c ja 1 d §:ssä, 3 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 d, 4 f—4 n, 5, 5 a—5 c, 6, 7, 7 a—7 e, 7 g—7 i, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a—10 d ja 12 §:ssä, 12 a §:n 4 ja 5 momentissa, 12 d, 13 a ja 13 b §:ssä, 15 §:n 2 momentissa sekä 15 a, 15 b, 16, 17 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 e §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa sekä 17 j, 17 k, 18, 19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005

Tämän lain 4 §:n 2 momentissa ja 9 §:n 1

momentin 2 kohdassa säädettyt rahamäärät vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Sen estämättä mitä 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään, työntekijäin eläkelain 7 c §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemesta tarkasteluajana on vuosi 2005, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006.

Sen estämättä, mitä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (635/2003) voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa maksettujen palkkojen perusteella karttunut eläkeoi-

keus ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Samoin ennen tämän lain voimaantuloa työntekijäin eläkelain 7 f §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 27 päivän kesäkuuta 2003 lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (635/2003) voimaantulosäännöksen 2—4 momentti seuraavasti:

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys tai perheläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä. Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitettua ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos työntekijä on 62-vuotias täyttäessään työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitettua työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momentissa säädetään, jollei lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (635/2003) voimaantulosäännöksen 4 momentista muuta johdu.

Lain 1 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2005. Mainitun pykälän 2 mo-

menttia sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa 65 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jonka työsuhde jatkuu lain tullessa voimaan tai alkaa sen jälkeen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1483/1995) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettuun henkilöön lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on voimassa mainitun muutoslain voimaan tullessa sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 5, 5 b—5 d, 7, 7 a, 7 b ja 9 §:ää sekä työntekijäin eläkelain 8 §:ää ja 12 §:n 1 momentin 2 kohtaa sekä 2 momenttia sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Mainittuja tämän lain ja mainitun muutoslain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan vastaavasti myös työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1263/1999) voimaantulosäännöksen 4 ja 5 momentissa tarkoitettuun tämän lain piiriin kuuluvaan henkilöön.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti,

sellaisena kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti laissa 636/2003, seuraavasti:

3 §

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työansiot tässä laissa tarkoitetusta työstä ovat kalenterivuodessa vähintään 723,60 euroa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä rahamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä säädetään.

4 §

Jos työntekijällä on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan mainitun lain 6 a §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaalleen. Niistä karttuneen eläkkeen osan maksaa mainitun lain 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelaitos.

7 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen tämän lain piiriin kuuluvasta työstä maksamistaan työansioista soveltamalla asianomaisen ministeriön vuosittain eläkekassan esityksestä vahvistamaa vakuutusmaksuprosenttia. Työansio, josta vakuutusmaksu on suoritettava,

määräytyy työntekijäin eläkelain 7 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005

Lain 3 §:n 2 momentissa säädetty rahamäärä vastaa työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Sen estämättä, mitä taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (636/2003) voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa maksettujen palkkojen perusteella karttunut eläkeoikeus ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Samoin ennen tämän lain voimaantuloa työntekijäin eläkelain 7 f §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertomella.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki

taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 annetun taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (636/2003) voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys tai perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos työntekijä on 62-vuotias täyttäessään työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momentissa

säädetään, jollei työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 momentista muuta johdu.

Lain 1 §:n 5 momenttia sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2005. Samoin päättyy työnantajan velvollisuus maksaa tämän lain mukainen vakuutusmaksu sellaisesta työansioista, joka maksetaan työntekijälle sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta. Mainittua momenttia sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa 65 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jonka työsuhde jatkuu lain tullessa voimaan tai alkaa sen jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**yrittäjien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 4 § sellaisena kuin se on laissa 1508/1995 ja

muutetaan 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 5 §:n 2 momentti, 6 §, 7 §:n 3, 6, 7 ja 9 momentti, 7 a §, 9 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 7 §:n 3, 6, 7 ja 9 momentti ja 7 a § laissa 717/2003, 6 § laissa 638/2003, 9 §:n 5 momentti laissa 841/1996, sekä 17 §:n 1 momentti seuraavasti:

lisätään 7 §:ään uusi 10 momentti

1 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

2) yrittäjää, jonka 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu vuotuinen työtulo tämän lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava pienemmäksi kuin 504,10 euroa.

5 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaisissa säädetään työansioista ja eläkkeeseen oikeuttavasta ajasta.

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka yrittäjän toiminta on jatkunut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkuun noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 7 c—7 e §:ssä säädetään.

7 §

Vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon.

Työtuloa ei kuitenkaan saa muuttaa takautuvasti. Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan yrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet työntekijäin eläkelain 7 d §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta mainitun lain 4 f §:n 3 momentissa tarkoitettusta tämän lain mukaisesta vakiintuneesta ansiotulosta ja työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetulle yrittäjälle se työtulo, joka vastaa yrittäjän tämän lain alaisista työskentelyä hänen työkykynsä alentumisen jälkeen.

Yrittäjä voi käyttää 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksuoikeutta tai vaihtoehtoisesti 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeutta kerran saman kalenterivuoden aikana edellyttäen, että hänellä on voimassa tämän lain mukainen vakuutus koko kyseisen vuoden ajan. Yrittäjän on ilmoitettava kirjallisesti lisävakuutusmaksun maksamisesta tai vakuutusmaksun pienennyksestä eläkelaitokselle saman kalenterivuoden aikana, jota vakuutusmaksun muutos koskee.

Yrittäjän työtulo siltä kalenterivuodelta, jona hän maksaa 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksua tai 5 momentissa tarkoitettua pienennettyä vakuutusmaksua, laskeetaan siten, että yrittäjän maksamat kyseisen vuoden vahvistettuun työtuloon perustuvat vakuutusmaksut lisättynä lisävakuutusmaksulla tai vähennettynä vakuutusmaksun pienennyksellä jaetaan sosiaali- ja terveysministeriön 9 §:n mukaan vahvistaman maksupro-

sentin sadasosalla.

Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei koske yrittäjää,

1) joka saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua lain tai eläkesäännön mukaista eläkettä,

2) jolla on 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja maksettavaksi erääntyneitä vakuutusmaksuja maksamatta,

3) niinä kalenterivuosina, joina hänellä on oikeus 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun maksunalennukseen,

4) niinä kalenterivuosina, joina hänet on vakuutettu tämän lain mukaisesti useammasa kuin yhdessä 2 §:ssä tarkoitettussa eläkelaitoksessa tai eläkekassassa, eikä

5) sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana hän täyttää 62 vuotta.

Jos yrittäjä on käyttänyt 4 momentissa tarkoitettua oikeuttaan maksaa lisävakuutusmaksua tai 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeuttaan ja myöhemmin saman kalenterivuoden aikana hänen vahvistettua työtuloaan muutetaan 3 momentin mukaisesti, ei lisävakuutusmaksua tai pienennettyä vakuutusmaksua oteta huomioon yrittäjän kyseisen kalenterivuoden kokonaistytötlöä 7 ja 8 momentin mukaisesti laskettaessa. Tällöin yrittäjän ei 6 momenttia sovellettaessa katsota käyttäneen lisävakuutusmaksun tai pienennetyn vakuutusmaksun maksamisoikeuttaan kyseisenä vuotena.

7 a §

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistytötlö lasketaan kullekin kalenterivuodelle erikseen. Kunkin kalenterivuoden eläkkeen perusteena oleva työtötlö on kyseisenä vuonna voimassa olleiden 7 §:n 2 tai 3 momentin mukaisesti vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen yrittäjän vuotuisten työtötlöjen vakuutusajoilla painotettu keskimäärä kyseisenä vuotena. Jos yrittäjä kuitenkin on käyttänyt 7 §:n 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksuoikeutta tai saman pykälän 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeutta, lasketaan kyseisen kalenterivuoden kokonaistytötlö edellä tässä momentissa säädetystä poiketen siten kuin 7 §:n 7 momentissa sääde-

tään. Viimeksi mainitulla tavalla laskettu työtötlö tarkistetaan laskentahetken tasoon mainitun työntekijäin eläkelain säännöksen mukaisesti.

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistytötlö työkvyttömyyden alkamisvuoden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden päättymisen väliselle ajalle (tuleva aika) määrätään siten kuin työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ssä säädetään. Työkvyttömyyseläkkeen eläketapahumaa edeltävän vuoden työtötlössa ei kuitenkaan oteta huomioon lisävakuutusmaksua paitsi, jos työntekijäin eläkelain 7 d §:n 1 tai 2 momentti tulee sovellettavaksi. Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2—4 ja 6 momentissa sekä mainitun lain 7 d §:n 1 ja 2 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien ja eläkesäännön mukaisten ansioiden yhteismäärästä työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2 momentin sekä 7 d §:n 2 mukaisena tarkasteluaikana.

Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmaksun saamiseen on menetetty 12 §:n 6 momentin mukaisesti, vähennetään siltä kalenterivuodelta, jolta vakuutusmaksu on vanhentunut, 1 momentin toisen virkkeen mukaan laskettavaa eläkkeen perusteena olevaa kokonaistytötlöä ottaen huomioon saamatta jääneet vakuutusmaksut siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Eläkkeeseen oikeuttavat myös työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä tarkoitettut etuudet siten kuin mainitussa säännöksessä tarkemmin säädetään. Tällöin katsotaan yrittäjän saaman aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena olevaksi ansioksi työntekijäin eläkelain 6 a §:n 2 momentissa mainittu rahamäärä jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan 4 momentissa mainittujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaalleen. Niistä karttuneen eläkkeen osan maksaa työntekijäin eläkelain 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelai-

tos. Kustannukset näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään.

9 §

Vakuutusmaksuun sisältyvä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisia kuluja varten perittävä vakuutusmaksun osa määrätty asianomaisen ministeriön edellä mainitun lainkohdan nojalla antamien perusteiden mukaisesti.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 d, 4 f—4 n, 5, 5 a—5 c, 6, 6 a, 7 b § ja 7 e §:ssä, 7 g—7 i, 8, 8 a—8 g, 9, ja 10 b—10 d §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa, 4 momentissa sekä 12 d, 14, ja 16 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 e §:n 1 momentissa, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 g ja 17 h §:ssä, 17 i §:n 1 ja 3—5 momentissa, 17 j §:ssä, 17 k §:n 2—4 momentissa, 18 §:ssä, 19 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä sekä 2 ja 3 momentissa, 19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Tämän lain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa säädetty rahamäärä vastaa vuodelle 1970

vahvistettua palkkaindeksilukua.

Jos yrittäjä on käyttänyt yrittäjien eläkelain 7 §:n 4 momentissa tarkoitettua oikeuttaan maksaa lisävakuutusmaksua tai saman pykälän 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeuttaan, otetaan hänen tämän lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuvat työtulot huomioon yrittäjän maksamien vakuutusmaksujen mukaisina siten kuin yrittäjien eläkelain 7 §:n 7 momentissa säädetään, vaikka yrittäjän eläke tulisi yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (638/2003) voimaantulosäännöksen 2 momentin tai työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 tai 9 momentin perusteella muutoin määrättäväksi ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten perusteella.

Tämän lain voimaantulon jälkeiseen yrittäjätoimintaan ei sovelleta tämän lain voimaantulussa voimassa olevan yrittäjien eläkelain 7 §:n 3 momentin säännöstä niin sanotusta teknisestä katkaisusta.

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään, Eläketurvakeskuksen hankkimien, työntekijäin eläkelain 13 b §:n 5 momentissa tarkoitettun luottovakuutusyhtiön osakkeiden mahdollisesta myynnistä 31 päivän joulukuuta 2005 jälkeen saaman tuoton johdosta palautettavaa osaa ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9.

Laki**yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (638/2003) voimaantulosäännöksen 2—6 ja 8 momentti seuraavasti:

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys tai perheläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Jos kuitenkin yrittäjä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos yrittäjä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005.

Jos yrittäjä on 62-vuotias täyttäessään työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momentissa säädetään, jollei työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 momentista muuta johdu. Tämän lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuvat yrittäjien eläkelain 7 §:n mukaisesti määräytyvät vahvistetut työtulot otetaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon sen määräisinä kuin ne ovat olleet yrittäjälle maksuunpantujen vakuutusmaksujen perusteena, ellei yrittäjien eläkelain 7 a §:n 3 momentista muuta aiheudu.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa harjoitetusta yrittäjätoiminnasta karttunut eläkeoikeus ennen tämän lain voimaantuloa

voimassa olevien säännösten mukaan. Tällöin katsotaan ennen tämän lain voimaantuloa alkanut ja tämän lain voimaan tullessa jatkuva yrittäjätoiminta päättyneeksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Eläke lasketaan tällöin erikseen myös sellaisen yrittäjäjakson perusteella, joka on vuoden 2004 loppuun mennessä jatkunut vähemmän kuin neljä kuukautta mutta kuitenkin vähintään kuukauden, jos kyseinen yrittäjäjakso jatkuu vuonna 2005 ja tämä aika mukaan lukien kestää vähintään neljä kuukautta, tai jos kyseinen yrittäjäjakso on alkanut tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun työtulon tarkistuksen johdosta. Myös ennen tämän lain voimaantuloa 7 a §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Ennen lain voimaantuloa vireille tulleeseen vakuuttamatta jättämistä koskevaan hakemukseen sovelletaan yrittäjien eläkelain 3 §:ää ja työntekijäin eläkelain 8 §:ää sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Jos yrittäjä on jätetty vakuuttamatta ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleen hakemuksen perusteella, ei yrittäjä ole velvollinen ottamaan vakuutusta aikaisemmin kuin 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien, jos vakuuttamatta jättämisen perusteet säilyvät siihen asti ennallaan.

Jos työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaan-

tuloa voimassa olevien säännösten mukaan, sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, eläkkeen aikana harjoitetusta yrittäjätoiminnasta karttuu uutta eläkettä työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja yrittäjätoiminnasta näin kertynyt eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä.

Lain 7 a §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa 23 vuoden iän täyttämistä edeltävälle ajalle vahvistettu työtulo otetaan huomioon tämän lain voimaantulosta lukien. Siltä osin kuin yrittäjälle ennen tämän lain voimaantuloa vahvistettu työtulo otetaan

eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon, se korotetaan vuoden 2004 tasoon 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisella indeksillä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin on 0,5, ja siitä laskentahetken tasoon työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 5 §
 ja
muutetaan 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 6 §:n 2 momentti, 7 §, 8 h §, 8 i §, 10 §:n 6 momentti
 ja 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin ne ovat 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 6 §:n 2 momentti, 7 §,
 8 i § ja 19 §:n 1 momentti laissa 637/2003 sekä 10 §:n 6 momentti laissa 842/1996, seuraavas-
 ti:

1 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

2) maatalousyrittäjää, jonka 8 ja 8 a—
 8 h §:ssä tarkoitettu vuotuinen työtulo sanot-
 tujen pykälien mukaan arvioituna on pie-
 nempi kuin 252,05 euroa.

6 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja
 eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan
 vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaisa
 säädetään työansioista ja eläkkeeseen oikeut-
 tavasta ajasta.

7 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika,
 jonka maatalousyrittäjän toiminta on jatkunut
 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalente-
 rikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämistä
 seuraavan kuukauden alkuun noudattaen kui-
 tenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työn-
 tekijäin eläkelain 7 c-7 e §:ssä säädetään.

8 h §

Sen estämättä, mitä 8 ja 8 a—8 g §:ssä sää-
 detään, osa-aikaeläkettä saavan maatalous-
 yrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet työn-
 tekijäin eläkelain 7 d §:n 3 momentissa sää-
 detyllä tavalla lasketusta mainitun lain 4 f §:n

3 momentissa tarkoitettusta tämän lain mu-
 kaisesta vakiintuneesta ansiotulosta ja työky-
 vttömyyseläkkeeseen oikeutetulle maata-
 lousyrittäjälle se työtulo, joka vastaa maata-
 lousyrittäjän tämän lain alaista työskentelyä
 hänen työkykynsä alentumisen jälkeen.

8 i §

Eläkkeen perusteena oleva työtulo laske-
 taan kullekin kalenterivuodelle erikseen.
 Kunkin kalenterivuoden eläkkeen perusteena
 oleva työtulo on kyseisenä vuonna voimassa
 olleiden 8 ja 8 a—8 h §:n mukaisesti vahvis-
 tettujen ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mu-
 kaisesti tarkistettujen maatalousyrittäjän vuo-
 tuisten työtulojen vakuutusajoilla painotettu
 keskimäärä kyseisenä vuotena.

Eläkkeen perusteena oleva työtulo työky-
 vttömyyden alkamisvuoden alun ja 63 vuo-
 den iän täyttämiskuukauden päättymisen vä-
 liselle ajalle (*tuleva aika*) määrätään siten
 kuin työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ssä
 säädetään. Tämän lain alainen tulevan ajan
 ansio on sama suhteellinen osuus työnteki-
 jäin eläkelain 7 c §:n 2—4 ja 6 momentissa
 sekä mainitun lain 7 d §:n 1 ja 2 momentissa
 määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteis-
 määrästä kuin mikä tämän lain alaisten työ-
 ansioiden osuus on työntekijäin eläkelain
 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien mu-
 kaisten ansioiden yhteismäärästä työntekijäin
 eläkelain 7 c §:n 2 momentin sekä 7 d §:n 2
 momentin mukaisena tarkasteluajana.

Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmaksun saamiseen on menetetty 12 §:n 5 momentin mukaisesti, vähennetään siltä kalenterivuodelta, jolta vakuutusmaksu on vanhentunut, 1 momentin mukaan laskettavaa eläkkeen perusteena olevaa työtuloa ottaen huomioon saamatta jääneet vakuutusmaksut siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Eläkkeeseen oikeuttavat myös työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä tarkoitetut etuudet siten kuin mainitussa säännöksessä tarkemmin säädetään. Tällöin katsotaan maatalousyrittäjän saaman aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena olevaksi ansioksi työntekijäin eläkelain 6 a §:n 2 momentissa mainittu rahamäärä.

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan 4 momentissa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaalleen. Niistä karttuneen eläkkeen osan maksaa työntekijäin eläkelain 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelaitos. Kustannukset näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään.

10 §

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisen kulujen rahoittamista varten perittäviä

vakuutusmaksun osia, kun vakuutusmaksun perusprosenttia vahvistetaan.

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 a, 4, 4 a—4 d, 4 f—4 n, 5, 5 a—5 c, 6, 6 a, 7 b §:ssä ja 7 e §:ssä, 7 g—7 i, 8, 8 a—8 g, 9, ja 10 b—10 d §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa sekä 12 d, 14 ja 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d:ssä, 17 e §:n 1 momentissa, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1 ja 3—5 momentissa, 17 j §:ssä, 17 k §:n 2—4 momentissa, 18 §:ssä, 19 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä sekä 2 ja 3 momentissa, 19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

Tämän lain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa säädetty rahamäärä vastaa vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Sen estämättä, mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään, Eläketurvakeskuksen hankkimien, työntekijäin eläkelain 13 b §:n 5 momentissa tarkoitettun luottovakuutusyhtiön osakkeiden mahdollisesta myynnistä 31 päivän joulukuuta 2005 jälkeen saaman tuoton johdosta palautettavaa osaa ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

11.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (637/2003) voimaantulosäännöksen 2, 3, 5, 6 ja 8 momentti seuraavasti:

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys tai perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Jos kuitenkin maatalousyrittäjä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos maatalousyrittäjä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttämistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos maatalousyrittäjä on 62-vuotias täyttäessään työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momentissa säädetään, jollei työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 momentista muuta johdu. Tämän lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuvat maatalousyrittäjien eläkelain 8 ja 8 a—8 h §:n mukaisesti määräytyvät vahvistetut työtulot otetaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon sen määräisinä kuin ne ovat olleet maatalousyrittäjälle maksuunpantujen vakuutusmaksujen perusteena, ellei maatalousyrittäjien eläkelain 8 i §:n 3 momentista muuta aiheudu.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantu-

loa harjoitetusta maatalousyrittäjätoiminnasta karttunut eläkeoikeus ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Tällöin katsotaan ennen tämän lain voimaantuloa alkanut ja tämän lain voimaantullessa jatkuva maatalousyrittäjätoiminta päättyneeksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Eläke lasketaan tällöin erikseen myös sellaisen maatalousyrittäjäjakson perusteella, joka on vuoden 2004 loppuun mennessä jatkunut vähemmän kuin neljä kuukautta mutta kuitenkin vähintään kuukauden, jos kyseinen maatalousyrittäjäjakso jatkuu vuonna 2005 ja tämä aika mukaan lukien kestää vähintään neljä kuukautta. Myös ennen tämän lain voimaantuloa 8 k §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Ennen lain voimaantuloa vireille tulleeseen vakuuttamatta jättämistä koskevaan hakemukseen sovelletaan maatalousyrittäjien eläkelain 4 §:ää ja työntekijäin eläkelain 8 §:ää sellaisina, kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Jos maatalousyrittäjä on jätetty vakuuttamatta ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleen hakemuksen perusteella, ei maatalousyrittäjä ole velvollinen ottamaan vakuutusta aikaisemmin kuin 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien, jos vakuuttamatta jättämisen perusteet säilyvät siihen asti ennallaan.

Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke

on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, sen es-tämättä, mitä 2 momentissa säädetään, eläk-keen aikana harjoitetusta maatalousyrittäjä-toiminnasta karttuu uutta eläkettä työnteki-jäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja maatalousyrittäjätoiminnasta näin karttunut eläke myönnetään työkyvyt-tömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä, siten kuin työntekijäin eläkelain 4 §:n 6 momentissa säädetään.

Lain 8 i §:n 1 momentin mukaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa 23 vuoden iän täyttämistä edeltävälle ajalle vah-vistettu työtulo otetaan huomioon tämän lain voimaantulosta lukien. Siltä osin kuin maata-lousyrittäjälle ennen tämän lain voimaantuloa

vahvistettu työtulo otetaan eläkkeen perus-teena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon, se korotetaan vuoden 2004 tasoon 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisella indeksillä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin on 0,5, ja siitä laskentahetken tasoon työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

12.

Laki**valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 2—5 § sekä 7 ja 9 §, seuraavasti:

2 §

Oikeus etuuteen on vanhemmalla, joka alle kolmivuotiaan lapsensa hoitamisen vuoksi on estynyt tekemästä ansiotyötä ja saa lasten hoitohoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (797/1992) mukaista tukea. Etuuden perusteena oleva laskennallinen tulo on 523,61 euroa kuukautta kohden. Tarkemmat säännökset etuuden saamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Oikeus etuuteen on enintään viideltä vuodelta opintojen perusteella henkilöllä, joka on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon taikka alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon. Etuuden perusteena oleva laskennallinen tulo on 523,61 euroa kuukautta kohden.

Ylemmän korkeakoulututkinnon perusteella oikeus etuuteen on viideltä vuodelta, ammattikorkeakoulututkinnon perusteella neljältä vuodelta sekä alemman korkeakoulututkinnon ja ammatillisen perustutkinnon perusteella kolmelta vuodelta. Jos henkilö on suorittanut useampia tutkintoja, oikeus etuuteen on kuitenkin yhteensä enintään viideltä vuodelta.

Ulkomailla suoritettu tutkinto oikeuttaa vastaavasti etuuteen edellyttäen, että henkilö on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea.

Tarkemmat säännökset etuuden saamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Etuuksia karttuu aikaisintaan 18 vuoden iän

täyttämistä seuraavan kuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka. Etuuden saamisen edellytyksenä on, että henkilöllä on 1 §:ssä tarkoitetun lain tai eläkesäännön mukaisia ansiotuloja eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä yhteensä vähintään 12 566,70 euroa.

Etuuksia ei kuitenkaan kerry sellaiselle henkilölle, joka saa 1 §:ssä mainitussa laissa tai eläkesäännössä tarkoitettua työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkettä.

5 §

Etuuksia karttuu 1/8 prosenttia kalenterikuukautta kohden 2 ja 3 §:ssä mainitusta perusteesta. Etuuden laskee ja suorittaa 1 pykälässä tarkoitetun lain mukaista eläketurvaa hoitava työntekijäin eläkelain 10 d §:n mukainen eläkelaitos ja muissa kuin mainitun lainkohdan tarkoittamissa tilanteissa hakijan eläketurvaa järjestänyt viimeinen eläkelaitos myöntämänsä etuuden alkamishetkestä lukien, ei kuitenkaan aikaisemmasta ajankohdasta kuin siitä, jolloin eläkkeen hakija on suorittanut 3 §:ssä tarkoitetun tutkinnon. Jos 1 pykälässä tarkoitetun lain mukaista eläketurvaa hoitavia eläkelaitoksia on samanaikaisesti kaksi tai useampia, tämän lain mukaisen etuuden suorittaa se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty pääasiallisen ansiotyön perusteella.

7 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla suorittamaan etuuteen noudatetaan, mitä 1 §:ssä tarkoitettussa laissa tai eläkesäännössä säädetään asian käsittelystä, päätöksen antamisesta,

eläkkeen maksamisesta, määräytymisestä ja takaisinperinnästä, tietojen saannista ja luovutuksesta, muutoksenhakumenettelystä sekä lainvoimaisen päätöksen poistamisesta. Eläketurvakeskus antaa hakijalle työntekijäin eläkelain 10 a §:ssä tarkoitetulla tavalla pyynnöstä päätöksen 2—4 §:ssä tarkoitettuja edellytyksistä.

9 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

Tämän lain mukaiseen etuuteen on oikeus 2 §:ssä tarkoitettulta ajalta tämän lain voi-

maantulosta lukien. Opintojen perusteella on oikeus tämän lain mukaiseen etuuteen siltä osin kuin 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu laskennallinen opiskeluaika on tämän lain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain 2 ja 3 §:ssä säädetyt rahamäärät vastaavat vuodelle 2004 vahvistettua työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaista indeksilukua. Rahamäärät korotetaan laskentahetken tasoon työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen edellyttämiin toimenpiteisiin.

13.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 45 §:n 2 ja 3 momentti, 46 a §:n 1 momentin 3 kohta, 46 c §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 45 §:n 2 momentti laissa 979/1996 ja 3 momentti laissa 1368/1999 sekä 46 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 46 a §:n 1 momentti laissa 682/2002, ja

lisätään lain 26 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 639/2003, uusi 1 kohta, siten, että nykyiset 1—6 kohdat siirtyvät 2—7 kohdiksi, seuraavasti:

26 §

Kansaneläkettä määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon seuraavia eläkkeeseen sisältyviä korotuksia tai eläkekertymiä:

1) työntekijäin eläkelain tai sitä vastaavien lakien mukaista 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä karttunutta eläkettä;

45 §

Jos kansaneläkkeessä tuloksi luettavasta eläkkeestä tai korvauksesta on muutoksenhaku vireillä, voidaan kansaneläke maksaa väliaikaisesti vaikka oikeutta mainittuun etuuteen ei ole lopullisesti ratkaistu. Jos tällaisessa tapauksessa myönnetään kansaneläkkeessä tuloksi luettavaa eläkettä tai korvausta takautuvasti, eläkelaitos saa periä samalta ajalta liikaa maksetun kansaneläkkeen määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä tai korvauksesta. Eläkelaitos saa periä liikaa maksetun kansaneläkkeen myös silloin, kun työeläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea. Eläkelaitoksen on ilmoitettava työeläke- tai muulle laitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen tai korvauksen maksamista, että eläke tai korvaus tai osa siitä on maksettava eläkelaitokselle.

Jos kansaneläkettä on maksettu samalta ajalta, jolta työeläkelaitos oikaisee tai tarkistaa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaisen eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuelle jatkoa, Kansaneläkelaitos voi periä takautuvasti suoritettavan eläkkeen työeläkelaitokselta siltä osin, kuin se vastaa liikaa maksettua kansaneläkettä. Sama koskee 26 §:n 1 momentin 2, 3 ja 3 a kohdassa tarkoitettuja eläkkeitä ja etuuksia.

46 a §

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sen toimeenpantaviksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä:

3) eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen maksajalta tiedot eläke- ja korvauspäätöksistä ja eläkkeen tai korvauksen määrän muuttumisesta sekä 63 vuoden ikään mennessä karttuneen eläkkeen määrästä; tällaisia tietoja ovat henkilöllisyystiedot, eläke- ja korvauslaji, määräytymisperusteet, korotusperuste sekä määrä ja aika, jolta eläkettä tai korvausta maksetaan; tietoa ei kuitenkaan

tarvitse antaa indeksitarkistuksesta, joka perustuu työntekijäin eläkelain 9 §:ään;

46 c §

Eläketurvakeskuksella on velvollisuus ilmoittaa kansaneläkelaitokselle salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisten etuuksien täytäntöönpanoa varten:

1) tiedot arvioidun työeläkkeen määrästä työkyvyttömyyseläkkeen hakemusmenettelyä varten; sekä

2) tiedot tämän lain 26 §:n 3 momentissa tarkoitetun 63 vuoden ikään mennessä kertyneen vanhuuseläkkeen määrästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

14.

Laki**perhe-eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/1969) 15 b §:n 3 momentin 15—17 kohdat, sellaisina kuin ne ovat laissa 640/2003, sekä

lisätään 15 b §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 54/1985, 916/1998, 683/2002, 1030/2002, 1195/2002 ja mainitussa laissa 640/2003, uusi 16 kohta siten, että muuetut 16—17 kohdat siirtyvät 17—18 kohdiksi, seuraavasti:

15 b §

—————
 Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta (*etuoikeutetut tulot*):

15) työntekijäin eläkelain tai sitä vastaavien lakien mukaista 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen tehdystä työstä kertynyttä eläkettä;

16) 68 vuoden iän täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa työntekijäin eläkelain 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettua tai sitä vastaavaa lesken perhe-eläkkeeseen sisältyvää korotusta;

17) valtion varoista suoritettavasta eläk-

keen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaista etuutta; eikä

18) ulkomailta maksettavaa eläkettä ja korvausta, jos Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista niin johtuu, sekä 2³/₄5, 7³/₄9 ja 11 kohdassa etuoikeutetuksi tuloksi säädettyjä etuuksia vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia.

—————
 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

15.

Laki**Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansan vakuutuskantaa vastaanottaneiden eläkelaitosten saamisten kuolettamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sen estämättä, mitä muussa laissa säädetään, Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansan (Eläke-Kansa) vakuutuskantaa vastaanottaneiden eläkelaitosten 31 päivänä joulukuuta 2004 jäljellä olevaa kannansiirtosaamista vastaava määrä hyvitetään näille eläkelaitoksille vuodelta 2005 tehtävässä työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisten kustannusten selvityksessä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista vastaavat työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain sekä taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavat eläkelaitokset sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (83/1997) 1 §:n 2 kohdassa tarkoitettussa suhteessa.

Eläke-Kansan erityinen selvityspesä suorittaa selvityspesän omaisuuden realisoinnista

vuoden 2004 jälkeiseltä ajalta saatavat varat Eläketurvakeskukselle, joka hyvittää ne 2 momentissa tarkoitetuille eläkelaitoksille kunakin vuonna tehtävässä työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisten kustannusten selvityksessä.

Tästä laista aiheutuvat kustannukset ja tuotot otetaan huomioon sosiaali- ja terveysministeriön antamissa työntekijäin eläkelain 12 § 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa perusteissa.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivä tammikuuta 2005. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tällä lailla kumotaan sosiaali- ja terveysministeriön päätös työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentissa tarkoitetuista perusteista (1116/96).

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

1.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

kumotaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 3 §:n 2 momentti, 14 b §:n 1 momentin 3 kohta, 15 §:n 6—8 momentti, 15 d, 16 a -16 e, 20 ja 22 a §,

sellaisena kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti laissa 1046/1999, 14 b §:n 1 momentti laissa 1595/1993, 15 §:n 6, 7 ja 8 momentti laissa 1745/1995, 15 d § laissa 493/1975, 16 a—16 d § mainitussa laissa 1745/1995, 16 e § mainitussa laissa 1745/1995 ja laeissa 1169/1996 sekä 655/2002, 20 § laeissa 504/1971 ja 223/1998 sekä 22 a § mainituissa laeissa 1745/1995 ja 223/1998 sekä laissa 632/2002,

muutetaan 1 §:n 4 momentin 2 kohta, 2 §:n 2 momentti ja 6 momentti, 3 §:n 1 momentti, 3 a §:n 2 momentin 1—3 kohta, 11, 12, 12 a—12 c, 14 ja 14 a §, 14 b §:n 1 momentin johdantokappale, 1, 4 ja 8 kohta sekä 3 momentti, 14 c §:n 2 momentti, 15 §:n 1,3 ja 5 momentti, 15 c §:n 1 momentti, 15 e §:n 1 momentin johdantokappale, 1 ja 2 kohta, 3 momentti, 4 momentin 2 kohta, 10 ja 11 momentti, 16 §, 16 f §:n 1 momentti, 16 g §:n 1—3 momentti, 17 §, 17 a §, 18, 22, 23 ja 23 a §, 25 §:n 1 momentin 2 kohta, 28 §:n, 4, 6 ja 10 momentti, 28 c §:n 1 momentti ja 63 a §:n 4 momentti, 64 §, 64 a §:n 2 momentti

sellaisina kuin niistä ovat, 1 §:n 4 momentin 2 kohta ja 17 a §:n 1 momentti mainitussa laissa 1169/1996, 2 §:n 2 momentti ja 28 §:n 4 momentti laissa 379/2001, 3 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1046/1999, 3 a §:n 2 momentin 1 kohta laissa 1346/1990, 3 a §:n 2 momentin 2 kohta, ja 15 §:n 5 momentti mainitussa laissa 632/2002, 3 a §:n 2 momentin 3 kohta laissa 1295/1996, 11 § laissa 151/2002, 12 § mainitussa laissa 1346/1990 sekä laissa 1595/1993, 12 a § mainituissa laeissa 1595/1993 ja 655/2002, 12 b ja 12 c §, 14 b §:n 1 momentin johdantokappale sekä 1 ja 4 kohta mainitussa laissa 1595/1993, 14 § mainituissa laeissa 1038/1986 ja 1346/1990 sekä laissa 1253/1995, 14 a § mainitussa laissa 1038/1986 sekä laissa 567/1988, 14 b §:n 1 momentin 8 kohta sekä 3 momentti mainitussa laissa 223/1998, 14 c §:n 2 momentti ja 15 §:n 1 momentti, 16 g §:n 1-3 momentti, 18 § ja 28 §:n 6 momentti mainitussa laissa 1745/1995, 15 §:n 3 momentti, 23 a § ja 25 §:n 1 momentin 2 kohta laissa xxx/2003, 15 c §:n 1 momentti laissa 768/1970, 15 e §:n 1 momentin johdanto-kappale ja 1 sekä 2 kohta ja 4 momentin 2 kohta laissa 52/1985, 15 e §:n 3, 10 ja 11 momentti sekä 16 f §:n 1 momentti laissa 1268/1999, 16 § mainituissa laeissa 1745/1995, 223/1998 ja 632/2002, 17 § mainituissa laeissa 1038/1986, 1745/1995 ja 379/2001 sekä laissa 1174/2003, 17 a §:n 2 momentti mainitussa laissa 1346/1990, 22 § mainitussa laissa 1268/1999 ja laissa 1333/1999, 23 § mainituissa laeissa 1595/1993 ja 1745/1995, 28 §:n 10 momentti ja 28 c §:n 1 momentti mainitussa laissa 1333/1999 sekä 63 a §:n 4 momentti laissa 1285/2001,

lisätään lain 3 a §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1346/1990, laissa 1295/1996 ja mainitussa laissa 632/2002, uusi 4 kohta, uusi 11 a ja 11 b sekä uusi 13 § mainitulla lailla 346/1990 kumotun 13 §:n tilalle ja 14 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1038/1986, 1346/1990 ja 1253/1995, uusi 5 ja 6 momentti, seuraavasti:

1 §

Tätä lakia ei sovelleta:

2) työntekijään, joka on tullut 1—3 momentissa tarkoitettuun työsuhteeseen ensimmäisen kerran täytettyään 65 vuotta;

2 §

Eläkelaitos, jossa työntekijän työntekijään eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain (*yksityisten alojen eläkelait*) mukainen vähimmäisehdot täyttävä eläketurva oli järjestetty eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa, käsittelee ja ratkaisee eläkehakemuksen, joka koskee edellä tarkoitettua lain mukaista vähimmäisehdot täyttävää eläketurvaa. Tämä eläkelaitos (*yksityisten alojen eläkelaitos*) hoitaa myös kyseisten lakien mukaisen eläkkeen maksamisen ja eläkkeeseen liittyvät eläkelaitoksen muut tehtävät, jollei 4 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraa.

Jos julkisten alojen eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena ratkaisee työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen tai yksilölliseen varhaiseläkkeeseen valtion eläkelain (280/1966) 9 §:n 1 momentin a tai b kohdan tai 9 c §:n, kunnallisen eläkelain (549/2003) 24 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 33 §:n, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) 1 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:n nojalla ja jos yksityisten alojen eläkelaitoksen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää työntekijään eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua rahamäärän kolminkertaisena, tämän julkisten alojen eläkelaitoksen on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen eläkelaitoksen arvio työntekijän työky-

1 §

Tätä lakia ei sovelleta:

2) *työntekijän työsuhteeseen ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 18 vuotta, eikä sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta;*

2 §

Eläkelaitos, jossa työntekijän työntekijään eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain (*yksityisten alojen eläkelait*) mukainen vähimmäisehdot täyttävä eläketurva oli järjestetty eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa, käsittelee ja ratkaisee eläkehakemuksen, joka koskee edellä tarkoitettua lain mukaista vähimmäisehdot täyttävää eläketurvaa. Tämä eläkelaitos (*yksityisten alojen eläkelaitos*) hoitaa myös kyseisten lakien mukaisen eläkkeen maksamisen ja eläkkeeseen liittyvät eläkelaitoksen muut tehtävät, jollei 4 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraa. *Tämä eläkelaitos käsittelee ja ratkaisee myös 11 b §:ssä mainitun etuuden perusteella karttuneen eläkkeen, jollei 4 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraa.*

Jos julkisten alojen eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena ratkaisee työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen tai yksilölliseen varhaiseläkkeeseen valtion eläkelain (280/1966) 9 §:n 1 momentin a tai b kohdan tai 9 c §:n, kunnallisen eläkelain (549/2003) 24 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 33 §:n, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) 1 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:n nojalla ja jos yksityisten alojen eläkelaitoksen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää työntekijään eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua rahamäärän kolminkertaisena, tämän julkisten alojen eläkelaitoksen on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen eläkelaitoksen arvio työntekijän työky-

vystä. Jos yksityisten alojen eläkelaitos ja viimeinen eläkelaitos ovat tällöin työntekijän työkyvyn arvioinnista eri mieltä, eläkkeeseen ei sovelleta, mitä säädetään 17 §:n 2 momentissa oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen ja yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ja edellä 4 momentissa viimeisestä eläkelaitoksesta.

vystä. Jos yksityisten alojen eläkelaitos ja viimeinen eläkelaitos ovat tällöin työntekijän työkyvyn arvioinnista eri mieltä, eläkkeeseen ei sovelleta, mitä säädetään 15 §:n 5 momentissa oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen ja yksilölliseen varhaiseläkkeeseen ja edellä 4 momentissa viimeisestä eläkelaitoksesta.

3 §

Vakuutettu ja hänen työnantajansa ovat kumpikin velvolliset suorittamaan saman suuruisen vakuutusmaksun *merimieseläkekassalle*. Vakuutusmaksu, jonka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa, on määrättävä tuhannesosissa vakuutetun aluksella saamasta tulosta.

Aluksella saadulla tulolla tarkoitetaan tässä laissa palkkaa tai muuta rahassa arvioitua etua, jonka työnantaja työsuhteen perusteella on vakuutetulle maksanut aluksella tai hänen määräyksestään väliaikaisesti aluksen lukuun muualla kuin aluksella tehdystä työstä. Palkkaan luetaan tällöin myös ruoka ja muut luontoisedut, jotka arvioidaan säädetyllä tavalla.

3 §

Vakuutettu ja hänen työnantajansa ovat kumpikin velvolliset suorittamaan saman suuruisen vakuutusmaksun *eläkekassalle*. Vakuutusmaksu, jonka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa, on määrättävä tuhannesosissa vakuutetun *11 a §:ssä säädetyistä työansioista*.

(2 mom. kumotaan)

3 a §

Tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavasta osasta ja kuntoutusrahasta eläkekassa on vastuussa seuraavasti:

1) vanhuuseläkkeestä siltä osin kuin se perustuu palvelusaikaan ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijä täyttää 55 vuotta, eläkekassa on vastuussa määrästä, joka vastaa kolmasosaa kyseisen vuoden osalta karttuvasta eläkkeestä laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön antamien perusteiden mukaisesti; lisäksi eläkekassa on vastuussa siitä eläkkeen määrästä, joka ministeriön antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan eläkkeen osaan tämän osan arvon säilyvyyden tukemiseksi tai eläkekassan vastuun ulottamiseksi eläkkeeseen, myös siltä osin kuin se perustuu palvelusaikaan sen kalen-

3 a §

Tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijän eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavasta osasta ja kuntoutusrahasta eläkekassa on vastuussa seuraavasti:

1) vanhuuseläkkeestä siltä osin kuin se perustuu palvelusaikaan ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijä täyttää 55 vuotta, eläkekassa on vastuussa määrästä, joka vastaa *puolen prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänä 65 vuotta ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaisesti*; lisäksi eläkekassa on vastuussa siitä eläkkeen määrästä, joka ministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan eläkkeen osaan tämän osan arvon säilyvyyden tukemiseksi tai eläkekassan vastuun ulottamiseksi eläkkeeseen, myös

terivuoden jälkeen, jona työntekijä täyttää 54 vuotta, tai työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkeikaan, taikka työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti;

2) sellaisen työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen neljästä viidesosasta, joka on myönnetty 12 a §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) perusteella ehkä saatavat eläkkeen osat, mutta ei 25 a eikä 15 d §:n mukaista korotusta eikä 18 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, sekä siitä kuntoutusrahan osasta, joka vastaa 12 a §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavaa eläkkeen osaa, vastaa yksin eläkekassa; lisäksi eläkekassa on vastuussa siitä eläkkeen tai kuntoutusraha määrästä, joka ministeriön antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan osaan työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti; sekä

siltä osin kuin se perustuu palvelusaikaan sen kalenterivuoden jälkeen, jona työntekijä täyttää 54 vuotta, taikka työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkeikaan, taikka työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti;

2) *sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 12 ja 12 a §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) perusteella ehkä saatavat eläkkeen osat, mutta ei 25 b §:n mukaista korotusta eikä 18 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia eikä 12 c §:n mukaista korotusta eikä jäljempänä 4 kohdassa mainittua eläkkeen osaa, sekä siitä kuntoutusrahasta, joka vastaa 12 ja 12 a §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavaa eläkkeen osaa, eläkekassa vastaa samassa suhteessa kuin mikä on eläkekassassa vakuutettujen tämän lain alaisten 12 §:n mukaisten työansioiden osuus vastaavien työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden sekä 11 b §:ssä ja 12 §:n 4 momentissa tarkoitettujen työ- ja ansiotulojen yhteismäärästä 12 §:ssä tarkoitettun tarkasteluaajan kahtena viimeisenä kalenterivuotena, mikäli työntekijäin eläkelain 8 § 4 momentin 1,2,12 ja 13 kohdissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden yhteismäärä on vähintään 12.566,70 euroa; lisäksi eläkekassa on vastuussa siitä työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan eläkkeen osaan työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti; lisäksi sellaisesta työttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 12 ja 12 a §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatavat eläkkeen osat, mutta ei 18 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin eläkekassa jos työntekijä kuului eläkekassan toimintapiiriin 31 päivänä joulukuuta 2004*

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden ja kuntoutusrahan niistä osista, jotka ylittävät 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, perhe-eläkkeestä, osa-aikaeläkkeestä sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta sekä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista siirroista johtuvista kustannuksista vastaa eläkekassa yhdessä työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten kanssa siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään.

voimassa olleen merimieseläkelain 12 a §:ssä tarkoitettun työsuhteen perusteella soveltaen tuona ajankohtana voimassa olevaa lakia;

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden ja kuntoutusrahan siitä määräästä, joka ylittää 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, perhe-eläkkeestä, osa-aikaeläkkeestä sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta sekä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista siirroista johtuvista kustannuksista vastaa eläkekassa yhdessä työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten kanssa siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään; *eläkkeen ja kuntoutusrahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon jäljempänä 4 kohdassa tarkoitettua eläkkeen osaa; sekä*

4) edellä 11 b §:ssä mainittujen etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeen osasta aiheutuvasta kustannuksesta vastaavat työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien ja eläkesäännön mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaisesti.

3 luku

Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika

11 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi palveluajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta erikseen aika työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Eläkkeeseen oikeuttavaksi palveluajaksi muunnetaan, siten kuin eläkekassan päätöksellä tarkemmin määrätään, lisäksi aika, jonka perusteella vastikkeena

3 luku

Eläkkeeseen oikeuttavat ansiot

11 §

Eläkkeeseen oikeuttavat 1 §:n mukaan vakuutettavat työansiot, jotka työntekijä on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä. Eläkkeeseen eivät kuitenkaan oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot,

tai muuna vastaavana suoritettava ylityökorvaus maksetaan työsuhteen päättyessä. Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 15 §:ssä tarkoitetun työkyvyttömyyden tai yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työsuhteen jatkuessa työnteko ja palkanmaksu ovat yhdenjaksoisesti keskeytyneinä enintään vuoden ajan, työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti. Jos työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneinä yhdenjaksoisesti kuitenkin yli vuoden ajan, työ-suhteen katsotaan päättyneen sen päivän lopussa, jolta työntekijälle on viimeksi maksettu 16 a §:ssä tarkoitettuun eläkepalkkaan luettavia eriä mainitun vuoden kuluessa työnteon ja palkanmaksun keskeytymisestä.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa sen jälkeen, kun työsuhde on päättynyt 1 momentin perusteella, katsotaan hänen olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhhteessa. Niin ikään katsotaan työntekijän, joka saa 14 b §:ssä tarkoitettua osa-aika-eläkettä, olevan uudessa tämän lain piiriin kuuluvassa työ-suhteessa hänen jatkaessaan työntekoa osa-aikatyössä.

kumotaan 3—8 momentti

Työsuhteen ei 1 momenttia sovellettaessa katsota keskeytyneen yrityksen omistajan tai haltijan vaihtumisen johdosta.

Eläkettä määrättäessä katsotaan kaikkien työntekijän saman kalenterivuoden aikana olleiden sellaisten työsuhhteiden, jotka kestävät alle viisitoista päivää, muodostavan yhden työsuhteen.

Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei kuitenkaan lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

Jos työkyvyttömyys on johtunut sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka henkilöllä oli työsuhteen alkaessa, ei sitä työssäoloaikaa, jonka alkamisesta työkyvyttömyyden alkamiseen ei ole kulunut vähintään yhtä vuotta, oteta huomioon työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä.

Työsuhde, joka on jatkunut vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana työntekijä on täyt-

jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 12 §:ssä säädetään.

tänyt 54 vuoden iän, päätetään sanotun vuoden lopussa. Jollei työsuhde ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täyttyy. Työsuhdetta ei kuitenkaan päätetä enää, jos aika työsuhteen päättymisestä 14 §:ssä säädettyyn eläkeikään voi muodostua kolmea vuotta lyhyemmäksi. Työntekijän jatkaessa työntekoaan hänen katsotaan olevan uudessa työsuhteessa. Työsuhteen ei kuitenkaan katsota päättyneen, jos työn-tekijän palkka on tässä työsuhteessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen työsuhteen tässä momentissa tarkoitettua päättymistä, ja jos 16 d §:n soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät.

Sen estämättä, mitä 7 momentissa säädetään työsuhteen päättymisestä, katsotaan työsuhteen jatkuneen yhdenjaksoisena työntekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vuoden aikaa laskettaessa sekä 3 a §:ää ja 6 momenttia sovellettaessa.

11 a §

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, merimiesten palkkaturvallaissa (1108/2000) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja).

Jos työstä suoritettava vastike on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi

1) yleisöltä saatavilla palvelurahoilla tai vapaaehtoisilla lahjoilla, tai;

2) vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitetun sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta,

myös tällainen tulo luetaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei pidetä muun muassa:

- 1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;*
- 2) korkoetua työsuhteen perusteella saa-*

dusta lainasta;

3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;

4) tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;

6) merimieslain 18 §:n 5 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

7) työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

8) henkilöstörahastolaisissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeriä, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;

9) eriä, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää, ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä

10) yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

Edellä 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voittopalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

11 b §

Eläkkeeseen oikeuttavat myös ne jäljempänä 1-9 kohdissa mainitut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä. Edellytyksenä on, että työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun eläkelain tai eläkesäännön mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista muuta kuin perhe-eläkettä. Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

1) äitiys- erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahan perusteena oleva sairausvakuutuslain (364/1963) mukainen työtulo;

2) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena oleva ansio;

3) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio edellyttäen, että päivärahaa on saatu joko työttömyysturvalaisessa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrittäjänä, siltä osin kuin päivärahaa on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä;

4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen ansiotuen perusteena oleva ansio;

5) työttömyysturvalain 10 luvussa tarkoitettua koulutuspäivärahan perusteena oleva ansio;

6) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena oleva ansio;

7) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain (611/1991) mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetykskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutus-

raha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle;

9) tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetykskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle, jos työntekijälle ei makseta sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tämän ansionmenetykskorvauksen vuoksi.

Siltä ajalta, jolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on maksettu työntekijälle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo korotettuna kertoimella 1,17. Ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo muunnettuna kertoimella 0,17. Jos kuitenkin etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, eläkkeen perusteena on 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, etuuden perusteena on työntekijälle maksetun vähimmäispäivärahan määrä.

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4-9 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta.

Jos työntekijällä on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan edellä 1 momentissa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaalleen. Niistä karttuneen eläkkeen osan maksaa 2 §:ssä tarkoitettu eläkelaitos.

12 §

Eläkkeeseen oikeuttavana palvelusaikana ei oteta huomioon aikaa, jolta työntekijällä on työsuhteessa ollessaan oikeus saada työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaista sellaista peruseläkettä, jota määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai si-

12 §

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta (tuleva aika). Eläkekassan ollessa 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, tuleva aika las-

tä vastaava ansio (täysitehoinen eläke)

Eläkkeeseen oikeuttavana palvelusaikana ei oteta huomioon 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen palveltua aikaa eikä, jollei jäljempänä toisin säädetä, sitä aikaa, jonka työntekijä on ollut tämän lain alaisessa työsuhteessa täytettyään 14 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua 65 vuotta alemman iän.

ketaan kuitenkin sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä olisi saavuttanut 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän ollessaan yhdenjaksoisesti tämän lain alaisessa työsuhteessa työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta mainitun eläkeiän saavuttamiseen saakka, jos näin laskettu eläkeikä on 63 vuotta alempi. Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijällä on työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana työntekijään eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön alaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (tulevan ajan ansio) määrätään niiden työntekijään eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisten työansioiden perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkastelu aika). Tulevan ajan ansiota määrättäessä vuosityöansiot tarkistetaan työntekijään eläkelain 7 b §:n mukaisesti. Tulevan ajan ansio on tarkasteluajana saatujen, näin tarkistettujen työansioiden summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä siihen luetaan myös tarkasteluajanaan kohdistuva 11 b §:ssä mainitun etuuden perusteena oleva ansio tai työtulo tarkistettuna palkkakertoimella.

Jos työntekijä on tarkasteluajana saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea tai työttömyysturvalain peruspäivärahan suuruista työvoimapolitiittista koulutustukea tai koulutuspäivärahaa tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista perustukea, otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä työansiona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruusena.

Jos tulevan ajan ansiota määrättäessä tarkasteluajana työntekijällä ei ole 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen ansioiden lisäksi

12 a §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika (*tuleva aika*). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu rahamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun rahamäärän suuruiset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

- 1) opintovapaalaissa (273/79) tarkoitettua

2 momentissa tarkoitettuja työansioita, työntekijällä ei ole oikeutta tulevan ajan eläkkeeseen.

Jos työntekijän työansiot ovat tarkastelu-aikana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmevuotiaan lapsen hoidamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 12 §:n 1 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään viimeiseltä kymmeneltä vuodelta.

12 a §

Sen estämättä, mitä 12 §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kalenterikuukauden loppuun asti, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, jos

1) työntekijällä ei ole tarkasteluajana yhtenäkkään vuonna sellaisia työansioita, jotka 12 §:n 2, 3 ja 6 momentin mukaan otetaan huomioon tulevan ajan ansiota määrättäessä; tai

2) työntekijällä on 1 kohdassa tarkoitettuja työansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna.

Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkastelu-aika on sen estämättä, mitä 12 §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, päättymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluajana saatujen, työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä.

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus 12 §:n 2—4 ja 6 momentissa sekä edellä 1 ja 2 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien

opintovapaata;

2) koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/90), valtion virkamieslain (755/86), [peruskoululain (476/83)] tai lukiolain (477/83) mukaista omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta varten myönnettävää henkilökohtaista tukea;

3) työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukaista koulutustukea;

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea enintään 180 päivältä, yhteensä kuitenkin enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

5) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain (611/1991) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

6) sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitettua työkyvyttömyyden alkamista; näihin päiviin rinnastetaan päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei työntekijä olisi saanut sairausvakuutuslain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan.

Jos työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 1 tai 2 momentissa tarkoitettua 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Tuleva aika luetaan työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös sellaisen työsuhteen perusteella, jonka päätyttyä työntekijällä on 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, enintään yhdeksän vuoden pituisen ajan, ollut 15 a §:ssä tarkoitettu kolme vuotta nuorempi lapsi. Tällöin edellytyksenä on kuitenkin, että:

ja eläkesäännön mukaisten ansioiden yhteismäärästä 12 §:n 2 momentin sekä edellä 2 momentin mukaisena tarkasteluaikana.

Eläketurvakeskus antaa eläkekassalle tarkemmat ohjeet 12 ja 12 a §:n soveltamisesta.

1) työntekijä on saanut tämän lapsen perusteella sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista kotihoidon tukea; ja että

2) tulevaa aikaa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi 1—3 momentin mukaan.

Mitä edellä säädetään tulevasta ajasta, sovelletaan vain, jos työntekijä on ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut Suomessa vähintään viisi vuotta. Erityisestä syystä Merimieseläkekassa voi kuitenkin päättää, ettei sanottua asumista koskevaa edellytystä sovelleta.

12 b §

Tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi vähintään kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen perusteella.

Tuleva aika luetaan kuitenkin eläkkeeseen oikeuttavaksi kuusi kuukautta lyhyemmän työsuhteen perusteella silloin, kun työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen.

Jos työntekijä tulevaan aikaan oikeuttavan työsuhteen päätyttyä on myöhemmin toisen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella saavuttanut oikeuden 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuun täysitehoiseen eläkkeeseen, ei 12 a §:n säännöksiä sovelleta aikaisempaan työsuhteeseen. Työntekijän katsotaan tällöin saavuttaneen edellä tarkoitettua oikeutta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläketurvaan sinä ajankohtana, jona hänen sanotussa laissa tarkoitetuissa työsuhteissa saamansa ansio yhteensä on ennen työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista nousnut sanotun lain 7 §:n 1 momentissa edellytettyn rajamäärään.

Työntekijän, joka on täyttänyt 55 vuotta, ei katsota saavuttaneen 3 momentissa tarkoitettua oikeutta täysitehoiseen eläkkeeseen kuitenkaan sellaisen työ- tai virkasuhteen perusteella, johon työntekijä on työllistetty työllisyyslain (275/87) 18 §:n 3 momentin tai, jos kyseessä on muu työnantaja kuin valtio tai kunta, sitä vastaavan menettelyn mukaisesti (velvoitetö) ja josta las-

12 b §

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella eläkettä, eläkkeeseen oikeuttavaksi lasketaan myös aika, jolta hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä. Eläkkeeseen oikeuttavaksi ei kuitenkaan lasketa aikaa, jolta 23 §:n 5 momentin mukaan ei ole oikeutta eläkkeeseen. Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansiosta, joka vastaa tämän lain mukaan vakuutettujen työansioden määrää työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesäännön mukaisten työansioden yhteismäärästä.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. Jos vanhuuseläke alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi työkyvyttömyyseläke.

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin

kettava eläkkeen perusteena oleva palkka on pienempi kuin aikaisemmasta työ- tai virkasuhteesta taikka yrittäjätoiminnasta laskettava vastaava palkka tai työtulo. Jos työntekijä ei ole menettänyt oikeuttaan tulevaan aikaan aikaisemman työ- tai virkasuhteen perusteella sillä hetkellä kun hänen velvoitetyönsä alkoi, ei hänen tätä momenttia sovellettaessa katsota menettäneen oikeuttaan tulevaan aikaan aikaisemmasta työ- tai virkasuhteesta velvoitetyön vuoksi.

12 c §

Jos 12 a §:n mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan sen työsuhteen osalta, johon sanottua pykälää oli sovellettu, eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika, johon hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä.

Jos 12 a §:n mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke.

Jos työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva 12 §:n 1 momentissa tarkoitettu täysi-tehoinen eläke määrätään uuden työkyvyttömyyden perusteella samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke, ei aikaisemman eläkkeen päättymisen jälkeen jatkunutta työ- tai virkasuhdetta taikka yrittäjätoimintaa oteta eläkkeeseen oikeuttavana huomioon.

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, eläke määrätään niillä perusteilla, joiden mukaan se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutuspäätöstä tehtäessä.

kuntoutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, eläke määrätään niillä perusteilla, joiden mukaan se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutusrahakauden alkaessa.

12 c §

Työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea korotetaan jäljempänä mainitulla kertoimella sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkettä tai kuntoutustukea on maksettu yhteensä viideltä täydeltä kalenterivuodelta. Tämä kertakorotus lasketaan työntekijälle myönnetyn työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10–13 kohdassa mainittujen lakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa siten, että iän ollessa 24–26 vuotta, korotusprosentti on 21. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Iän ollessa yli 55 vuotta, korotusta ei tehdä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kertakorotus ei sisällynyt edunjäntäjän eläkkeeseen tai jos edunjäntäjä ei ollut eläkkeellä kuollessaan, lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen se kertakorotus, jonka edunjäntäjä olisi saanut, jos työkyvyttömyyseläke olisi jatkunut 1 momentissa tarkoitettun ajan. Kertakorotus lisätään perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki olisi jatkunut yhteensä viisi täyttä kalenterivuotta.

13 §

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen vuoden 2009 jälkeen siten, että vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos vanhuuseläke kuitenkin alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Leskeneläke muunnetaan eläkesovitusta tehtäessä kyseiselle vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 62 vuoden iässä tai sen jälkeen, eläke tarkistetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodeksi vahvistetulla elinaikakertoimella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettusta elinaikakertoimesta säädetään tarkemmin työntekijäin eläkelain 7 h §:ssä.

14 §

Oikeus saada vanhuuseläkettä on työntekijällä hänen täytettyään 65 vuotta edellyttäen, ettei hän enää ole tämän lain alaisessa työsuhteessa.

Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläkettä alennetussa eläkeiässä, päällystöön kuuluva aikaisintaan 60 vuotta ja miehistöön kuuluva 55 vuotta täytettyään siten, että jokaista kuukautta kohden, jolla eläkkeeseen oikeuttava 11 §:n mukaisesti laskettu aika ylittää 300 kuukautta, eläkeikä alenee 65 vuoden iästä yhdellä kuukaudella. Lisäksi edellytetään, että työntekijän työsuhde päättyy hänen saavuttaessaan sanotulla tavalla lasketun alennetun eläkeiän ja että hän on ollut kolmen vuoden aikana ennen eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen päättymistä tämän lain mukaisessa työsuhteessa vähintään 18 kuukauden ajan.

Vanhuuseläke myönnetään varhennettuna enintään viidellä vuodella laskettuna 65 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta 2 momentin mukaisesta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta. Tällöin eläke myönnetään siten vähennettynä kuin 22 §:n 2

14 §

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle.

Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläkettä alennetussa eläkeiässä, päällystöön kuuluva aikaisintaan 60 vuotta ja miehistöön kuuluva 55 vuotta täytettyään siten, että jokaista kuukautta kohden, jolla 6 momentissa säädetyllä tavalla laskettu aika ylittää 324 kuukautta, eläkeikä alenee 63 vuoden iästä yhdellä kuukaudella. Lisäksi edellytetään, että työntekijän työsuhde päättyy hänen saavuttaessaan sanotulla tavalla lasketun alennetun eläkeiän ja että hän on ollut kolmen vuoden aikana ennen eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen päättymistä tämän lain mukaisessa työsuhteessa vähintään 18 kuukauden ajan.

Vanhuuseläke myönnetään hakemuksesta varhennettuna enintään yhdellä vuodella laskettuna 63 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta 2 momentin mukaisesta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta. Tällöin eläke myönnetään siten vähennetty-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

momentissa säädetään. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä vanhuuseläkkeestä säädetään.

Vanhuuseläke myönnetään seuraavan kuukauden alusta sen jälkeen, kun oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, kuitenkin aikaisintaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista. Jos eläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, myönnetään eläke kuitenkin työsuhteen päättymistä lähinnä seuraavan kuukauden alusta.

nä kuin 22 §:n 2 momentissa säädetään. *Vanhuuseläke myönnetään lykättyinä 68 vuoden iän täyttämisen jälkeen siten korotettuna kuin 22 §:n 1 momentissa säädetään.* Varhennettuun ja lykättyyn vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä vanhuuseläkkeestä säädetään.

Vanhuuseläke myönnetään seuraavan kuukauden alusta sen jälkeen, kun oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, kuitenkin aikaisintaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista. Jos *vanhuuseläkettä* on haettu kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, eläke myönnetään kuitenkin työsuhteen päättymistä lähinnä seuraavan kuukauden alusta.

Vanhuuseläkkeen aikaisista työansioista karttuneeseen eläkkeeseen on oikeus aikaisintaan 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Edellä 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän laskemista varten palveluajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta erikseen aika työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Palveluajaksi muunnetaan, siten kuin merityöaikalaissa (296/1976) säädetään ja työehtosopimuksissa on sovittu, lisäksi aika, jonka perusteella vastikkeena tai muuna vastaavana suoritettava ylityökorvaus maksetaan työsuhteen päättyessä. Palveluaikaa tämän momentin mukaan laskettaessa työsuhteen katsotaan päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 15 §:ssä tarkoitetun työkyvyttömyyden alkamista. Jos työnteko ja palkanmaksu ovat yhdenjaksaisesti keskeytyneinä enintään vuoden ajan, palveluajan katsotaan jatkuneen yhdenjaksaisesti. Jos työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneinä yhdenjaksaisesti kuitenkin yli vuoden ajan, työsuhteen katsotaan palveluaikaa laskettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta työntekijälle on viimeksi maksettu 11 a §:ssä tarkoitettuihin työansioihin luettavia erinä mainitun vuoden kuluessa työntöön ja palkanmaksun keskeytymisestä.

14 a §

Jos vakuutetun työsuhde on päätynyt ennen 14 §:ssä säädetyn iän täyttämistä ja tämä on johtunut aluksen myymisestä, liikenteestä poistamisesta tai työvoiman supistamisesta taikka siitä, että vakuutettu on irtisanonut työsopimuksensa tai purkanut sen merimieslain 46 tai 49 §:ssä säädetyllä perusteilla, rinnastetaan työttömyysaika palvelusaikaan määrättäessä oikeutta vanhuuseläkkeeseen edellyttäen, että vakuutettu täyttää eläkkeen saamiseen oikeuttavan iän viiden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä ja että hänellä on tältä ajalta oikeus saada työttömyysturvalain mukaista päivärahaa tai 15 e §:n mukaista työttömyyseläkettä. Työttömyyspäivärahan tai -eläkkeen maksamisen keskeytyminen jätetään kuitenkin huomioon ottamatta, jos keskeytyminen ei ole jatkunut yhdenjaksoisena kuutta viikkoa pitempää aikaa.

Jos vakuutettu on ottanut vastaan työvoimaviranomaisen tarjoaman työttömyysturvalain 7 §:ssä tarkoitetun työn, josta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyyspäivärahaan tai jos hän on siirtynyt työhön 1 §:ssä tarkoitettuun ulkomaiseen alukseen, noudatetaan oikeutta vanhuuseläkkeeseen määrättäessä, mitä 1 momentissa on säädetty edellyttäen, että vakuutettu on työvoimaviranomaisen välityksellä jatkuvasti hakenut 1 §:ssä tarkoitettua työtä.

14 b §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtyneellä 58 mutta ei 65 vuotta täyttäneellä työntekijällä edellyttäen, että

1) hänellä ei ole oikeutta saada työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä;

14 a §

Jos *työntekijän* työsuhde on päätynyt ennen 14 §:n 2 momentissa säädetyn *alennettun eläkeiän* täyttämistä ja tämä on johtunut aluksen myymisestä, liikenteestä poistamisesta tai työvoiman supistamisesta taikka siitä, että *työntekijä* on irtisanonut työsopimuksensa tai purkanut sen merimieslain 46 tai 49 §:ssä säädetyllä perusteella, *työntekijän oikeus siirtyä vanhuuseläkkeelle työsuhteen päättymiseen mennessä ansaitsemasaan 14 §:n 2 momentissa säädetyssä alennetussa eläkeiässä säilyy ja myönnettävä vanhuuseläke määräytyy 16 §:n mukaisesti edellyttäen, että työntekijä täyttää 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennettun eläkeiän* viiden vuoden kuluessa työsuhteen päättymisestä ja että hänellä on tältä ajalta oikeus saada työttömyysturvalain mukaista päivärahaa tai työmarkkinatukea taikka 15 e §:n mukaista työttömyyseläkettä. Työttömyyspäivärahan, *työmarkkinatuen* tai eläkkeen maksamisen keskeytyminen jätetään kuitenkin huomioon ottamatta, jos keskeytyminen ei ole jatkunut yhdenjaksoisena 60 päivää pitempää aikaa.

Jos *työntekijä* on ottanut vastaan työvoimaviranomaisen tarjoaman työttömyysturvalain 2 luvun 12 §:ssä tarkoitetun työn, josta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyyspäivärahaan tai *työmarkkinatukeen taikka* jos hän on siirtynyt työhön 1 §:ssä tarkoitettuun ulkomaiseen alukseen, oikeutta vanhuuseläkkeeseen määrättäessä noudatetaan, mitä 1 momentissa säädetään edellyttäen, että vakuutettu on työvoimaviranomaisen välityksellä jatkuvasti hakenut 1 §:ssä tarkoitettua työtä.

14 b §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtyneellä 58–67 -vuotiaalla työntekijällä, edellyttäen, että:

1) hänellä ei ole oikeutta saada työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä *eikä tämän lain mukaisen työsuhteen päättymisen jälkeen kunnallisen eläkelain 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai valtion eläkelain 9 d §:n 1 momentin 2 kohdassa*

3) hänen tämän lain piiriin kuuluvan työsuhteensa perusteella otettaisiin eläkettä määrättäessä huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hän osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi;

4) hänelle on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain alaisissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella karttumisaika otetaan tällöin huomioon niin kuin sanotun lain 4 §:n 5 momentissa säädetään;

8) hänen ansiotulonsa on vähentynyt siten, että hänen 5 tai 6 kohdassa tarkoitettua osa-aikatyöstä saamansa ansiotulo on vähintään 35 ja enintään 70 prosenttia 2 kohdassa tarkoitettujen ansiotöiden yhteenlasketuista vakiintuneista ansiotuloista; työajan vähentyminen ei kuitenkaan saa olennaisesti poiketa ansiotuloissa tapahtuneesta vähennyksestä.

Vakiintuneena ansiotulona pidetään osa-aikaeläkettä määrättäessä eläkkeen perusteena olevaa palkkaa siitä työsuhteesta, jonka perusteella eläkettä määrättäessä otettiin huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos työntekijä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi. Jos työsuhteeseen sovelletaan 11 §:n 6 momentissa tarkoitettua työsuhteen katkaisua, sen katsotaan kuitenkin osa-aikaeläkettä määrättäessä jatkuneen yhdenjaksoisena.

14 c §

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos työntekijä ei enää täytä 14 b §:ssä säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos työkyvyttömyys-

tarkoitettun kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen;

kumotaan 3 kohta

4) hänelle on osa-aikaeläkkeen alkamista välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä viisi vuotta; ansioiden perusteella karttumisaikaa otetaan tällöin huomioon siten, kuin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n 4 momentissa säädetään;

8) hänen työansionsa on vähentynyt siten, että hänen 5 tai 6 kohdassa tarkoitettua osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat vähintään 35 ja enintään 70 prosenttia 3 momentissa tarkoitettua vakiintuneesta ansiosta; työajan vähentyminen ei kuitenkaan saa olennaisesti poiketa työansioissa tapahtuneesta vähennyksestä.

Vakiintuneena ansiotulona pidetään osa-aikaeläkettä määrättäessä sitä edellä 12 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiota, jonka perusteella työntekijän työkyvyttömyyseläke laskettaisiin, jos työntekijä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

14 c §

Osa-aikaeläke lakkautetaan, jos työntekijä ei enää täytä 14 b §:ssä säädettyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Jos työkyvyttömyys-

tai työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Jos työntekijä täytettyään 65 vuotta edelleen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke sen estämättä, mitä muualla tässä laissa säädetään, saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Työntekijän lopettaessa osa-aikatyön maksetaan osa-aikaeläkkeen ja myönnettävän vanhuuseläkkeen erotus siten korotettuna kuin 22 §:n 1 momentissa säädetään ja lisätynä 16 §:n 3 momentissa tai 22 a §:n 5 momentissa tarkoitettulla määrällä.

15 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen on vakuutetulla, jonka ansiomahdollisuuksien on sairauden, vian tai vamman johdosta arvioitu alentuneen vähintään kolmanneksella siitä, mitä häntä vastaavassa ase-massa merimieslaissa tarkoitettussa työsuhteessa oleva henkilö ansaitsee, edellyttäen, että sanotun tilan on katsottava olevan pysyvä tai se on kestänyt yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta sekä että työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulu-nut 12 a §:ssä tarkoitettu 360 päivää.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään tois-taiseksi tai 4 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määrä-ajaksi. Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään sitä seuraavan kuukauden alusta lukien, jona eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Lisäksi kuntoutustuki, kuntoutuskorotus tai kuntoutusraha voidaan lakkauttaa, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeyttä-misajankohdasta lukien.

tai työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osa-aikaeläkettä, katsotaan osa-aikaeläke työkyvyttömyys-tai työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Jos työntekijä täytettyään 68 vuotta edel-leen jatkaa osa-aikatyötä, muutetaan osa-aikaeläke, sen estämättä mitä muualla tässä laissa säädetään, saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Työntekijän lopettaessa osa-aikatyön maksetaan vanhuuseläkkeen *lykkääntynyt osa* siten korotettuna kuin 22 §:n 1 momentissa säädetään ja lisätynä 16 §:ssä tarkoitettulla määrällä.

15 §

Oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä on *työntekijällä*, jonka työkyvyn voidaan sai-rauden, vian tai vamman johdosta arvioida, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, olevan yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kahdella viiden-neksellä. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suoritamista voidaan häneltä kohtuudella edel-lyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asu-misolosuhteitaan sekä näihin verrattavia muita seikkoja. Työkyvyn vaihdellessa ote-taan huomioon vuotuinen ansio.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään tois-taiseksi tai 4 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukau-den alusta lukien. Tällöin osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitettun ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke laske-taan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukau-den alusta. Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus hakemuk-sesta aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien edel-

lyttäen, ettei työntekijä ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle, tai siitä ajankohdasta, jona työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä myönnetään sellainen uusi eläke, johon ei sovelleta 12 b §:n 2 tai 3 momenttia.

Sen estämättä, mitä 1—4 momentissa ja 23 §:n 1 momentissa säädetään täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, ennen vuotta 1944 syntyneellä työntekijällä on 58 vuotta täytettyään oikeus saada työkyvyttömyyseläke yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, ottaen huomioon sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissa olon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään.

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä ja ennen vuotta 1944 syntyneellä työntekijällä yksilöllistä varhaiseläkettä myös silloin, kun hänelle tämän lain alaisen työsuhteen päätyttyä on myönnetty myöhempään virka- tai työsuhteeseen perustuva eläke valtion eläkelain 9 tai 9 c §:n, kunnallisen eläkelain 24 tai 33 §:n, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 1 §:n tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla, jollei 2 §:n 6 momentista muuta johdu.

Yksilöllisen varhaiseläkkeen edellytyksenä on, että työntekijä on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa keskimäärin pienemmäksi kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä. Lisäksi edellytetään, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan eläkkeeseen oikeuttavana ottaa huomioon myös eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijällä on oikeus yksilölliseen varhaiseläkkeeseen tai vanhuuseläkkeeseen 65 vuotta alemmassa eläkeiässä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

Kumotaan

Yksilöllistä varhaiseläkettä maksetaan aikaisintaan eläkkeen tai 23 a §:ssä tarkoitettua ennakkopäätöksen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Poikkeuksellisesta syystä eläke voidaan maksaa takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

Yksilöllisenä varhaiseläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jollei eläkkeensaaja enää täytä 5 momentissa

säädetytjä eläkkeen saamisen edellytyksiä. Muutoin eläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä säädetään.

15 c §

Jos 15 a §:n 1 momentissa tarkoitettu edunjättäjä ei kuollessaan ollut täyttänyt 67 vuotta, suoritetaan hänen leskelleen tai, mikäli hän ollessaan ei ollut avioliitossa, hänen kuolinpesälleen jäljempänä säädetyin poikkeuksin hautausavustusta alla olevan taulukon mukaisesti

Edunjättäjän ikä kuollessa	Hautausavustuksen määrä mk
—50	4 000
51—55	3 000
56—60	2 000
61—66	1 000

15 e §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, edellyttäen että:

1) hän on 3 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitetuissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella ansainta-aika otetaan tällöin huomioon niin kuin mainitun lain 4 §:n 6 momentissa säädetään;

2) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä ole enää oikeutta työttömyyspäivära-

15 c §

Jos edunjättäjä kuollessaan ei ollut täyttänyt 67 vuotta ja jos hänellä kuollessaan olisi ollut oikeus 16 §:n mukaisesti määräytyvään työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hän kuolinpäivänään olisi tullut työkyvyttömäksi, tai jos hän kuollessaan sai mainittua eläkettä tai 16 §:n mukaisesti määräytyvää vanhuuseläkettä, suoritetaan hänen leskelleen tai, mikäli hän kuollessaan ei ollut avioliitossa, hänen kuolinpesälleen jäljempänä säädetyin poikkeuksin hautausavustusta alla olevan taulukon mukaisesti:

Edunjättäjän ikä kuollessa	Hautausavustuksen määrä euro
—50	10 190
51—55	7 643
56—60	5 096
61—66	2 548

15 e §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä on oikeus saada työttömyyseläkettä 60 vuotta täyttäneeseen saakka kunnes hän täyttää 63 vuotta edellyttäen, että

1) hänelle on 3 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viideltä vuodelta; ansioiden perusteella karttumisaikaa otetaan tällöin huomioon siten kuin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 4 §:n 4 momentissa säädetään; .

2) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä ole enää oikeutta työttömyyspäivära-

haan työttömyysturvalain (602/1984) 26 §:n 1 tai 2 momentin mukaan; ja että

haan työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaan; ja että

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä sitä eläkkeenosaa, joka perustuu 12 a §:n 1 momentissa tarkoitettuun tulevaan aikaan, eikä eläkkeeseen tältä osin laskettavaa 16 e §:ssä tarkoitettua työeläke-lisää ja 15 d §:ssä tarkoitettua lapsikorotusta (tulevan ajan eläkkeenosa). Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jona työntekijä täyttää kaikki 1 momentissa tarkoitetut työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun markkamäärän kaksinkertaisena kuukaudessa; eikä

Kun työttömyyseläkkeen saaja täyttää vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän, työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi. Jos työttömyyseläkettä määrättäessä oli sovellettu 3 momentin toista virkettä, vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläkkeenosa. Vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläkkeenosa myös silloin, kun edellisessä virkkeessä tarkoitettu työttömyyseläke on 9 momentin nojalla muutettu työkyvyttömyyseläkkeeksi, joka myöhemmin muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Sellainen työttömyyseläke, johon 3 momentin mukaan ei ole lisättävä tulevan ajan eläkkeenosaa, katsotaan kuitenkin tätä lakia sovellettaessa 12 §:n 1 momentissa ja 12 a §:ssä tarkoitetuksi täysitehoiseksi eläkkeeksi. Jos edellä tarkoitettu työttömyyseläke muuttuu 9 momentin nojalla työkyvyttömyyseläkkeeksi, myös tällainen työkyvyttömyyseläke katsotaan täysitehoiseksi eläkkeeksi.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. *Tulevan ajan eläkettä laskettaessa sovelletaan kuitenkin 12 a, 12 b, 16 a, 16 b ja 16 c §:ää sellaisena kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä tulevan ajan eläkettä. Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jona työntekijä täyttää kaikki 1 momentissa tarkoitetut työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.*

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään 523,61 euroa kuukaudessa; eikä

Työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi ei kuitenkaan sovelleta, mitä 13 §:ssä säädetään. Jos työttömyyseläkettä määrättäessä oli sovellettu 3 momentin toista virkettä, vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläke. Vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläke myös silloin, kun edellisessä virkkeessä tarkoitettu työttömyyseläke on 9 momentin nojalla muutettu työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Jos työntekijä täyttää edellä tässä pykälässä säädetty edellytykset 62 vuotta täytettyään, hänelle myönnetään vanhuuseläke siten kuin 22 §:n 3 momentissa säädetään.

16 §

Edellyttäen, että työntekijä jää vanhuuseläkkeelle tämän lain alaisesta työsuhteesta tai hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa 12 a §:n mukaisesti otetaan huomioon eläkeikään jäljellä oleva aika, eläkkeen määrä on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/6 prosenttia

1) jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudelta;

2) siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 12 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tuleva aika; ja

3) siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 12 c §:n 1 momentin perusteella aika, jolta työntekijä on saanut täysitehoista eläkettä.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdan mukaan laskettavan eläkkeen määrä on kuitenkin

1) 17/120 prosenttia siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta 60 vuoden täyttämiseen asti; ja

2) 13/120 prosenttia siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehtävä osa-aikatyö kartuttaa eläkettä siten kuin edellä säädetään.

Osa-aikaeläkettä saaneen työntekijän vanhuuseläkkeeseen lisätään osa-aikaeläkkeellä olon ajalta 1/16 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkkeeseen 1 momentin 1 kohdan mukainen määrä eläkkeen perusteena olevasta palkasta jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä 16 g §:n 1 momentin mukaista ansiotulojen erotusta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran määrätty. Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä tulevaan eläkkeeseen luetaan mukaan 12 a §:ssä tarkoitettu tulevalta ajalta karttuva eläke, tältä ajalta karttuu eläkettä 2 momentin mukaisesti myös edellä tarkoitettua ansiotulojen erotuksesta.

16 §

Eläkettä karttuu siten kuin 2—7 momentissa säädetään edellyttäen, että

1) *työntekijä jää vanhuuseläkkeelle tämän lain alaisesta työsuhteesta, tai;*

2) *työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jota koskevan eläkehakemuksen eläkekassa on 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään ja työntekijän tämän lain mukaiset työansiot eläketapahtumakuukauden ja sitä edeltäneen kolmenkymmenenkuuden kalenterikuukauden aikana ovat yhteensä vähintään 16 800 euroa.*

Eläkettä karttuu vuodessa tämän lain alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista:

1) *1,6 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, ja niistä eläkkeen perusteena olevista työansioista, jotka eläkkeensaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoeläkkeen, luopumiskorvauksen tai luopumistuen taikka niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana;*

2) *2,0 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 vuotta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta;*

3) *4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, ei kuitenkaan, jos työntekijä saa tänä aikana eläkettä muuna kuin osa-aikaeläkkeenä;*

4) *1,5 prosenttia 11 b §:ssä tarkoitettua eläkkeen perusteesta.*

Tulevan ajan eläke on 12 §:ssä tarkoitettu tulevan ajan ansiosta:

1) *1,6 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;*

2) *1,4 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun*

väliseltä ajalta.

Ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättämiskuukauden loppuun 12 §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansion perusteella siten kuin 12 b §:n 1 momentissa säädetään:

1) 1,6 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,4 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

Kun eläkekarttuma lasketaan kuukautta kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 edellä 2—4 mainitusta määrästä.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuu eläkettä siten kuin 2 momentissa säädetään.

Osa-aikaeläkettä saaneen työntekijän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 16/120 prosenttia ja vanhuuseläkkeeseen 1/16 prosenttia jäljempänä säädetystä ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkettä määrättäessä ansion alenema on se 16 g §:n 1 momentin mukainen työansioiden erotus, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu. Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan tulevan ajan eläke, tulevalta ajalta eläke lasketaan 3 momentin 2 kohdan mukaisesti myös edellä tarkoitettusta ansion alenemasta.

16 a §

Eläkkeen perusteena oleva palkka (eläkepalkka) määrätään kustakin työsuhteesta erikseen. Eläkepalkka lasketaan työsuhteen päättämistä edeltävien vuosien enintään 10 viimeisen kalenterivuoden työansioista (valintavuodet). Työsuhteen päättämistä edeltävien vuosien enintään yhdenä valintavuotena huomioon, jos työsuhde on jatkunut enintään kolmen kalenterivuoden aikana tai koko päättämistä edeltävien vuosien. Eläkepalkkaa laskettaessa valintavuosien työansiot tarkistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti.

Eläkepalkkaa laskettaessa jätetään huomioon ottamatta sellaiset valintavuodet ja vastaavat ansiot, joina vuosina ansioiden keskimäärä on vähemmän kuin 50 prosenttia kaikkien valinta-vuosien työansioiden keskimäärästä. Vuosia, jotka näin jätetään huomioon ottamatta, voi kuitenkin olla enintään kolmannes valintavuosista.

Eläkepalkka on edellä sanotulla tavalla huomioon otettujen kalenterivuosien työansioiden keskimäärä kuukautta kohden.

Eläkepalkkaa laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta työntekijällä on ollut oikeus saada 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua täysitehoista eläkettä, eikä aikaa sen jälkeen, kun työntekijä on täyttänyt 14 §:ssä säädetyn eläkeiän. Jos työsuhde on päätetty 11 §:n 6 momentin nojalla, katsotaan sen kuitenkin tätä pykälää sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä ennen työntekijään eläkelain 8 §:n 1 momentin mukaisen yhteensovituksen tekemistä siten laskettuna on suurempi.

Asetuksella säädetään tarkemmin eläkepalkan laskemisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

16 b §

Jos tuleva aika luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi kuutta kuukautta lyhyemmän työsuhteen perusteella, eläkepalkka määrätään tulevalta ajalta 12 a §:ssä tarkoitetun 360 päivän ja sitä edeltäneen vuoden aikana jatkuneista tämän lain alaisista työsuhteista. Eläkepalkkana käytetään tällöin sanotun tarkastelujakson aikana jatkuneiden työsuhteiden eläkkeeseen oikeuttavilla ajoilla painotettujen 16 a §:n mukaan määräytyvien palkkojen kuukautta kohden laskettua keskimäärää, jolloin tarkastelujaksolta näistä työsuhteista otetaan aikana huomioon täydet kuukaudet, kuitenkin yhteensä enintään kaksitoista kuukautta laskettuna eläketahtumasta.

Jos työntekijä on 1 momentissa sanottuna aikana ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa tämän lain alaisessa työsuhteessa, lasketaan tätä pykälää sovellettaessa näiden työsuhteiden eläkepalkat samanaikaisesti jatkuneelta eläkkeeseen oikeutta-

Voimassa oleva laki

valta ajalta yhteen.

16 c §

Jos 16 a §:ssä tarkoitettuihin kalenterivuosiin sisältyy merimieslain 32 §:ssä tarkoitettua palkatonta erityisäitiys-, äitiys- tai vanhempainlomaa taikka hoitovapaata, eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan 16 a §:stä poiketen siten, että kalenterivuosiina otetaan huomioon enintään kymmenen viimeistä sellaista kalenterivuotta, joihin ei sisälly mainittua palkatonta aikaa.

Jos kuitenkin 1 momentissa tarkoitettua palkatonta aikaa sisältyy työsuhteen kaikkiin kalenterivuosiin tai valituksi tulleista vuosista mikään ei sisälly työsuhteen kymmeneen viimeiseen kalenterivuoteen, eläkepalkkana pidetään sitä työssäoloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotasoa ennen työsuhteen päättymistä.

Eläkepalkka määrätään kuitenkin 16 a tai 16 d §:n edellytysten mukaisesti, jos se niin laskettuna on suurempi.

Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet tämän pykälän soveltamisesta.

16 d §

Jos työntekijän tai edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitetynsi, että eläkepalkka on työntekijän tai edunjättäjän tämän lain alaisessa työsuhteessa jonkin enintään kymmenen vuotta ennen eläketaapahtumaa ilmaantuneen poikkeuksellisen syyn vuoksi alempi kuin hänen 18 §:n mukaisesti tarkistettu eläkepalkkansa samassa työsuhteessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on vähintään 20 prosentin vaikutus kokonaiseläketurvaan, pidetään työsuhteen eläke-palkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka työntekijällä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt.

Jos työntekijä tai edunsaaja esittää riittäväksi katsottavan selvityksen, noudatetaan 1 momentin säännöstä, vaikka poikkeuksellinen syy olisi ilmaantunut aikaisemmin kuin kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa.

Jos tulee selvitettyksi, että eläkepalkka on poikkeuksellisesta syystä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla korkeampi kuin vakiintunut työansio, voidaan eläkepalkkaa samalla tavoin alentaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

16 e §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisillä, jos työntekijä on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, joko mainitussa laissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 a §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuna yritystoimintaa harjoittavana henkilönä, ei kuitenkaan, jos tämä on saanut mainitun lain 16 b §:ssä tarkoitettua lisävakuutukseen perustuvaa päivärahaa;

2) työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista ansiotukea;

3) koulutus- ja erorahastosta annetun lain, valtion virkamieslain, peruskoululain tai lukiolain mukaista omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta varten myönnettävää henkilökohtaista tukea; tai

4) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea; tai

5) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutus-rahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

Edellä 1 momentissa mainittu etuus ei oikeuta työeläkelisään, jos etuus on maksettu:

1) ajalta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä on täyttänyt 23 vuotta;

2) ajalta ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijällä on ollut ensimmäinen työntekijäin eläke-lain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava virka- tai työsuhde taikka yrittäjätoiminta, tai sanotulta kalenterivuodelta;

3) kalenterivuodelta, jonka ajan työntekijä on ollut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesään-

nön tai eläkesäännön alaisessa virka- tai työsuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, jollei työntekijä ole samana kalenterivuonna ansainnut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista palkkaa vähintään sanotun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajamäärää; eikä
4) eläketapahtuman sattumisvuodelta.

Työeläkelisä lasketaan kertomalla 80 prosenttia eläkkeen määrästä niiden kuukausien luku-määrällä, joilta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu (etuuskuukaudet), ja jakamalla tulo luvulla, joka saadaan vähentämällä etuuskuukausien lukumäärä niiden täysien kuukausien lukumäärästä, jotka sisältyvät aikaan työntekijän 23 vuoden iän täyttämistä, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä heinäkuuta 1962, 65 vuoden iän saavuttamiseen. Etuuskuukaudet määrätään etuuslajeittain täysinä kuukausina niiden päivien yhteen lasketun lukumäärän perusteella, joilta työntekijä on saanut 1 momentin mukaan työeläkelisään oikeuttavaa etuutta. Etuus-kuukausia määrättäessä päivien jakajana käytetään kunkin etuuslajin osalta niiden päivien lukumäärää, joilta etuutta voidaan keskimäärin kuukaudessa enintään maksaa.

Työttömyysturvalain 17 §:n mukaista soviteltua työttömyyspäivärahaa saaneen työntekijän työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahoja vastaavien täysien päivien lukumäärää. Samoin menettellään, jos muuta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu muutoin kuin täyttä päivärahaa vastaavana.

16 f §

Perhe-eläkkeen suuruus määrätään edunjättäjän tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jos edunjättäjän saama eläke oli sellainen työttömyyseläke tai 15 e §:n 9 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty 15 e §:n 3 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Jollei edunjättäjä saanut mainittua eläkettä,

16 f §

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Tällöin edunjättäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon 13 §:n mukaista eläkkeen muuntoa. Jos edunjättäjän saama eläke oli sellainen työttömyyseläke tai 15 e §:n 9 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty 15 e §:n 3 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosa lisätään perhe-

edunjättäjän eläke lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä. *Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon 15 d §:n mukaista korotusta eikä 27 §:n mukaista vähennystä.*

eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. *Niinikään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke.* Jollei edunjättäjä saanut ensimmäisessä virkkeessä mainittua eläkettä, edunjättäjän eläke lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä.

16 g §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu, 50 prosenttia 14 b §:n 3 momentin mukaan määritellyn tämän lain piiriin kuuluvasta ansiotyöstä saadun vakiintuneen ansiotulon ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, *eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen* piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos työntekijä on ennen osa-aikatyötä ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, *eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen* piiriin kuuluvassa sellaisessa ansiotyössä, jonka perusteella eläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä, osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan erotuksesta, joka saadaan vähentämällä mainituista töistä saatujen ansiotulojen yhteismäärästä osa-aikatyön aikaisten ansiotulojen yhteismäärä. *Erotus jaetaan ansionalenemien suhteessa niiden mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen mukaisiin osiin, joiden perusteella työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa kunkin lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön piirissä tapahtunutta ansionalenemaa.*

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti yhteensovitetusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen

16 g §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 50 prosenttia 14 b §:n 3 momentin mukaan määritellyn vakiintuneen ansiotulon ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesäännön piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun lain tai eläkesäännön perusteella, tämän lain mukainen osa-aikaeläke on sama suhteellinen osuus 1 momentissa tarkoitettusta määrästä kuin tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista niiden lakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti yhteensovitetusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen

lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu rajaus vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken niiden mukaan ansaittujen eläkeoikeuksien suhteessa.

lakien tai *eläkesääntöjen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003)* mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu rajaus vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken *vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.*

17 §

Jos vakuutetulla tai tämän lain alaisuuteen kuuluneella työntekijällä ei ole oikeutta saada 14 §:n mukaista vanhuuseläkettä tai 15 §:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä, suoritetaan hänelle hänen täytettyään 65 vuotta tai, kun hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida huomioon ottaen myös jo kulunut aika olevan yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kahdella viidenneksellä, vapaakirjan perusteella vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä ja hänen kuoltuaan hänen jälkeensä 15 a §:ssä tarkoitetuille henkilöille vapaakirjan perusteella perheläkettä. Työkyvyn alentumista arvioitaessa otetaan huomioon vakuutetun jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka suorittamista voidaan häneltä kohtuudella edellyttää silmällä pitäen hänen koulutustaan, aikaisempaa toimintaansa, ikäänsä ja asumisolosuhteitaan sekä niihin verrattavia muita seikkoja. Jos työkyky on alentunut vähintään kolmella viidenneksellä, myönnetään työkyvyttömyyseläke täytenä eläkkeenä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osa-eläkkeenä, joka on puolet täydestä eläkkeestä.

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä tai 15 §:n 5 momentissa tarkoitettulla työntekijällä yksilöllistä varhaiseläkettä myös silloin, kun hänelle tämän lain alaisen työsuhteen päätyttyä on myönnetty myöhempään virka- tai työsuhteeseen perustuva eläke valtion eläkelain 9 tai 9 c §:n, kunnallisen eläkelain 24 tai 33 §:n, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 1 §:n

17 §

Jos tämän lain alaisuuteen kuuluneella työntekijällä ei ole oikeutta 16 §:n mukaisesti määräytyvään vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen, eläkettä karttuu siten kuin 2—7 momentissa säädetään.

Eläkettä karttuu vuodessa tämän lain alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista:

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, ja niistä eläkkeen perusteena olevista työansioista, jotka eläkkeensaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeen, luopumiskorvauksen tai luopumistuen taikka niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana sekä 11 b §:ssä tarkoitettusta eläkkeen perusteesta;

2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 vuotta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta;

3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, ei kuitenkaan, jos työntekijä saa tänä aikana eläkettä muuna kuin osa-aikaeläkkeenä.

Tulevan ajan eläke on 12 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyt-

tai Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n nojalla, jollei 2 §:n 6 momentista muuta johdu.

Jos tämän lain mukainen eläke myönnetään soveltaen 1 momenttia, eläkkeen määrä on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia

1) jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudelta;

2) siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 12 c §:n 1 momentin perusteella aika, jolta työntekijä on saanut täysitehoista eläkettä.

Edellä 3 momentin 1 kohdan mukaan laskettavan eläkkeen määrä on kuitenkin 5/24 prosenttia sen vuoden alusta, jona työntekijä täyttää 60 vuotta.

Edellä 3 momentin 2 kohdan mukaan laskettavan eläkkeen määrä on kuitenkin

1) 1/10 prosenttia siltä osin kuin eläkettä on saatu 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta 60 vuoden täyttämiseen asti; ja

2) 1/15 prosenttia siltä osin kuin eläkettä on saatu 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

Jos työntekijän viimeinen tämän lain piiriin kuuluva työsuhde on päätynyt 14 a §:ssä tarkoitetusta syystä, työntekijän tämän lain mukaisen eläkkeen määrä on sen estämättä, mitä edellä 3 ja 4 momentissa säädetään, 1/6 prosenttia kultakin täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudelta edellyttäen, että työntekijän eläketurva on pääasiallisesti kertynyt tämän lain tarkoitettamissa työsuhteissa eikä työntekijä tässä tarkoitetun työsuhteen päättymisen jälkeen ole saavuttanut työ- tai virkasuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta sellaiseen lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä otetaan huomioon eläkeikään jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Osa-aikaeläkettä saaneen työntekijän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään määrä, joka on eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/8 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä 16 g §:n 1 momentin mukaista ansiotulojen erotusta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke

tämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

Ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättämiskuukauden loppuun 12 §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansion perusteella siten kuin 12 b §:n 1 momentissa säädetään:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

Kun eläkekarttuma lasketaan kuukautta kohden, karttumisprosenttina käytetään 1/12 edellä 2—4 momentista mainitusta määrästä.

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuu eläkettä siten kuin 2 momentissa säädetään.

Osa-aikaeläkettä saaneen työntekijän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 1/8 prosenttia ja vanhuuseläkkeeseen 1/16 prosenttia edellä säädetystä ansion alenemasta jokaiselta kuukaudelta, jolta työntekijä on saanut osa-aikaeläkettä. Tällöin eläkettä määrättäessä ansion alenema on se 16 g §:n 1 momentin mukainen työansioiden erotus, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu. Jos osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan tulevan ajan eläke, tulevalta ajalta eläke lasketaan 3 momentin 2 kohdan mukaisesti myös edellä tarkoitetusta ansion alenemasta.

Voimassa oleva laki

on ensimmäisen kerran määrätty.

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, määräytyy hänen oikeutensa eläkkeeseen jokaisen työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Jos eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi ja työntekijän viimeinen työsuhde on vakuutettu työntekijään eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain mukaisesti, muutetaan tämän lain mukaisen vapaakirjaeläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy.

Mitä 8 momentissa säädetään, koskee myös niiden työntekijöiden, joiden viimeinen työ- tai virkasuhde on vakuutettu kunnallisten viranhaltijoiden ja työntekijään eläkelain tai valtion eläkelain mukaisesti, vapaakirjana myönnettäviä vanhuuseläkkeitä, jos viimeisen työ- tai virkasuhteen eläkeikä on alempi kuin 60 vuotta ja sen pätevyysvaatimuksena on ollut tämän lain mukaisen meripalvelun edellyttävä tutkinto tai tietty määrä tämän lain mukaista meripalvelua.

Vapaakirjan ehdot ja sen laskemista varten tarvittavat perusteet vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö eläkekassan esityksensä.

17 a §

Eläkekassan on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeuteensa vaikuttavien työsuhtetietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös merimieseläkekassan mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli viisi vuotta, työntekijän tulee esittää vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys.

Tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta, niin kuin 59 §:ssä on säädetty.

17 a §

Eläkekassan on asianomaisen työnantajan hakemuksesta annettava päätös siitä, onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike sellaista 11 a §:ssä tarkoitettua, eläkettä kartuttavaa työansiota, joka on vakuutettava tämän lain mukaan. Lisäksi eläkekassan on työnantajan hakemuksesta annettava päätös siitä, miltä ajalta työntekijän työansiot on vakuutettava tämän lain mukaan.

Tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta, niin kuin 59 §:ssä säädetään.

17 b §

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, hänen oikeutensa eläkkeeseen määräytyy kunkin työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Mikäli eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi ja työntekijän viimeinen työsuhde on vakuutettu työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain mukaisesti, muutetaan tämän lain mukaisen eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sellaisen työntekijän, jonka viimeinen työ- tai virkasuhde on vakuutettu kunnallisen eläkelain tai valtion eläkelain mukaisesti, ansaittua vanhuuseläkettä, jos viimeisen työ- tai virkasuhteen eläkeikä on alempi kuin 62 vuotta ja sen pätevyysvaatimuksena on ollut tämän lain mukaisen meripalvelun edellyttävä tutkinto tai tietty määrä tämän lain mukaista meripalvelua.

Eläkkeen ehdot ja sen laskemista varten tarvittavat perusteet vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö eläkekassan esityksestä.

18 §

Eläkkeen perusteena olevaan palkkaan sekä eläkkeeseen ja hautausavustukseen tehdään indeksitarkistus siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

18 §

Tässä laissa säädetyt rahamäärät ja ansiorajat sekä eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansioita tarkistetaan siten kuin työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä säädetään.

Eläkkeeseen tehdään indeksitarkistus siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

22 §

Jos eläke alkaa myöhemmin kuin 14 §:ssä säädetyn eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan 27 §:n mukaisesti yhteensovitettua eläkettä 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Jos eläke myönnetään 14 §:n 3 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 14 §:ssä tarkoitetun eläkeiän täyttämiskaukautta seuraavan kalenterikuukauden alkua. Vähennys lasketaan 27 §:n mukaisesti yhteensovitetusta eläkkeestä, joka vakuutetulle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos

22 §

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan eläkettä 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Jos vanhuuseläke myönnetään 14 §:n 3 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 14 §:ssä tarkoitetun eläkeiän täyttämiskaukautta seuraavan kalenterikuukauden alkua. Vähennys lasketaan eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä.

tällöin työsuhde, jonka perusteella myönnettävää eläkettä ei ole varhennettu, päättyy ennen eläkeiän täyttämistä, mainitusta työsuhteesta karttunut eläke lisätään vanhuuseläkkeeseen siten muutettuna, että se vastaa sitä ikää, joka vakuutetulla on tästä myönnettävän eläkkeen alkamisajankohtana.

23 §

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osaeläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke, joka määräytyy 16 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti, myönnetään vakuutetulle, jonka ansiomahdollisuudet ovat alentuneet enemmän kuin kahdella kolmanneksella. Niin ikään yksilöllinen varhaiseläke myönnetään täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osaeläkkeenä, joka on puolet täydestä eläkkeestä.

Jos yksilöllisen varhaiseläkkeen saaja menee ansiotyöhön ja ansaitsee työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun markkamäärän tai sitä enemmän, voidaan sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, yksilöllinen varhaiseläke maksaa 1 momentin mukaisen osaeläkkeen suuruisena. Jos kuitenkin eläkkeensaajan ansiotulot ylittävät 2/3 eläkkeen perusteena olevasta palkasta, eläkettä ei makseta ja se jätetään lepäämään.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu siten, että muutoksella 1 momentin mukaan on vaikutusta eläkkeen suuruuteen, ja jos muutoksen, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, voidaan arvioida jäävän pysyväksi ainakin vuoden ajaksi, tarkistetaan eläkkeen määrä eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkekassan aloitteesta muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 28 §:n 3—8 momentin säännöksistä muuta johdu. Eläkettä ei kuitenkaan alenneta ajalta, jolta sitä on jo suoritettu eikä koroteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemuksesta tai eläkekassan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltäneiltä kuudelta kuukaudelta. Osaeläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke muutetaan eläkkeensaajan hakemuksesta

Sen estämättä, mitä 14 §:n 3 momentissa ja edellä 2 momentissa säädetään, työntekijällä, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke 62 vuoden iässä vähentämättömänä.

23 §

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, jonka työkyvyn on 15 §:n 1 momentin mukaisesti arvioitu olevan ainakin vuoden ajan alentunut vähintään kolmella viidenneksellä. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruus määrätään 16 §:n 2—4 momentin tai 17 §:n 2—4 momentin mukaan. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä eläkkeestä.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu vähintään vuoden ajaksi siten, että muutoksella on 1 momentin mukaan vaikutusta eläkkeen suuruuteen, eläke tarkistetaan muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 28 §:stä muuta johdu.

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää tai lakkauttaa, jos eläkkeensaaja on ansiotyössä. Kuntoutusraha lakkautetaan, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen.

Eläkkeensaajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon hänen työansioissaan tapahtuneet muutokset. Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työ-

yksilölliseksi varhaiseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on täyttänyt 15 §:n 5 ja 6 momentissa säädetty edellytykset, ei kuitenkaan takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen hakemusta.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, se voidaan maksaa osaeläkkeenä vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osaeläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 25 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

Kun yksilöllisen varhaiseläkkeen saaja menee ansiotyöhön, jonka vuoksi 2 momentin mukaan eläke olisi maksettava osaeläkkeen suuruisena tai sitä ei saisi maksaa lainkaan, eläkelaitos muuttaa eläkkeen määrän tai keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen. Näissä tapauksissa eläkelaitos voi periä aiheettomasti maksetut eläke-erät takaisin eläkkeensaajan ansiotyöhön ryhtymisestä lukien.

Työnteon lakatessa tai vähentyessä siten, että työntekijällä on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä täytenä tai osaeläkkeen suuruisena, lepäävänä olevaa yksilöllistä varhaiseläkettä ryhdytään maksamaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. Poikkeuksellisesta syystä eläke voidaan maksaa takautuvasti, kuitenkin enintään vuoden ajalta ennen hakemista seuraavaa kuukautta.

Lepäävänä oleva yksilöllinen varhaiseläke voidaan eläkkeensaajan hakemuksesta lakkauttaa hakemista seuraavan kuukauden alusta. Jollei lepäävänä olevaa yksilöllistä varhaiseläkettä ole vaadittu maksettavaksi uudelleen viiden vuoden kuluessa keskeyttämisestä, varhaiseläke katsotaan ilman eri päätöstä lakanneeksi sanotun ajan kuluttua.

Työkyvyttömyyseläke muutetaan vanhuuseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on täyttänyt 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän.

23 a §

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän:

1) yksilöllisen varhaiseläkkeen 15 §:n 5 momentissa ja 6 momentin viimeisessä virkkeessä mainitut; tai

ansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta eikä ansiorajan ylitys ole tilapäistä.

Jos työansioita on vähintään 40 mutta enintään 60 prosenttia 5 momentissa mainitusta keskiansiosta, eläke tarkistetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Jos työansioita on yli 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkekassan aloitteesta edellä 1 ja 3—6 momentissa säädettyin edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai eläkekassan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta lukien.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 25 §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

23 a §

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän

1) *osatyökyvyttömyyseläkkeen* 15 §:n 1 momentissa ja 23 a §:n 1 momentissa mainitut; tai

2) osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen 15 §:n 1 momentissa ja 23 §:n 1 momentissa taikka 17 §:n 1 momentissa mainitut; tai

3) ammatillisen kuntoutuksen 25 §:n 1 ja 2 momentissa mainitut saamisen edellytykset.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja työntekijän sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Mainitun momentin 3 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos kuntoutussuunnitelma toimitetaan eläkekassaan yhdeksän kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta niin kuin 59 §:ssä säädetään.

25 §

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

2) työntekijän eläkettä määrättäessä otetaisiin huomioon eläkkeeseen oikeuttavana 12 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tuleva aika, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana (kuntoutustapahtumapäivä), jona hakemus tehtiin tai jona hakijan kuntoutustarve on viimeistään selvitettävä kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, että eläke on edellä tarkoitettulla tavalla täysitehoinen; kuntoutustapahtumapäivä on kuitenkin kuntoutustoimenpidettä edeltävä päivä, jos kuntoutusta haetaan kuntoutustoimenpiteen jo alettua, tai sairausloman ensimmäinen päivä, jos hakija on jäänyt sairauslomalle työsuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa.

2) ammatillisen kuntoutuksen 25 §:n 1 ja 2 momentissa mainitut saamisen edellytykset.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja työntekijän sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkekassaa sitova, jos kuntoutussuunnitelma toimitetaan eläkekassaan yhdeksän kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta niin kuin 59 §:ssä säädetään.

25 §

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos

2) työntekijän eläkkeeseen sisältyvän 12 §:ssä tarkoitettun tulevan ajan ansiot ovat vähintään 25.133,40 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana (kuntoutustapahtumapäivä), jona hakemus tehtiin tai jona hakijan kuntoutustarve on viimeistään selvitettävä kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, että tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun rajamäärän suuruiset tai että eläkkeessä on otettu huomioon 12 a ja 12 b §:n mukainen tuleva aika sellaisena kuin lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Kuntoutustapahtumapäivä on kuitenkin kuntoutustoimenpidettä edeltävä päivä, jos kuntoutusta haetaan kuntoutustoimenpiteen jo alettua, tai sairausloman ensimmäinen päivä, jos hakija on jäänyt sairauslomalle työsuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa.

28 §

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 1 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 3 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä *tai jos työkyvyttömyyseläke myönnetään 15 §:ssä tarkoitettuna yksilöllisenä varhaiseläkkeenä*. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraahakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. Jos päivä-rahamen suorittaminen lakkaa ensisijaisuusajana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle suoritetaan täyttä työkyvyttömyyseläkettä sanotun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan 1 momentissa säädetystä ajankohdasta.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 3 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa. *Samoin menetellään, jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti yksilöllisenä varhaiseläkkeenä*

Jos työkyvyttömyyseläke 28 b §:n 4 momentin mukaisesti suoritetaan kertasuorituksena, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään.

28 §

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 1 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 3 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraahakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. Jos päivärahamen suorittaminen lakkaa ensisijaisuusajana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle suoritetaan täyttä työkyvyttömyyseläkettä sanotun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan 1 momentissa säädetystä ajankohdasta.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 3 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

Jos työkyvyttömyyseläke 28 b §:n 5 momentin mukaisesti suoritetaan kertasuorituksena, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään.

Jos työkyvyttömyyseläke 28 b §:n 4 momentin mukaisesti suoritetaan kertasuorituksena, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään.

28 c §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea taikka työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea tai työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain (1402/1997) mukaista koulutuspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

28 c §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkekassan on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 59 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkekassan on suoritettava takautuva eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menettellä, jos eläkekassa jatkaa 59 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai silloin, kun työntekijä on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä samalta ajalta, jolta eläkekassa 61 §:n 2 momentin mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuella jatkoka takautuvasti.

Jos työntekijä on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, aikuisopintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkekassan on kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava

Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan määrää.

eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun opintotuen määrää.

Eläke maksetaan 1–5 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työttömyyskassalle, Kansaneläkelaitokselle, 3 momentissa tarkoitettulle toimielimelle, kunnalle tai kuntayhtymälle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkekassalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

63 a §

Etuuden korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 2,52 euroa, ei makseta. Edellä mainittua rahamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeessä säädetyn indeksiluvun mukaan.

64 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 17 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 e §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1 ja 3—5 momentissa sekä 17 j §:ssä säädetään.

64 a §

Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden ratkaisemiseen eläkelaitoksessa on osallistuttava yhden tai useamman asiantuntijalääkäriin.

Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden ratkaisemiseen eläkelaitoksessa on osallistuttava yhden tai useamman asiantuntijalääkäriin.

Eläke maksetaan 1—6 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työttömyyskassalle, Kansaneläkelaitokselle, 3 momentissa tarkoitettulle toimielimelle, kunnalle, kuntayhtymälle tai sairausvakuutusrahastolle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkekassalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

63 a §

Etuuden korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 5,39 euroa, ei makseta. Edellä mainittua rahamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä säädetyllä palkkakertoimella.

64 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 12 d §:ssä 17 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 e §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1 ja 3—5 momentissa sekä 17 j §:ssä säädetään.

64 a §

Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden ratkaisemiseen eläkekassassa on osallistuttava yhden tai useamman asiantuntijalääkäriin. *Eläkekassan asiantuntijalääkäriin tässä toimeensa antamaan arvioon ei sovelleta, mitä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 §:ssä säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain toimeenpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttö-

myys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, taikka sellaiseen vanhuuseläkkeeseen, jossa työntekijä on täyttänyt merimieseläkelain 14 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn vanhuuseläkeiän ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä säädetyn ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos työntekijä on 62 -vuotias täyttäessään tämän lain 15 e §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin tämän lain 22 §:n 3 momentissa säädetään, jollei 11 momentista muuta johdu.

Tämän lain 1 §:n 4 momentin 2 kohtaa sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2005. Tämän lain 11 b §:ssä mainitun etuuden perusteella eläkettä karttuu tämän lain voimaantulosta lähtien.

Ennen tämän lain voimaantuloa alkanut ja lain voimaantullessa jatkuva työsuhde päätetään 31 päivänä joulukuuta 2004 ja työsuhteesta karttunut eläkeoikeus lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Samoin ennen tämän lain voimaantuloa merimieseläkelain 16 e §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Eläkettä myönnettäessä karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen

määräytyessä 16 §:n mukaisesti, ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttunut eläkeoikeus määräytyy siten kuin tämän momentin 1—3 kohdassa säädetään soveltaen merimieseläkelain 16 §:n, 20 §:n 1 momentin ja 22 a §:n säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän lain voimaantuloa sekä merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momenttia.

1) Kunkin työsuhteen osalta erikseen määrätyt eläkkeet lasketaan yhteen. Ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 50 prosenttia työntekijän kymmenen viimeisen meripalveluvuoden eri työsuhteiden yhteenlaskettujen palkkojen keskimääräisestä kuukausipalkasta. Kymmentä viimeistä meripalveluvuotta laskettaessa otetaan huomioon vuosi 2004 ja sitä edeltäneet kalenterivuodet kuitenkin siten, että ajalta ennen vuotta 1996 otetaan huomioon enintään neljä kalenterivuotta. Kymmentä viimeistä meripalveluvuotta laskettaessa jätetään kuitenkin huomioon ottamatta sellaiset meripalveluvuodet, joilta työntekijälle on maksettu 14 b §:ssä tarkoitettua osa-aikaeläkettä. Keskimääräinen kuukausipalkka määräytyy kuitenkin niiden kalenterivuosien ja niiden ansioiden perusteella kuin se olisi määräytynyt jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Jos edellä mainittu keskimääräinen keskikuukausipalkka on olennaisesti alhaisempi tai korkeampi kuin se palkka, jota vakuutettu on saanut merimiestoimesta niin pitkänä aikana, että korkeampaa palkkaa tai alhaisempaa palkkaa on voitu pitää vaikiintuneena, pidetään keskimääräisenä kuukausipalkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut jollei muutosta olisi esiintynyt.

2) Karttunut eläkeoikeus lasketaan kuten 1 kohdassa säädetään. Näin laskettu eläkkeen määrä muunnetaan kertoimella, joka saadaan jakamalla tämän lain 16 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyn eläkkeen karttumisprosentin osoittama luku 1,6 luvulla 2.

3) Karttunut eläkeoikeus määräytyy soveltaen merimieseläkelain 22 a §:n säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän

lain voimaantuloa.

Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määräytyessä 16 §:n mukaisesti tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrän ja edellä 5 momentissa säädetyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrän myönnettävä yhteismäärä määräytyy siten kuin 1, 2 tai 3 kohdassa säädetään.

1) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 5 momentin 1 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään. Näin laskettuna myönnettävän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrä voi kuitenkin ylittää edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän ainoastaan siltä osin kuin tämän lain mukainen eläke on karttunut sen kalenterikuukauden päättymisen jälkeen jonka aikana työntekijä on täyttänyt tämän lain 14 §:n 1 momentissa säädetyn 63 vuoden iän tai 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän.

2) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 5 momentin 2 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään.

3) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 5 momentin 3 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään.

Myönnettävä eläke määrätään soveltaen sitä 1, 2 tai 3 kohdan sääntöä, jonka mukaan eläkkeen määrä muodostuu suurimmaksi.

Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määräytyessä 17 §:n mukaisesti, ennen tämän lain voimaantuloa karttunut eläkeoikeus määräytyy siten kuin tämän momentin 1 tai 2 kohdassa säädetään soveltaen merimieseläkelain 17 §:n ja 20 §:n 1 momentin säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän lain voimaantuloa sekä merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 7 momenttia.

1) Karttunut eläkeoikeus määräytyy siten kuin edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetään.

2) Karttunut eläkeoikeus määräytyy so-

veltaen merimieseläkelain 17 §:n säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän lain voimaantuloa siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttava aika kohdistuu 31 päivänä joulukuuta 1990 jälkeiseen aikaan. Ennen 1 päivää tammikuuta 1991 ansaitulta eläkkeeseen oikeuttavalta maksukuukaudelta eläkkeen määrä on 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määräytyessä 17 §:n mukaisesti tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrän ja edellä 7 momentissa säädetyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrän myönnettävä yhteismäärä määräytyy siten kuin 1 tai 2 kohdassa säädetään.

1) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 7 momentin 1 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään. Näin laskettuna myönnettävän vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrä voi kuitenkin olla enintään edellä 5 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän suuruinen.

2) Tämän lain mukaan karttuneen eläkkeen määrä lisätään edellä 7 momentin 2 kohdassa säädettyyn ajalta ennen tämän lain voimaantuloa karttuneen eläkkeen määrään.

Myönnettävä eläke määrätään soveltaen sitä 1 tai 2 kohdan sääntöä jonka mukaan eläkkeen määrää muodostuu suuremmaksi.

Jos 6 momentin 1 kohdassa tai 8 momentin 1 kohdassa säädetyllä tavalla lasketun vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen sekä tämän lain 11 b §:n mukaan karttuneen eläkkeen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan karttuneen eläkkeen yhteismäärä ylittää 5 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäismäärän, vähennetään merimieseläkelain mukaisesta vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeestä määrä, joka vastaa edellä mainitun enimmäismäärän ylittävän määrän. Eläkkeiden yhteismäärää laskettaessa ei kuitenkaan huomioida sitä 6 momentin 1 kohdassa säädettyä tämän lain mukaan karttunutta eläkettä, joka on karttunut sen kalenterikuukauden

päättymisen jälkeen jonka aikana työntekijä on täyttänyt tämän lain 14 §:n 1 momentissa säädetyn 63 vuoden iän tai 14 §:n 2 momentissa säädetyn alennetun eläkeiän.

Ennen vuotta 1950 syntyneellä työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan 62 vuoden iän täyttämiseen asti.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, ennen vuotta 1944 syntyneellä työntekijällä on oikeus saada yksilöllistä varhaiseläkettä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen merimieseläkelain 15 §:n ja 23 a §:n mukaan, kuitenkin siten, että hänelle myönnetään 63 vuotta täytettyään vanhuuseläke. Yksilöllisen varhaiseläkkeen edellytyksenä oleva tulevan ajan oikeus määritellään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan merimieseläkelain 12 a ja 12 b §:n mukaan. Eläkettä laskettaessa noudatetaan kuitenkin 12 ja 12 a §:n työkyvyttömyyseläkettä koskevia säännöksiä. Yksilöllinen varhaiseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä. Tällöin vanhuuseläkkeeseen ei kuitenkaan sovelleta 13 §:ää.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettuun henkilöön merimieseläkelain 16 §:n 1 momenttia, 17 §:n 3 momenttia ja 22 a §:n 1 momenttia sellaisina kuin ne ovat voimassa mainitun lain voimaantullessa. Mainittuun henkilöön ja merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1268/1999) voimaantulosäännöksen 6 ja 7 momentissa tarkoitettuun henkilöön sovelletaan merimieseläkelain 15 e §:n 3 momenttia sellaisena kuin se on voimassa viimeksi mainitun lain voimaan tullessa sekä merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohtaa, 11, 12 §:ää, 12 a—12 c §:ää, 16 §:ää, 16 a—16 d §:ää, 17 §:ää, 20 §:ää, 22 a §:ää sekä työntekijäin eläkelain 8 §:ää sellaisina kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä mitä tämän lain 14 b §:n 3 momentissa säädetään, jos osaaikaeläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2005, vakiintunut ansio määrätään ennen

tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Lisäksi ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkkeeseen ja sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen sovelletaan mitä merimieseläkelain 14 §:ssä, 14 b §:n 1 momentin johdantokappaleessa sekä 14 c §:n 2 momentissa, sellaisena kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa, sekä 16 §:n 4 momentissa ja 17 §:n 7 momentissa sellaisena kuin ne ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2002, säädetään. Tällaisella työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan, kuitenkin siten, että työntekijällä on oikeus saada vanhuuseläke vähentämättömänä 63 vuotta täytettyään. Jos työntekijä kuitenkin jatkaa osa-aikatyössä 65 vuotta täytettyään osa-aikaeläke muuttuu saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Sen estämättä mitä tämän lain 16 §:n 2 momentin 3 kohdassa ja 17 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään, eläkettä karttuu työansioista 2 prosenttia vuodessa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta sen kalenterikuukauden loppuun jona työntekijä täyttää 65 vuotta ja 1,6 prosenttia vuodessa 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alun ja 68 vuoden iän täyttämiskauden lopun välisenä aikana, työntekijän jatkaessa osa-aikatyössä 63 vuotta täytettyään. Jos osa-aikatyöstä karttunut vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, lykättyä eläkkeen osaa korotetaan siten kuin tämän lain 22 §:n 1 momentissa säädetään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisen osa-aikaeläkkeen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, jälkeen myönnettävään eläkkeeseen.

Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, eläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään tämän lain 16 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti tai 17 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja näin

karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, vanhuuseläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä tämän lain 16 §:n 2 momentin 1 kohdan tai 17 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti tämän lain voimaantulosta lukien ja näin karttunut eläke myönnetään tämän lain 14 §:n 5 momentin mukaan, vaikka työntekijä on täyttänyt merimieseläkelain 14 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn vanhuuseläkeiän ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain 11 §:n 1 momentissa säädettyä 18 vuoden alaikäraja sovelletaan vuoden 1986 jälkeen syntyneen työntekijän työansioihin, jotka on ansaittu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Samassa lainkohdassa tarkoitettua 68 vuoden ikäraja sovelletaan työntekijän työansioihin, jotka on ansaittu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, ennen vuotta 1933 syntyneellä työntekijällä on oikeus lapsikorotukseen edelleen tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tämän lain 12 §:ää ja 12 a ja 12 b §:ää sovelletaan eläketapahtumaan, joka sattuu 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen. Jos eläketapahtuma sattuu vuosina 2006—2009, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan vuoden 2004 työansiona huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004, ja vuoden 2005 työansiot otetaan huomioon siten kuin tämän lain 12 ja 12 a §:ssä säädetään. Tällöin myös tarkasteluajana käytetään vastaavasti tulevan ajan ansion perusteena huomioon otettavien vuosien määrä. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2010, otetaan vuoden 2005 työansiot huomioon siten kuin tämän lain 12 §, 12 a ja 12 b §:ssä säädetään ja tarkasteluajana määrätään vastaavasti vuosien 2005—2010 perusteella. Kuitenkin tämän lain 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ansioedellytystä määrättäessä otetaan huomioon työansioita kuntoutustapahtumapäivää

edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.

Tämän lain 12 c §:n mukainen korotus myönnetään myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Jos perhe-eläke määrätään edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, korotus lisätään myös perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tällöin korotus myönnetään sen tämän lain 12 c §:ssä tarkoitetun korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän ikää vuoden 2010 alussa. Korotus myönnetään työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) 8 tai 8 a §:n mukaan yhteensovitettuun eläkkeeseen. Jos perhe-eläke määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, korotus myönnetään työntekijäin eläkelain 8 tai 8 a §:n mukaan yhteensovitettuun perhe-eläkkeeseen, sellaisina kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä mitä tämän lain 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään ennen vuotta 1950 syntyneellä työntekijällä on oikeus tämän lain 16 §:n 2—7 momentin mukaisesti määräytyvään työkyvyttömyyseläkkeeseen tai työttömyyseläkkeeseen edellyttäen, että eläkekassa on merimieseläkelain 2 §:n mukaisesti toimivaltainen käsittelemään eläkettä koskevan hakemuksen ja työntekijällä olisi eläketapahtumahetkellä oikeus tulevaan aikaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan merimieseläkelain 12 a—12 c §:n mukaan.

Työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) 9 §:ää sovelletaan myös eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 12 momentissa tarkoitettuja eläkeitä vuoteen 2011 saakka laskettaessa sovelletaan indeksiä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5 ja siten kuin työntekijäin eläkeasetuksen 9 §:ssä säädetään, sellaisena kuin se on voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Mitä tämän lain 11 a §:ssä säädetään eläkkeen perusteena olevista työansioista, sovelletaan myös eläkkeeseen, joka tämän

lain voimaantulosäännöksen 2, 12 tai 13 momentin nojalla määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan.

Sen estämättä mitä tässä laissa säädetään, lain voimaantullessa tai sen jälkeen sattuneen eläketapahtuman yhteydessä voidaan harkinnanvaraisesti tarkistaa ennen tämän lain voimaantuloa päättyneen työsuhteen eläkepalkka ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan 16 d §:n mukaan ja ennen vuotta 1996 päättyneen työsuhteen eläkepalkka merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (1745/1995) voimaantulosäännöksen 8 momentin mukaan.

Tämän lain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdassa, 11 b §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 ja 4 momentissa, 15 c §:n 1 momentissa, 15 e §:n 4 momentin 2 kohdassa, 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 25 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 63 a §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Sen estämättä mitä 3 a §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, 12 §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemesta tarkasteluajana on vuosi 2005, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006.

Sellaisen työkyvyttömyyseläkkeen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa tai vuonna 2005, tarkistamiseen osatyökyvyttömyyseläkkeestä täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi tai täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä osatyökyvyttömyyseläkkeeksi taikka eläkkeen lakkauttamiseen tai keskeyttämiseen sovelletaan merimieseläkelain 15 §:n 1 ja 3 momentin, 17 §:n 1 momentin sekä 23 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä sellaisina, kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Sen estämättä mitä tämän lain 2 §:n 2—6 momentissa säädetään, viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei sovelleta, jos järjestelyn piiriin kuuluvat eläkelaitokset soveltaen, toinen eläkelaitos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä ja toinen eläkelaitos vuoden 2005 alusta voimaan tulevia säännöksiä, elleivät eläkelaitokset sovi viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn noudattamisesta. Sama koskee ti-

lannetta, jossa yksityisten alojen eläkelaitos olisi viimeinen eläkelaitos ja työntekijä hakee työkyvyttömyyseläkettä, joka myönnetään tämän lain 15 §:n 3 momentin perusteella työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vähentämättömänä vanhuuseläkkeenä.

2.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 c §:n 5 momentti, 5 §:n 4 momentti, 7 f §, 12 §:n 2 momentti ja 13 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 c §:n 5 momentti, 5 §:n 4 momentti, 6 a §:n 3 momentti ja 7 f § laissa 634/2003, 12 §:n 2 momentti laissa 639/1966 sekä 13 a § laeissa 979/1993, 846/1994 ja 390/1995 sekä

muutetaan 1 §:n 1 momentin 3 kohta ja 4 §:n 6 momentti, 4 c §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 momentin 2 kohta, 4 d §:n 2 ja 4 momentti, 4 f §:n 1 momentin 1 ja 7 kohta, 4 h §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti, 5 b §:n 4—8 momentti, 5 c §:n 1—3 momentti, 6 §, 6 a §, 7 §, 7 a §, 7 c §:n 1, 2 ja 4 momentti, 7 d §:n 1 momentin johdantokappale sekä 2 ja 3 momentti, 7 e §:n 1 ja 2 momentti, 7 i §, 8 §:n 6 momentti, 8 d §:n 1 momentti, 10 c §:n 2 momentti, 10 d §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta, 12 a §:n 3 momentti, 12 b §:n 1 momentti, 12 c §, 12 d §:n 1 momentti, 13 b §:n 4 momentti, 17 a §:n 2 momentin 1 kohta, 17 b §:n 2 momentti, 19 b §:n 5 momentti, 19 c §:n 2, 3 ja 7 momentti, 19 d §:n 4 momentti sekä 19 e §,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentin 3 kohta, 4 §:n 6 momentti, 4 c §:n 4 momentin 2 kohta, 4 f §:n 1 momentin 7 kohta, 4 h §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti, 5 b §:n 4-8 momentti, 5 c §:n 3 momentti, 6 §, 6 a §, 7 §, 7 a §, 7 c §:n 1, 2 ja 4 momentti, 7 d §:n johdantokappale sekä 2 ja 3 momentti, 7 e §:n 1 ja 2 momentti, 7 i §, 8 d §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta, 12 b §:n 1 momentti, 12 c §:n 1 momentti, 19 b §:n 5 momentti mainitussa laissa 634/2003, 4 c §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1263/1999, 4 f §:n 1 momentin 1 kohta laissa 603/1986, 4 j §:n 2 momentti ja 10 §:n 2 momentti laissa 1332/2003, 5 c §:n 1 momentti laissa 559/1993, 5 c §:n 2 momentti laissa 605/1989, 8 §:n 6 momentti laissa 50/1985, 8 d §:n 2 ja 3 momentti laissa 100/1990, 10 d §:n 1 momentti ja 12 d § laissa, 375/2001, 12 a §:n 3 momentti ja 13 b §:n 4 momentti mainitussa laissa 390/1995, 17 a §:n 2 momentin 1 kohta ja 17 b §:n 2 momentti laissa 1169/2003, 19 c §:n 2, 3 ja 8 momentti laissa 1331/1999 ja 19 d §:n 4 momentti laissa 1284/2001, sekä

lisätään 5 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 634/2003, uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyy 7 momentiksi ja nyt muutettu 7 momentti siirtyy 8 momentiksi, 7 i §:ään uusi väliotsikko, 10 a §:ään lailla 861/1999 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti sekä 12 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 639/1966, 1239/1996, 10401998 ja mainitussa laissa 634/2003, uusi 6 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Eläketurvan järjestämisvelvollisuus

Eläketurvan järjestämisvelvollisuus

1 §

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden.

1 §

Työnantaja on velvollinen järjestämään ja kustantamaan tämän lain mukaiset vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan jokaiselle työntekijälleen, jonka työsuhde on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuukauden.

Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

3) jossa työansio asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla alittaa 15,14 euroa kuukaudessa;

Siltä osin kuin ulkomaantyö on vakuutettu vapaaehtoisesti, työntekijän katsotaan työskentelevän uudessa työsuhhteessa. Samoin menetellään, jos eläkkeen perusteena oleva työansio on määrätty 4 momenttia soveltaen.

Eläkeoikeus

4 §

Työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan, jollei 4 d §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, 63 vuoden ikään asti. Työkyvyttömyyseläkettä ei kuitenkaan ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 7 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus viimeksi mainitusta ajankohdasta edellyttäen, ettei työntekijä ole enää siinä työsuhhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle. Osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus siitä ajankohdasta, jona osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Työntekijä on velvollinen osallistumaan tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. Laki ei kuitenkaan koske työsuhdetta:

3) jossa työansio *sosiaali- ja terveystieteiden* asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla alittaa 229,34 euroa kuukaudessa;

kumotaan 5 mom.

Eläkeoikeus

4 §

Työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan, jollei 4 d §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, 63 vuoden ikään asti. Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 7 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien. *Tällöin osatyökyvyttömyyseläke muuttuu täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitettua ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittuun eläkkeeseen on oikeus hakemuksesta aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien edellyttäen, ettei työntekijä ole enää siinä työsuhhteessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle, tai siitä ajankohdasta, jona työkyvyttömyyseläkkeen päätyt-*

tyä myönnetään sellainen uusi eläke, johon ei sovelleta 7 e §:n 2 tai 3 momenttia.

4 c §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä on oikeus saada työttömyyseläkettä 60 vuotta täytettyään siihen saakka, kunnes hän täyttää 63 vuotta edellyttäen, että:

1) hän on 3 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisa tarkoitetuissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella ansainta-aika otetaan tällöin huomioon niin kuin mainitun lain 4 §:n 6 momentissa säädetään;

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään 500 euroa kuukaudessa; eikä

4 d §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 4 §:n 6 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä *tai jos työkyvyttömyyseläke myönnetään 4 e §:ssä tarkoitettuna yksilöllisenä varhaiseläkkeenä.* Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole

4 c §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä on oikeus saada työttömyyseläkettä 60 vuotta täytettyään siihen saakka, kunnes hän täyttää 63 vuotta edellyttäen, että:

1) hänelle on 3 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana karttunut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään *viideltä vuodelta; ansioiden perusteella karttumisaikaa* otetaan tällöin huomioon siten kuin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien *työntekijäin eläkelain* 4 §:n 4 momentissa säädetään;

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään *523,61* euroa kuukaudessa; eikä

4 d §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, täyttä työkyvyttömyyseläkettä suoritetaan 4 §:n 6 momentin mukaisesti, jos eläkehakemus on tehty ennen kuin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa on maksettu 1 momentissa mainituilta 150 ensimmäiseltä suorituspäivältä. Tällöin kuitenkin täyden työkyvyttömyyseläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, ettei eläkehakemuksen tekemistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai, jos tänä aikana on haettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sen hakemista seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdis-

myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraahakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. Jos päivärahan suorittaminen lakkaa ensisijaisuusajana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun muun lain, *eläkeohjesäännön* tai eläkesäännön mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle suoritetaan täyttä työkyvyttömyyseläkettä sanotun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan 4 §:n 6 momentissa säädetystä ajankohdasta.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 1 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa. *Samoin menetellään, jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti yksilöllisenä varhaiseläkkeenä.*

4 f §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla työntekijällä, edellyttäen että

1) hänellä ei ole oikeutta saada 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä;

7) hänen ansionsa on vähentynyt siten, että hänen 5 kohdassa tarkoitettua osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat vähintään 35 ja enintään 70 prosenttia 2 kohdassa tarkoitettujen ansiotöiden yhteenlasketuista vakiintuneista ansioista, kuitenkin vähintään 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn

tuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan tai, jos tähän aikaan kohdistuva päiväraahakemus on hylätty, sen hylkäämisen jälkeiseen aikaan. Jos päivärahan suorittaminen lakkaa ensisijaisuusajana sairausvakuutuslain 15 a §:n perusteella sen vuoksi, että työntekijälle myönnetty 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun muun lain tai eläkesäännön mukainen vanhuuseläke alkaa, työntekijälle suoritetaan täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai sanotun eläkkeen alkamisesta lukien, kuitenkin aikaisintaan 4 §:n 6 momentissa säädetystä ajankohdasta.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 1 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

4 f §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla työntekijällä, edellyttäen että:

1) hänellä ei ole oikeutta saada 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä *eikä tämän lain mukaisen työsuhteen päättymisen jälkeen kunnallisen eläkelain 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai valtion eläkelain 9 d §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun kokoaikaisen palvelun perusteella oikeutta mainittujen lakien mukaiseen osa-aikaeläkkeeseen;*

7) hänen ansionsa on vähentynyt siten, että hänen 5 kohdassa tarkoitettua osa-aikatyöstä saamansa työansiot ovat vähintään 35 ja enintään 70 prosenttia 3 momentissa *tarkoitettua vakiintuneesta ansiosta* ja kuitenkin vähintään 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn rahamäärän suuruinen;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rahamäärän suuruinen; työajan vähentyminen ei kuitenkaan saa olennaisesti poiketa työansioissa tapahtuneesta vähennyksestä.

työajan vähentyminen ei kuitenkaan saa olennaisesti poiketa työansioissa tapahtuneesta vähennyksestä.

*Kuntoutus**Kuntoutus*

4 h §

4 h §

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoitukseenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos

Työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoitukseenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos

2) työntekijän eläkkeeseen sisältyvän 7 c §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansiot ovat vähintään 24 000 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana, jona hakemus tehtiin tai jona hakijan kuntoutustarve on viimeistään selvitettävä kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, että tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun rajamäärän suuruiset tai että eläkkeessä on otettu huomioon 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olevan lain mukainen tuleva aika.

2) työntekijän eläkkeeseen sisältyvän 7 c §:ssä tarkoitetun tulevan ajan ansiot ovat vähintään 25 133,40 euroa, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi ajankohtana (*kuntoutustapahtumapäivä*), jona hakemus tehtiin tai jona hakijan kuntoutustarve on viimeistään selvitettävä kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) 6 §:n mukaan; jos työntekijä jo saa työkyvyttömyyseläkettä, edellytetään, että tulevan ajan ansiot ovat vähintään edellä mainitun rajamäärän suuruiset tai että eläkkeessä on otettu huomioon 6 a ja 6 b §:n mukainen tuleva aika sellaisena kuin lainkohdat ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. *Kuntoutustapahtumapäivä on kuitenkin kuntoutustoimenpidettä edeltävä päivä, jos kuntoutusta haetaan kuntoutustoimenpiteen jo alettua, tai sairausloman ensimmäinen päivä, jos hakija on jäänyt sairauslomalle työsuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa*

*Eläkkeen suuruus**Eläkkeen suuruus*

5 §

5 §

Eläkettä karttuu vuodessa tämän lain alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista:

Eläkettä karttuu vuodessa tämän lain alaisista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista:

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, ja niistä eläkkeen perusteena olevista työansioista, jotka eläkkeensaaja on saanut täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai vanhuuseläkkeen aikana sekä 6 a §:ssä tarkoitetusta eläkkeen perusteesta;

1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, ja niistä eläkkeen perusteena olevista työansioista, jotka eläkkeensaaja on saanut 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeen, luopumiskorvauksen tai luopumistuen, taikka niitä vas-

taavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana sekä 6 a §:ssä tarkoitettusta eläkkeen perusteesta; siten kuin 7 e §:n 1 momentissa säädetään:

Ajalta, jolta työntekijä on saanut täyttä työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu myös 7 c §:ssä tarkoitettusta tulevan ajan ansiosta:

Ajalta, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta eläkkeen päättämiskuukauden loppuun 7 c §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan ansion perusteella, siten kuin 7 e §:n 1 momentissa säädetään.

Ajalta, jolta työntekijä on saanut osatyökyvyttömyyseläkettä, eläkettä karttuu 3 momentissa mainittujen karttumisprosenttien mukaan 7 c §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan ansion puolesta määrästä.

kumotaan 4 mom.

5 b §

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Kuntoutustuki voidaan lakkauttaa, jos kuntoutus-tuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja on *tilapäisesti* ansiotyössä.

Työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon työntekijän työansioissa tapahtuneet muutokset. Jos työansioita on vähintään 40 mutta enintään 60 prosenttia siitä keskiansiosta, jonka perusteella karttunut työkyvyttömyyseläke on määrätty, eläke tarkistetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Jos työansioita on yli 60 prosenttia mainitusta keskiansiosta, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään.

5 b §

Jos eläkkeensaajan työkyky on siinä määrin palautunut, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää *tai lakkauttaa* jos eläkkeensaaja on ansiotyössä. *Kuntoutusraha lakkautetaan, jos sen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt ammatillisesta kuntoutuksesta tai hän ilman pätevää syytä on keskeyttänyt tällaisen kuntoutuksen.*

Eläkkeensaajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa taikka työkyvyttömyyseläkkeen keskeyttämistä harkittaessa otetaan huomioon hänen työansioissaan tapahtuneet muutokset. Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ei ole oikeutta aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltävästä vakiintuneesta keskiansiosta eikä täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin työansiot ovat enemmän kuin 40 prosenttia mainitusta keskiansiosta eikä ansiorajan ylitys ole tilapäistä.

Jos työansioita on vähintään 40 mutta enintään 60 prosenttia 5 momentissa mainitusta keskiansiosta, eläke tarkistetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Jos työansioita on yli 60 prosenttia mainitusta keskiansios-

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta edellä 1 ja 3—5 momentissa säädetyin edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushake-musta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeyttämisaikakohdasta lukien.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, se voidaan maksaa kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 4 j §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

5 c §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 50 prosenttia 4 f §:n 3 momentin mukaan määritellyn tämän lain piiriin kuuluvasta ansiotyöstä saadun vakiintuneen ansiotulon ja 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos työntekijä on ennen osa-aikatyötä ollut samanaikaisesti kahdessa tai useammassa 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen piiriin kuuluvassa sellaisessa ansiotyössä, jonka perusteella eläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä, osa-aikaeläkkeen määrä lasketaan erotuksesta, joka saadaan vähentämällä mainituista töistä saatujen ansiotulojen yhteismäärästä osa-aikatyön aikaisten ansiotulojen yhteismäärä. Erotus jaetaan ansionalenemien suhteessa niiden mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen mukaisiin osiin, joiden perusteella työntekijällä on oikeus osa-aika-

ta, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai sen maksaminen keskeytetään.

Työkyvyttömyyseläke tarkistetaan, keskeytetään tai lakkautetaan eläkkeensaajan hakemuksesta tai eläkelaitoksen aloitteesta edellä 1 ja 3—6 momentissa säädetyin edellytyksin. Eläkettä ei kuitenkaan tarkisteta, keskeytetä tai lakkauteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemuksesta tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltävän vuoden ajalta. Jos sellainen työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, jonka maksaminen on keskeytetty, eläke lakkautetaan keskeyttämisaikakohdasta lukien.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta. Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa täytenä eläkkeenä 4 h §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen ajalta.

5 c §

Osa-aikaeläkkeen määrä on, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu, 50 prosenttia 4 f §:n 3 momentin mukaan määritellyn vakiintuneen ansiotulon ja 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesäännön piiriin kuuluvasta osa-aikaisesta ansiotyöstä saadun ansiotulon erotuksesta.

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun lain tai eläkesäännön perusteella, tämän lain mukainen osa-aikaeläke on sama suhteellinen osuus 1 momentissa tarkoitettusta määrästä kuin tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden osuus on vakiintuneessa ansiossa huomioon otetuista niiden lakien mukaisista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

eläkkeeseen, kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa kunkin lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön piirissä tahtunutta ansionalenemaa.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu rajaus vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken niiden mukaan ansaittujen eläkeoikeuksien suhteessa.

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia siitä 8 §:n mukaisesti yhteensovitusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien tai eläkesääntöjen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun lain tai eläkesäännön mukaan ja tässä tarkoitettu rajaus vähentää osa-aikaeläkettä, vähennys tehdään näiden lakien ja sääntöjen kesken vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

Eläkkeeseen oikeuttavat ansiot

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavat 1 §:n mukaan vakuutetut työansiot, jotka työntekijä on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä.

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavat 1 §:n mukaan vakuutettavat työansiot, jotka työntekijä on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun mennessä. *Eläkkeeseen eivät kuitenkaan oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 7 c §:ssä säädetään.*

6 a §

Eläkkeeseen oikeuttavat myös seuraavat etuudet tai niiden perusteena olevat työ- ja ansiotulot:

6 a §

Eläkkeeseen oikeuttavat myös *ne jäljempänä 1-9 kohdissa mainitut etuudet, jotka työntekijä on saanut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä. Edellytyksenä on, että työntekijällä on ennen eläketapahtumavuoden alkua 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun eläkelain tai eläkesäännön mukaan vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa. Etuudet eivät kuitenkaan oikeuta eläkkeeseen siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaista muuta kuin perhe-eläkettä.*

1) äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahan perusteena oleva sairausvakuutuslain (364/1963) mukainen työtulo *siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle*;

2) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena oleva ansio;

3) työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio edellyttäen, että päivärahaa on saatu joko työttömyysturvalaissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrittäjänä, siltä osin kuin päivärahaa on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä;

4) julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen ansiotuen perusteena oleva ansio;

5) työttömyysturvalain 10 luvussa tarkoitettua koulutuspäivärahan perusteena oleva ansio;

6) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena oleva ansio;

7) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, *eläkeohjesäännön* tai eläke-sääntöjen taikka kuntoutusrahalain (611/1991) mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetykskorvauksen perusteena oleva työansio, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle;

9) tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetykskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle, jos työntekijälle ei makseta sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tämän ansionmenetykskorvauksen vuoksi.

Eläkkeen perusteena on 100 prosenttia 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua etuuden

Tässä pykälässä tarkoitettu eläkeoikeus määräytyy etuuksien perusteena olevien työ- ja ansiotulojen mukaan seuraavasti:

1) äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahan perusteena oleva sairausvakuutuslain (364/1963) mukainen työtulo;

2) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena oleva ansio;

3) työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena oleva ansio edellyttäen, että päivärahaa on saatu joko työttömyysturvalaissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrittäjänä, siltä osin kuin päivärahaa on saatu ennen 63 vuoden iän täyttämistä;

4) julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen ansiotuen perusteena oleva ansio;

5) työttömyysturvalain 10 luvussa tarkoitettua koulutuspäivärahan perusteena oleva ansio;

6) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena oleva ansio;

7) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun *lain tai eläkesäännön* taikka kuntoutusrahalain (611/1991) mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetykskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) sairauspäivärahan *ja erityishoitorahan* perusteena oleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo siltä ajalta, jolta *etuus* on maksettu työntekijälle;

9) tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetykskorvauksen perusteena oleva työansio siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle, jos työntekijälle ei makseta sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tämän ansionmenetykskorvauksen vuoksi.

Siltä ajalta, jolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on maksettu työntekijälle,

perusteena olevasta työtulosta, 75 prosenttia 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta. Jos kuitenkin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, mainittuna perusteena on 500 euroa kuukaudessa.

Äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudelta on oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen siten, että karttum aika 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu aika mukaan lukien on yhteensä vähintään 12 kuukautta lasta kohden (jatkokarttuma). Jatkokarttuman perusteena on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena oleva työtulo. Jos kuitenkin mainittu etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, mainittuna perusteena on 500 euroa kuukaudessa. Jatkokarttumaan on kuitenkin oikeus sillä vanhemmalla, joka on saanut vanhempainrahaa pitemmän ajan, jos vanhemmat eivät muuta ilmoita.

7 §

Eläkettä laskettaessa työansio määräytyy samojen perusteiden mukaan kuin veron ennakkoa pidätettäessä, kuitenkin niin, ettei työsuhteen päättyessä maksettavaa vuosiloman korvausta oteta huomioon.

Ulkomaantyöstä eläketurvaa järjestettäessä ja eläkettä laskettaessa työn vastikkeena pidetään sitä palkkaa, mitä vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava, tai palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä (vakuutuslaskenta).

Jos työn korvaus on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi yleisöltä tulevilla palvelurahoilla tai vapaaehtoisilla lahjoilla, niistä saatua tuloa pidetään tässä pykälässä tarkoitettuna työansiona.

eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo korotettuna kertoimella 1,17. Ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle, eläkkeen perusteena on mainitun etuuden perusteena oleva työtulo muunnettuna kertoimella 0,17. Jos kuitenkin etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, eläkkeen perusteena on 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, etuuden perusteena on työntekijälle maksetun vähimmäispäivärahan määrä.

Eläkkeen perusteena on 75 prosenttia 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta ja 65 prosenttia 4—9 kohdassa tarkoitetun etuuden perusteena olevasta ansiosta tai työtulosta.

7 §

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja).

Jos työstä suoritettava vastike on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitetäväksi

1) yleisöltä saatavilla palvelurahoilla tai vapaaehtoisilla lahjoilla;

2) vakuutuslaskentalaissa (1164/1992) tarkoitettuna sairauskassan maksamalla päivärahalta, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovittun palkan sijasta, tai;

3) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1966) mukaisella yksityisen hoidon tuella tai muulla valtion tai kunnan maksamalla tuella, myös tällai-

nen tulo luetaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeena työstä ei pidetä muun muassa:

1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
2) korkoetua työsuhteen perusteella saadusta lainasta;

3) etua työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää alempaan hintaan, jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä;

4) tuloverolain 66 §:ssä tarkoitettua työsuhdeoption käyttämisestä syntyvää etua tai sellaista työsuhteeseen perustuvaa suoritusta, joka määräytyy yhtiön osakkeen arvon muutoksen perusteella;

5) työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;

6) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

7) työsopimuksen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

8) henkilöstörahastolaissa (814/1989) tarkoitettuja voittopalkkioeria, jotka on siirretty henkilöstörahastoon tai nostettu käteisenä tai henkilöstörahastosta nostettua rahasto-osuutta;

9) eria, jotka maksetaan työntekijälle yhtiökokouksen päätöksen perusteella voitonjakona tai käteisenä voittopalkkiona edellyttäen, että käteinen voittopalkkio maksetaan koko henkilöstölle eikä sillä pyritä korvaamaan työehtosopimuksen tai työsopimuksen edellyttämää palkkausjärjestelmää ja että käteisen voittopalkkion määräytymisperusteet ovat henkilöstörahastolain 2 §:n 2 momentin mukaiset ja että yhtiön vapaan pääoman määrä on suurempi kuin yhtiökokouksessa päätettävän käteisen voittopalkkion ja osakkeenomistajille maksettavien osinkojen yhteismäärä; eikä

10) yhtiön osakkaan nostamaa voitto-osuutta tai osinkoa.

Edellä 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa edellytetään lisäksi, että voittopalkkion maksamisesta ei ole tehty työnantajaa velvoittavaa sopimusta ja että omistajat tekevät sitovan päätöksen käteisen voittopalkkion maksamisesta yhtiökokouksessa tilikauden päätyttyä ja että voit-

topalkkiot maksetaan tämän jälkeen. Lisäksi edellytyksenä on, että asia käsitellään yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (725/1978) mukaisella tai muulla vastaavalla tavalla.

Kun työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään tai kun hänet otetaan ulkomailla suomalaisen työnantajan palvelukseen siten, että hän tulee tämän lain soveltamispiiriin, eläkkeen perusteena olevana työansiona on 1-4 momentista säädetyistä poiketen pidettävä sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä Suomessa ei ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

7 a §

Eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle vuodelle vahvistettua 12 b §:ssä tarkoitettua työntekijäin eläkemaksuprosenttia.

7 a §

Eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle vuodelle vahvistettua 12 b §:ssä tarkoitettua työntekijäin eläkemaksuprosenttia tai 53 vuotta täyttäneiden osalta korotettua maksua.

Tulevan ajan eläke

7 c §

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta (tuleva aika). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijällä on työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisia työansioita vähintään 12 000 euroa.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisten työansioiden perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkastelu-aika). *Jos työkyvyttömyys alkaa vuoden viimeisenä päivänä, tämä vuosi luetaan tar-*

7 c §

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta (tuleva aika). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijällä on työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneen kymmenen kalenterivuoden aikana 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisia työansioita vähintään 12 566,70 euroa.

Tulevan ajan eläkkeen perusteena oleva työansio (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaisten työansioiden perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkastelu-aika). Tulevan ajan ansiota määrättäessä vuosityöansiot tarkistetaan 7 b §:n mukai-

kasteluaikaan. Tulevan ajan ansiota määrättäessä vuosityöansiot tarkistetaan 7 b §:n mukaisesti. Tulevan ajan ansio on tarkasteluaikana saatujen, näin tarkistettujen työansioiden summa jaettuna kuudellakymmenellä.

 Jos työntekijän työansiot ovat tarkasteluaikana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoidtamisen vuoksi ja tämän seikan johdosta hänen eläketurvansa olisi alentunut vähintään 20 prosenttia, käytetään sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, työntekijän hakemuksesta 7 c §:n 1 momentin mukaisena ansiona sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään viimeiseltä kymmeneltä vuodelta.

7 d §

Sen estämättä, mitä 7 c §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot työkyvyttömyyden alkamista edeltävän kalenterikuukauden loppuun asti, jos

 Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluaika on sen estämättä, mitä 7 c §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja työkyvyttömyyden alkamista edeltävän kuukauden päättymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluaikana saatujen, 7 b §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä.

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus 7 c §:n 2, 3 ja 6 momentissa sekä edellä 1 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdissa mainittujen lakien mukais-

sesti. Tulevan ajan ansio on tarkasteluaikana saatujen, näin tarkistettujen työansioiden summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Jos työntekijä on tarkasteluaikana saanut työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea tai työttömyysturvalain peruspäivärahan suuruisista työvoimapolitiittista koulutustukea tai koulutus-päivärahaa tai julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista perustukea, otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä työansiona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu. Vastaavalla tavalla otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

7 d §

Sen estämättä, mitä 7 c §:n 2 momentissa säädetään, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun asti, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, jos

 Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluaika on sen estämättä, mitä 7 c §:n 2 momentissa säädetään, 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja sen kuukauden, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, päättymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio on tänä tarkasteluaikana saatujen, 7 b §:n mukaan tarkistettujen työansioiden summa jaettuna samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä.

Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus 7 c §:n 2—4 ja 6 momentissa sekä edellä 1 ja 2 momentissa määritellystä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien ja eläkesäännön mukais-

ten ansioiden yhteismäärästä 7 c §:n 2 momentin mukaisena tarkasteluaikana.

ten ansioiden yhteismäärästä 7 c §:n 2 momentin *sekä edellä 2 momentin* mukaisena tarkasteluaikana.

7 e §

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella eläkettä, eläkkeeseen oikeuttavaksi lasketaan myös aika, jolta hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä. Määrättäessä eläkettä tältä ajalta käytetään eläkettä laskettaessa perusteena aikaisemman eläkkeen tulevan ajan ansiota. Jos työntekijällä on oikeus tulevaan aikaan useamman kuin yhden 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain nojalla, eläkkeelläoloaika luetaan uuteen eläkkeeseen oikeuttavaksi vain yhden kerran.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke.

7 e §

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella eläkettä, eläkkeeseen oikeuttavaksi lasketaan myös aika, jolta hänellä oli oikeus saada aikaisempaa eläkettä. *Eläkkeeseen oikeuttavaksi ei kuitenkaan lasketa aikaa, jolta 5 b §:n 5 momentin mukaan ei ole oikeutta eläkkeeseen. Määrättäessä tämän lain mukaista eläkettä työkyvyttömyyseläkkeen ajalta käytetään perusteena sitä suhteellista osuutta tulevan ajan ansiosta, joka vastaa tämän lain mukaan vakuutettujen työansioiden määrää 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesäännön mukaisten työansioiden yhteismäärästä.*

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. *Jos vanhuuseläke alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin työkyvyttömyyseläke.*

7 f §

Jos työntekijällä on oikeus tulevaan aikaan 8 §:n 4 momentin 3—5 tai 7—9 kohdassa mainitun lain tai eläkesäännön perusteella, työntekijällä ei ole oikeutta tulevaan aikaan 7 c ja 7 d §:n mukaisesti.

Jos työntekijällä olisi ollut oikeus tulevan ajan eläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan myös 1 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön alaisen työ- tai virkasuhteen kanssa rinnakkain jatkuneesta tämän lain alaisesta työsuhteesta, sovelletaan sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään,

7 c §:n säännöksiä kuitenkin siten, että tulevan ajan ansiota laskettaessa ei oteta huomioon 1 momentissa tarkoitettujen julkisten alojen eläkelain tai eläkesäännön alaisia ansioita.

7 i §

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jos edunjättäjän saama eläke oli sellainen työttömyyseläke tai 4 c §:n 9 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty 4 c §:n 3 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Niinikään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edun-jättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke. Jollei edunjättäjä saanut ensimmäisessä virkkeessä mainittua eläkettä, edunjättäjän eläke lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä.

Leskeneläkkeen määrä on, jollei 5 momentista taikka 8 tai 8 c—8 f §:stä muuta johdu:

6/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski yksin tai leski ja yksi lapsi;

5/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kaksi lasta;

3/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja kolme lasta; sekä

2/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos edunsaajina on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Lapseneläkkeiden yhteismäärä on, jollei 8 §:stä muuta johdu:

4/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on yksi;

7/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on kaksi;

9/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on kolme; sekä

Perhe-eläkkeen määrä

7 i §

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. *Tällöin edunjättäjän vanhuuseläkkeessä ei oteta huomioon 7 h §:n mukaista eläkkeen muuntoa.* Jos edunjättäjän saama eläke oli sellainen työttömyyseläke tai 4 c §:n 9 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty 4 c §:n 3 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Niin ikään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessa ansaitsema uusi eläke. Jollei edunjättäjä saanut ensimmäisessä virkkeessä mainittua eläkettä, edunjättäjän eläke lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä.

10/12 edunjättäjän eläkkeestä, jos lapsia on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeiden yhteismäärä jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken. Jos edunsaajina on lapsia, joilla ei ole kumpaakaan vanhempaa, lapseneläkkeiden yhteismäärään lisätään 2/12 erikseen kummankin edunjättäjän eläkkeistä edellyttäen, että lesken- ja lapseneläkkeet eivät yhteensä ylitä edunjättäjän eläkkeen määrää. Jos lapsi saa lapseneläkettä muun edunjättäjän kuin vanhempansa jälkeen, määrätään lisä niistä edunjättäjien eläkkeistä, joiden perusteella täysorpo lapsi saa lapseneläkkeensä. Lisä jaetaan edellä mainittujen täysorpojen lasten kesken tasan.

Edunjättäjän entisen puolison perhe-eläkkeen suuruus määrätään siten, että sen osuus 2 momentin mukaisesti lasketusta leskeneläkkeen määrästä on sama kuin mitä 60 prosenttia edunjättäjän entiselle puolisolleen maksamasta elatusavusta on 1 momentissa tarkoitettu edunjättäjän eläkkeestä. Jos edunsaajana on myös leski, on entisten puolisojen perhe-eläkkeiden yhteismäärä enintään puolet leskeneläkkeestä. Yhteismäärä vähennetään leskeneläkkeestä ja jaetaan entisten puolisojen kesken elatusapujen suhteessa.

Jos edunsaajien lukumäärä muuttuu tai jos edunsaajana olevasta lapsesta tulee 3 momentissa tarkoitettulla tavalla täysorpo, perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Yhteensovitus ja eläkesovitus

8 §

Sen estämättä, mitä 1 ja 5 momentissa on säädetty, eläkkeitä yhteensovitettaessa ei oteta huomioon tapaturmavakuutuslakiin (608/48), liikennevakuutuslakiin (279/59) tai sotilasvammalakiin (404/48) perustuvaa sellaista korvausta, jota työntekijä on saanut vähintään kolmen vuoden ajan välittömästi ennen eläketapahtumaa, siltä osin kuin korvaus ei ylitä eläketapahtumaa edeltänyttä tasoa vastaavaa korvausta eikä tällaiseen korvaukseen perustuvaa perhe-eläkettä. Uutena eläketapahtumana ei tällöin pidetä

Yhteensovitus ja eläkesovitus

8 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, eläkkeitä yhteensovitettaessa ei oteta huomioon tapaturmavakuutuslakiin (608/1948), liikennevakuutuslakiin (279/1959) sotilasvammalakiin (404/1948) tai sotilastapaturmalakiin (1211/1990) perustuvaa sellaista korvausta, jota työntekijä on saanut vähintään kolmen vuoden ajan välittömästi ennen eläketapahtumaa, siltä osin kuin korvaus ei ylitä eläketapahtumaa edeltänyttä tasoa vastaavaa korvausta eikä tällaiseen korvaukseen perustuvaa perhe-

työttömyyseläkkeen muuttumista työkyvyttömyyseläkkeeksi, osaeläkkeenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen muuttumista työttömyyseläkkeeksi, työkyvyttömyyseläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi eikä oikeuden syntymistä perhe-eläkkeen saamiseen eläkkeensaajan jälkeen. Niin ikään ei oteta eläkkeitä yhteen sovitettaessa huomioon sellaista sotilasvammalain mukaista korvausta, joka perustuu vuosien 1939—1945 sodissa saatuun vammaan.

eläkettä. Uutena eläketapahtumana ei tällöin pidetä työttömyyseläkkeen muuttumista työkyvyttömyyseläkkeeksi, osaeläkkeenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen muuttumista työttömyyseläkkeeksi, työkyvyttömyyseläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi eikä oikeuden syntymistä perhe-eläkkeen saamiseen eläkkeensaajan jälkeen. Niin ikään ei oteta eläkkeitä yhteen sovitettaessa huomioon sellaista sotilasvammalain mukaista korvausta, joka perustuu vuosien 1939—1945 sodissa saatuun vammaan.

8 d §

Eläkesovituksessa vähennetään 7 i ja 8 §:n mukaisesti määrättyä leskeneläkettä, jos lesken 8 c §:ssä tarkoitetut ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 42,89 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 7 i §:n 1 momentin mukaisesti laskettu eläke ja 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet taikka niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 21,44 euroa ja on enintään 42,89 euroa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 21,44 euroa.

Eläkesovituksesta johtuva vähennys on 50 prosenttia lesken 8 c §:ssä tarkoitettujen ansiotyöhön perustuvien eläkkeiden ja eläkesovitusperusteen erotuksesta. Jos leskellä on oikeus saada myös muuta kuin tämän lain mukaista 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, vähennetään tämän lain mukaisesti leskeneläkkeestä määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitetusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista sanotuista perhe-eläkkeistä.

Jos lesken saamaa 8 c §:ssä tarkoitettua eläkettä on vähennetty tapaturmavakuutuslain (608/48) säännöksiin perustuvan päivarahan tai tapaturmaeläkkeen, liikennevakuutuslain (279/59) nojalla myönnetyn omaan vammaan perustuvan jatkuvan korvauksen tai sotilasvammalain (404/48) no-

8 d §

Eläkesovituksessa vähennetään 7 i ja 8 §:n mukaisesti määrättyä leskeneläkettä, jos lesken 8 c §:ssä tarkoitetut ansiotyöhön perustuvat eläkkeet ylittävät eläkesovitusperusteen. Eläkesovitusperuste on 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 7 i §:n 1 momentin mukaisesti laskettu eläke ja 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien tai eläkesääntöjen mukaiset eläkkeet taikka niihin verrattavat työ- tai virkasuhteeseen perustuvat eläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän. Eläkesovitusperuste on sanottujen eläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa. Muussa tapauksessa eläkesovitusperuste on 324,77 euroa.

jalla myönnetyn elinkoron vuoksi, jätetään tämä vähennys huomioon ottamatta eläkesovitusta tehtäessä.

10 a §

Asianomaisen työntekijän tai työnantajan hakemuksesta on eläkelaitoksen annettava päätös siitä, onko työsuhteeseen sovellettava 2 §:n 5 tai 6 momenttia ja myönteisessä tapauksessa vahvistettava näin päättyneestä työsuhteesta muodostuva vastainen eläkeoikeus.

10 c §

Eläkelaitoksen toimihenkilö ja hallituksen jäsen voi kuitenkin sen estämättä, mitä hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetään, käsitellä asiaa, joka koskee eläkelaitoksessa eläketurvan järjestänyttä työnantajaa tai tällaisen työnantajan palveluksessa olevaa työntekijää taikka yrittäjää. Tämä koskee soveltuvin osin myös eläketurvakeskuksen toimihenkilöä ja hallituksen jäsentä.

10 d §

Eläkelaitos, jossa työntekijän 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain (*yksityisten alojen eläkelait*) mukainen vähimmäisehdot täyttävä eläketurva oli järjestetty eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa, käsittelee ja ratkaisee eläkehakemuksen, joka koskee edellä tarkoitetun lain mukaista vähimmäisehdot täyttävää eläketurvaa. Tämä eläkelaitos (*yksityisten alojen eläkelaitos*) hoitaa myös kyseisten lakien mukaisen eläkkeen maksamisen ja eläkkeeseen liittyvät eläkelaitoksen muut tehtävät, jollei 3 momentissa tarkoitetun viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraa.

10 a §

Eläkelaitoksen on asianomaisen työnantajan hakemuksesta annettava päätös siitä, onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike sellaista 7 §:ssä tarkoitettua, eläkettä kartuttavaa työansiota, joka on vakuutettava tämän lain mukaan. Lisäksi eläkelaitoksen on työnantajan hakemuksesta annettava päätös siitä, miltä ajalta työntekijän työansiot on vakuutettava tämän lain mukaan.

10 c §

Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden ratkaisemiseen eläkelaitoksessa on osallistuttava yhden tai useamman asiantuntijalääkäarin. Eläkelaitoksen asiantuntijalääkäarin tässä toimessaan antamaan arvioon ei sovelleta, mitä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 §:ssä säädetään.

10 d §

Eläkelaitos, jossa työntekijän 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain (*yksityisten alojen eläkelait*) mukainen vähimmäisehdot täyttävä eläketurva oli järjestetty eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa, käsittelee ja ratkaisee eläkehakemuksen, joka koskee edellä tarkoitetun lain mukaista vähimmäisehdot täyttävää eläketurvaa. Tämä eläkelaitos (*yksityisten alojen eläkelaitos*) hoitaa myös kyseisten lakien mukaisen eläkkeen maksamisen ja eläkkeeseen liittyvät eläkelaitoksen muut tehtävät, jollei 3 momentissa tarkoitetun viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraa. *Tämä eläkelaitos käsittelee ja ratkaisee myös 6 a §:ssä mainitun etuuden perusteella karttuneen eläkkeen, jollei 3 momentissa tarkoitetun*

viimeisen eläkelaitoksen tehtävistä muuta seuraava.

Vastuunjako

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutusrahasta määräytyy sekä eläkkeistä ja kuntoutusrahasta eläkelaitoksille aiheutuvat kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 4 j §:n mukaista korotusta eikä 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia eikä 7 g §:n mukaista korotusta, sekä siitä kuntoutusrahasta, joka vastaa 7 c ja 7 d §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää eläkettä, vastaa kukin eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului 7 c ja 7 d §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahtena viimeisenä kalenterivuotena, samassa suhteessa kuin mikä on kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen tämän lain alaisten 7 c ja 7 d §:n mukaisten työansioden osuus vastaavien 8 §:n 4 momentin 1, 2, 12 ja 13 kohdissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioden yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina, mikäli tämä yhteismäärä on vähintään 12 000 euroa; lisäksi eläkelaitos on vastuussa siitä eläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan eläkkeen osaan 12 a §:n 5 momentin mukaisesti; lisäksi sellaisesta työttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain

Vastuunjako

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutusrahasta määräytyy sekä eläkkeistä ja kuntoutusrahasta eläkelaitoksille aiheutuvat kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 4 j §:n mukaista korotusta eikä 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia eikä 7 g §:n mukaista korotusta *eikä jäljempänä 6 kohdassa mainittua eläkkeen osaa, sekä siitä kuntoutusrahasta*, joka vastaa 7 c ja 7 d §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää eläkettä, vastaa kukin eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului 7 c §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahtena viimeisenä kalenterivuotena, samassa suhteessa kuin mikä on kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen tämän lain alaisten 7 c §:n mukaisten työansioden osuus vastaavien 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioden sekä 6 a §:ssä ja 7 c §:n 4 momentissa tarkoitettujen työ- ja ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina, mikäli 8 § 4 momentin 1, 2, 12 ja 13 kohdissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioden yhteismäärä on vähintään 12 566,70 euroa; lisäksi eläkelaitos on vastuussa siitä työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan eläkkeen osaan 12 a §:n 5 momentin mukaisesti; lisäksi sellaisesta työttömyyseläkkeestä,

3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä tarkoitettun työsuhteen perusteella;

4) muista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä, lukuun ottamatta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan ja merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, samoin kuin eläkkeiden ja kuntoutusrahan niistä osista, jotka ylittävät 1—3 kohdan mukaiset määrät, perhe-eläkkeestä, osa-aikaeläkkeestä sekä maksujen tai rahastojen laskuperusteiden yleisestä muutoksesta samoin kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista siirroista johtuvista kustannuksista ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa sekä merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista sanottuihin lakeihin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudesta vastaavat eläkelaitokset yhteisesti ministeriön eri kululajeja varten antamien perusteiden mukaisesti; sekä

Jos 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu eläke samanaikaisista työsuhteista johtuen

joka on myönnetty 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä tarkoitettun työsuhteen perusteella *soveltaen tuona ajankohtana voimassa olevaa lakia*;

4) muista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä lukuun ottamatta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan ja merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää samoin kuin eläkkeiden ja kuntoutusrahan siitä määrästä, joka ylittää 1—3 kohdan mukaiset määrät, perhe-eläkkeestä, osa-aikaeläkkeestä sekä maksujen tai rahastojen laskuperusteiden yleisestä muutoksesta samoin kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista siirroista johtuvista kustannuksista ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa sekä merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista sanottuihin lakeihin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudesta vastaavat eläkelaitokset yhteisesti ministeriön eri kululajeja varten antamien perusteiden mukaisesti; *eläkkeen ja kuntoutusrahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon jäljempänä 6 kohdassa tarkoitettua eläkkeen osaa*; sekä

6) *edellä 6 a §:ssä mainittujen etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeen osasta aiheutuvasta kustannuksesta vastaavat 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien ja eläkesäännön mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaisesti.*

kumotaan 2 momentti

on kahden tai useamman eläkelaitoksen vastuulla, jakautuu vastuu eläkkeestä näiden kesken sanottuihin työsuhteisiin perustuvien eläkkeen osien suhteessa.

12 a §

Vakuutusyhtiöiden ja eläkekassojen maksettava osuus 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa sekä 4 momentissa tarkoitetuista kuluista otetaan huomioon vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan eläkevakuutuksen maksun suuruutta määrättäessä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettamin ehdoin ja vahvistamin perustein voidaan kuitenkin käyttää myös ennakolta rahastoivaa menetelmää mainittujen kulujen suorittamista varten. Sama koskee myös eläkesäätiön eläkevas- tuun laskemista.

12 b §

Työntekijäin eläkemaksu on kolme prosenttia lisättynä puolella siitä prosenttimäärästä, jolla tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräinen vakuutusmaksu ilman 53 vuotta täyttäneiden korotettua maksua, prosentteina palkasta ylittää luvun 18,2. *Keskimääräistä vakuutusmaksua määrättäessä ei oteta huomioon Eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa.* Työntekijäin eläkemaksu 53 vuoden iän täyttämistä lukien on edellä tarkoitettu työntekijäin eläkemaksu kerrottuna luvulla 19/15. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa vuosittain päätökset sovellettavista työntekijäin eläkemaksuprosenteista.

12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkeläissa tarkoitettulle merimieseläkekassalle sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkeläissa tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastol-

12 a §

Vakuutusyhtiöiden ja eläkekassojen maksettava osuus 12 §:n 1 momentin 4–6 kohdassa sekä 4 momentissa tarkoitetuista kuluista otetaan huomioon vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan eläkevakuutuksen maksun suuruutta määrättäessä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettamin ehdoin ja vahvistamin perustein voidaan kuitenkin käyttää myös ennakolta rahastoivaa menetelmää mainittujen kulujen suorittamista varten. Sama koskee myös eläkesäätiön eläkevas- tuun laskemista.

12 b §

Työntekijäin eläkemaksu on kolme prosenttia lisättynä puolella siitä prosenttimäärästä, jolla tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräinen vakuutusmaksu ilman 53 vuotta täyttäneiden korotettua maksua, prosentteina palkasta ylittää luvun 18,2. Työntekijäin eläkemaksu 53 vuoden iän täyttämistä lukien on edellä tarkoitettu työntekijäin eläkemaksu kerrottuna luvulla 19/15. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa vuosittain päätökset sovellettavista työntekijäin eläkemaksuprosenteista.

12 c §

Tämän lain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille, merimieseläkeläissa tarkoitettulle merimieseläkekassalle sekä *kunnallisessa eläkeläissa* tarkoitettulle kunnalliselle eläkelaitokselle ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista toimintaa harjoittavalle kirkon keskusrahastolle työttömyys- ja koulutusajan

le työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) tarkoitetun työttömyysvakuutusrahaston suorittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräajassa Eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, jonka suuruuden sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa siten, että se arvion mukaan vastaa 75 prosenttia siitä määrästä, joka saataisiin, jos 6 a §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu ja 65 prosenttia siitä määrästä joka saataisiin, jos 6 a §:n 1 momentin 4—6 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon *Eläketurvakeskuksen luotovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa* eikä 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotettua maksua. Eläketurvakeskuksen ja työttömyysvakuutusrahaston yhteisestä esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

12 d §

Jos eläkelaitos on 10 d §:n 2 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut 8 §:n 4 momentin 3 tai 4 kohdassa mainitun lain tai vastaavan perhe-eläketurvan mukaista eläkettä, eläketurvakeskus perii ja hyvittää eläkelaitokselle nämä eläkekustannukset korkoineen viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana. Tätä varten voidaan periä myös ennakkoa. Eläkekustannukset peritään ja hyvitetään siten kuin eläketurvakeskus ja julkisten alojen eläkelaitokset asiasta erikseen tarkemmin sopivat.

Jos 10 d §:n 3 momentissa tarkoitettu jul-

huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) tarkoitetun työttömyysvakuutusrahaston suorittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräajassa Eläketurvakeskukselle vakuutusmaksu, jonka suuruuden sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa siten, että se arvion mukaan vastaa 75 prosenttia siitä määrästä, joka saataisiin, jos 6 a §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu, ja 65 prosenttia siitä määrästä, joka saataisiin, jos 6 a §:n 1 momentin 4—6 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaava maksu. Keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei tällöin oteta huomioon 53 vuotta täyttäneiden työntekijöiden korotettua maksua. Eläketurvakeskuksen ja työttömyysvakuutusrahaston yhteisestä esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä suoritettavaksi edellä sanotun vakuutusmaksun ennakkoa.

Vakuutusmaksuna 1 momentin mukaan saadut varat Eläketurvakeskus hyvittää 1 momentissa mainituille eläkelaitoksille eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaan.

12 d §

Jos yksityisten alojen eläkelaitos on 10 d §:n 2 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut 8 §:n 4 momentin 3, 4, 7 tai 8 kohdassa mainitun lain tai vastaavan perhe-eläketurvan mukaista eläkettä tai jos 10 d §:n 3 momentissa tarkoitettu julkisten alojen eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain mukaista eläkettä, *Eläketurvakeskus selvittää kustannukset eläkelaitosten välillä, perii eläkelaitokselta tai hyvittää eläkelaitokselle nämä eläkekustannukset korkoineen vii-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kisten alojen eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut 8 §:n 4 momentin 1, 2 tai 10—13 kohdassa mainitun lain mukaista eläkettä, nämä eläkekustannukset korkoineen korvataan sille siten kuin 1 momentissa säädetään.

meistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana. Tätä varten voidaan suorittaa myös ennakkoa. Eläkekustannukset peritään ja hyvitetään siten kuin Eläketurvakeskus ja julkisten alojen eläkelaitokset asiasta erikseen tarkemmin sopivat.

13 a §

Eläketurvakeskuksen 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin voidaan vuosina 1995—1998 lukea myös luotto-vakuutustoiminnasta vuosina 1992 ja 1993 aiheutuvien kulujen peittämiseen tarvittava määrä siltä osin kuin luottovakuutusliikkeen varat eivät siihen riitä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista kuluista vastaavat eläkelaitokset yhteisesti tämän lain vähimmäisehtojen mukaista vakuutusta koskevan toimintansa laajuutta vastaavassa suhteessa niiden perusteiden mukaisesti, jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläketurvakeskuksen esityksestä.

Vuosille 1995—1998 vahvistettavaa tämän lain mukaisen eläkevakuutusmaksun suuruutta määrättäessä otetaan tässä pykälässä tarkoitettujen eläkelaitosten kulut huomioon siten kuin 12 a §:n 3 momentissa säädetään.

13 b §

Jolleivät tässä pykälässä tarkoitetun luottovakuutusliikkeen varat riitä kattamaan liikkeestä eläketurvakeskukselle aiheutuneita kuluja, eläkelaitokset vastaavat puuttuvasta määrästä 31 päivään joulukuuta 2005 yhteisesti tämän lain vähimmäisehtojen mukaista vakuutusta koskevan toimintansa laajuutta vastaavassa suhteessa niiden perusteiden mukaisesti, jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläketurvakeskuksen esityksestä. Nämä eläkelaitosten kulut otetaan huomioon eläkevakuutusmaksun suuruutta määrättäessä siten kuin 12 a §:n 3 momentissa säädetään.

13 b §

Jolleivät tässä pykälässä tarkoitetun luottovakuutusliikkeen varat riitä kattamaan liikkeestä Eläketurvakeskukselle aiheutuneita kuluja, eläkelaitokset vastaavat puuttuvasta määrästä yhteisesti 31 päivään joulukuuta 2005 saakka ja kulut otetaan huomioon tämän lain 12 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisissa kuluissa. Kustannukset jaetaan eläkelaitosten kesken tämän lain vähimmäisehtojen mukaista vakuutusta koskevan toiminnan laajuuden mukaisessa suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön antamien 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaisesti. Vastaavasti menetellään, mikäli luottovakuutusliike tuottaa ylijäämää.

17 a §

Eläketurvakeskuksella on 1 momentin johdantokappaleessa tarkoitettulla tavalla lisäksi oikeus saada:

1) eläkkeeseen oikeuttavan tulevan ajan oikeuden määrittelyä varten tiedot työntekijöille myönnettyistä 6 a §:n 2 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien myöntäjiltä sekä työeläkelisän määrittämistä varten tiedot työntekijöille myönnettyistä 7 f §:n 1 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien myöntäjiltä; työeläkelisän määrittämiseen tarvittavat tiedot on annettava eläketurvakeskukselle sen määräämällä tavalla kultakin kalenterivuodelta seuraavan vuoden toukokuun loppuun tai muuhun eläke-turvakeskuksen kanssa sovittoon ajankohtaan mennessä;

17 a §

Eläketurvakeskuksella on 1 momentin johdantokappaleessa tarkoitettulla tavalla lisäksi oikeus saada:

1) eläkkeen laskemista varten tiedot työntekijöille myönnettyistä 6 a §:ssä ja 7 c §:n 4 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien myöntäjiltä; tiedot on annettava Eläketurvakeskukselle sen määräämällä tavalla kultakin kalenterivuodelta seuraavan vuoden toukokuun loppuun tai muuhun Eläketurvakeskuksen kanssa sovittoon ajankohtaan mennessä;

17 b §

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle työkyynsä palautumisesta ja kuntoutuksen keskeyttämisestä sekä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen saaja ryhtymisestä ansiotyöhön.

17 b §

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle työkyynsä palautumisesta, ryhtymisestä ansiotyöhön ja kuntoutuksen keskeyttämisestä.

Eläkkeen hakeminen, maksaminen ja viivästykskorotus

19 b §

Jos vanhuuseläke tai sellainen täysi työkyvyttömyyseläke, johon ei sisälly tulevan ajan eläkettä, on pienempi kuin 0,84 euroa kuukaudessa, eläkelaitos voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena. Niin ikään eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena mainittua rahamäärää pienemmän perhe-eläkkeen tai eläkkeen, joka sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perusteella maksetaan Suomesta lapselle niiden etuuksien, joihin

Eläkkeen hakeminen, maksaminen ja viivästykskorotus

19 b §

Jos vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke on ennen tämän lain 8 tai 8 a §:n mukaista yhteensovitusta pienempi kuin 12,72 euroa kuukaudessa, eläkelaitos voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena. Jos eläkelaitos maksaa työkyvyttömyyseläkkeen kertasuorituksena, se maksaa samalla kertasuorituksena myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen. Niin ikään eläkelaitos voi maksaa kertasuorituksena mainittua rahamäärää pienemmän perhe-eläkkeen tai eläkkeen, joka sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin

lapsella olisi oikeus Suomesta, ja lapsen asuinmaan myöntämien etuuksien erotuksena. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perusteella maksetaan Suomesta lapselle niiden etuuksien, joihin lapsella olisi oikeus Suomesta, ja lapsen asuinmaan myöntämien etuuksien erotuksena. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

19 c §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea taikka työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukaista koulutustukea tai työttömien omaehtoisesta opiskelun tukemisesta annetun lain (1402/1997) mukaista koulutuspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 21 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on suoritettava takautuva eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos työntekijä on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä samalta ajalta, jolta eläkelaitos 21 d §:n 2 momentin mukaisesti oikeaa tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän.

19 c §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai *koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea* samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 21 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on suoritettava takautuva eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos eläkelaitos jatkaa 21 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä koulutustukea takautuvasti tai silloin, kun työntekijä on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä samalta ajalta, jolta eläkelaitos 21 d §:n 2 momentin mukaisesti oikeaa aikaisemman päätöksen tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää koulutustuelle jatkoa takautuvasti.

Eläke maksetaan 1—6 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, työttömyyskassalle, kansaneläkelaitokselle, 4 momentissa tarkoitettulle toimielimelle tai kunnalle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

19 d §

Etuuden korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 2,52 euroa, ei makseta. Edellä mainittua rahamäärää tarkistetaan vuosittain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeessä säädetyn indeksiluvun mukaan.)

Ennakkopäätös

19 e §

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän osatyökyvyttömyyseläkkeen 4 §:n 3 momentissa, 4 §:n 8 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa säädetty edellytykset.

Jos henkilölle myönnetään vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta hän on saanut sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, maksetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun päivärahan määrää.

Eläke maksetaan 1—7 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, työttömyyskassalle, kansaneläkelaitokselle, 4 momentissa tarkoitettulle toimielimelle, kunnalle, *kuntayhtymälle tai sairausvakuutusrahastolle*, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva ilmoitus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

19 d §

Etuuden korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 5,39 euroa, ei makseta. Edellä mainittua rahamäärää tarkistetaan vuosittain 7 b §:ssä säädetyllä palkkakertoimella.

Ennakkopäätös

19 e §

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän

1) osatyökyvyttömyyseläkkeen 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa mainitut; tai

2) ammatillisen kuntoutuksen 4 h §:n 1 ja 2 momentissa mainitut saamisen edellytykset.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja työntekijän sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos kuntoutussuunnitelma toimitetaan eläkelaitokseen yhdeksän kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Ennakkopäätökseen saa hakea muutosta niin kuin 21 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Mitä 12 c §:n 2 momentissa

säädetään, sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 2007.

Mitä tämän lain 5 b §:n 5—8 momentissa säädetään oikeudesta työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä työkyvyttömyyseläkkeen lakauttamisesta, keskeyttämisestä tai tarkistamisesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa.

Mitä tämän lain 7 §:ssä säädetään eläkkeen perusteena olevista työansioista, sovelletaan myös eläkkeeseen, joka työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 2, 5, 8 tai 9 momentin nojalla määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan.

Sen estämättä, mitä tämän lain 10 d §:n 2-5 momentissa säädetään, viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä ei sovelleta, jos järjestelyn piiriin kuuluvat eläkelaitokset soveltavat, toinen eläkelaitos ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä ja toinen eläkelaitos vuoden 2005 alusta voimaan tulevia säännöksiä, elleivät eläkelaitokset sovi viimeisen eläkelaitoksen järjestelyn noudattamisesta. Sama koskee tilannetta, jossa yksityisten alojen eläkelaitos olisi viimeinen eläkelaitos ja työntekijä hakee työkyvyttömyyseläkettä, joka myönnetään tämän lain 4 §:n 6 momentin perusteella työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vähentämättömänä vanhuuseläkkeenä.

Sen estämättä mitä 12 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään, 7 c §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemesta tarkasteluaikana on vuosi 2005, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006.

Sen estämättä mitä 13 b §:n 4 momentissa säädetään, Eläketurvakeskuksen saama tuotto hankkimiensa, 13 b §:n 5 momentissa tarkoitetun luottovakuutusyhtiön osakkeiden mahdollisesta myynnistä 31 päivän joulukuuta 2005 jälkeen palautetaan eläkelaitoksille ja otetaan huomioon työnantajan vakuutusmaksussa soveltuvien osin tämän lain voimaantullessa voimassa olevien työntekijäin eläkelain periaatteiden mukaisesti.

Sen estämättä mitä tämän lain 17 a §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään, Eläketurvakeskuksella on oikeus saada tiedot ennen

tämän lain voimaantuloa voimassa olevassa 6 a §:n 2 momentissa ja 7 f §:n 1 momentissa tarkoitetuista etuuksista.

Mitä tämän lain 17 b §:n 2 momentissa säädetään eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta, sovelletaan myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa, sekä yksilölliseen varhaiseläkkeeseen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, lain voimaantullessa tai sen jälkeen sattuneen eläketapahtuman yhteydessä voidaan harkinnanvaraisesti tarkistaa ennen tämän lain voimaantuloa päättyneen tai työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 5 momentin mukaan päätetyn työsuhteen eläkepalkka ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen 7 d §:n mukaan ja ennen vuotta 1996 päättyneen työsuhteen eläkepalkka työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1482/1995) voimaantulosäännöksen 8 momentin mukaan.

Tämän lain 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa, 4 h §:n 1 momentin 2 kohdassa, 6 §:n 2 momentissa, 6 a §:n 2 momentissa, 7 c §:n 1 ja 4 momentissa, 8 d §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 19 b §:n 5 momentissa ja 19 d §:n 4 momentissa säädettyt rahamäärät vastaavat 7 b §:ssä tarkoitettua palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

3.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta 27 päivänä kesäkuuta 2003 annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 1—3, 5, 9 ja 10, 13—17, 20 ja 23 momentti ja *lisätään* voimaantulosäännökseen uusi 26—29 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain toimeenpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 1 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2005. Saman mo-

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. *Mitä 11 §:n 8 momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin 31 päivää joulukuuta 2004 lukien.* Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain toimeenpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. *Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä säädetyn ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos työntekijä on 62-vuotias täyttäessään tämän lain 4 c §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin 5 a §:n 3 momentissa säädetään, jollei jäljempänä 8 momentista muuta johdu.*

Tämän lain 1 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2005. Saman mo-

mentin 2 kohtaa sovelletaan työntekijään, jonka työsuhde jatkuu lain voimaan tullessa tai alkaa sen jälkeen.

Jos edellä 4 momentissa tarkoitettu työsuhde jatkuu yhdenjaksoisena eläketapahtumaan saakka, muu kuin osa-aikaeläke lasketaan myös ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden työntekijäin eläkelain säännösten mukaan edellyttäen, että eläketapahtuma sattuu ennen vuotta 2012. Eläkettä määrättäessä työsuhteen ei katsota tällöin katkenneen 1 päivänä tammikuuta 2005. Eläkettä laskettaessa sovelletaan myös työntekijäin eläkelain 2, 5, 5 a, 6, 7 ja 7 a–7 d §:n sekä 9 §:n 2 momentin säännöksiä sellaisina kuin ne ovat ennen tämän lain voimaantuloa. Jos työsuhteesta näin laskettu eläke on suurempi kuin tämän lain mukaan laskettu eläke, erotus lisätään tämän lain mukaan laskettuun eläkkeeseen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1482/1995) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettuun henkilöön työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on voimassa mainitun lain voimaan tullessa. Mainittuun henkilöön ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1263/1999) voimaantulosäännöksen 4 ja 5 momentissa tarkoitettuun henkilöön sovelletaan työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momenttia sellaisena kuin se on voimassa viimeksi mainitun lain voimaan tullessa sekä työntekijäin eläkelain 5, 6, 6 a–6 c, 7, 7 a–7 d sekä 8 §:ää ja 12 §:n 1 momentin 2 kohtaa sellaisina kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

mentin 2 kohtaa sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa 65 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jonka työsuhde alkaa lain voimaan tullessa tai sen jälkeen. *Jos työntekijä on täyttänyt tämän lain 11 §:ssä tarkoitettua lisäeläkejärjestelyn mukaisen 65 vuotta alemman eläkeiän ennen tämän lain voimaantuloa, lisäeläketurvan järjestäneen työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva päättyy työntekijän täytettyä 65 vuotta. Tämän lain 6 a §:ssä mainitun etuuden perusteella eläkettä karttuu tämän lain voimaantulosta lukien.*

Jos edellä 4 momentissa tarkoitettu työsuhde jatkuu yhdenjaksoisena eläketapahtumaan saakka, muu kuin osa-aikaeläke lasketaan myös ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden työntekijäin eläkelain säännösten mukaan edellyttäen, että eläketapahtuma sattuu ennen vuotta 2012. Eläkettä määrättäessä työsuhteen ei katsota tällöin katkenneen 1 päivänä tammikuuta 2005. Eläkettä laskettaessa sovelletaan myös työntekijäin eläkelain 2, 5, 5 a, 6, 7 ja 7 c, 7 d §:n sekä 9 §:n 2 momentin säännöksiä sellaisina kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa. Jos työsuhteesta näin laskettu eläke on suurempi kuin tämän lain mukaan laskettu eläke, erotus lisätään tämän lain mukaan laskettuun eläkkeeseen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1482/1995) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettuun henkilöön työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on voimassa mainitun lain voimaan tullessa. Mainittuun henkilöön ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1263/1999) voimaantulosäännöksen 4 ja 5 momentissa tarkoitettuun henkilöön sovelletaan työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momenttia sellaisena kuin se on voimassa viimeksi mainitun lain voimaan tullessa sekä työntekijäin eläkelain 5, 6, 6 a–6 c, 7, 7 a–7 d sekä 8 §:ää ja 12 §:n 1 momentin 2 kohtaa sekä 2 momenttia sellaisina kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläke ja sen jälkeen myönnettävä eläke määräytyvät ennen tämän lain voimaan-tuloa voimassa olevien säännösten mukaan.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, työkyvyttömyyseläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä tämän lain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, jos kyseessä on täysi työkyvyttömyyseläke ja mainitun 5 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaisesti, jos kysymyksessä on osa-työkyvyttömyyseläke, tämän lain voimaantulosta lukien ja näin karttunut eläke myönnetään tämän lain 4 §:n 6 momentin mukaan, vaikka työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa

Sen estämättä mitä tämän lain 4 f §:n 3 momentissa säädetään, jos osa-aikaeläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2005, vakiintunut ansio määrätään ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Lisäksi ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkkeeseen ja sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen sovelletaan, mitä työntekijäin eläkelain 4 §:n 2 momentissa, 4 f §:n 1 momentin johdantokappaleessa, 4 g §:n 2 momentissa sekä 5 §:n 4 momentissa, sellaisena kuin ne ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa, sekä 5 §:n 6 momentissa, sellaisena kuin se on voimassa 31 päivänä joulukuuta 2002, säädetään. Tällaisella työntekijällä on oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen 60 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Varhennusvähennys tehdään 65 vuoden iästä eläkkeen alkamiseen 5 a §:n 2 momentissa mainittujen varhennuskertoimien mukaisesti, sellaisena kuin se on voimassa ennen tämän lain voimaantuloa. Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläke vähentämättömänä 63 vuotta täytettyään. Jos kuitenkin työntekijä jatkaa osa-aikatyössä 65 vuotta täytettyään, osa-aikaeläke muuttuu saman suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Tällöin työansioista karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 68 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välisenä aikana. Jos osa-aikatyöstä karttunut vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 68 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, lykättyä eläkkeen osaa korotetaan siten kuin tämän lain 5 a §:n 1 momentissa säädetään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisen osa-aikaeläkkeen, jonka eläketapahtuma on ennen tämän lain voimaantuloa, jälkeen myönnettävään eläkkeeseen.

Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, eläkkeen aikana saaduista ansioista karttuu uutta eläkettä sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, tämän lain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja näin karttunut eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen

Tämän lain 7 c–7 f §:ää sovelletaan eläketapahtumaan, joka sattuu 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen. Jos eläketapahtuma sattuu vuosina 2006–2009, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan vuoden 2004 työansiona huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004, ja vuoden 2005 työansiot otetaan huomioon siten kuin tämän lain 7 c ja 7 d §:ssä säädetään. Tällöin myös tarkasteluajana käytetään vastaavasti tulevan ajan ansion perusteena huomioon otettavien vuosien määrää. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2010, otetaan vuoden 2005 työansiot huomioon siten kuin tämän lain 7 c, 7 d ja 7 e §:ssä säädetään ja tarkasteluajana määrätään vastaavasti vuosien 2005–2010 perusteella.

Tämän lain 7 g §:n mukainen korotus myönnetään myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Tällöin korotus myönnetään sen tämän lain 7 g §:ssä tarkoitetun korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän ikää vuoden 2010 alussa. Korotus myönnetään tämän lain 8 tai 8 a §:n mukaan yhteensovitettuun eläkkeeseen.

Jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmä-

tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä, tai jos työntekijä kuuluu työntekijäin eläkelain 11 §:n mukaisen lisäeläkejärjestelyn piiriin, jossa vanhuuseläkeikä on 65 vuotta alempi, lisäeläkejärjestelyn alemmassa eläkeiässä siten kuin tämän lain 4 §:n 6 momentissa säädetään.

Tämän lain 7 c–7 e §:ää sovelletaan eläketapahtumaan, joka sattuu 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen. Jos eläketapahtuma sattuu vuosina 2006–2009, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan vuoden 2004 työansiona huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004, ja vuoden 2005 työansiot otetaan huomioon siten kuin tämän lain 7 c ja 7 d §:ssä säädetään. Tällöin myös tarkasteluajana käytetään vastaavasti tulevan ajan ansion perusteena huomioon otettavien vuosien määrää. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2010, otetaan vuoden 2005 työansiot huomioon siten kuin tämän lain 7 c, 7 d ja 7 e §:ssä säädetään ja tarkasteluajana määrätään vastaavasti vuosien 2005–2010 perusteella. *Kuitenkin tämän lain 4 h §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ansioedellytystä määrättäessä otetaan huomioon työansioita kuntoutustapahtumapäivää edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.*

Tämän lain 7 g §:n mukainen korotus myönnetään myös työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Tällöin korotus myönnetään sen tämän lain 7 g §:ssä tarkoitetun korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän tai edunjäntäjän ikää vuoden 2010 alussa. Korotus myönnetään tämän lain 8 tai 8 a §:n mukaan yhteen sovitettuun eläkkeeseen. *Jos perhe-eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, korotus myönnetään tämän lain 8 tai 8 a §:n mukaan yhteensovitettuun perhe-eläkkeeseen, sellaisina kuin mainitut lainkohdat ovat voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.*

Jos eläkesovitus tulee tehtäväksi ensimmä-

mäisen kerran ennen vuotta 2004, käytetään tämän lain 8 d §:n 1 momentissa tarkoitettuna eläkesovitusperusteena vuonna 1990 42,89 euron asemesta 58,53 euroa, josta vähennetään 1,12 euroa kunakin seuraavana vuonna.

Tämän lain 9 §:n 2 momenttia sovelletaan myös eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 5, 8 ja 9 momentissa tarkoitettuja eläkkeitä vuoteen 2011 saakka laskettaessa sovelletaan indeksiä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa indeksin kalenterivuositain siten kuin työntekijäin eläkeasetuksen 9 §:ssä säädetään.

Oikeus saada tämän lain mukainen eläke 62 vuotta alemmassa iässä koskee myös 18 momentissa tarkoitetuista eläkejärjestelyistä tämän lain voimaan tullessa eläkkeellä jo olevia henkilöitä.

Tämän lain 7 b §:n ja 9 §:n 2 momentin voimaantulosta johtuva indeksitarkistuksen muutos otetaan huomioon työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin toisen virkkeen edellyttämän kohtuusperiaatteen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamisessa työntekijäin eläkelain 11 §:n mukaisen vakuutuksen perusteissa.

Tämän lain 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa, 8 d §:n 1 momentissa, 19 b §:n 5 momentissa sekä voimaantulosäännöksen 15 momentissa säädettyt rahamäärät vastaavat vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

mäisen kerran ennen vuotta 2004, käytetään tämän lain 8 d §:n 1 momentissa tarkoitettuna eläkesovitusperusteena vuonna 1990 649,69 euron asemesta 886,61 euroa, josta vähennetään 16,97 euroa kunakin seuraavana vuonna. Rahamäärät vastaavat 7 b §:ssä tarkoitettun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Tämän lain 9 §:ää sovelletaan myös eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 5 ja 8 momentissa tarkoitettuja eläkkeitä vuoteen 2011 saakka laskettaessa sovelletaan indeksiä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa indeksin kalenterivuositain siten kuin työntekijäin eläkeasetuksen 9 §:ssä säädetään, *sellaisena kuin se on voimassa ennen tämän lain voimaantuloa.*

Oikeus saada tämän lain mukainen eläke 62 vuotta alemmassa iässä koskee myös 18 momentissa tarkoitetuista eläkejärjestelyistä tämän lain voimaan tullessa eläkkeellä jo olevia henkilöitä sekä henkilöitä, *jotka ovat jatkaneet vakuutusta ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevan työntekijäin eläkelain 11 §:n 3 momentin mukaan.*

Tämän lain 7 b §:n ja 9 §:n voimaantuloa johtuva indeksitarkistuksen muutos otetaan huomioon työntekijäin eläkelain 12 a §:n 2 momentin toisen virkkeen edellyttämän kohtuusperiaatteen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamisessa työntekijäin eläkelain 11 §:n mukaisen vakuutuksen perusteissa.

lisätään uudet 26—29 momentit

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

4.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 5 §:n 2 ja 3 momentti ja 10 a §, sellaisena kuin ne ovat 5 §:n 2 ja 3 momentti laissa 536/2003 ja 10 a § laissa 927/1982, sekä *muutetaan* 4 §:n 2 ja 4 momentti, 5 §:n 4 momentti, 6 §, 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta, 9 a § ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 2 ja 4 momentti, 5 §:n 4 momentti, 6 §, 9 §:n 1 momentin 2 kohta ja 13 a § mainitussa laissa 635/2003 sekä 9 a § laissa 980/1993 ja *lisätään* 9 §:n 1 momentti uusi 5 kohta seuraavasti

Voimassa oleva laki

4 §

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän palkka tai muu vastike tässä laissa tarkoitetusta työstä on kalenterivuodessa vähintään 33,64 euroa. Palkan katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu.

Työntekijällä on oikeus saada vanhuuseläkettä tämän lain mukaan siitä riippumatta, jatkaako hän 1 §:ssä tarkoitettua työtä. Tämä koskee myös työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittua vanhuuseläkettä, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Työntekijäin eläkelain 4 f §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu viiden vuoden karttumisaika kuukausina lasketaan tämän lain alaisista työsuhteista saatujen 15 viimeksi kuluneen kalenterivuoden ansiotulojen perusteella jakamalla kalenterivuotena saatujen ansiotulojen määrä työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla rahamäärällä. Tällöin otetaan huomioon vain täydet kuukaudet, kuitenkin enintään niin monta kuukautta, että ne yhdessä työntekijäin eläkelain 4 f §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen karttuma-aikojen

Ehdotus

4 §

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän palkka tai muu vastike tässä laissa tarkoitetusta työstä on kalenterivuodessa vähintään 723,60 euroa. Palkan katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu.

Työntekijäin eläkelain 4 c §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 4 f §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu viiden vuoden karttumisaika kuukausina lasketaan tämän lain alaisista työsuhteista saatujen 15 viimeksi kuluneen kalenterivuoden ansiotulojen perusteella jakamalla kalenterivuotena saatujen ansiotulojen määrä työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla rahamäärällä. Tällöin otetaan huomioon vain täydet kuukaudet, kuitenkin enintään niin monta kuukautta, että ne yhdessä työntekijäin eläkelain 4 c §:n 1 momentin 1 kohdas-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kanssa ovat 12 kuukautta kalenterivuotta kohden.

sa tai 4 f §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen karttuma-aikojen kanssa ovat 12 kuukautta kalenterivuotta kohden.

5 §

5 §

Sovellettaessa työntekijäin eläkelain 7 §:n 1 momenttia otetaan tämän lain mukaista eläkettä laskettaessa kuitenkin huomioon myös työsuhteen päättyessä maksettava vuosiloman korvaus.

(kumotaan 2 ja 3 momentti)

Vanhuuseläkettä määrättäessä ei eläkkeeseen oikeuttavana ansiona kuitenkaan oteta huomioon niitä työansioita, jotka on ansaittu sinä kuukautena, jona eläke on haettu alkavaksi ja kuutena sitä edeltäneenä kuukautena. Tälle ajanjaksolle työntekijälle lasketaan kuukausiansioksi se työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella korjattu työansio, jonka hän on kuukautta kohden keskimäärin ansainnut tätä ajanjaksoa edeltäneen kahdentoista kuukauden aikana työntekijäin eläkemaksun määrällä vähennettynä.

5 §

5 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain 6 a §:n 1 momentissa mainittujen etuuksien perusteena olevia työ- ja ansiotuloja sekä mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettua aikaa ei oteta huomioon tämän lain mukaista eläkettä määrättäessä, jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä mainitun lain perusteella.

Jos työntekijällä on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan mainitun lain 6 a §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaalleen. Niistä karttuneen eläkkeen osan maksaa mainitun lain 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelaitos.

6 §

6 §

Työansio, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy työntekijäin eläkelain 7 §:n mukaisesti, kuitenkin siten, että myös työsuhteen päättyessä maksettava vuosiloman korvaus otetaan huomioon. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella voidaan kuitenkin erityisestä syystä päättää, että työansion määräytymisessä jollakin työalalla voidaan noudattaa myös muita määräämisperusteita.

Työansio, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy työntekijäin eläkelain 7 §:n mukaisesti. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin erityisestä syystä päättää, että työansion määräytymisessä jollakin työalalla voidaan noudattaa myös muita määräämisperusteita.

9 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain toimeenpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2) sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei työntekijäin eläkelain 4 j §:n ja 7 g §:n mukaisia korotuksia eikä mainitun lain 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, sekä siitä kuntoutusrahasta, joka vastaa työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää eläkettä, vastaa kukin eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahtena viimeisenä vuotena, samassa suhteessa kuin mikä on kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen tämän lain alaisten, työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:n mukaan määräytyvien työansioiden osuus vastaavien mainitun lain 8 §:n 4 momentin 1 ja 2 sekä 12 ja 13 kohdissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina, mikäli tämä yhteismäärä on vähintään 12 000 euroa; lisäksi eläkelaitos on vastuussa siitä eläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan eläkkeen osaan työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti; lisäksi sellaisesta työttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen lyhytaikaisissa työ-suhteissa olevien työntekijöiden

9 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain toimeenpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2) sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei työntekijäin eläkelain 4 j §:n ja 7 g §:n mukaisia korotuksia eikä mainitun lain 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia eikä jäljempänä 5 kohdassa mainittua eläkkeen osaa, sekä siitä kuntoutusrahasta, joka vastaa työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää eläkettä, vastaa kukin eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului työntekijäin eläkelain 7 c §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahtena viimeisenä vuotena, samassa suhteessa kuin mikä on kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen tämän lain alaisten, työntekijäin eläkelain 7 c §:n mukaan määräytyvien työansioiden osuus vastaavien mainitun lain 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden sekä työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä ja 7 c §:n 4 momentissa tarkoitettujen työ- ja ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina, mikäli työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2, 12 ja 13 kohdassa mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden yhteismäärä on vähintään 12 566,70 euroa; lisäksi eläkelaitos on vastuussa siitä eläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan eläkkeen osaan työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti; lisäksi sellaisesta työttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä

eläkelain 7 §:n nojalla tai, jos hän ei silloin enää ollut tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa, se eläkelaitos, jonka piiriin hän viimeksi on kuulunut;

saatava eläkkeen osa, mutta ei 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelain 7 §:n nojalla tai, jos hän ei silloin enää ollut tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa, se eläkelaitos, jonka piiriin hän viimeksi on kuulunut soveltaen tuona ajankohtana voimassa olevaa lakia;

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden ja kuntoutusrahan niistä osista, jotka ylittävät 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, perhe-eläkkeestä, osa-aika-eläkkeestä samoin kuin työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista vastaavista vähimmäiseläketurvan mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja vastaavista merimieseläkelain perusteella maksettavista, sanotun lain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettuja eläkkeen osista sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta sekä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja siirroista johtuvista kustannuksista samoin kuin eläketurvakeskuksen kustannuksista vastaavat eläkelaitokset yhdessä työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten ja merimieseläkekassan kanssa, siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetään; eläkkeen ja kuntoutusrahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon jäljempänä 5 kohdassa tarkoitettua eläkkeen osaa; sekä

5) työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä mainittujen etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeen osasta aiheutuvasta kustannuksesta vastaavat mainitun lain 8 §:n 4 momentissa mainittujen eläkelakien ja eläkesääntöön mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioden mukaisessa suhteessa sosiaali- ja terveysministeriön Eläketurvakeskuksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaisesti.

9 a §

Mitä työntekijäin eläkelain 13 a §:n 2 ja 3 momentissa ja 13 b §:n 4 momentissa säädetään sanotun lain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta, sovelletaan vastaavasti 2 §:ssä tarkoitettuihin eläkelaitoksiin.

10 a §

Edellä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu vakuutusmaksuprosentti voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden palkoista, jotka kysymyksessä olevan kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia.

Työnantaja on velvollinen suorittaessaan vakuutusmaksun antamaan samassa yhteydessä tarpeelliset tiedot vakuutetun iän selvittämiseksi. Jos työnantaja on tämän laininlyönyt, työeläkekassa voi määrätä, että vakuutusmaksu on suoritettava 24 vuotta täyttäneille työntekijöille vahvistetun vakuutusmaksuprosentin mukaan.

13 a §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 1 §:n 6 ja 7 momentissa, 1 c ja 1 d §:ssä, 3 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 d, 4 f—4 h, 4 j—4 n, 5, 5 a—5 c, 6, 7, 7 a—7 i, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a—10 d ja 12 §:ssä, 12 a §:n 4 ja 5 momentissa, 12 d, 13 a ja 13 b §:ssä, 15 §:n 2 momentissa sekä 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

9 a §

Mitä työntekijäin eläkelain 13 b §:n 4 momentissa säädetään sanotun lain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta, sovelletaan vastaavasti 2 §:ssä tarkoitettuihin eläkelaitoksiin.

13 a §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 1 §:n 6 ja 7 momentissa, 1 c ja 1 d §:ssä, 3 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 d, 4 f—4 n, 5, 5 a—5 c, 6, 7, 7 a—7 e, 7 g—7 i, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a—10 d ja 12 §:ssä, 12 a §:n 4 ja 5 momentissa, 12 d, 13 a ja 13 b §:ssä, 15 §:n 2 momentissa sekä 15 a, 15 b, 16, 17 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 e §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa sekä 17 j, 17 k, 18, 19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammiukuuta 2005

Tämän lain 4 §:n 2 momentissa ja 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyt rahamäärät vastaavat työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Sen estämättä mitä 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään, työntekijäin eläkelain 7 c §:ssä tarkoitetun tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden asemesta tarkasteluajana on vuosi 2005, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006.

Sen estämättä, mitä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (635/2003) voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa maksettujen palkkojen perusteella karttunut eläkeoikeus ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Samoin ennen tämän lain voimaantuloa työntekijäin eläkelain 7 f §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvien osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan lasketahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivän kesäkuuta 2003 lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (635/2003) voimaantulosäännöksen 2—4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaan tullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaan-tuloa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 1 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä

Ehdotus

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys tai perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä. *Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos työntekijä on 62-vuotias täyttäessään työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momentissa säädetään, jollei lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (635/2003) voimaantulosäännöksen 4 momentista muuta johdu.*

Lain 1 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tammikuuta 2005. Mainitun pykälän 2 momentin 2 kohtaa sovelletaan työntekijään, jonka työsuhde jatkuu lain tullessa voimaan tai alkaa sen jälkeen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1483/1995) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettuun henkilöön lain 5 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa mainitun muutoslain voimaan tullessa sekä 5, 5 b—5 d, 7, 7 a, 7 b ja 9 §:ää sekä työntekijäin eläkelain 8 §:ää sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Mainittuja tämän lain ja mainitun muutoslain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan myös työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1263/1999) voimaantulosäännöksen 4 ja 5 momentissa tarkoitettuun tämän lain piiriin kuuluvaan henkilöön.

tammikuuta 2005. Mainitun pykälän 2 momenttia sovelletaan *ennen tämän lain voimaantuloa 65 vuotta täyttäneeseen työntekijään*, jonka työsuhde jatkuu lain tullessa voimaan tai alkaa sen jälkeen.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1483/1995) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettuun henkilöön *lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momenttia* sellaisena kuin se on voimassa mainitun muutoslain voimaan tullessa sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 5, 5 b—5 d, 7, 7 a, 7 b ja 9 §:ää sekä työntekijäin eläkelain 8 §:ää *ja 12 §:n 1 momentin 2 kohtaa sekä 2 momenttia* sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Mainittuja tämän lain ja mainitun muutoslain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan vastaavasti myös työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (1263/1999) voimaantulosäännöksen 4 ja 5 momentissa tarkoitettuun tämän lain piiriin kuuluvaan henkilöön.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti,

sellaisena kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti ja 7 §:n 1 momentti laissa 636/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työansiot tässä laissa tarkoitettua työstä ovat kalenterivuodessa vähintään 33,64 euroa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä rahamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä säädetään.

Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläkettä tämän lain mukaan siitä riippumatta, jatkaako hän 1 §:ssä tarkoitettua työtä. Tämä koskee myös työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaittua vanhuuseläkettä, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuus-eläkkeeksi.

4 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain 6 a §:n 1 momentissa mainittujen etuuksien perusteena olevia työ- ja ansiotuloja sekä mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettua aikaa ei oteta huomioon tämän lain mukaista eläkettä määrättäessä, jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä mainitun lain tai lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella.

Ehdotus

3 §

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijän työansiot tässä laissa tarkoitettua työstä ovat kalenterivuodessa vähintään 723,60 euroa. Työansion katsotaan kohdistuvan siihen kalenterivuoteen, jona se on maksettu. Tämä rahamäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä säädetään.

4 §

Jos työntekijällä on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan mainitun lain 6 a §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaalleen. Niistä karttuneen eläkkeen osan maksaa mainitun lain 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelaitos.

7 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen tämän lain piiriin kuuluvasta työstä maksamistaan työansioista soveltamalla asianomaisen ministeriön vuosittain eläkekassan esityksestä vahvistamaa vakuutusmaksuprosenttia. Työansio, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy työntekijäin eläkelain 7 §:n mukaisesti. *Vakuutusmaksuprosentti voidaan vahvistaa pienemmäksi niiden työntekijöiden työansioista, jotka kysymyksessä olevan kalenterivuoden päättyessä ovat 24 vuotta nuorempia.*

7 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen tämän lain piiriin kuuluvasta työstä maksamistaan työansioista soveltamalla asianomaisen ministeriön vuosittain eläkekassan esityksestä vahvistamaa vakuutusmaksuprosenttia. Työansio, josta vakuutusmaksu on suoritettava, määräytyy työntekijäin eläkelain 7 §:n mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005

Lain 3 §:n 2 momentissa säädetty rahamäärä vastaa työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Sen estämättä, mitä taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (636/2003) voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa maksettujen palkkojen perusteella karttunut eläkeoikeus ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Samoin ennen tämän lain voimaantuloa työntekijäin eläkelain 7 f §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan lasketahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki**taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 annetun taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (636/2003) voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaan tullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 1 §:n 5 momenttia sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2005. Samoin päättyy työnantajan velvolli-

Ehdotus

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys tai perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. *Jos kuitenkin työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos työntekijä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos työntekijä on 62-vuotias täyttäessään työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momentissa säädetään, jollei työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 momentista muuta johdu.*

Lain 1 §:n 5 momenttia sovelletaan siten, että työnantajan velvollisuus järjestää tämän lain mukainen eläketurva alle 18-vuotiaalle työntekijälle päättyy 1 päivänä tammikuuta 2005. Samoin päättyy työnantajan velvolli-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

suus maksaa tämän lain mukainen vakuutusmaksu sellaisesta työansiesta, joka maksetaan työntekijälle sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta.

suus maksaa tämän lain mukainen vakuutusmaksu sellaisesta työansiesta, joka maksetaan työntekijälle sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta. *Mainittua momenttia sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa 65 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jonka työsuhde jatkuu lain tullessa voimaan tai alkaa sen jälkeen.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**yrittäjien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 4 § sellaisena kuin se on laissa 1508/1995 ja

muutetaan 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 5 §:n 2 momentti, 6 §, 7 §:n 3, 6, 7 ja 9 momentti, 7 a §, 9 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 7 §:n 3, 6, 7 ja 9 momentti ja 7 a § laissa 717/2003, 6 § laissa 638/2003, 9 §:n 5 momentti laissa 841/1996, sekä 17 §:n 1 momentti seuraavasti:

lisätään 7 §:ään uusi 10 momentti

Voimassa oleva laki

1 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

2) yrittäjää, jonka 7 §:ssä tarkoitettu vuotuinen työtulo tämän lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava keskimäärin pienemmäksi kuin *työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty rahamäärä kerrottuna kahdella-kymmenellä neljällä;*

4 §

Eläke määrätään erikseen kultakin jaksolta, jonka yrittäjän toiminta on jatkunut vähintään neljä kuukautta. Jos hänellä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman jakson perusteella, lasketaan kutakin jaksoa vastaavat eläkkeet yhteen.

5 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaisissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta. *Sovellettaessa työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1*

Ehdotus

1 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

2) yrittäjää, jonka 7 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu vuotuinen työtulo tämän lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava pienemmäksi kuin *504,10* euroa.

5 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelletaan vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelaisissa säädetään *työansioista* ja eläkkeeseen oikeuttavasta ajasta.

kohtaa otetaan huomioon vain täydet eläkkeeseen oikeuttavat kuukaudet.

6 §.

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka yrittäjän toiminta on jatkunut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkuun noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 7 c—7 f §:ssä säädetään.

7 §

Vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa ei saa kuitenkaan muuttaa takautuvasti. Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan yrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet työntekijäin eläkelain 7 d §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta mainitun lain 4 f §:n 3 momentissa tarkoitetusta tämän lain mukaisesta vakiintuneesta ansiotulosta.

Yrittäjä voi käyttää 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksuoikeutta tai vaihtoehtoisesti 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeutta kerran saman kalenterivuoden aikana. Yrittäjän on ilmoitettava kirjallisesti lisävakuutusmaksun maksamisesta tai vakuutusmaksun pienennyksestä eläkelaitokselle saman kalenterivuoden aikana, jota vakuutusmaksun muutos koskee.

Yrittäjän työtulo siltä kalenterivuodelta, jona hän maksaa 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksua tai 5 momentissa tarkoitettua pienennettyä vakuutusmaksua, lasketaan siten, että yrittäjän kalenterivuoden aikana maksamat vakuutusmaksut jaetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön 9 §:n

6 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka yrittäjän toiminta on jatkunut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkuun noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 7 c—7 e §:ssä säädetään.

7 §

Vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa ei kuitenkaan saa muuttaa takautuvasti. Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan yrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet työntekijäin eläkelain 7 d §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta mainitun lain 4 f §:n 3 momentissa tarkoitetusta tämän lain mukaisesta vakiintuneesta ansiotulosta ja työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetulle yrittäjälle se työtulo, joka vastaa yrittäjän tämän lain alaista työskentelyä hänen työkykynsä alentumisen jälkeen.

Yrittäjä voi käyttää 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksuoikeutta tai vaihtoehtoisesti 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeutta kerran saman kalenterivuoden aikana *edellyttäen, että hänellä on voimassa tämän lain mukainen vakuutus koko kyseisen vuoden ajan.* Yrittäjän on ilmoitettava kirjallisesti lisävakuutusmaksun maksamisesta tai vakuutusmaksun pienennyksestä eläkelaitokselle saman kalenterivuoden aikana, jota vakuutusmaksun muutos koskee.

Yrittäjän työtulo siltä kalenterivuodelta, jona hän maksaa 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksua tai 5 momentissa tarkoitettua pienennettyä vakuutusmaksua, lasketaan siten, että yrittäjän maksamat *kyseisen vuoden vahvistettuun työtuloon perustuvat vakuutusmaksut lisättyinä lisäva-*

mukaan vahvistaman maksuprosentin sadasosalla.

kuutusmaksulla tai vähennettynä vakuutusmaksun pienennyksellä jaetaan sosiaali- ja terveysministeriön 9 §:n mukaan vahvistaman maksuprosentin sadasosalla.

Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei koske yrittäjää, joka saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun lain tai eläkesäännön mukaista eläkettä, eikä yrittäjää, jolla on oikeus 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun maksunalennukseen tai jolla on 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja, maksettavaksi erääntyneitä vakuutusmaksuja maksamatta. Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei myöskään koske yrittäjää sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana hän täyttää 62 vuotta.

Mitä 4 ja 5 momentissa säädetään, ei koske yrittäjää,

1) joka saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun lain tai eläkesäännön mukaista eläkettä,

2) jolla on 9 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja maksettavaksi erääntyneitä vakuutusmaksuja maksamatta,

3) niinä kalenterivuosina, joina hänellä on oikeus 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun maksunalennukseen,

4) niinä kalenterivuosina, joina hänet on vakuutettu tämän lain mukaisesti useammassa kuin yhdessä 2 §:ssä tarkoitettussa eläkelaitoksessa tai eläkekassassa, eikä

5) sen kalenterivuoden jälkeen, jonka aikana hän täyttää 62 vuotta.

Jos yrittäjä on käyttänyt 4 momentissa tarkoitettua oikeuttaan maksaa lisävakuutusmaksua tai 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeuttaan ja myöhemmin saman kalenterivuoden aikana hänen vahvistettua työtuloaan muutetaan 3 momentin mukaisesti, ei lisävakuutusmaksua tai pienennettyä vakuutusmaksua oteta huomioon yrittäjän kyseisen kalenterivuoden kokonaistyötuloa 7 ja 8 momentin mukaisesti laskettaessa. Tällöin yrittäjän ei 6 momenttia sovellettaessa katsota käyttäneen lisävakuutusmaksun tai pienennettyä vakuutusmaksun maksamisoikeuttaan kyseisenä vuotena.

7 a §.

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistyötulo 53 vuoden iän täyttämiskuukauden päättymiseen saakka saadaan jakamalla sanottuun aikaan kohdistuvien 7 §:n mukaisesti määräytyvien ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen yrittäjän vuotuisten kokonaistyötulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla.

7 a §

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistyötulo lasketaan kullekin kalenterivuodelle erikseen. Kunkin kalenterivuoden eläkkeen perusteena oleva työtulo on kyseisenä vuonna voimassa olleiden 7 §:n 2 tai 3 momentin mukaisesti vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen yrittäjän vuotuisten työtulojen vakuutusajoilla painotettu keskimäärä kyseisenä vuotena. Jos yrittäjä kuitenkin on käyttänyt 7 §:n 4 momentissa tarkoitettua lisävakuutusmaksuoikeutta tai saman pykälän 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pie-

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistytö-
tulo 53 vuoden iän ja 68 vuoden iän täyttä-
miskuukausien päättymisen väliselle ajalle
lasketaan kullekin kalenterivuodelle erik-
seen. Kunkin kalenterivuoden eläkkeen pe-
rusteena oleva työtulo on kyseiseen vuoteen
kohdistuvien 7 §:n mukaisesti määräytyvien
ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti
tarkistettujen yrittäjän vuotuisten kokonais-
työtulojen keski-määrä kyseisenä vuotena.

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistytö-
tulo työkyvyttömyyden alkamista seuraavan
kuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämisk-
kuukauden päättymisen väliselle ajalle (tu-
leva aika) määrätään siten kuin työntekijäin
eläkelain 7 c ja 7 d §:ssä sekä 7 f §:ssä
säädetään, kuitenkin siten, että työkyvyttö-
myyseläkkeen eläketapahtumaa edeltävän
vuoden työtulossa ei oteta huomioon lisä-
vakuutusmaksua. Jos työntekijäin eläkelain
7 d §:n 1 tai 2 momentti tulee sovellettavaksi,
vastaavalta ajalta poistetaan lisämaksun
vaikutus työtuloon vain eläketapahtumavuodelta.
Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on
sama suhteellinen osuus työntekijäin eläkelain
7 c §:n 2, 3 ja 6 momentissa sekä mainitun lain
7 d §:n 1 momentissa määritellystä tulevan
ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä
tämän lain alaisten työansioiden osuus on
työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2
ja 10—13 kohdissa mainittujen lakien mu-
kaisten ansioiden yhteismäärästä työnteki-
jäin eläkelain 7 c §:n 2 momentin mukaise-
na tarkasteluaikana.

Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmak-
sun saamiseen on menetetty 12 §:n 6 mo-
mentin mukaisesti, vähennetään siltä kalen-
terivuodelta, jolta vakuutusmaksu on van-
hentunut, 1 ja 2 momentin mukaan lasket-
tavaa eläkkeen perusteena olevaa kokonais-
työtuloa ottaen huomioon saamatta jääneet
vakuutusmaksut siten kuin valtioneuvoston
asetuksella tarkemmin säädetään.

*nennysoikeutta, lasketaan kyseisen kalente-
rivuoden kokonaistytötulo edellä tässä mo-
mentissa säädetystä poiketen siten kuin
7 §:n 7 momentissa säädetään. Viimeksi
mainitulla tavalla laskettu työtulo tarkiste-
taan laskentahetken tasoon mainitun työn-
tekijäin eläkelain säännöksen mukaisesti.*

Eläkkeen perusteena oleva kokonaistytö-
tulo työkyvyttömyyden alkamisvuoden alun ja
63 vuoden iän täyttämiskaukauten päättymisen
väliselle ajalle (tuleva aika) määrätään
siten kuin työntekijäin eläkelain 7 c ja
7 d §:ssä säädetään. Työkyvyttömyyselä-
kkeen eläketapahtumaa edeltävän vuoden
työtulossa ei kuitenkaan oteta huomioon li-
sävakuutusmaksua paitsi, jos työntekijäin
eläkelain 7 d §:n 1 tai 2 momentti tulee so-
vellettavaksi. Tämän lain alainen tulevan
ajan ansio on sama suhteellinen osuus työn-
tekijäin eläkelain 7 c §:n 2—4 ja 6 momen-
tissa sekä mainitun lain 7 d §:n 1 ja 2 mo-
mentissa määritellystä tulevan ajan ansioi-
den yhteismäärästä kuin mikä tämän lain
alaisten työansioiden osuus on työntekijäin
eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen
lakien ja eläkesäännön mukaisten ansioiden
yhteismäärästä työntekijäin eläkelain
7 c §:n 2 momentin sekä 7 d §:n 2 mukaise-
na tarkasteluaikana.

Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmak-
sun saamiseen on menetetty 12 §:n 6 mo-
mentin mukaisesti, vähennetään siltä kalen-
terivuodelta, jolta vakuutusmaksu on van-
hentunut, 1 momentin toisen virkkeen mu-
kaan laskettavaa eläkkeen perusteena ole-
vaa kokonaistytötuloa ottaen huomioon
saamatta jääneet vakuutusmaksut siten kuin
valtioneuvoston asetuksella tarkemmin sää-
detään.

Eläkkeen perusteena olevaa kokonaistytö- tuloa 1 ja 2 momentin mukaisesti lasket- taessa tämän lain mukaisiin työtuloihin rin- nastetaan työntekijäin eläkelain 6 a §:n 2 momentissa säädetty osuus mainitun pykä- län 1 momentissa lueteltujen etuuksien pe- rusteena olevista työ- ja ansiotuloista ja mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettun jatkokarttuman perusteena oleva työtulo. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos työntekijäin eläke- lain 6 a §:ssä mainittujen etuuksien perus- teena olevat työ- ja ansiotulot taikka jatko- karttuma otetaan huomioon mainitun lain, lyhytaikaisissa työ-suhteissa olevien työn- tekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläke- lain mukaista eläkettä laskettaessa.

9 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa sääde- tään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehto- jen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon eläke- turvakeskuksen luottovakuutusta varten pe- rittävää vakuutusmaksun osaa, kun maksu- prosenttia vahvistetaan. Vakuutusmaksuun sisältyvä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisia kuluja varten perittävä vakuutusmaksun osa määräytyy kuitenkin asianomaisen ministeriön edellä mainitun lainkohdan nojalla antamien perusteiden mukaisesti.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 d, 4 f—4 h, 4 j—4 n, 5, 5 a—5 c, 6 a ja 7 b §:ssä, 7 e §:n 2 ja 3 momentissa, 7 g—7 i, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 b—10 d §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momen- tissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Eläkkeeseen oikeuttavat myös työnteki- jäin eläkelain 6 a §:ssä tarkoitettut etuudet siten kuin mainitussa säännöksessä tar- kemmin säädetään. Tällöin katsotaan yrittä- jän saaman aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutus- tuen perusteena olevaksi ansioksi työnteki- jäin eläkelain 6 a §:n 2 momentissa mainittu rahamäärä jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta mainittua etuutta on suoritettu.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkees- seen kahden tai useamman työntekijäin elä- kelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan 4 momen- tissa mainittujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaal- leen. Niistä karttuneen eläkkeen osan mak- saa työntekijäin eläkelain 10 d §:ssä tarkoi- tettu eläkelaitos. Kustannukset näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkees- tä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään.

9 §

Vakuutusmaksuun sisältyvä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisia kulu- ja varten perittävä vakuutusmaksun osa määräytyy asianomaisen ministeriön edellä mainitun lainkohdan nojalla antamien pe- rusteiden mukaisesti.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 d, 4 f—4 n, 5, 5 a—5 c, 6, 6 a, 7 b § ja 7 e §:ssä, 7 g—7 i, 8, 8 a—8 g, 9, ja 10 b—10 d §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momen- tissa, 12 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa, 4 momentissa sekä 12 d, 14, ja 16 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 e §:n 1 momentissa, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 g ja 17 h §:ssä, 17 i §:n 1

ja 3—5 momentissa, 17 j §:ssä, 17 k §:n 2—4 momentissa, 18 §:ssä, 19 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä sekä 2 ja 3 momentissa, 19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Tämän lain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa säädetty rahamäärä vastaa vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Jos yrittäjä on käyttänyt yrittäjien eläkelain 7 §:n 4 momentissa tarkoitettua oikeuttaan maksaa lisävakuutusmaksua tai saman pykälän 5 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun pienennysoikeuttaan, otetaan hänen tämän lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuvat työtulot huomioon yrittäjän maksamien vakuutusmaksujen mukaisina siten kuin yrittäjien eläkelain 7 §:n 7 momentissa säädetään, vaikka yrittäjän eläke tulisi yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (638/2003) voimaantulosäännöksen 2 momentin tai työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 tai 9 momentin perusteella muutoin määrättäväksi ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten perusteella.

Tämän lain voimaantulon jälkeiseen yrittäjätoimintaan ei sovelleta tämän lain voimaantullessa voimassa olevan yrittäjien eläkelain 7 §:n 3 momentin säännöstä niin sanotusta teknisestä katkaisusta.

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään, Eläketurvakeskuksen hankkimien, työntekijäin eläkelain 13 b §:n 5 momentissa tarkoitettun luottovakuutusyhtiön osakkeiden mahdollisesta myynnistä 31 päivän joulukuuta 2005 jälkeen saaman tuoton johdosta palautettavaa osaa ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9.

Laki

yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 yrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (638/2003) voimaantulosäännöksen 2—6 ja 8 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaan tullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa 7 a §:n mukaan työeläkelisään oikeutavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus soveltuvien osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Näin laskettu työeläkelisä korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Lain 1 §:n 3 momentin 5 kohtaa sovelletaan yrittäjän toimintaan, joka jatkuu lain voimaan tullessa tai alkaa sen jälkeen ja joka jatkuu lain voimaantuloa edeltävä aika mukaan lukien yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys tai perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. *Jos kuitenkin yrittäjä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos yrittäjä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttymistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos yrittäjä on 62-vuotias täyttäessään työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momentissa säädetään, jollei työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 momentista muuta johdu. Tämän lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuvat yrittäjien eläkelain 7 §:n mukaisesti määräytyvät vahvistetut työtulot otetaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon sen määräisinä kuin ne ovat olleet yrittäjälle maksuunpantujen vakuutusmaksujen perusteena, ellei yrittäjien eläkelain 7 a §:n 3 momentista muuta aiheudu.*

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa harjoitetusta yrittäjätoiminnasta kart-

Ennen lain voimaantuloa vireille tullesseen vakuuttamattajättämishakemukseen sovelletaan yrittäjien eläkelain 3 §:ää ja työntekijäin eläkelain 8 §:ää sellaisina kuin ne olivat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Yrittäjä voidaan kuitenkin tällöin jättää vakuuttamatta ainoastaan tämän lain voimaantuloa edeltävältä ajalta. Jos päätös yrittäjän vakuuttamatta jättämisestä on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ei yrittäjä ole velvollinen ottamaan vakuutusta aikaisemmin kuin 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien, jos vakuuttamatta jättämisen perusteet säilyvät siihen asti ennallaan.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, työkyvyttömyyseläkkeen aikana harjoitetusta yrittäjätoiminnasta karttuu uutta eläkettä työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, jos kysymyksessä on täysi työkyvyttömyyseläke, ja mainitun lain 5 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaisesti, jos kysymyksessä on osatyökyvyttömyyseläke, tämän lain voimaantuloa lukien ja yrittäjätoiminnasta näin kertynyt eläke myönnetään työntekijäin

tunut eläkeoikeus ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Tällöin katsotaan ennen tämän lain voimaantuloa alkanut ja tämän lain voimaan tullessa jatkuva yrittäjätoiminta päättyneeksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Eläke lasketaan tällöin erikseen myös sellaisen yrittäjäjakson perusteella, joka on vuoden 2004 loppuun mennessä jatkunut vähemmän kuin neljä kuukautta mutta kuitenkin vähintään kuukauden, jos kyseinen yrittäjäjakso jatkuu vuonna 2005 ja tämä aika mukaan lukien kestää vähintään neljä kuukautta, tai jos kyseinen yrittäjäjakso on alkanut tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua työtulon tarkistuksen johdosta. Myös ennen tämän lain voimaantuloa 7 a §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Ennen lain voimaantuloa vireille tullesseen vakuuttamatta jättämisistä koskevaan hakemukseen sovelletaan yrittäjien eläkelain 3 §:ää ja työntekijäin eläkelain 8 §:ää sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Jos yrittäjä on jätetty vakuuttamatta ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleen hakemuksen perusteella, ei yrittäjä ole velvollinen ottamaan vakuutusta aikaisemmin kuin 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien, jos vakuuttamatta jättämisen perusteet säilyvät siihen asti ennallaan.

Jos työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, eläkkeen aikana harjoitetusta yrittäjätoiminnasta karttuu uutta eläkettä työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja yrittäjätoiminnasta näin kertynyt eläke myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä.

eläke-lain 4 §:n 6 momentin mukaan, vaikka työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Lain 7 a §:n 1 ja 2 momentin mukaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa 23 vuoden iän täyttämistä edeltävälle ajalle vahvistettu työtulo otetaan huomioon tämän lain voimaantulosta lukien. Siltä osin kuin yrittäjälle ennen tämän lain voimaantuloa vahvistettu työtulo otetaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon, se korotetaan vuoden 2004 tasoon 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisella indeksillä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin on 0,5, ja siitä laskentahetken tasoon työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Lain 7 a §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa 23 vuoden iän täyttämistä edeltävälle ajalle vahvistettu työtulo otetaan huomioon tämän lain voimaantulosta lukien. Siltä osin kuin yrittäjälle ennen tämän lain voimaantuloa vahvistettu työtulo otetaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon, se korotetaan vuoden 2004 tasoon 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisella indeksillä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin on 0,5, ja siitä laskentahetken tasoon työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
mikuuta 2005.*

*Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.*

10.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 5 §
 ja
muutetaan 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 6 §:n 2 momentti, 7 §, 8 h §, 8 i §, 10 §:n 6 momentti
 ja 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin ne ovat 1 §:n 3 momentin 2 kohta, 6 §:n 2 momentti, 7 §,
 8 i § ja 19 §:n 1 momentti laissa 637/2003 sekä 10 §:n 6 momentti laissa 842/1996, seuraavas-
 ti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

2) maatalousyrittäjää, jonka 8 ja 8 a—
 8 h §:ssä tarkoitettu vuotuinen työtulo sa-
 nottujen pykälien mukaan arvioituna *ei vas-
 taa vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1
 momentin 3 kohdassa säädettyä rahamää-
 rää kerrottuna kahdellatoista;*

2) maatalousyrittäjää, jonka 8 ja 8 a—
 8 h §:ssä tarkoitettu vuotuinen työtulo sa-
 nottujen pykälien mukaan arvioituna on
pienempi kuin 252,05 euroa.

5 §

*Eläke määrätään erikseen jaksol-
 ta, jonka maatalousyrittäjän toiminta on
 jatkunut vähintään neljä kuukautta. Jos hä-
 nellä on oikeus saada eläkettä kahden tai
 useamman jakson perusteella, lasketaan ku-
 takin jaksoa vastaavat eläkkeet yhteen.*

6 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja
 eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelle-
 taan vastaavasti, mitä työntekijäin eläke-
 laissa säädetään palkasta ja eläkkeeseen oi-
 keuttavasta *palvelusajasta*. *Sovellettaessa
 työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1
 kohtaa otetaan huomioon vain täydet eläk-
 keeseen oikeuttavat kuukaudet.*

6 §

Tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja
 eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan sovelle-
 taan vastaavasti, mitä työntekijäin eläke-
 laissa säädetään *työansioista* ja eläkkeeseen
 oikeuttavasta *ajasta*.

7 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka maatalousyrittäjän toiminta on jatkunut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkuun noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 7 c—7 f §:ssä säädetään.

8 h §

Sen estämättä, mitä 8 ja 8 a–8 g §:ssä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan maatalousyrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet työntekijäin eläkelain 7 d §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta mainitun lain 4 f §:n 3 momentissa tarkoitettusta tämän lain mukaisesta vakiintuneesta ansiotulosta.

8 i §

Eläkkeen perusteena oleva työtulo 53 vuoden iän täyttämiskuukauden päättymiseen saakka saadaan jakamalla mainittuun ajankohtaan mennessä vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella tarkistettujen työtulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla. Edellä tarkoitettua eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon ainoastaan 1 päivänä tammikuuta 1983 jälkeiselle ajalle vahvistetut työtulot ja niitä vastaava aika, jos maatalousyrittäjälle on vahvistettu työtuloa koko 1 päivän tammikuuta 1983 ja 31 päivän joulukuuta 1991 väliselle ajalle ja tässä momentissa tarkoitettu eläkkeen perusteena oleva työtulo on näin laskettuna suurempi.

Eläkkeen perusteena oleva työtulo 53 vuoden iän ja 68 vuoden iän täyttämiskausien päättymisten väliselle ajalle laskeaan kullekin kalenterivuodelle erikseen. Kunkin kalenterivuoden eläkkeen perusteena oleva työtulo on kyseiselle vuodelle vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen työtulojen keskimäärä kyseisenä vuotena.

Eläkkeen perusteena oleva työtulo työky-

7 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka maatalousyrittäjän toiminta on jatkunut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkuun noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 7 c—7 e §:ssä säädetään.

8 h §

Sen estämättä, mitä 8 ja 8 a—8 g §:ssä säädetään, osa-aikaeläkettä saavan maatalousyrittäjän työtuloksi vahvistetaan puolet työntekijäin eläkelain 7 d §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta mainitun lain 4 f §:n 3 momentissa tarkoitettusta tämän lain mukaisesta vakiintuneesta ansiotulosta ja työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetulle maatalousyrittäjälle se työtulo, joka vastaa maatalousyrittäjän tämän lain alaista työskentelyä hänen työkykynsä alentumisen jälkeen.

8 i §

Eläkkeen perusteena oleva työtulo laskeaan kullekin kalenterivuodelle erikseen. Kunkin kalenterivuoden eläkkeen perusteena oleva työtulo on kyseisenä vuonna voimassa olleiden 8 ja 8 a—8 h §:n mukaisesti vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisesti tarkistettujen maatalousyrittäjän vuotuisten työtulojen vakuutusajoilla painotettu keskimäärä kyseisenä vuotena.

Eläkkeen perusteena oleva työtulo työkyvyttömyyden alkamisvuoden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden päättymisen väliselle ajalle (tuleva aika) määrätään siten kuin työntekijäin eläkelain 7 c ja 7 d §:ssä säädetään. Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2—4 ja 6 momentissa sekä mainitun lain 7 d §:n 1 ja 2 momentissa määritellystä tulevan ajan

vyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alkamisen ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden päättymisen väliselle ajalle (tuleva aika) määrätään siten kuin työntekijäin eläkelain 7 c, 7 d sekä 7 f §:ssä säädetään. Tämän lain alainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2, 3 ja 6 momentissa sekä mainitun lain 7 d §:n 1 momentissa määritellyttä tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2, 10 ja 13 kohdissa mainittujen lakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2 momentin mukaisena tarkasteluaikana.

Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmaksun saamiseen on menetetty 12 §:n 5 momentin mukaisesti, vähennetään siltä kalenterivuodelta, jolta vakuutusmaksu on vanhentunut, 1 ja 2 momentin mukaan laskettavaa eläkkeen perusteena olevaa työtuloa ottaen huomioon saamatta jääneet vakuutusmaksut siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Eläkkeen perusteena olevaa työtuloa 1 ja 2 poista tämä sivu momentin mukaisesti laskettaessa tämän lain mukaisiin työtuloihin rinnastetaan työntekijäin eläkelain 6 a §:n 2 momentissa säädetty osuus mainitun pykälän 1 momentissa lueteltujen etuuksien perusteena olevista työ- ja ansiotuloista ja mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettun jatkokarttuman perusteena oleva työtulo. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä mainittujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot taikka jatkokarttuma otetaan huomioon mainitun lain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962), taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) tai yrittäjien eläkelain (468/1969) mukaista eläkettä laskettaessa.

10 §

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehto-

ansioiden yhteismäärästä kuin mikä tämän lain alaisten työansioiden osuus on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä työntekijäin eläkelain 7 c §:n 2 momentin sekä 7 d §:n 2 momentin mukaisena tarkasteluaikana.

Jos eläkelaitoksen oikeus vakuutusmaksun saamiseen on menetetty 12 §:n 5 momentin mukaisesti, vähennetään siltä kalenterivuodelta, jolta vakuutusmaksu on vanhentunut, 1 momentin mukaan laskettavaa eläkkeen perusteena olevaa työtuloa ottaen huomioon saamatta jääneet vakuutusmaksut siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Eläkkeeseen oikeuttavat myös työntekijäin eläkelain 6 a §:ssä tarkoitetut etuudet siten kuin mainitussa säännöksessä tarkemmin säädetään. Tällöin katsotaan maatalousyrittäjän saaman aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena olevaksi ansioksi työntekijäin eläkelain 6 a §:n 2 momentissa mainittu rahamäärä.

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön mukaan, otetaan 4 momentissa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot huomioon vain kertaalleen. Niistä karttuneen eläkkeen osan maksaa työntekijäin eläkelain 10 d §:ssä tarkoitettu eläkelaitos. Kustannukset näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään.

10 §

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehto-

jen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten eikä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisten kulujen rahoittamista varten perittäviä vakuutusmaksun osia, kun vakuutusmaksun perusprosenttia vahvistetaan.

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 a, 4, 4 a—4 d, 4 f—4 h, 4 j—4 n, 5, 5 a—5 c, 6 a ja 7 b §:ssä, 7 e §:n 2 ja 3 momentissa, 7 g—7 i, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 b—10 d §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

jen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisten kulujen rahoittamista varten perittäviä vakuutusmaksun osia, kun vakuutusmaksun perusprosenttia vahvistetaan.

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 a, 4, 4 a—4 d, 4 f—4 n, 5, 5 a—5 c, 6, 6 a, 7 b §:ssä ja 7 e §:ssä, 7 g—7 i, 8, 8 a—8 g, 9, ja 10 b—10 d §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdassa sekä 12 d, 14 ja 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d:ssä, 17 e §:n 1 momentissa, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1 ja 3—5 momentissa, 17 j §:ssä, 17 k §:n 2—4 momentissa, 18 §:ssä, 19 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä sekä 2 ja 3 momentissa, 19 b—19 f, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Tämän lain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa säädetty rahamäärä vastaa vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Sen estämättä, mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään, Eläketurvakeskuksen hankkimien, työntekijäin eläkelain 13 b §:n 5 momentissa tarkoitetun luottovakuutusyhtiön osakkeiden mahdollisesta myynnistä 31 päivän joulukuuta 2005 jälkeen saaman tuoton johdosta palautettavaa osaa ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

11.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (637/2003) voimaantulosäännöksen 2, 5, 6 ja 8 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaan tullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain voimaantullessa tai sen jälkeen. Kuitenkin sellaiseen työkyvyttömyys-, työttömyys tai perhe-eläkkeeseen, jonka eläketapahtuma on vuonna 2005, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevia säännöksiä. Jos kuitenkin maatalousyrittäjä on täyttänyt 63 vuotta ennen työkyvyttömyyden alkamista, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä. Jos maatalousyrittäjä täyttää 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 27 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan täyttämistä, työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke laskeetaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta myös vuonna 2005. Jos maatalousyrittäjä on 62-vuotias täyttäessään työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitetut työttömyyseläkkeen edellytykset vuonna 2005, hänelle myönnetään työttömyyseläkkeen sijaan vanhuuseläke vähentämättömänä siten kuin työntekijäin eläkelain 5 a §:n 3 momentissa säädetään, jollei työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaantulosäännöksen 8 momentista muuta johdu. Tämän lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuvat maatalousyrittäjien eläkelain 8 ja 8 a—8 h §:n mukaisesti määräytyvät vahvistetut työtulot otetaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon sen määräisinä kuin ne ovat olleet maatalousyrittäjälle maksuunpantujen vakuutusmaksujen perus-

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa 8 k §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus *soveltuvin* osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Näin laskettu työeläkelisä korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Ennen lain voimaantuloa vireille tulleen vakuuttamattajättämishakemukseen sovelletaan maatalousyrittäjien eläkelain 4 §:ää ja työntekijäin eläkelain 8 §:ää sellaisina kuin ne olivat voimassa tämän lain voimaan tullessa. Maatalousyrittäjä voidaan kuitenkin tällöin jättää vakuuttamatta ainoastaan tämän lain voimaantuloa edeltävältä ajalta. Jos päätös maatalousyrittäjän vakuuttamatta jättämisestä on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ei maatalousyrittäjä ole velvollinen ottamaan vakuutusta aikaisemmin kuin 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien, jos vakuuttamatta jättämisen perusteet säilyvät siihen asti ennallaan.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, työkyvyttömyyseläkkeen aikana harjoitetusta maatalous-yrittäjätoiminnasta karttuu uutta eläkettä työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, jos kysymyksessä on täysi työkyvyttömyyseläke ja mainitun lain 5 §:n 1 momentin 1 tai 2

teena, ellei maatalousyrittäjien eläkelain 8 i §:n 3 momentista muuta aiheudu.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, lasketaan ennen tämän lain voimaantuloa *harjoitetusta maatalousyrittäjätoiminnasta* karttunut eläkeoikeus ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. *Tällöin katsotaan ennen tämän lain voimaantuloa alkanut ja tämän lain voimaan tullessa jatkuva maatalousyrittäjätoiminta päättyneeksi 31 päivänä joulukuuta 2004. Eläke lasketaan tällöin erikseen myös sellaisen maatalousyrittäjäjakson perusteella, joka on vuoden 2004 loppuun mennessä jatkunut vähemmän kuin neljä kuukautta mutta kuitenkin vähintään kuukauden, jos kyseinen maatalousyrittäjäjakso jatkuu vuonna 2005 ja tämä aika mukaan lukien kestää vähintään neljä kuukautta. Myös ennen tämän lain voimaantuloa 8 k §:n mukaan työeläkelisään oikeuttavien etuuksien perusteella karttunut eläkeoikeus lasketaan soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan. Eläketurvakeskus antaa tarkemmat ohjeet työeläkelisän laskemisesta. Karttunut eläkeoikeus korotetaan vastaamaan laskentahetkeä työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.*

Ennen lain voimaantuloa vireille tulleen vakuuttamatta jättämisestä koskevaan hakemukseen sovelletaan maatalousyrittäjien eläkelain 4 §:ää ja työntekijäin eläkelain 8 §:ää sellaisina, kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa. *Jos maatalousyrittäjä on jätetty vakuuttamatta ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleen hakemuksen perusteella, ei maatalousyrittäjä ole velvollinen ottamaan vakuutusta aikaisemmin kuin 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien, jos vakuuttamatta jättämisen perusteet säilyvät siihen asti ennallaan.*

Jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olevien säännösten mukaan, sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, eläkkeen aikana harjoitetusta maatalousyrittäjätoiminnasta karttuu uutta eläkettä työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti, ja maatalousyrittäjätoiminnasta näin karttunut eläke myönne-

kohdan mukaisesti, jos kysymyksessä on osatyökyvyttömyyseläke, tämän lain voimaantulosta lukien ja maatalousyrittäjätoiminnasta näin karttunut eläke myönnetään työntekijäin eläkelain 4 §:n 6 momentin mukaan, vaikka työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Lain 8 i §:n 1 ja 2 momentin mukaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa 23 vuoden iän täyttämistä edeltävälle ajalle vahvistettu työtulo otetaan huomioon tämän lain voimaantulosta lukien. Siltä osin kuin maatalousyrittäjälle ennen tämän lain voimaantuloa vahvistettu työtulo otetaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon, se korotetaan vuoden 2004 tasoon 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisella indeksillä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5, ja siitä laskentahetken tasoon työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

tään työkyvyttömyyseläkkeen tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä, siten kuin työntekijäin eläkelain 4 §:n 6 momentissa säädetään.

Lain 8 i §:n 1 momentin mukaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa 23 vuoden iän täyttämistä edeltävälle ajalle vahvistettu työtulo otetaan huomioon tämän lain voimaantulosta lukien. Siltä osin kuin maatalousyrittäjälle ennen tämän lain voimaantuloa vahvistettu työtulo otetaan eläkkeen perusteena olevaa työtuloa laskettaessa huomioon, se korotetaan vuoden 2004 tasoon 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleen työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisella indeksillä, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin on 0,5, ja siitä laskentahetken tasoon työntekijäin eläkelain 7 b §:n mukaisella palkkakertoimella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

12.

Laki

valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä kesäkuuta 2003 valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 2—5 § sekä 7 ja 9 §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Oikeus etuuteen on vanhemmalla, joka alle kolmivuotiaan lapsensa hoitamisen vuoksi on estynyt tekemästä ansiotyötä ja saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (797/1992) mukaista tukea. Etuuden perusteena on 500 euroa kuukautta kohden, *ei kuitenkaan ajalta, jolta vanhemmalla on oikeus työntekijään eläkelain 6 a §:n 3 momentin tai sitä vastaavan muun 1 §:ssä säädetyn lain tai eläkesäännön mukaiseen jatkokarttumaan. Etuuteen on oikeus sillä vanhemmalla, joka on saanut vanhempainrahaa pitemmän ajan, jos vanhemmat eivät muuta ilmoita.* Tarkemmat säännökset etuuden saamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Oikeus etuuteen on enintään viideltä vuodelta korkeakoulu- tai ammattitutkintoon johtaneiden opintojen perusteella henkilöllä, joka saa opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea. Etuuden perusteena on 500 euroa kuukautta kohden. Tarkemmat säännökset laskennallisen opintorahan vaikutuksesta etuuden määrää laskettaessa annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotus

2 §

Oikeus etuuteen on vanhemmalla, joka alle kolmivuotiaan lapsensa hoitamisen vuoksi on estynyt tekemästä ansiotyötä ja saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (797/1992) mukaista tukea. Etuuden perusteena *oleva laskennallinen tulo on 523,61* euroa kuukautta kohden. Tarkemmat säännökset etuuden saamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Oikeus etuuteen on enintään viideltä vuodelta opintojen perusteella henkilöllä, *joka on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon taikka alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon.* Etuuden perusteena oleva laskennallinen tulo on *523,61* euroa kuukautta kohden.

Ylemmän korkeakoulututkinnon perusteella oikeus etuuteen on viideltä vuodelta, ammattikorkeakoulututkinnon perusteella neljältä vuodelta sekä alemman korkeakoulututkinnon ja ammatillisen perustutkinnon perusteella kolmelta vuodelta. Jos henkilö on suorittanut useampia tutkintoja, oikeus etuuteen on kuitenkin yhteensä enintään viideltä vuodelta.

4 §

Etuuden saamisen edellytyksenä on, että henkilöllä on 1 §:ssä tarkoitetun lain tai eläkesäännön mukaisia ansiotuloja yhteensä vähintään 12 000 euroa.

Etuutta ei kuitenkaan kerry sellaiselle henkilölle, joka saa 1 §:ssä mainitussa laissa tai eläkesäännössä tarkoitettua eläkettä

5 §

Etuutta karttuu 1/8 prosenttia kalenterikuukautta kohden 2 ja 3 §:ssä mainitusta perusteesta. Etuuden laskee ja suorittaa 1 momentissa tarkoitetun lain mukaista eläketurvaa hoitava työntekijäin eläkelain 10 d §:n mukainen eläkelaitos myöntämänsä etuuden alkamishetkestä lukien, ei kuitenkaan aikaisemmasta ajankohdasta kuin siitä, jolloin eläkkeen hakija on suorittanut loppitutkinnon tai valmistunut ammattiin tai 2 §:ssä tarkoitettu lapsi on täyttänyt kolme vuotta. Jos 1 momentissa tarkoitettun lain mukaista eläketurvaa hoitavia eläkelaitoksia on samanaikaisesti kaksi tai useampia, tämän lain mukaisen etuuden suorittaa se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty pääasiallisen ansiotyön perusteella.

7 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla suorittamaan etuuteen noudatetaan *soveltuvin osin*, mitä 1 §:ssä tarkoitettussa laissa tai eläkesäännössä säädetään asian käsittelystä, päätöksen antamisesta, eläkkeen maksamisesta ja takaisinperinnästä, tietojen saannista ja luovutuksesta sekä muutoksenhakumenettelystä. Eläketurvakeskus antaa haki-

Ulkomailla suoritettu tutkinto oikeuttaa vastaavasti etuuteen edellyttäen, että henkilö on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea.

Tarkemmat säännökset etuuden saamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Etuutta karttuu aikaisintaan 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka. Etuuden saamisen edellytyksenä on, että henkilöllä on 1 §:ssä tarkoitetun lain tai eläkesäännön mukaisia ansiotuloja eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä yhteensä vähintään 12 566,70 euroa.

Etuutta ei kuitenkaan kerry sellaiselle henkilölle, joka saa 1 §:ssä mainitussa laissa tai eläkesäännössä tarkoitettua työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkettä.

5 §

Etuutta karttuu 1/8 prosenttia kalenterikuukautta kohden 2 ja 3 §:ssä mainitusta perusteesta. Etuuden laskee ja suorittaa 1 pykälässä tarkoitetun lain mukaista eläketurvaa hoitava työntekijäin eläkelain 10 d §:n mukainen eläkelaitos *ja muissa kuin mainitun lainkohdan tarkoittamissa tilanteissa hakijan eläketurvan järjestänyt viimeinen* eläkelaitos myöntämänsä etuuden alkamishetkestä lukien, ei kuitenkaan aikaisemmasta ajankohdasta kuin siitä, jolloin eläkkeen hakija on suorittanut 3 §:ssä tarkoitettun tutkinnon. Jos 1 pykälässä tarkoitettun lain mukaista eläketurvaa hoitavia eläkelaitoksia on samanaikaisesti kaksi tai useampia, tämän lain mukaisen etuuden suorittaa se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty pääasiallisen ansiotyön perusteella.

7 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla suorittamaan etuuteen noudatetaan, mitä 1 §:ssä tarkoitettussa laissa tai eläkesäännössä säädetään asian käsittelystä, päätöksen antamisesta, eläkkeen maksamisesta, *määräytymisestä* ja takaisinperinnästä, tietojen saannista ja luovutuksesta, muutoksenhakumenettelystä sekä lainvoimaisen päätöksen pois-

jalle työntekijäin eläkelain 10 a §:ssä tarkoitetulla tavalla pyynnöstä päätöksen 2—4 §:ssä tarkoitetuista edellytyksistä.

9 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Tämän lain mukaiseen etuuteen on oikeus 2 §:ssä tarkoitettulta ajalta tämän lain voimaantulosta lukien. Opintojen ajalta on oikeus tämän lain mukaiseen etuuteen niiltä opintoviikoilta, jotka on suoritettu tämän lain tultua voimaan.

Tämän lain 2 ja 3 §:ssä säädettyt rahamäärät vastaavat vuodelle 2002 vahvistettua työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeen mukaista indeksilukua, sellaisena kuin se on voimassa 31 päivänä joulukuuta 2004. Rahamäärät muutetaan laskentahetken tasoon siten, että ne korotetaan vuoden 2004 tasoon edellä mainitulla indeksillä ja siitä laskentahetken tasoon työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen edellyttämiin toimenpiteisiin.

tamisesta. Eläketurvakeskus antaa hakijalle työntekijäin eläkelain 10 a §:ssä tarkoitetulla tavalla pyynnöstä päätöksen 2-4 §:ssä tarkoitetuista edellytyksistä.

9 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Tämän lain mukaiseen etuuteen on oikeus 2 §:ssä tarkoitettulta ajalta tämän lain voimaantulosta lukien. Opintojen perusteella on oikeus tämän lain mukaiseen etuuteen siltä osin kuin 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu laskennallinen opiskeluaika on tämän lain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain 2 ja 3 §:ssä säädettyt rahamäärät vastaavat vuodelle 2004 vahvistettua työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaista indeksilukua. Rahamäärät korotetaan laskentahetken tasoon työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen edellyttämiin toimenpiteisiin.

13.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 45 §:n 2 ja 3 momentti, 46 a §:n 1 momentin 3 kohta, 46 c §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 45 §:n 2 momentti laissa 979/1996 ja 3 momentti laissa 1368/1999 sekä 46 a §:n 1 momentin 3 kohta laissa 682/2002, ja

lisätään lain 26 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 639/2003, uusi 1 kohta, siten, että nykyiset 1—6 kohdat siirtyvät 2—7 kohdiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

26 §

Kansaneläkettä määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon seuraavia eläkkeeseen sisältyviä korotuksia tai eläkekertymiä:

4) työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista tai sitä vastaavaa eläkekertymää taikka vanhuuseläkkeen aikaista työssä karttunutta eläkettä;

45 §

Jos kansaneläkkeessä tuloksi luettavasta eläkkeestä tai korvauksesta on muutoksenhaku vireillä, voidaan kansaneläke maksaa väliaikaisesti, vaikka oikeutta mainittuun etuuteen ei ole lopullisesti ratkaistu. Jos tällaisessa tapauksessa myönnetään kansaneläkkeessä tuloksi luettavaa eläkettä tai korvausta takautuvasti, eläkelaitos saa periä samalta ajalta liikaa maksetun kansaneläkkeen määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä tai korvauksesta. Eläkelaitoksen on ilmoitettava työeläke- tai muulle laitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen tai korvauksen maksamista, että eläke tai korvaus tai osa siitä on maksettava eläkelaitokselle.

Jos kansaneläkettä on maksettu samalta ajalta, jolta työeläkelaitos oikaisee tai tarkistaa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 mo-

Ehdotus

26 §

Kansaneläkettä määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon seuraavia eläkkeeseen sisältyviä korotuksia tai eläkekertymiä:

1) työntekijäin eläkelain tai sitä vastaavien lakien mukaista 63 ikävuoden täyttämisen jälkeen tehdystä työstä karttunutta eläkettä;

45 §

Jos kansaneläkkeessä tuloksi luettavasta eläkkeestä tai korvauksesta on muutoksenhaku vireillä, voidaan kansaneläke maksaa väliaikaisesti, vaikka oikeutta mainittuun etuuteen ei ole lopullisesti ratkaistu. Jos tällaisessa tapauksessa myönnetään kansaneläkkeessä tuloksi luettavaa eläkettä tai korvausta takautuvasti, eläkelaitos saa periä samalta ajalta liikaa maksetun kansaneläkkeen määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä tai korvauksesta. *Eläkelaitos saa periä liikaa maksetun kansaneläkkeen myös silloin, kun työeläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea.* Eläkelaitoksen on ilmoitettava työeläke- tai muulle laitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen tai korvauksen maksamista, että eläke tai korvaus tai osa siitä on maksettava eläkelaitokselle.

Jos kansaneläkettä on maksettu samalta ajalta, jolta työeläkelaitos oikaisee tai tarkistaa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 mo-

mentissa mainitun lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaisen eläkkeen määrän, kansaneläkelaitos voi periä takautuvasti suoritettavan eläkkeen työeläkelaitokselta siltä osin kuin se vastaa liikaa maksettua kansaneläkettä. Sama koskee 26 §:n 1 momentin 2, 3 ja 3 a kohdassa tarkoitettuja eläkkeitä ja etuuksia.

46 a §

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sen toimeenpantaviksi säädettyjen etuukseen hoitamista varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä:

3) eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen myöntäjältä tai maksajalta tiedot eläke- ja korvauspäätöksistä ja eläkkeen tai korvauksen määrän muuttumisesta; tällaisia tietoja ovat henkilöllisyystiedot, eläke- ja korvauslaji, määräytymisperusteet, korotusperuste sekä määrä ja aika, jolta eläkettä tai korvausta maksetaan; tietoa ei

46 c §

Eläketurvakeskuksella on velvollisuus ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisten etuukseen täytäntöönpanoa varten tiedot arvioidun työeläkkeen määrästä työkyvyttömyyseläkkeen hakemusmenettelyä varten sekä 65 vuotta täyttävistä henkilöistä henkilötunnus, työeläkkeen hakemisaika sekä työeläkelaitosta koskevat tiedot vanhuuseläkeläimöityksen lähettämistä varten.

mentissa mainitun lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaisen eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuella jatkoa, Kansaneläkelaitos voi periä takautuvasti suoritettavan eläkkeen työeläkelaitokselta siltä osin, kuin se vastaa liikaa maksettua kansaneläkettä. Sama koskee 26 §:n 1 momentin 2, 3 ja 3 a kohdassa tarkoitettuja eläkkeitä ja etuuksia.

46 a §

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada sen toimeenpantaviksi säädettyjen etuukseen hoitamista varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä:

3) eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai muun korvauksen maksajalta tiedot eläke- ja korvauspäätöksistä ja eläkkeen tai korvauksen määrän muuttumisesta sekä 63 vuoden ikään mennessä karttuneen eläkkeen määrästä; tällaisia tietoja ovat henkilöllisyystiedot, eläke- ja korvauslaji, määräytymisperusteet, korotusperuste sekä määrä ja aika, jolta eläkettä tai korvausta maksetaan; tietoa ei kuitenkaan tarvitse antaa indeksitarkistuksesta, joka perustuu työntekijäin eläkelain 9 §:ään;

46 c §

Eläketurvakeskuksella on velvollisuus ilmoittaa kansaneläkelaitokselle salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä tämän lain mukaisten etuukseen täytäntöönpanoa varten:

1) tiedot arvioidun työeläkkeen määrästä työkyvyttömyyseläkkeen hakemusmenettelyä varten; sekä

2) tiedot tämän lain 26 §:n 3 momentissa tarkoitettun 63 vuoden ikään mennessä karttuneen vanhuuseläkkeen määrästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

14.

Laki**perhe-eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/1969) 15 b §:n 3 momentin 15—17 kohdat, sellaisina kuin ne ovat laissa 640/2003, sekä

lisätään 15 b §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 54/1985, 916/1998, 683/2002, 1030/2002, 1195/2002 ja mainitussa laissa 640/2003, uusi 16 kohta siten, että muutetut 16—17 kohdat siirtyvät 17—18 kohdiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 b §

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta (*etuoi-
keutetut tulot*):

15) työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momen-
tin 3 kohdan mukaista tai sitä vastaavaa
eläkekertymää;

16) valtion varoista suoritettavasta eläk-
keen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lap-
sen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain
(644/2003) mukaista etuutta; eikä

17) ulkomailta maksettavaa eläkettä ja
korvausta, jos Suomea sitovista kansainvä-
lisisistä sopimuksista niin johtuu, sekä 2—5,
7—9 ja 11 kohdassa etuoikeutetuiksi tu-
loiksi säädettyjä etuuksia vastaavia ulko-
mailta maksettavia etuuksia.

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta (*etuoi-
keutetut tulot*):

15) työntekijäin eläkelain tai sitä *vastaa-
vien lakien mukaista 63 vuoden iän täyttä-
misen jälkeen tehdystä työstä karttunutta
eläkettä;*

16) 68 vuoden iän täyttämisen jälkeiseen
*aikaan perustuvaa työntekijäin eläkelain
5 a §:n 1 momentissa tarkoitettua tai sitä
vastaavaa lesken perhe-eläkkeeseen sisälty-
vää korotusta;*

17) valtion varoista suoritettavasta eläk-
keen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lap-
sen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain
(644/2003) mukaista etuutta; eikä

18) ulkomailta maksettavaa eläkettä ja
korvausta, jos Suomea sitovista kansainvä-
lisisistä sopimuksista niin johtuu, sekä 2—5,
7—9 ja 11 kohdassa etuoikeutetuiksi tuloksi
säädettyjä etuuksia vastaavia ulkomailta
maksettavia etuuksia.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 2005.*